

TÜRKİYE HALK İŞTİRAKİYYÜN FİRKASI

- چه ارتسمن ماعدا چرکون نمر او یوزن خاواقترا کیون ختمسهر. -

YAYIN ORGANLARI I

Emek 1. Yeni Hayat 1,2,3.

TÜSTAV

KATKI
- yayınları -

Belgesel Sosyalizm Serisi No:2

**TÜRKİYE
HALK
İŞTİRAKİYYÜN
FIRKASI**

YAYIN ORGANLARI I

EMEK 1. YENİ HAYAT : 1, 2, 3.

Derleyen : Ali Ergin GÜRAN

KATKI
•yayınları•

BELGESEL SOSYALİZM SERİSİ : No : 2

Kapak Düzeni : Süleyman MIZRAK

Dizgi - Tertip : ALTUĞ MATBAASI

İç Baskı : ZAFER MATBAASI

Kapak Baskısı : ONAR OFSET

Klişeler : SERDAR KLİŞE (Nihat Özdemir)

Nisan 1975 — İSTANBUL

PUSTAV

«Belgesel Sosyalizm Serisinin bu ikinci kitabında, Milli Kurtuluş Harekâtı sırasında kurulmuş bulunan Türkiye Halk İştirakiyyûn Fırkası'nın yayın organlarından örnekler veriyoruz. Teknik ve maddî imkânlarımızın kısıtlı olması nedeniyle bu Parti'nin organlarını bir defada veremedik.

Fakat prensibimize sadık kalarak yine, bu belgeleri de, aynı boyutlardaki fotokopileri ve bu fotokopilerin - hataları bile düzeltilmeden - aynen yapılmış transkripsiyonları olarak verdik.

Ne var ki burada fotokopisini verdiğimiz **Emek** gazetesinin ilk sayısının aslı son derece yıpranmış bir durumda idi. Bulabildiğimiz teknik imkânlarla aldığımız tam boy fotokopisinde bile yazılar net olarak çıkmıyordu. Boyutları yaklaşık 53x35 cm. olan ve âdi bir kâğıda kırmızı boya ile basılmış bulunan bu tek yapraklı gazetesinin net bir fotokopisi ancak renk ayırımı

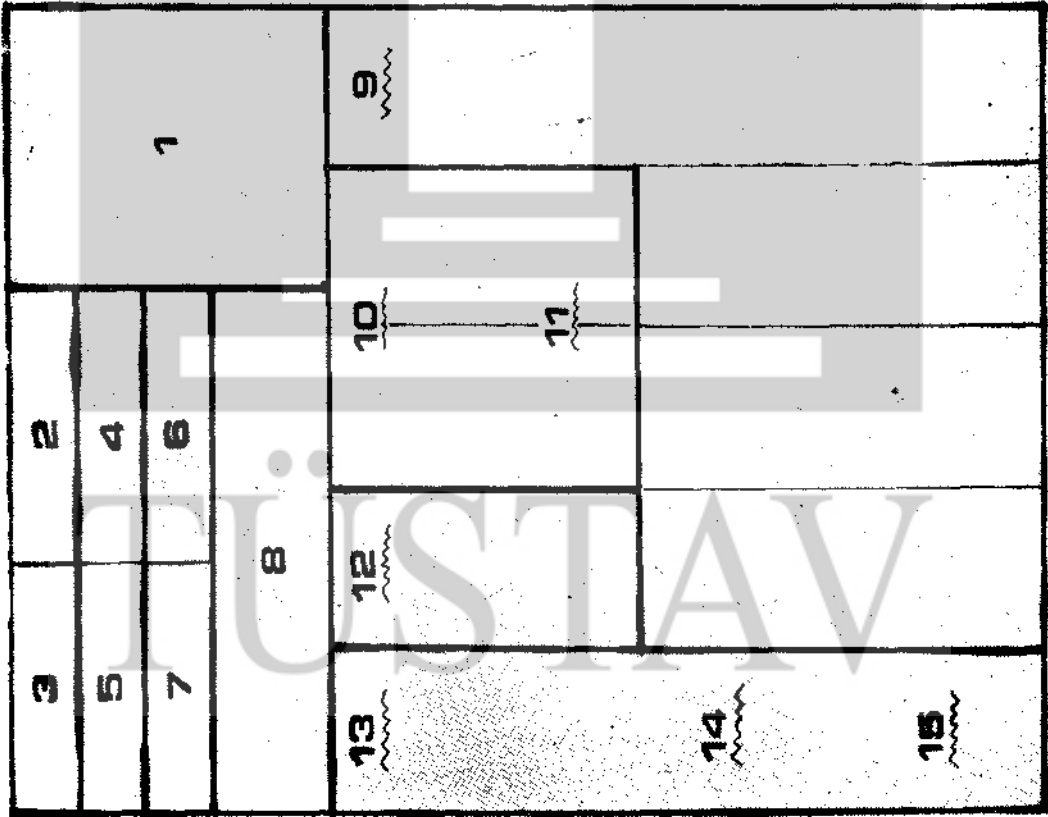
ile çekim yapabilecek modern aletler gerektiriyordu... Ayrıca elimizdeki gazete bozuk basılmış bir sayı idi... Herhalde baskıda kâğıt kıvrılmış ve ön yüzdeki başlıkların bir kısmı arka sayfadaki yazıların üstünde çıkmıştır.

Ömrü çok kısa sürmüş olan bu Parti'nin yayın organlarını dünyada pek az araştırmacı görebilmiştir. Meselâ Amerika Birleşik Devletlerinin meşhur Hoover kütüphanesinde bile bir tek «**Emek**» nüshası yoktur.

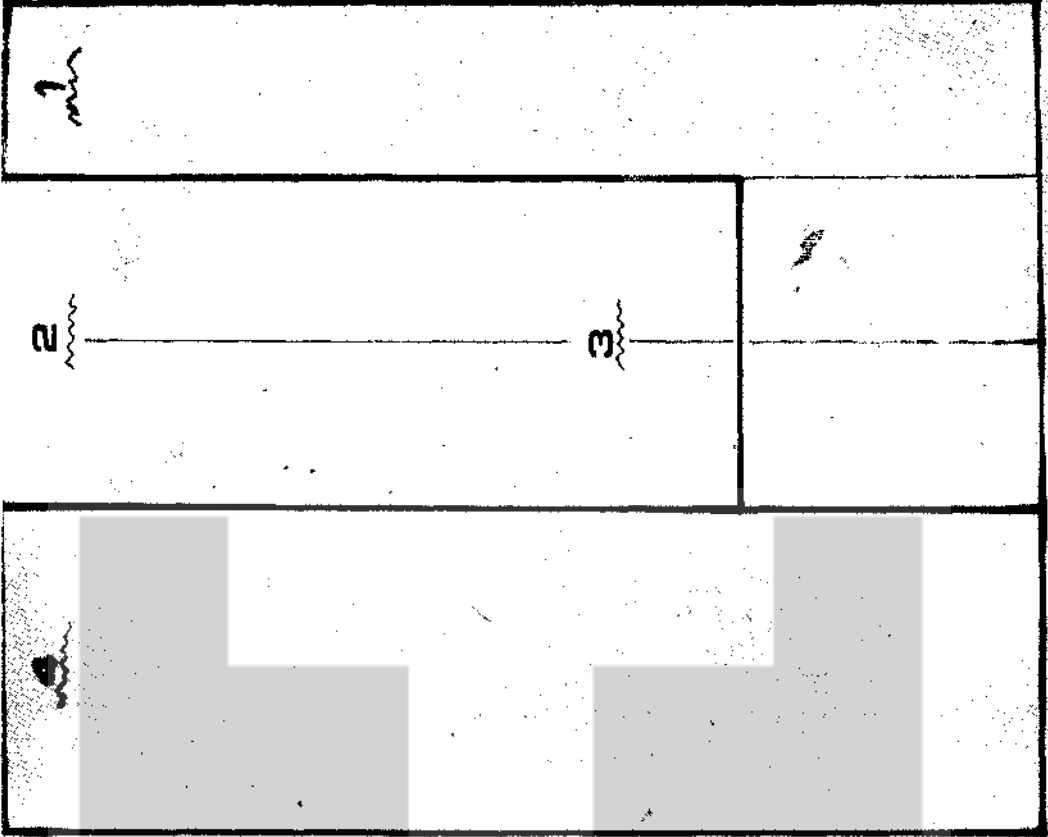
Bu bakımdan ismi üstünde pek çok spekülasyon yapılan ve gerçek varlığı, tarihin karanlığında kaldığı müddetçe de her türlü sekte gösteriliş (representation)lere malzeme yapılabilecek olan böyle önemli bir konuya ışık tutmakla bilime, tarihe ve yığınlara karşı küçümsenemeyecek bir görevi yerine getirdiğimiz inancındayız.

Ali Ergin GÜRAN

TÜSTAV

"Emek" önyüz

"Emek" arhazüz

1 DÜNYANIN BÜTÜN EMEKÇİLERİ VE MAZLUM HALKI BİRLEŞİNİZ!

EMEK

— Cumartesiden Maadâ Hergün Neşrolunur Halk İştirakıyyün Gazetesidir. —

2 Yıl: 1 — Sayı: 1 — Nüshası 5 kuruştur.

3 İdarehane: Tahtakale'de İkaz Matbaası

4 Sahib-i İmtiyaz: Ahmet Hilmi Siparişât: İdare Memuriyle Kararlaştırılıyor

5 Telgraf Adresi: Ankara Emek 6..... :

6 Pazar 7 Cemaziyelâhir 1920
16 Kânunusâni 1337

7 İştirak Şeraiti: Senelik - Altı Aylık - Üç Aylık
1200 600 350

8 Mâlûmât
1 — Yenişehir İstikametinde Düşmanın Dündarlarına Taarruz Eden Kıtâatımız Yenişehiri İstirdat Etmıştır.
2 — Kütahya Mıntıkasında İnhizama Uğratılan Asi Ethem'e Mensup Şakiler Perişan Bir Halde Gediz İstikametinden Etmektedirler.

Kadim cemiyetlerde temellük, tasarruf haklarının esası ancak emek idi. Avlarla, ağaç kök ve tohumlarıyla yaşayan ilk insanlar bizzat kendileri istisal veya istihsal etmedikçe birşeye nail olamazlardı. Esasen de böyle olmak lâzım gelirdi. Bu lüzum dün için olduğu gibi bugün ve yarın için dahi mevcut idi. Çünkü tabiat, cüzi veya külli bir emek sarf etmedikçe, insanlara hiçbirşey vermiyor ve vermiyecektir. Ağaç kök ve tohumlarıyla geçinen ilk insanlar bile, ağacı kendileri ekmemekle beraber onu arayıp bulmaya, kökünü kazımaya veyahut şempanzeler, goriller gibi tırmanarak ağaçlara çıkmaya veyahut taş ile vurmaya ve bu halde saatlerce emek sarfetmeye mecbur olmuşlardır. Bugün dahi geçinmek için mecburiyet... mızraklarımızı alarak uzaklara gitmeye veyahut yakın bir mahalde kuyu kazmaya, çeşme akıtmaya, emek sarfetmeye mecbur oluruz. Görülüyor ki dün olduğu gibi bugün dahi tabiat ile, toprak hava ve ziya ile olan alışverişimizde esas ancak emektir. Emek vasıtasıyla, insanlar, toprağı kazıp ekme ve altın çıkarır. Emek vasıtasıyla, insanlar vahşi hayvanları istisal ederek deri, yağ ve etinden istifade eder. Emek vasıtasıyla insanlar hayvanları kendisine alıstırmış, ünsiyet kesbettirmiş ve bugün emek sarfiyle onları besliyor ve onlardan istifade ediyor. Emek sarfiyle insanlar, yerlerin göklerin ay ve yıldızların hakikatlerine muttali oluyor ve bu ittilâ sayesinde birçok kuvve-i tabiiyeyi keşfederek onlardan istifade ediyor. Emek sayesinde insanlar yellere ve sulara tahakküm ederek onlarla değirmenlerini, makinelerini çevirttiriyor; un, elektrik vesaire istihsal ediyor. Hakikat-i hal böyledir. Bunu kimse inkâr edemez. İnsanlara birer «Toprakzâde» nazariyle bakan Kur'an-ı Kerim dahi (Leyselil insâni illâ mâseâ) diyor.

Fakat maatteessüf ilk cemiyetlerin fertleri arasında müsavâtı temin ve saadet-i umumiyeyi tekeffül eden bu hâlin devamına birçok manialar zuhur etmiştir. Bu manialar birer birer alınarak tahlil ve teşrih edilirse hepsi - doğrudan doğruya veyahut bilvâsita - temellük ve tasarruf haklarındaki su-i telâkkiden neşet ettikleri görülür. İlk cemiyetlerde hakk-ı tasarruf ve hak tamamiyle tabiat kanunlarına, hukuk-u tabiiyeye muafık iken, hakk-ı temellük ancak bir emek sayesinde hasıl olabilirken, emek mukabilinde elde edilen bir servetin tasarrufu dahi ferdi şekillerden ziyade aile veya kabile ve aşiret dahilinde iştirakî bir halde iken, islamiyette dahi ithâr-ı servetin memnuiyeti ahkâm-ı Kuraniye ile sabit ve hakk-ı temellük ancak sa'y esasına müstenid iken gitgide değişmiş: Maddi veya manevi sahada kahramanların, erbab-ı tahakküm ve ihtirasın tevîlât ve tahrifâtı hukuk-u tabiiye yerine kaim olmuştur. Saltanat hakkı, veraset hakkı her nevi icar ve isticar hakkı gibi birçok «Hak» garibeleri meydana gelerek cemiyetleri öyle felaketengiz bir hâle getirmiştir ki insanların zâtiyetinden doğan hukuk-u şahsiyeleri ekseriyetten selbedilerek bir avuç mütegalibelerin, zorbaların elinde oyuncak haline dönmüştür. Bu zorbaların tarih-i insaniyet ve âlemde pek muhtelif şekilleri vardır. Kahramanlık, ruhanilik, derebeylik, imparatorluk, sermayecilik vesaire şek-

linde tecelli eden birçok edvar-ı tarihiyede ekalliyeti ekseriyete hakim kılan ekseriyeti mazlum ve ekalliyeti zalim ve kahir bir vaziyette bulunduran, tahlil ve teşrih edilirse görüldür ki hep hakk-ı tasarruf ve hakk-ı temellükün su-i istimalinden, emek hakkının ve hukuk-u tabiiyenin ihmalinden ileri gelmiştir.

Devrimiz sermaye tahakkümü devridir. Ve bu devir dahi emekçilerin hukukundan sirkat ve ihtilâs neticesinde husûle gelmiştir. Bu devrin esası siyasi, idari, medeni vesaire denilen bütün «hukuk»u ve kanunları dahi hep mezkûr hukuk-u tabiiye ve iptidaiyyenin su-i istimali, su-i tefsiri esasına müsteniddir. Bu yalancı kanunların himayesinde asırlardan beri emekçilerin sırtında yaşamakta olan sermayeciler, zenginler emperyalistler, yâni istilacılar tahakküm silsilelerini öyle tarsin ve takviye etmiştir ki bütün nakliyât idare cebir ve tasallut, istihsal, muarif ve medeniyet vasıtaları hülûsa hayat-ı ictimaiye için lâzım olan bütün vesait bunlara inhisar tarzında geçmiştir. Kendi aralarında dahi serbest bir rekabet ve mücadele - kansız bir muharebe - devam ettirdiklerinden dolayı büyük ve kuvvetlileri küçüklerini daima mağlûp ve perişan etmiş ve neticede büyükleri gittikçe büyümüş ve azalmış ve bütün vesait-i ictimaiye ve medeniye de bunların taht-ı inhisarında toplanmıştır. Bu gün cihan öyle bir hâle gelmiştir ki bir tarafta daima alın teri döken, emek sarfeden milyonlarca aç, çıplak ve sefil emekçiler köylüler ve işçiler; diğer tarafta ise hayatın bütün saadet ve refah vasıtalarını kendi inhisarlarında tutan ve daimi bir zevk ve sefa veyahut sefahat alemlerinde vakit geçiren bir avuç tufeyli sermayeciler, sermayecilerin tahakküm ve saltanatı beynelmiledir; âlemşümûldür. Bugün Londra'da bulunan bir milyoner veya milyarder tahakküm ve istibdâdı kendisini yalnız, Britanya emekçileri üzerinde değil cihanın en ücrâ köşelerinde, meselâ Van'ın, Erzurum'un bir köyünde bile kendisini hissettirir. Meselâ hayvanların yemliklerine ve hatta güvercinliklere kadar su-i tesirini icra eden Cihan Harbi böyle mütehakkim ve yağmager sermayecilerin bu ihtiraslarının tecelliyatından başka birşey olmadığını artık herkez anlamıştır. Binaenaleyh bütün insaniyet dünyasını kasıp kavurmakta, yakıp yıkmakta olan istilacı sermayecilerin tahakküm ve istibdadına ve onların vesait-i icraiyesine karşı mücadele etmek ve bütün hakların temel taşı olan emeği hakim kılmaya çalışmak her vicdan ve insaf sahibi insanın en büyük vazifesidir. İnsani vazifeleri ifâ etmek insanlığın şartı olduğuna kanaat-i kâmilemiz vardır. Binaenaleyh hülâsa edelim: «Emek»in maksadı ve mesleği sermayeciliğe ve zorbalığa karşı mücadele etmek, emeği ve emekçileri hakim kılmaya çalışmak olacaktır. Bu gayeye vusul için bu fikre taraftar olanlarla, bu mefkûreye iman edenlerle ve bizzat emekçi işçi ve köylülerle elele vererek azimkârâne ileri yürüyecektir.

1 — Garp Cephesi :

Bursa istikametinde çekilen düşmanın takibine devam edilmektedir.

Kütahya muntikasında taarruzumuzla... perişan bir surette firar etmekte ve şiddetle takip olunmaktadır. Birçok maktulleri defnedemiyerek müsademe mahallinde terk eylemiş ve mitralyözlerinden bir kısmı topçu ateşimizle tahrip olunmuştur.

Civril'den ilerlemek isteyen bir düşman müfrezesi topçu ve piyade ateşimizle tard edilmiştir.

Uşak muntikasında sükûnet vardır.

2 — Adana Cephesi :

Adana ve Antep muntikasında mühim bir hadise olmamıştır.

3 — Elcezire Cephesi :

Midyat civarında icra-i şekâvet eden Haço takibât-ı şedide neticesinde dehâlete icbar edilmiştir.

II - RUSYA MÜSLÜMANLARI ve KOMÜNİZM -

«Rusya'nın Ofa şehrinde toplanan Rusya ve Sibiryâ Müslüman... tarafından Şûralar Merkez Hükümetine gönderilen telgrafnâmede... milletlerinin kurtarılması için... ve Kızıl Ordusuna dahi ayrıca selamlar gönderilmiştir.»

«Ziya»

EMEKCİLER MARŞI

Uyan mihnetle çalışan
Yoksul çiplak hemşehri

İnkılâba gir de ol
Dünyanın hür rençberi

Yeri göğü titretip
Demir döğen işçiler

Kayalar inletip
Sapan süren çiftçiler

Anadolu Şûralar
Hükümeti var olsun

İşçilerin emeği
Özlerine yar olsun

Asrımızdan dikilen
Beynelmilel çerağı

Semalarda yükselsin
Güneş gibi parlansın

Neye

artık son

uşakları

sinesinde

kanayan bir yarası

Bu viran memleketin

tahta, kerpiç, çalı,

girseniz, ekmeğini

işçi köylü fakir hakir,

görüştünüz size hep aynı

ağlarlar «sa'yları nisbetinde

ve muaveneti olamamak, emeğinden lâzımı

edememek»!!.

Evêt daima aç ve sefil, çalışmasıyle... halde çalışmamak, insan olduğu halde... yaşayamamak, bir lokma ekmek ve bir günlük yiyecek için kuvvetini, kolunu velhasıl herşeyi satmak mecburiyetinde kalmak, hakir yığınların bilmem ki ezeli bir nasibi midir? Hayır hayır! Fakir olmak, yoksul olmak, işçi olmak, hakir olmak, haksız olmak, hiç olmak değildir. Dünyanın yüzseksen milyon nüfusu hâvi geniş bir kıtasında bu dava halloldu.

.....

altında enva-i mezâlim ve şekâvet yapan haydut ve vahşi Avrupanın fuhuş ve rezaletten titreyen kalbine doğru süratle akıp gidiyor, bu dehşet ve süratle ne yapacağını şaşırıp herneye mal olursa olsun, eski dünyayı yaşatmaya uğraşan, son nefesinde bile aç kurt gibi rastgeldiği tarafa saldıran baronlar, bankerler, diplomatlar artık afyon yutmuş serseriler gibi düşünüp dururken zaten çoktan bu yolun yolcusu olan bizlerin de artık davamızda ne kadar haklı olduğumuzu âleme ispat için yeni bir mecra, yeni bir istikametle yürümekliğimiz çareleri bulunmalı yâni fakir gözyaşı döktüğü halkın çiftçi, saban sürdüğü toprağın, işçi demir dövdüğü ocağının tam manasiyle mükâfatını görmelidir.

Dünyayı yesem doymam diyen imperyalizm ve kapitalizm artık mukaddes emeğe terk-i mevki etmeli, dünyaya kapitalistler ve imperyalistler değil ancak emek ve emekçiler hâkim olmalıdır.

14 İSTANBUL'DA İŞTİRAKİYYÜN GAZETESİ

İstanbul'da Rum vesaire emekçileri İştirakîyyün teşkilâtı tarafından (Novos Antropos) yani «Yeni Adam» namıyla yeni bir iştirakîyyün gazetesi intişara başlamıştır. Gazete Beynelmîlel İşçi Birlikleri Şûrâsı'nın cihan emekçilerine karşı neşrettiği beyannamesini yazmakta ve Rum emekçilerini hem Venizelos ve hem Kostantin aleyhine ve ictimai İştirakîyyün İnkılâbı yoluna davet ve teşvik etmektedir.

Yarından itibaren Rusça'dan Karpinski yoldaşın eserinden tercüme edilen ve Rusya İnkılâbı hakkında pek kıymetli malûmâtı cami bulunan (Şûralar Hükümeti Nedir? ve Nasıl Yapılır?) eseri tefrika edilecektir. Şûrâlar Usûl-ü Hükümeti ve tatbikatı hakkında malûmat edinmek isteyen kâriyelerimizin ve emekçilerin bunu merakla takip etmelerini tavsiye ederiz.

Emek : Sayfa 2

Not

KONFERANS :

Halk İştirakiyyûn Fırkası Ankara Heyet-i Merkeziyesi tarafından Kânunuevvel'in yirmiikinci Perşembe günü Cuma gecesi Darülmualimîn Konferans Salonunda verilen müsamerede Afyonkarahisar Mebusu Mehmet Şükrü yoldaş tarafından verilen konferanstır.

Muhterem yoldaşlar!

Ankara Heyet-i Merkeziyesi tarafından tertib edilen şu müsamerede tarafımdan İştirakiyyûn İnkılâbı'na ve Rus Bolşevikliği Rus cihangirliğini ve Garbın imperyalist devletleriyle anlaşmak Türkiye emekçilerinin menafiine uygun olup olmadığına dair tarafımdan konferans verilmesi bizaasizliğime rağmen iltimas ve reca eylemiş beni kabule mecbur etmişti. Müsaadenizle gerek rahatsızlığım ve gerek iktidarsızlığım hasebiyle (estâfirullah) evvelâ huzur-u âlinizde vâki olacak kurlarımdan ve şu cüretimden dolayı aklarınızı dilerim.

Efendiler yoldaşlar? Bugün cihanda yeni bir fikir cereyanı vardır. Bu da Bolşeviklik, Komünizm cereyanlarıdır.

25 Teşrinievvel - 7 Teşrinisânî 1917 İnkılâbı Rusya'da emekçilerin «Fukara-i Kâsibenin» hakimiyet-i mutlakasını «Diktatörlüğünü» meydana getirmiş ve fakir köylüler ile emekçilerin yardımı sayesinde İştirakiyyûn Heyet-i İctimaiyesinin «İştirakçi ortakçı bir cemiyetin» temellerini kurmaya başlamıştır. Almanya ve Avusturya'da ihtilalin tarzı cereyanı, müterakki memleketlerin hepsinde emekçiler ihtilâl hareketlerinin gittikçe artması ve doğrudan doğruya emekçilerin hakimiyet-i mutlakasını meydana getirmek üzere Şûrâlar Hükümeti'ne dair hareketin yapılması gibi birçok ahval gösteriyor ki bütün dünya emekçilerinin Komünist İnkılâbı artık bilfiil başlamıştır. (Kıyve, Buhara, İran, Afganistan, Hindistan Çin Mısır gibi kapitalizm «sermayecilik» ve imperyalizm «cihangirlik» tegallüp ve tahakkümü altında ezilmekte ve inlemekte olan memleketlerde dahi kadın erkek ve genç İştirakiyyun Teşkilâtları meydana gelmesi ve bunlardan bazılarının bugün bilfiil Şûrâlar usûl-ü hükümetini tatbik ve inkılâpçı Kızıl Ordu teşkil ile inkılâp hareketine geçmeleri gösteriyor ki bütün cihan emekçilerinin İştirakiyyun İnkılâbının şark emekçilerinin dahi iştirak etmekte olduğu bir zamanda bizim bu insanî ve ictimai inkılâba yabancı kalmaklığımız daha doğrusu gözlerimizi kapamaklığımız doğru olamazdı. İşte

bu bizde de nazar-ı dikkatten dür tutulmayarak Halk İştirakiyyûn Fırkası teessüs ve teşekkül etmiştir.

Bu Cihan İnkılâbı'nın, insani mefkûrenin esasatını teşkil eden iştirakiyyûn mesleğinin halk tarafından iyice anlaşılmasını temin maksadıyla Ankara Heyet-i Merkeziyesi bu müsamere ve konferansı tertib teşebbüs ve muaffak olmuştur.

Şimdi gelelim Halk İştirakiyyûn İnkılâbı nedir?

Bunun tafsilâtını tab edilmekte olan ve yakında cümlenize verecek bulunan Fırkanın siyasi program ve nizamnamesinde tafsilatıyla okuyacaksınız. Bendeniz şimdilik pek lüzumlu addettiğim bir iki noktadan bahsedeceğim. Bu fırka hafî Komünist Partisiyle Halkçıları birleşmesinden husûle gelmiş ve program ve nizamnamesini Hükûme te vererek resmen tanınmış bir Fırka'dır. Fırka'nın gayesi memleketi en mazlum ve mağdur halkı bulunan köylü, işçi ve emekçilerin hukukunu müdafaa etmek, halkın hukukunu halka vermek, halkı kendi mukadderatına bilfiil sahip kılmak ve tabii iradesine mâlik etmektir.

Fırka bu mesut ve insani vazifesini yaparken kundakçıların iştirak kelimesinden bazı manâlar çıkarması müstebad görülmemektedir. Fırka programının birçok maddeleri dinden ve hukuk-u ailede bâhisdır. Bu iki mühim mebâhis bundan evvelki müsamerede Şeyh Servet ve Ziyetullah yoldaşlar tarafından verilen konferanslarda şerh ve izah edilmiş olmasına rağmen iştirakiyyûn kelimesinden likasten bazı manalar çıkarmak isteyen bombacılar «iştirakiyyûn demek herşeyde ve bilhassa kadınlarda da iştirak etmek demektir» diyorlar. Hiç şüpheşiz bu sözler halkımızın zihnini bozarak, ihlâl ederek baykuş gibi daima milletin başında ötmek isteyen insanlar tarafından söylenmektedir. Bu sözlerin hiç kıymeti yoktur. Çünkü Fırka programının bir maddesinde hukuk-u aile şariat dairesinde mahfuzdur. Dediği gibi diğere bir maddesinde de asr-ı saadetteki samimiyet-i müşterekiyi iadeye çalışacaktır. Demekle hakikat-i islamiye dairesinde hareket edeceğini göstermiştir.

Alkışlar...
(Mâbadi var)

2

MOSKOVA TELSİZİNDEN

8 Kânunusani 921

Klâraşetkin'in Nutku :

Fransız sosyalistlerinin kongresinde hazır bulunan meşhur Alman komünist kadınlardan «Klâraşetkin» Fransız sosyalistlerine hitaben irrettiği nutukta : «Ben eski bir mücadeleci sıfatıyla, burjuva hükümetlerinin yolumuza koyup da şimdiye kadar bizim nazar-ı dikkatimizi celbetmediği maniaları size göstermek için geldim. Bütün dünya komünistlerinin nazarı şu anda size müteveccihdir. Yalnız Üçüncü Enternasyonal'e iltihakı kabul ile kalmamalı, teşkilât tarz ve esasatında dah onun yolunu aynen kabul etmelidir. Bizim mücadelemizin bir sını mücadelesi olduğunu nazar-ı dikkate almayan eski yoldaşlarımız bu

juva demokrasisi ile uyuşmayı caiz görüyorlardı; halbuki sınıf müca-
delesini kendine düşman olan sınıftan tamamen ayrılmadan mümkün
olamazdı. Yeni ve muntazam iktisadî hayat ancak kapitalizmin imhası
ile teessüs edebilecektir. Kapitalizmin imhasına ancak inkılâp yolu ile
vasıl oluruz. Hiç bir sınıf kendi elinde olan hakimiyeti kendi arzusu ile
terkedemez; bunun misli tarihte görülmemiştir. Siz ancak kuvvete
karşı kuvvet; zulme karşı zulüm ile mukabele etmekle muzaffer olabilir-
siniz. Fransa sosyalistlerinin üzerine düşen vazifelerden biri de Alman-
ya burjuvalarına değil, Almanya emekçilerine yardım etmektir. Bugün
Almanya emekçileri «Versay» muahedesinin tazyiki altında çok elîm bir
hayat geçirmektedirler. Ancak Fransız ve Alman komünistlerinin uyuş-
masıdır ki; burjuvaziyi besleyen, bu Muahede'yi imha edebilir.» «Klâ-
rasetkin bundan sonra Rusya ahvaline geçerek :» «Bazıları Rusya ko-
münistlerini militarizmi ilga etmemekle itham etmek istiyorlar. Şunu
nazar-ı itibara almalıdır ki : Rusya inkılâbı bir sınıf inkılâbıdır. Bu
inkılâbı söndürmek, emekçileri aklıktan öldürmek ve Şûrâlar Hükü-
metini imha etmek isteyen düşman sınıflar henüz mevcuttur. Ve faa-
liyette bulunuyorlar.» demiştir.

13 Kânûnusânî 921 Tarihli Moskova Telsizinden

Rusya Meclis-i Müessisânı Paris'de : — Pariste beyaz hassa zabitlerinin
ve sabık Meclis-i Müessisân azalarından birçok «Eser» ve «Kade»lerden
ve İtilâf Devletleri sermayecilerinden birçoklarının huzuriyle bir mü-
şavere meclisi akte edilmiştir.

Aksa-i Şark'da Komünizm

Çin'de bir Aksa-i Şark İştirakiyyûn Kongresi akte edilmiştir. İcti-
mada Japonya'dan (18), Kore'den (3), Çin'den (40) Formoz adasın-
dan bir murahhas hazır bulunmuştur. İctima Japonya Çin, Kore, Hin-
diçini ve Hindistan İştirakçilerini ve emekçilerini aynı teşkilât etrafın-
da toplamak ve mücadele harekâtını tevhid etmek işleriyle meşgul
olacaktır.

Müslüman Komünistler Müşaveresi

Moskova'da umum Rusya'da bulunan Türk - İslâm komünistleri
murahhaslarından mürekkep bir meclis-i müşavere akte edilmiştir. İc-
timada Kırgızistan, Azerbeycan, Türkistan, Kırım, Terek, Dağistan, Si-
biryâ vesaire ülkelerde sâkin Türk Komünistlerinin murahhasları ha-
zır bulunmuştur. Umum Rusya Türk kabileleri arasında faaliyet mer-
kez dairesinin heyet-i riyaseti intihab edilmiştir. Riyased heyetine sey-
yid Aliyef, Neriman Nerimanof ve Şemgolof yoldaşlar intihab kılın-
mıştır.

BEYANNAME

1920, 15 Kânûnuevvel

Halkçılarla Hafi-Komünist Partisi Teşkilâtının birleşmesiyle bir
«Türkiye Halk İştirakiyyûn Fırkası» teşekkül ederek Hükümete prog-
ram, nizamnâme ve beyannâmesini Tokat Mebusu Nazım Bursa Mebusu
Şeyh Servet Karahisar-ı Sahip Mebusu Mehmet Şükrü yoldaşlar vere-
rek ve 7 Kânûnuevvel 336 tarihinde Dahiliye Vekâleti Emniyet-i Umu-
miye Müdüriyetinden ilmühaberini alıp resmen tanımlanarak faaliyete baş-

lamıştır. Taşrada bulunan teşkilâtlarına mâlûmat verilmiş olmakla onlarca da muktezi muamelâta başlanmış olduğuna şüphe yoktur. «Ankara Vilayeti Heyet-i Merkeziyesi» de resmen teşekkül ederek kemal-i faaliyetle çalışmaktadır. Gerek Merkez-i Umumisi'nin ve gerek Ankara Vilayeti Heyet-i Merkeziyesi'nin muvakkat toplantı ve idare yeri: Ankara'da Tahtakale'de Kadırağa Hanının arkasında İkaz Matbaası üstünde daire-i mahsusadır.

Sırf köylü ve işçinin, Anadolu emekçilerinin hukukunu müdafaa etmek ve onları dünyanın emekçi İştirakiyyûn - İnkilâbına faal bir surette iştirak ettirmek maksadıyla teşekkül eden «Türkiye Halk İştirakiyyûn Fırkası» umum köylü, işçi ve mesaisiyle geçinen ahâlinin kendisinin hukukunu müdafaa ve siyanet edecek olan bu teşkilât etrafında toplanmasını ümit ve temenni eder.

Türkiye Halk İştirakiyyûn
Fırkası Merkez-i Umumisi

Mezkûr Beyanname Ankara'da intişar eden Yeni Gün ve Yeni Dünya ve Hakimiyet-i Milliye gazetelerine bera-i neşr verilmiş ise de her nedense neşredilmemiş idi. Bugün ise öksüz çocuk kendi göbeğini kendi keser kabilinden Emek gazetesinde neşrediliyor.

4

RUMELİ TÜRK KOMÜNİSTLERİ VE GAZETELERİ

Muhtelif Balkan memleketleri emekçilerinin ve sosyalistlerinin itihadından müteşekkil bir «Balkan Sosyalist Federasyonu» mevcut olduğu mâlûmdur. Balkan Sosyalist Federasyonu - yâni Balkan memleketleri sosyalistleri uyuşması - 1919 senesinden beri Üçüncü Enternasyonale dahildir. Bulgaristanda eski «Tisniyak» (Darlar) veya «Tisni Sosyalisti» (Dar sosyalistleri) Fırkası da bu Federasyonun bir cüzü ve binaenaleyh Üçüncü Enternasyonalin bir müfrezesidir. Bilâhare «Bulgaristan Komünist Partisi» namıyla meydana çıkan bu Fırka dahilinde oldukça mühim miktarda Rumeli ve Trakya Türkleri de mevcut bulunmaktadır. Hatta Bulgaristan Sobranyası'nda - Millet Meclisinde - bile komünist mebusları vardır, ve Bulgaristan burjuvaziyası ile şiddetle mücadele etmektedirler. Bulgaristan Komünist Partisinde bulunan Türk yoldaşlar tarafından Teşrinisâni 920 nihayetlerinde «Ziya» namıyla bir Türkçe komünist - İştirakçi gazetesi neşredilmeye başlanmıştır. Rumelinin mazlum ve emekçi Türklerini hakikaten namına yakışır bir surette tenvir etmekte olan «Ziya» yoldaşımızın bazı mütaleaları ile, size vasıl olamayan ve herhalde bu memlekette de anlaşılması lâzım gelen bir iki havadisini aşağıya derc ediyoruz.

5

- ŞARK'TA -

«Baron Vrangel'in Kırım yarımadasında uğradığı büyük hezimetini İtilâf Devletlerini şaşırtdı. İngiltere ve bahusus Fransa Vrangel, Pet-

liyor ve Balahoviç vasıtasıyla Bolşevikleri daima işgal etmek istiyorlardı. Fakat Rusyanın kızıl askerleri Lehistanı sulhe icbar ettikten sonra bütün kuvvetleriyle öbürlerin üzerine hücum ettiler ve az vakit içinde kendi topraklarından kovdular.

Vrangel bozulduktan sonra Venizelos'da düştü ve Yunanistan'dan kaçtı. Ardı sıra İzmir cephesindeki Yunan askerlerinin başkumandanı Ceneral Paraskevopulos dahi harp meydanını bıraktı ve Fransa'ya iltica etti. Bu sebepten dolayı Yunan askerlerinde bir perişanlık oldu ve Mustafa Kemal Paşa'nın «Milli Kuvvetleri» kuvvet kazandı.

Vrangel Kırım'da bulunur ve Venizelos Atina'da idare ederken İstanbul iki ateş arasında bulunuyordu ve İtilâf Devletlerinin İstanbul'da siyasî ve askeri nüfuzları elbet büyük idi. O zaman İstanbul Hükümeti ne yapacağını bilmiyordu. Damat Ferit Paşa adeta bir İngiliz Komiseri gibi iş görüyordu. Bu sadrazam düştükten sonra yerine Tevfik - İzzet Paşalar geldiler ki bu tebeddülün maksat İstanbul ile Anadoluyu barıştırmak idi. Fakat bu barıştırma bugün biraz müşğuldür. Çünkü İtilâf Devletlerinin Şarktaki kuvvetleri kırıldı. Vrangel; Bolşevizmin Anadolu'da intişarına büyük bir engel idi. Vrangel şimdi yok. Bundan madâ İngiltere'nin âleti olan Venizelos'un yerine de Almanya'nın eski muhibleri Ralis ve Gonaris idare ediyorlar. [1] İtilâf Devletleri Türkiye'yi aralarında paylaşmak için Yunan askerlerini kullanmak istiyorlardı. Çünkü kendi askerlerini toplayamazlar. Venizelos küçük Yunanistandan büyük bir Yunanistan yaptı; bununla beraber bu diktatör yine düştü. Çünkü Yunan ahali artık bu uzun süren muharebeden bıktı ve muharebe etmek istemiyor. İngiltere ile Fransa'nın yeni Yunan Hükümetine o kadar itimatları yok, ona güvenemiyorlar. Türkiye'nin de Yunan askeri vasıtasıyla taksimi bugün daha müşğuldür. Bu sebepten dolayı Mustafa Kemal Paşa'nın kuvveti dahi ziyadeleşmiştir. Hatta geçenlerde İtilâf Devletleriyle göndermiş olduğu notasında İzmir ile Trakyanın tahliyesini istemiştir. Beri taraftan da Garb Devletleri Anadolu ile bir barışma, anlaşma yolunu arıyorlar. Herhalde şimdi Şarktaki vaziyet başkalaştı ve Anadolu'da hâkim-i mutlak Mustafa Kemal Paşa'dır. İlerde işlerin ne renk alacağını şimdiden tayin etmek mümkün değildir. Fakat bugün Anadolu'da «Nasyonalizm» [Milliyetçilik] duyguları pek kuvvetlidir. Ve bu tabii bir haldir. Çünkü her millet kendi toprağını ecnebi boyunduruğundan kurtarmak için her türlü cehdedir.

Şimdi farzedelim ki ilerüde Mustafa Kemal Paşa büyük muzafferiyetler kazansın ve Anadolu'yu hatta bütün Türkiye'yi yabancıların elinden kurtarsın. Acaba bununla Türklerin âtisi temin edilebilir mi? Umumi Harpten evvel Türkiye ecnebilerin işgali altında bulunmuyordu. İstanbul'da bir Türk Hükümeti ve Sultan vardı. Bütün vilâyetlerde bunların emirleri vâcibülicra sayılıyordu. Bununla beraber Türkiye'nin avam-ı nâsı, ahali kitlesi yine sefalette bulunuyor, ve daima muharebeler eksik olmuyordu. O zaman fukara Türkler işliyorlar beyler, paşalar, memurlar yiyordu. Demek ahalinin büyük bir kısmı zahmet çekiyordu ve bir avuç mesâbesinde olan «büyük»ler su-i istimal ediyorlardı. Nasıl ki Venizelos küçük Yunanistan'dan büyük Yunanistan yaptı, fakat ahalinin hâlini iyileştiremedi. Mustafa Kemal Paşa dahi

Anadolu'da nekadar muzafferiyetler kazanırsa kazansın Anadolu'lularını mesut yapamaz. Çünkü ilim felsefeye müsbettir ki bir veya birkaç kişi ahaliyi sefalet halinden hiç bir vakit kurtaramazlar. Nasyonalizm artık iflâs etti. **Bugün dünyada en mühim şey yemek, içmek, geçinmektir.**

Eğer bir Türk veya bir Bulgar için yemek içmek yoksa ister Türkiye veya Bulgaristan büyük ve küçük olsunlar onlar için birdir. Ben ve ailem açlıktan öürsek o zaman isterse dünya yansın! Onun içindir ki Anadolu'da da ecnebilere karşı harp bittikten sonra kapitalistler - zenginler - aleyhine iktisadî mücadele açılacaktır ki o da bütün dünya işçi ve çiftçilerinin kızıl bayrakların altında toplanmaları ile olacaktır. Bunsuz her vakit muharebeler ve sefalet eksik oımayacaktır.»

8 Kânunuevvel 920 - «Ziya»

[1] «Ziya'nın» tarihi 8 Kânunuevvel 920 olduğunu unutmamalıdır.

Müdür-i Mesul : Abdülkadir

TÜSTAV

هفتیده - چقار

پیل : ۱ صایي : ۱

اشترک شرطی

پیلنی : ۴۵۰
آلی آیلنی : ۲۵۰

دانهی ۱۰ غروشدر

ج ایرتسی ۱۸ مارت ۱۳۳۸، ۹۰۲

صاحب و مدیری : زلفتم

ادرسخامه

آقرده عمارت محله
دائرة مخصوصه

بکمش استخام ۲۰ غروشدر

یکج حیات

علمی ، اجتماعی ، اقتصادی و سیاسی مجموعه

مندرجات :

۱ - مقصدس	۵ - اجتماعیان
۲ - کلام مارت	۶ - فحش و فحشه مجادله
۳ - ۱۸ مارت	۷ - ترجمه قصی (قومونیزم پرندیلری)
۴ - اقتصادیات بحران « ترجمه »
(بهاشمول قاپتالی عتصادیات)	۸ - تورک اقا قونور آیف شرکنتک
مجلس ادله و انتخاباتی

TÜSTAV

آقرده - ایضاظ مطبعه

Haftada bir çıkar
Yıl : 1 Sayı : 1

İştirak Şartları
Yıllığı : 450
Altı aylığı : 250

Tanesi 10 kuruştur

YENİ HAYAT

C. ertesini 18 Mart 338, 922
Sahip ve Müdürü : Nazım

İdarehane
Ankara İmaret Mahallesiinde
Daire-i Mahsusası

Geçmiş Nüshalar 20 kuruştur

İlmi, İctimai, İktisadi ve Siyasi Mecmua

Münderecât :

- 1 — Maksadımız
- 2 — 16 Mart
- 3 — 18 Mart
- 4 — İktisadiyyat (Cihanşümûl kapitalist iktisadiyatının buhranı «Tercüme»
- 5 — İctimaiyat
- 6 — Fuhuş ve Fuhuşla Mücadele
- 7 — Tercüme kısmı (Komünizm prensipleri)
- 8 — Türkiye Kooperatif Şirketinin meclis-i idare intihabatı.

TÜSTAV

Ankara - İkaz Matbaası

هفتده بر جبقار

پیل : ۱ صای : ۱

اشترک شرطیاری

پیلنی : ۴۰۰
آلی آلینی : ۲۰۰

دانهی ۱۰ غروندیر

یکجیات

ج ایزتسی ۱۸ مارت ۳۳۸، ۱۳۲۷

صاحب و مدیری : لظم

اداره خانه

آقرد، عمارت محاسنه
دائرہ مخصوصه

کیش جمدیل ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱

علمی و اجتماعی ، اقتصادی و سیاسی مجموعه

مدرجات :

۱. مقصد یکمز
۲. ۱۶ مارت ۳ - ۱۸ مارت ۴ - اقتصادیات ۵ - یکجیات
۶. فتنش و فحشا مجادله ۷ - ترجمه قسمی ۸ - عواد لری

مقصد یکمز

کجهده اوله طامتن و اوله پانمش اولان شایر کون
از انلری فزکنه ، مصیته سبور کلر بر آلت حکومه
قالدیلر . اولرک برنی یکی آلمر ، یکی اصولار ، یکی
تر در طوتدی و طویر . بر طرفدن اسکی عجلرک
حلا دم ایدن دالغیری ، دیگر طرفدن یکی حاکم ،
یخ فکدر لریک کورکازده و بوکسکرده چاقان و کورولان
یادیر لری

مازکیندن قوقالی وهاز کینسانانی بوکلی ،
اوکمی ؟
ایت هرکمی دوشوندیرن بور جوقلری رطاقم قانانلر
شیش شاشیردان و برکاتان شی .
به غایت طه مندر .

صوک بش سینه ایچده شونجهای قیلابدی حرمان
ایتمکده ، بررله عرب صاحبی کی قاشق بر سورتده
باغلا برنی تداشف ایتمده اولان حانات او طولری
آرسته کیرمکده اولان عمر بو نارخی دورده کماهیت
حقیقه سی بحیل وارداش اجنک ، و ایکی علمی اصولارک
یاریمله یونک قوتی همدی ایدم پلمست ، بینه
کو حدره

بصوک اون صه ایچده کیردیکمز حیانه باقجه
شویله بر منظره کورینورز . بشریت خضره کینه بسنک
نارنجی - تکاملنده اوله بر دورمه داخل اولمشدرکه
اجتماعی ایه سنده موجود بولان اقتصادی ضدینلر ، تون
جیلاقاقیه میدانه چقمشدر .
بو اقتصادی ضدینلرک میدانه چقماسی نتیجه سندن

اسکی اجتماعی حیانتک شون ایدلری صارولدی ، یکی
اجتماعی دوشوعملرک و بولرک نلاری چوکدی . اجتماعی
انکشاف قانلری حقدمه موجود بولان اسکی تصور
وایزرک طرز لری اوچورومه بوارلاندی . بو اقتصادی
ضدینلرک تکاملی شون بومدهش وقایع و حادات چاشاندی
آردنده اجتماعی وقیعت حاد برنی قهار و حاد بر حاکم
دومر ف ارنله دیکشدردی ، خلاصه :

بزم اسکی یلدی کیمز حیانت صارولدی ، حیانت الادی
و خلاصه صاللابور . بزم اسکی فکر لری من ، اسکی یلکیر من
تا نماندن یقلدی ؛ خلاصه یقیابور . دیبانه یلکیر من
قیبسی آچیلدی ؛

اوللری ، بر جوق کیمه لری طرفدن ، اولرک
خلاصه مسلمات طرز لری ده اورتده آلمشدر و هر

Haftada bir çıkar

Yıl : 1 Sayı : 1

İştirak Şartları

Yılığ : 450

Altı aylığı : 250

Tanesi 10 kuruştur

YENİ HAYAT

C. ertesini 18 Mart 338, 922

Sahip ve Müdürü : Nazım

İdarehane

Ankara İmaret Mahallesinde

Daire-i Mahsusa

Geçmiş Nüshalar 20 kuruştur

İtimî, İctimai, İktisadî ve Siyasi Mecmua

Münderecât :

1 — Maksadımız. 2 — 16 Mart. 3 — 18 Mart. 4 — İktisadiyat. 5 — İctimaiyat.
6 — Fuhuş ve Fuhuşla Mücadele. 7 — Tercime Kısmı 8 — Havadislerimiz.

MAKSADIMIZ

Biz son on sene içinde geçirdiğimiz hayata bakınca şöyle bir manzara görüyoruz. Beşeriyet-i hâzıra kendisinin tarihi-tekâmülünde öyle bir devreye dahil olmuştur ki ictimai bünyesinde mevcut bulunan iktisadi zıddiyetler bütün çıplaklığıyla meydana çıkmıştır.

Bu iktisadi zıddiyetlerin meydana çıkması neticesinde eski ictimai hayatın bütün esasları sarsıldı, eski ictimai düşüncelerin ve yolların temelleri çöktü. İctimai inkışaf kanunları hakkında mevcut bulunan eski tasavvur ve idrak tarzları uçurma yuvarlandı. Bu iktisadi zıddiyetlerin tekâmülü bütün bu müthiş vekayii ve hâdisât çağlayanları arasında ictimai ve kıymet hükümlerini kahhar ve cebbâr bir hakim dözner karariyle değiştirdi, Hülasa :

Bizim eski bildiğimiz hayat sarsıldı ve sallandı, halâ da sallanıyor. Bizim eski fikirlerimiz, eski bilgilerimiz taa temelinden yıkıldı; halâ da yıkılıyor. Dünyaya yeni bir hayat kapısı açıldı.

Evvelleri, birçok kimseler tarafından, insanlığın halâs ve selamet çareleri diye

ortaya atılmış ve herkesçe de öyle tanınmış ve öyle bilinmiş olan şeyler bugün insanları felâkete, musibete sürükler bir âlet hükmünde kaldılar. Onların yerini yeni âletler, yeni usüller, yeni töreler tuttu ve tutuyor. Bir taraftan eski biçimlerin halâ devam eden dalgaları, diğer taraftan yeni hayatın, yeni fikirlerin göklerde ve yükseklerde çakan ve gürleyen yıldırımları...

Hangisinden korkmalı ve hangisine sarılmalı. Buna mı, ona mı?

İşte herkesi düşündüren ve birçoklarını birtakım karanlıklar içinde şaşırta ve bunaltan şey.

Bu gayet tabiidir.

Son beş sene içinde bütün cihanı kaplayarak cereyan etmekte, birbiriyle arap saçı gibi karışık bir surette bağlanarak inkışaf etmekte olan hadisât fırtınaları arasında geçirmekte olduğumuz bu tarihî devrenin mahiyet-i hakikiyesini tahlil ve idrak etmek, ve eski ilmi usullerin yardımıyla bunun kıymetini takdir edebilmek, tabiiyle güçtür.

چونکه حیات اشعه و اتم و ذره با ذرات سار
صفتی و چون دو شوشلرک، بشو غلامرک، تقابلدهده
صاحبیتلر با شدر .

ایشقهر شیمی کو هرک، بقلایه ق اولرک اولاری
و بلری اوزرند، فکر لر بوره دوش نجلر، دوشو بجه
بلری جبقاری ایترک هر عمومیتلر و حی و مه کوری
عوامله استاد ایند شال ژید، هریت سپهتیه، دور
نهام مکبیلری؛ اشته شو بیلماز و صار صیاجلر ظن
اولان اسکی لظ یلر، اسکی اصللر با فکر اصل چرودی
اصل چرکدیله ؟

اوت ؛ و مکنتلک آتلی واک اسکی شا کرداری
بیله نسیلک بره کیندیکی، بره کیندیکی تقدردن
عاجز قلمه فکری بوقبوللاری و کیندیکی نسیلک
هر کینه کوسر دیله .

بو بویه اولقه برابر، یعنی هرته قدر بو کوی
بو کونلرک اطرافلرده جزیل ایند جانلری تدقیق
رولده، بونی لایق لارمدر .

بالخاصه اقتصادی اکینکلر مزدن، بیک درلو
بوققلر مزدن جولان درلو کوجا کله قوشاندلش اراقله
رار و تلمه اعتبار بلده کری، بولان شرق قریب و یکی
تورکیا بچون بولزم ده قطنی در .

شرق قریب، تورکیا ک اقتصاد انکشافی سنوره
اجتماعی جانتانی تدقیق و تحویل و طفره فی کدیینه غایه
اتحاد ایند بر حجه عمه احیای دکار ایلی، بوجمعه
بوون اسکی اجتماعی دوش و بجه لری سلطه فی زمانه
کدی غایه نه د غری بلر لری، شانی و آفاق اولره
مستد اولدغی، خطاسلری حاداب الله تأییدستدن
یکی اجتماعی مکنتلک کوسر دیکی اصللرله بوز و معنی ایلی
ایله یکی طبعی در .

بناه علیه بجه من نسیلایام مار قسیرم مصلکلی
مقرب ایله جکر .

مار قسیرم مصلکلی در کاده اجتماعی و اجتماعاتلر
ایچونده بیک بیلمی ایلمه کر کدر چرنکه ۷۰ بوقلر
سنگ بر و اولی اولان مصلک جهانده بیک چوقی لعله،
مفکرین، و خین اقله ادیون و خاق خادملری آرسنده بیک
شر فی حقوق قاراشدر .

بوم ملک یا کز جانتانی و اولک اربایی کوسر مکه
اکتفا اتمز یعنی زمانده جانلرک ایلریده آلمسی
نمکن و محتمل اولان اسبایی کوسر . و کیندی بیک
ملک اولدی ای انا انا انا انا هیئت اجتماعت انکشافی
ولاری و اولک خراج اوله خفی حوالری اکلامه ق استقبال
ایچون حاضر لایقه و حاضر بوله ق استقبال حاد قانق
اجرای تأیید دخی امکان ورد .

دنیاهه جریان این بوون اجتماعی اقتصادی حاد قانق
« کل » دوشور باخه طرفدن کشف و قال مار قس طرفدن
اکلا، ایلینی و مصله بر سباعت ماکر سی تنظیمه
و تحریف تضادلرک سوقله تبدیل و تحول ایلمکده در .

استحصالی قوتلری بیک شمدی بوقلر اولان کثرت
انکشافی اساسلر آرسنده اوله بر اجتماعی مصلک
طریقی دوشور مصلکده و طریقی تدقیقینه حاد قانق
تحکیمدن قور اولاماشدر .

شمدی بوقلر ویدا کن بوون رفقا و انک قات
فنی رفیقانک سرعتی ایله و حیات اجتماعتک (و با خود
مصلک استحصالی بیک) ک کیندی آرسنده کی اشدک
بومه بیله حصه له کشددر .

ایشته تاریخک قچوقی و طور تدقیق ممکن اولان
بو اجناری قلمشده ایلر بولرمه و قیلد لزم هذ اجتماع
عمومیت و آوروپا ایلمه امر قانق استحصالات انزله بی
طریقی بیک (یعنی بو کونکی آوروپا امر قانق استحصالات)
آرتق خرابی بی ضروری بولمده در .

اوروپا و امر قانق قوای استحصالی بیک مصلک
ترواقلک و اولددرجه کین بولمسی، بوون استحصالی
و بیات بوعش و بالخاصه بوطرر استحصالی بونی اولان

Çünkü hayat-ı ictimaiye ve iktisadiye de başlayan sarsıntılar, bütün düşünenlerin, bütün alimlerin, kafalarında da sarsıntılar yapmıştır.

İşte herşeyi görerek, yoklayarak onların asılları ve sebepleri üzerinde fikirler yürütüp düşünceler, düşünce yolları çıkarmak isterken hemen umumiyetle ruhi ve mefkûrevî avâmile istinat eden Şarl Jit, Herbert Spenser, Dürkhaym mektepleri; işte şu yıkılmaz ve sarsılmaz zannolunan eski nazariyeler, eski usûller bakınız nasıl çözüldü, nasıl çöktüler?

Evet; bu mekteplerin en ateşli ve en eski şâkırtleri bile dünyanın nereye gittiğini, nereye gideceğini taktirden aciz kalmakla fikri yoksulluklarını ve mekteplerinin temelsizliğini herkese gösterdiler.

Bu böyle olmakla beraber, yani herne kadar bu günü ve bugünlerin etrafımızda cereyan eden hadiselerini tetkik zorsa da, bunu yapmak lâzımdır.

Bilhassa, iktisadi eksikliklerimizden, bin türlü yokluklarımızdan dolayı türlü güçlüklerle kuşatılmış olmakla beraber «İlim» itibariyle de geri bulunan şark-ı karib ve yeni Türkiye için bu lüzum daha kadirdir.

Şark-ı karib ve Türkiye'nin iktisadi inkişafını tenvir, ictimai hadisatını tetkik ve tahlil vazifesini kendisine gaye ittihaz eden bir mecmuaya ihtiyaç dergâr idi. Bu mecmua bütün eski ictimai düşüncelerin sarsıldığı bir zamanda kendi gayesine doğru ilerlerken, şeenî ve âfâki esaslara müstenit olduğunu, hatasızlığı hadisât ile teyit ettiren yeni ictimai mektebin gösterdiği usûllerle yürümesi icap edeceği tabiidir.

Binaenaleyh mecmuamız neşriyatında marksizm mesleğini takip edecektir.

Marksizm mesleği Türkiye'de ictimaiyatı ve ictimaiyatçıları için de pek yabancı olmasa gerektir. Çünkü 70 bu kadar senelik

bir varlığı olan bu meslek cihanda pek çok ulema, mütefekkirin, müverrihin, iktisadiyun ve halk hâdimleri arasında pek şerefli hukuk kazanmıştır.

Bu meslek yalnız hadisatı ve onun esbabını göstermekle iktifâ etmez. Aynı zamanda hadiselerin ilerde alması mümkün ve muhtemel olan esbabını da gösterir. Ve kendisinin malik olduğu esâsata istinaden heyet-i ictimaiyenin inkişafı yollarını ve onun muhtaç olacağı mecraları anlatarak istikbal için hazırlanmaya ve hazır bulunarak istikbalin hadisâtına icra-i tesire dahil imkân verir.

Dünyada cereyan eden bütün ictimai iktisadi hadiseler, «Hegel» «Foyerbah» tarafından keşif ve Karl Marks tarafından ikmal edildiği veçhile bir saat makinası intizamiyle ve muhtelif tezatların sevkıyla tebeddül ve tahavvül eylemektedir.

İstihsal kuvvetlerinin şimdiye kadar olan keyfiyet-i inkişafı insanlar arasında öyle bir ictimai münasebet tarzı doğurmuştur ki bu tarzın neticesinde halâ tabiatın tahakkümünden kurtulamamışlardır.

Şimdiye kadar meydana gelen bütün terakkiyât ve inkişafât fenni terakkiyatın sürati ile ve hayat-ı ictimaiyenin (veyahut münasebat-ı istihsalienin) gerginliği arasındaki tezatın büyümesiyle husule gelmiştir.

İşte tarihin kaçınmak ve durdurulmak mümkün olmayan bu icbarı karşısında emperyalizm ve kapitalizm heyet-i ictimaiyesinin ve Avrupa ile Amerika'daki istihsalât idaresi tarzının (yani bugünkü Avrupa ve Amerika eşkâl-i hükümetinin) artık harabisi zarurî bulunmaktadır.

Avrupa ve Amerika kuvay-ı istihsalienindeki makina terakkiyatının son dereceye gelmiş bulunması, bu kuvay-ı istihsalieneyi bizzat boğmuş ve bilhassa bu tarz-ı istihsalin tev'emi olan

فردی سرمایه حاکم اجوائی جو ویکه وداغرامیه محکوم
ایندرد .

بدن چچن ضروری تیره لردن بری و اقتصاد
کری قولین وازینش اولان شرقی مملکتاننده ملی تهلایرک
ظهور یدر بونه تاریخک بر حکمی در .

اورویا و امرها کدی حیات استه صالحه سی پشتمق
ایچون ایلاوا تها سیراسنک دهر پیچیه سی شرقه ، شرق
فرساده اورا مشدر . وارأن ایلک جمله ده ملی صنایعی برلی
حیات استحصالی تی و غمشدر . بویسه شرقک سنانی دقت
اولان استحصالی انکشافله منحصا . بولومقده در . بر
کونکی آماطلی می نیامنک بو کونکی خرق ، و یه
عصر حرکاتک اصل سینی ایشته بودر .

برو قیاسملری بر حق ، بر حق مشروع ، بر
لا ابق و بو کسامک چارمی املق اوزره خردله قیدلدر
بونره مربوط و مظهر اولدی کندمزه بر وظیه سلییز
پند علیه مجوزه صر بو ملی قاملرک ، بوقور بولوش
دومری حرکاترک . اما علمی و اقتصادی معتب و تمندی
قالقله برابر خلقمزلک وجهان اقلانی ایچون تسیره

نش فکر صاحبیرینک مستقبل خدمتیرینه قولایق
اولقی اوزره اطرافرده اولرب بیستن و ورتیک
حقه قلمری ، اقتصادی و علمی استیجابی اولان بی کبی
یلدی مکی ده کندینه عمده اتخاذ ایشدیر .

شوق قرب و بالخاصه نوربانک ک مهم تصور لردن
بویده ، خلق صیغه لری آرمسده اقتصادی تشکلاتک
بوقتی در . صنف شعوری دوما نظر دقته آلتدق
اولان مجموعمک نش بان بو اکیچکاتک از لسته ده سی
یاردم ایده جکدر .

مجموعه منر فکمه اند تومل ایبن ذواتک ، اقتصاد
جملرک ، کتبع نور لیک ، علمرک ، در قور لیک مملکتلرک
حیات ایجابیه و اقتصادی سنه عاقد فکرتیرنه مقاله لریسه
آچقدهر بالکنز بزه مقاله کوندره جک ذوات دن ایکی
رجامن واهر . بری بوقلردن بری ایجاب ایته یکمن
مساکمزه موفق ولسی ، ایکنجه سی ده ممکن اولایی
قور سانه بر اسامله یا لیدر .

هویت تجر بریه

« ۱۶ مارت »

و شه منر داغما نور قونج ، داغما بریحی بر شیدر ،
اوروبانک قایتالیست و امپریالیست حکم مملری باشده
انگیزه اولقی اوزره بدن بزه استه بولی اشغال ایشدیلر
بو قودور مشرک دیشا . یله ییدر کدن ، یارچه لامل ، انالما
قیرانر منر بیه زواللی محمد جکدر منر اولشدیر . بولور
ایته . ۱۶ مارتک ایلک قور لیدر .

اوت ، استابولک برفر دغرا لیده سینده امین و آسوده
یاوب ارداب و کیم بیلیر بانکده او بولور بده کورلرینک
ایشیل زلاری بی ، جیبیکلی فاعجه ای بی ، کورل طاعلری بی
وطانی ایرما لری بی کورده ن و دوچار یله سون و سوبان

بو مملکتک ، بو خقک ، عثمانلی ملی آسیده یالیز
شومینک بک هین زمانره مخصوص بر ۱۶ مانی اولدوغی
کبی برده ۱۶ مانی واردر . ۳۱ مارت عثمانلرک حق
ایچون ، حقوق ایچون باشامق دیانامق ایچول بر کورل
ایاقلا باری دهر و بکدی ظلم ، زور ، بوزور لاتی اولدور سندن
ظفوز آیی صوکر جالایه قی مان قلدر بده سی کورسک کلامش
بر آرتین جامار لک قودور و باطرافه صالدر بده سی دینکدر .

۱۶ مارت

۱۶ مارت بر جانلارک دگی بر چوق جانلر لیک پنه
بزه ، بیه بوزواللی نلقه ، زواللی قلمکته سالدر بده سی

ferdi sermayecilik usulünü çürümeye ve dağılmaya mahkûm etmiştir.

Bundan çıkan zaruri neticelerden biri de iktisâden geri kalmış ve ezilmiş olan şark memleketlerinde milli inkılâpların zühurudur. Bu da tarihin bir hükmüdür.

Avrupa ve Amerika kendi hayat-ı istihsalîyesini yaşatmak için istilâ ve istinma siyasetinin demir pençesini Şarka, Şark-ı Karibe de uzatmıştır, ve bu el ilk hamlede yerli sanayii yerli hayat-ı istihsalîyesini boğmuştur. Bu ise şarkın hayatı demek olan istihsalî inkişafıyla mütezâd bulunmaktadır. Bugünkü Anadolu Milli Kıyamı'nın bugünkü Irak, Suriye, Mısır hareketinin asıl sebebi işte budur.

Biz bu kıyıamları bir hak, bir hakk-ı meşru, bir yaşamak ve yükselmek çaresi olmak üzere hürmetle kaydeder; bunlara merbut ve müzahir olmayı kendimize bir vazife biliriz.

Binaenaleyh mecmuamız bu Milli Kıyıamların, bu kurtuluşa doğru hareketlerin daima ilmi ve iktisadî muakkip ve münek-

kiti kalmakla beraber halkımızın ve Cihan İnkılâbı için tenevüre teşne fikir sahiplerinin müstakbel hizmetlerine kolaylık olmak üzere etrafımızda olup biten vekayiî hakikatlarını, iktisadi ve ilmi esbabını olduğu gibi bildirmeyi de kendisine umde itihaz etmiştir.

Şark-ı Karib ve bilhassa Türkiye'nin en mühim kusurlarından biri de, halk tabakaları arasında iktisadî teşkilâtın yokluğudur. Sınıf şuurunu daima nazar-ı dikkate alacak olan mecmuanın neşriyatı bu eksikliğin izâlesine dahi yardım edecektir.

Mecmuamız felsefe ile tevaggül eden zevatın, iktisatçıların, genç münevverlerin, muallimlerin, doktorların memleketimizin hayat-ı ictimaiye ve iktisadiyesine ait fikirlerine, makalelerine açıktır: Yalnız bize makale gönderecek zevattan iki ricamız vardır. Biri yukardan beri izah ettiğimiz mesleğimize muaffık olması, ikincisi de mümkün olduğu kadar sade bir lisanla yazılmasıdır.

Heyet-i Tahririye

«16 MART»

Bu memleketin, bu halkın, Osmanlı namı altında yaşayan şu cemiyetin pek yakın zamanlara mahsus bir 31 Mart'ı olduğu gibi bir de 16 Mart'ı vardır. 31 Mart Osmanlıların hak için, hukuk için yaşamak ve yaşatmak için bir gün bihakkın ayaklanarak devirdikleri zulüm, zor, ve zorbalık idaresinden dokuz ay sonra canlanarak başkaldırması kösteklenmiş bir azgın canavarın kudurup etrafa saldırması demektir.

16 Mart!

16 Mart bir canavarın değil birçok canavarların yine bize, yine bu zavallı halka; bu zavallı memlekete saldırmasıdır. Ve

şüphesiz daha korkunç, daha yırtıcı bir şeydir.

Avrupanın kapitalist ve emperyalist hükümetleri başta İngiltere olmak üzere birden bire İstanbul'u işgal ettiler. Bu kudurmuşların dışlarıyla didiklenen, parçalanan, ilk kurbanlarımız yine zavallı mehmetçiklerimiz olmuştur. Ve bunlar 16 Mart'ın ilk kurbanlarıdır.

Evet, İstanbul'un bir karakolhanesinde emin ve âsûde yatıp uyuyan ve kimbilir belki de uykularında köylerinin yeşil tarlalarını, çiçekli bahçelerini, güzel dağlarını ve tatlı ırmaklarını gören ve ruhlariye seven ve sevinen

آئینہ ہاکی زرخیز بلبلہ ، جہم کی طویرا بلبلہ ، طیارہ لڑناک
 بلبلہ ملری ، اردو لڑناک قات ، قات فوق پردہ کی ونا کو زینہ
 بزم آمدن و کو کسین عارت - برلر مرکز او کسندہ طویرا مین
 فیرماش ، مغلوب ازایش ، قحش ، وبع الامت طامع
 بر جاوہری اولق اور ، صلاح ایله ، مار کونک - اصح
 شراذیلہ استائیرالہ کیرہ نامشددی .

اوت وولری یایانلر ، ایشہ وولردی .
 طح ایته یلرکے استمال اشغل اولورسه بریتیر
 بحر اولور ، صاندیلرکے پاشی ایپر استیکله ، نور توپولہ
 بر وولور صوصارر .
 یولہ اولمادی بوزک سلاخه ، مارادی ، وایاملاندی .
 ایکی سنہ رکه قاشیمزہ دیلا کاری شہر وعات سملریلہ
 دوکوشورر .

یحون وبلہ یا بلر ؟
 بزی یوتیق ، بزی ملکتمزده کولہ جلاہ بولدیرمق
 بزم فیضی طویرا بزمردن کندی کیسہ لری طولدورمق
 وکندی قارنلری لمو بومق ایچون .
 ییقلسون بو آخلق اہر یالیزم وقایدالیزم !

اوز اللیلر بو طاتلی اویق لرتاہ ایکن سوزنگولی ، قلیجلی
 روولور لی اجنی افرادینک باصقینہ ازغرا بلر ، ویشاقلمدہ
 ازلدیلر ، اولدہ ریلر .

مرکز سلطہ بوزک بتون دواڑی اذغال اولدی .
 دواڑی بوسارینک ، قابینہ مالر لڑناک قاپیار سوسونکولور
 دیکدیلر ، پادشاہی اسیر ایته بلر .
 سوکڑہ ؟

سوکڑہ دھا فجیع ، دھا دھش بر شی یابدیلر .
 ملت محلسی باسدر اورادز بزم محترمہ وولر بزمی طویرا بلر ،
 مالمطہ کوندیلر ، وولری کیملر یاپیوردی ؟
 اولرکے بزم سسہ لردنبری غریب اصوللرلہ حریت
 اوکرتیر و بزم حریت وعتدالت فکری آشیلار
 کورہ نورلردی ، اولرکے حریت شخصیتک ، حتی رارہ
 اعلاممیز ، حکمیز کیرہ نک بر حریت اولدینغی اوکونہ ،
 اوکونہ ، باغیرہ ، باغیرہ سنہ لره ییلرلہ ، عہ لره بتون
 عالم قارشی سوبلہ مشاردی .

اولرکے حقوق دولتک موجسدی ، نامری ، عالی
 اولق دھرا سندنہ یابدیلر ، و بزلری دہ اولہ قاندرہ مشلردی .
 و محاسبت اولرکے جناق قلعه قارشیمسینہ دیزدکتری

۱۸ مارت

جہراللرک و بوزک انجباب ٹرونک آئندہ طویرا یامک امیدلہ
 آمانتہ قارشو فضہ صدف کونہ ردی . اولون ۱۸۷۱
 سنہ سی شہاضہ قادار جہریان ایند بوش آفاق عدت
 ظرفندہ بوزک فرانسه جاقہ اقدہ ایندی . ایپر اطورانی
 طر اقداری ، متدل جمہور بیزور ، مفرط جمہور بیزور ،
 مفرط انقلابی ، حاکمیت عامہ جی و اشترای کون جہریان
 آردمندہ سیاسی مائزلر دولام اہمکندہ ایندی . مجلس
 ایکی فراری یاسیلری بوسو بون جہلمیزوری دمسافہ
 ملیہ حکومتی محاصرہ استامبولہ شاہ کرالری ووعہ ملی

۱۸۷۰ سنہ سندہ کی فرانسه بروسیہ محاربتک
 سوکندہ فرانسه مغلوب اولدی ، باہر اولونک ایپر اطورانی
 کندیشی جمہور یاپرور اولان پارس اہالیسنہ قارشی ،
 جلاخ واوردو ایلہ مدافعہ یابدیوردی . دہان وکونوی
 متعاقب ۲ ایول سنہ ۱۸۷۰ تاریخندہ فرانز اوردوسنک
 آلمانرہ تساہم اولمائی ویاویولونک اسارتی ، ایپر اطورونک
 حقوقیہ جمہورینک تکرار نامستی آمین ایسی .
 [۱۸۷۰ ایول] فقط ویتیرالہ جہرال وروشونک
 لدارہ ایشیکی بویکی مدافعہ ملیہ حکومتی موقع اقداری

o zavallılar bu tatlı uykularında iken süngülü, kılıçlı, rövelverli ecnebi efradının baskınına uğradılar. Ve yataklarında öldüler, öldürüldüler.

Merkez-i Saltanatımızın bütün devairi işgal olundu. Devair reislerinin, kabina nazırlarının kapılarına süngütüler diktiler. Padişahı esir ettiler.

Sonra?

Sonra daha feci, daha müthiş birşey yaptılar, Millet Meclisini bastılar, oradan bizim muhterem mebuslarımızı tuttular, Malta'ya gönderdiler. Bunları kimler yapıyordu?

Onlar ki bize senelerden beri Garp usulleriyle hürriyet öğretir ve bize hürriyet ve adalet fikirleri aşular görünürlerdiler. Onlar ki hürriyet-i şahsiyenin, hatta bir eve iğlâmsız, hükümsüz girmenin bir cinayet olduğunu öğüne öğüne, bağıra bağıra senelerle, yıllarla, asırlarla bütün âleme karşı söylemişlerdir.

Onlar ki hukuk-u düvelin mucidi, nâşiri, âlimi olmak davasında idiler. Ve bizleri de öyle kandırmışlardı.

Ve nihayet onlar ki Çanakkale karşısına dizdikleri ejderha gibi zırhlıları, ile cehennem gibi toplarıyla, tayyarelerinin yıldırımları, ordularının kat, kat fevkimizdeki süngüleriyle bizim etten ve göğüsten ibaret siperlerimizin önünde durmuş, kırılmış, mağlup olmuş, kaçmış. Ve maalesef talih bir cilvesi olmak üzere sulh ile, mütarekenin vâzih şeraiti ile İstanbul'a girebilmişlerdi.

Evet bunları yapanlar, işte onlardı.

Zannettiler ki İstanbul işgal olunursa biz biteriz. Mahvoluruz. Sandılar ki padişahı esir etmekle, korkutmakla biz büztülür susarız.

Böyle olmadı. Türk silahına sarıldı. Ve ayaklandı. İki senedir ki karşımıza diktikleri şer ve melânet saflarıyla döğüşüyoruz.

Niçin öyle yaptılar?

Bizi yutmak, bizi memleketimizde köle halinde bulundurmamak, bizim feyizli topraklarımızdan kendi keselerini doldurmak ve kendi karınlarını doyurmak için.

Yıkılsın bu alçak emperyalizm ve kapitalizm!

18 MART

1870 senesindeki Fransa - Prusya muharebesinin sonunda Fransa mağlub oldu. Napolyonun imparatorluğu kendisini Cumhuriyetperver olan Paris ahalisine karşı, silâh ve ordu ile müdafaa ediyordu. «Sedan»ın ve bunu müteakip 2 Eylül sene 1870 tarihinde Fransız ordusunun Almanlara teslim olması ve Napolyonun esareti, imparatorluğun sukûtu ile Cumhuriyetin tekrar teessüsünü temin etti. (4 Eylül 1870) Fakat Tier ile Ceneral «Turuşo»nun idare ettiği bu yeni «Müdafaa-i Milliye Hükümeti» mevki-i iktidarı cenarellerin ve büyük es-

hab-ı servetin elinde tutabilmek ümidi ile Almanlara karşı fazla zaaf gösterdi. Eylül'den 1871 senesi Şubatına kadar cereyan eden bu beş aylık müddet zarfında bütün Fransa çalkanmakta idi. İmparatorluk taraftarı, mütedil cumhuriyetperver, müfrit cumhuriyetperver, müfrit inkılâpçı, haki-miyet-i âmmeci ve iştirakiyün cereyanları arasında siyasi mübarezeler devam etmekte idi. Meclisin iki kararı Parislileri büsbütün hiddetlendirdi: Müdafaa-i Milliye Hükümeti muhasara esnasında hâne kiralarnı ve vadeleri

، واهالى

غوشه يپه

تده قراز

نر پاس

و ايدى،

خاصه به،

يوكسه لك

ير لوندن

طريفدن

ساحابن

و فقط

لامارى

ر قوميه

اولدى

وجيزك

حكومت

سندن ده

تدريسى

زايك،

كچمه سى

، عمله

يدى .

آجق

زايك

لر برك

زايك

و عاده

ئدى .

ؤالرى

TÜSTAV

münkazi olan senedât bedellerinin tediye-sini resmen tehir etmişti.

Hükümetin muhafazası için ahali tes-lin edilerek eli silah tutanlardan mürekkep bir «Milli Hassa» ordusu teşkil ve tanzim edilmiş idi. Bu orduda ameleler ve bilhas-sa daha inkılâpçı olan Paris ameleleri hay-li mühim miktarda idi. Almanlarla yapılan muahede esnasında bunların silahlarının el-lerinde ibkası muafık görülmüş olmakla be-raber bilâhare Hükümet bunlar arasında kendi aleyhine cereyanların büyümesinden korkarak terk-i silah ettirmek siyasetini ta-kibe başladı.

Hükümetin bu siyaseti sol inkılâpçıla-rın, Blankistlerin Komünistlerin ve Birinci Enternasyonalin işine gelmezdi. Bunların terk-i silah ettirilmesi aynı zamanda Cum-huriyetin de tehlikeye düşmesi demektir. Bi-za-malehik inkılâpçı anâsır «Milli Hassa»nın menafini müdafaa etmek, Cumhuriyet aley-hinde vuku bulacak teşebbüsâta mâni ol-mak ve bizzat çalışan sınıflar lehine inkılâ-bi ilerletmek gayesi ile «Milli Hassa Müt-tefika-i Cumhuriyesi» namıyla bir Merkez Komite teşkil etti (3 Mart 1871). Bu Mer-kez Komiteye işçiler ile beraber küçük bur-juvalar da (yâni küçük zenginler de) ta-raftar idiler. Çünkü Hükümetin ve Mecli-sin siyaset ve idaresi tamamen büyük zen-ginlerin lehine yürütmekte idi. (Milli Hassa-ların Müttefika-i Cumhuriyesi)ne her san-caktan üçer murahhas davet ve iştirak et-tirildi.

Tam şu günlerde (Ceneral Vinua) tara-fından birkaç inkılâpçı gazete sed edildi. 31 teşrinievvel 1870 darbe-i hükümetine iş-tirak eden inkılâp rüesasından «Florans» ile «Blanki» idama mahkum edildi. Hükü-metin taa ötedenberi Paris'e ve Paris aha-lisine karşı takip etmekte olduğu fena mua-melelere bu hadisenin inzimam etmesi, Pa-ris fukara ve amelesini ve inkılâpçılarını ta-

mamen ayaklandırdı. «Ahali son dakikaya kadar Hükümet ile güleşmeye, boğuşmaya ve kendi dileklerini meydana çıkarmaya kati surette karar verdi.» (1) 30 Mart tari-hinden 18 Mart'a kadar Paris afâkı siyah bulutlarla örtülü, ve şüphelerle dolu idi.

Nihayet zenginlerin elinde olan Hükü-met «Milli Hassa»ya, halka karşı mücadele-ye karar verdi. Parisin en yüksek hakim noktalarına yerleştirilen «250» adet topu yerinden almak için 17 Mart 1871 tarihinde Hükümet tarafından hafi bir emirname çık-tı. Ve 18 Mart 1871 sabahleyin erken, halk uykudayken toplar alındı ve Hükümet bun-ları lazım gelen yerlere sevk etmeye vakit bulamadı. Hükümetin tertibatından ha-berdar olan ahali ve Merkez Komite (yani «Milli Hassa Müttefika-i Cumhuriyesi») is-yana mecbur oldu. İnkılâpçıların aleyhinde bulunan Ceneral «Vikont» ve Ceneral «Kal-man Toma» ahali tarafından tevkif edildi. Hükümet erkânı ve bu meyanda Reis-i Hü-kümet «Tier» Paristen de Versay'a firar etti.

Merkez Komite Paris Şehir Emanetine birleşerek kendisini «Paris Komunası» ola-rak ilan etti. Fukaranın, işçilerin ve komü-nistlerin birinci defa mevki-i iktidara geç-mesi beşeriyet tarihinde bu suretle vukua geldi. Bu, amele inkılâp mefkûresinin te-kâmülünün ilk neticesi idi.

Gerçi «Paris Komunası» çok yaşamadı. Ancak Mayıs nihayetlerine kadar devam edebildi. Bu «Komuna»nın bazı mühim ha-talarının, o zamanki amelenin tecrübesizlik-lerinin ve inkılâp rüesası arasında fikri vahdet ve tesanüdüün azlığının neticesi idi. Fakat «Paris amelesinin, Komuna» sözü ar-kasında canlarına kıydıklarından artık 51 sene geçti. O zamandan beri çok sular ve pek çok amele kanları

(1) «Paris Komunası» B. Baks

آندی . [۳] . انقلاب حزبانلوی دماوانتیده ترقی اندی
عملده اوکا کوزه اندیه و کور کو صاحب اولدی . انقلاب
رؤ . اسی ده آرقی بجز به کور د لری .

پاریس قوموناسی زمانه . عمله ک قومونیت انقلاب
جزایانریک یکانه . هم . رؤ . سوسی . برنجی . استرناسیونال
ایدی . فقط اوده هنوز انیسه لایق بر حاله تکاله
موفق الامامشیری : آثارشیرم و قومونیزم کبی
بررینه ضد ایکی . ملک مصادمه بی انترناسیونال .
داخلنده نام ایسی دی . وقال مارفس . ایله باقه دین
یکی حزبانک ایکی . کن معروفی بولسوردی . آرقی و
کوندری قومونیزم نه اولدی ده کینین گنله
طرفدین آکلانیشدر . عمله جریان کندیسه لایق
وماسب اولان فیه انیزم استقامتی انتخاب ایشدر . عمله
صفتک احیی مفکوره بی ایچون جالیستار بهنامل
تکیلات . ایکنی انترناسیونال نامیله برناه بیقرار
یک وران احصایی کتبات وندیقات دوره بی یانا .
شدر . عمله انیزم کل تشکیل . مالک اولمشدر . اوردیا
و آمریکان تکامل افسانسی قایدانیزم نیکنامک صولک
صفحه و اصل ایشدر .

بنده ایجه جهان انقلابی حاضر لاشدر . موسفواده
منفقد بولمان . و جیحی انراسیونال . (قومونیت
انترناسیونال) و تکاملت نتیجه سنده میدان کیشدر .
وروسه امکچیلش انقلابی بو معظم - همان انقلابش
برده مهیدر .

فرانسه واطلانده پاریس عمله ک بو قومونیت
انقلابی ک ایکنی همی . ب . باقی ک دیندی و جیلده
[۴] «فرانسیسار» برنال مجموعه بی - ۱۹۲۱ تاریخلی
۱۶ جی .

قومونانک تاریخی همی بوتون . مناسیله ، اونک امکچیل
حرکتک برنجی دوریله ایکنی دوری آزانه قورولش
بر کوبری ، برکزک اولمانسنده و بویکی حرکت آزاننده
بره نشان طاشی بولمانسنده .

قال مارفس عین فکری ده شمولی ودها قوتلی
اولارق فاره ایسیور : « بویکی هیئت اجتماعی ک
برمبشیدر . » دپور .

سواء علیه فرانسه وپاریس عمله ک بو قهرمانانه
و اناسیونال ورنه حرکتک تاریخ بشریتک انهمم صحیده
ازندن بری شکل ایدر . بو حرکتک نظری کوی
اولان « ۱۸ مارت » تاریخی ، بتون جیان عمله کوی ،
سوسیالیستری ، قومونیزم لری طرفدین بر ایلام تحوط
ایلمشدر . بو کون عمر برده ، هر ملککنده ، شلکگر و ایلمر
یا مقدر د لری .

یکی بر هیئت اجتماعی انسانیه ک دوغومده

اولدینه و مطقا دوغاجنسه اینتقده اولان ، یکی

حیات ، یکی هیئت اجتماعی ک بشارت ساجی

چالنان بو « ۱۸ مارت » کونئی تسعی ایتک و کندیشک

برنجی نسخه سنده ، بشره اولارق حرکتک باشلایان

و « مبشر » اولارق جانئی قیسان بو انسانیت

قربالنرخی ، انسانیت نامه یاده موقعتینی کندیشنه

شرف بیلیرز ، ۱۸ مارت - ۱۹۳۲ - آخره -

بکر هیئت

aktı. (2) İnkilâp cereyanları da o nisbette terakki etti. Amele de ona göre intibah ve görgü sahibi oldu. İnkilâp rüesası da artık tecrübekârdırlar.

Paris Komunası zamanında, «amelenin Komünist İnkilâp cereyanlarının yegâne mühim müessesesi» Birinci Enternasyonal idi. Fakat o da henüz kendisine lâyük bir hal-i tekâmüle muaffak olamamıştı : Anarşizm ve Komünizm gibi biribirine zat iki mesleğin müsademesi «Enternasyonal» dahilinde devam ediyordu. «Karl Marks» ile Bakunin yeni ceryanın iki rükn-ü mârufu bulunuyordu. Artık o günden beri komünizmin ne olduğu daha geniş kitleler tarafından anlaşılmıştır. Amele cereyanı kendisine lâyük ve münasip olan komünizm istikametini intihab etmiştir. Amele sınıfının ictimai mefkûresi için çalışan beynelmilel teşkilât «İkinci Enternasyonal» namı ile meydana çıkararak pek uzun ihzarî teşkilat ve tetkikât devresi yaşamıştır. Amele lazım gelen teşkilata mâlik olmuştur. Avrupa ve Amerikanın tekamül-ü iktisadisi kapitalizm inkişâfının son safhasına vasil olmuştur.

Binaenaleyh cihan inkilâbi hazırlanmıştır. Moskova'da mün'akit bulunan «Üçüncü Enternasyonal» (Komünist Enternasyonal) bu tekamülün neticesinde meydana gelmiştir. Ve Rusya emekçilerinin inkilâbı bu muazzam cihan inkilâbının bir mukaddimesidir.

(2) «Komünist Enternasyonal» Mecmuası - 1921 tarihli 16 ncı nüshasındandır.

Fransa ve bilhassa Paris amelesinin bu komünist inkilâbının en büyük ehemmiyeti, - B. Baks'ın dediği veçhile - komünanın tarihî ehemmiyeti bütün manasiyle, onun emekçiler hareketinin birinci devriyle ikinci devri arasına kurulmuş bir köprü, bir girizgâh olmasında ve bu yeni hareket aralarında bir «nişantaşı bulunmasındandır». Karl Marks aynı fikri daha şumüllü ve daha kuvvetli olarak ifade ediyor : «Bu, yeni heyet-i ictimaiyenin bir mübeşşiridir.» diyor.

Binaenaleyh Fransa ve paris amelesinin bu kahramanâne ve insaniyetperverâne harekâtı tarih-i beşeriyetin en mühim sayfalarından birini teşkil eder, bu harekâtın zaferi günü olan «18 Mart» tarihi, bütün cihan ameleleri sosyalistleri, komünistleri tarafından bir bayram ittihaz edilmiştir. Bugün, her yerde, her memlekette şenlikler nümâyişler yapmaktadır.

Yeni bir heyet-i ictimaiye-i insaniyenin doğmakta olduğuna ve mutlaka doğacağına inanmakta olan «Yeni Hayat» yeni heyet-i ictimaiyenin beşâret saati çalınan bu «18 Mart» gününü tes'it etmeye ve kendisinin birinci nüshasında «Mübeşşir» olarak harekâta başlayan ve «Mübeşşir» olarak canını kıyan bu insaniyet kurbanlarını, insaniyet namına yâda muaffakiyetini kendisine şeref biliriz.

— 18 Mart - 1922 - Ankara —
YENİ HAYAT

TÜSTAV

İKTİSADİYAT

Cihanşümül Kapitalist İktisadiyatının Buhranı

Yazan : E. Varga

Tercüme eden : H. Y. V.

1

Mukaddime

Üçüncü Enternasyonal üçüncü kongresinde ihzari nokta-i nazardan yapılan mtlnakaşât esnasında «Cihan Buhran-ı İktisadisî» meselesine dair, kongre azalarının bu mesele hakkında hazırlanabilmeleri için, ihzari bir risale terkip etmek arzusunun uyandığı görüldü. Bu vazifeyi ben deruhte ettim. Risale dört hafta içinde hazır olmak icap etti. Şüphesiz, Rusyada pek şiddetle kendini hissettiren fikir ablukasının tesirlerini pek karışık olan lüzumlu mevâdı tahlil etmek ve birleştirmek için bu zaman pek kısadır. Karîler bu işteki küçük rakam hatalarını ve diğer hataları lütfen işbu şeraite hamletsinler. Eğer bu kadar az zamanda kaleme alınmak mecburiyeti olmamış olsaydı vaz' ve şekli daha mükemmel ve uygun olurdu.

Moskova 10 Mayıs 1921

E. Varga

Kapitalist (sermayedar) cihan üzerine şimdiye kadar işitilmemiş iktisadî müthiş bir buhran düşmüştür. Milyonlarca ameleler işsizdir. Halk sefalet içinde olduğu halde istihsal vasıtaları işlemiyor.

Amerikada pek çok hububat yanmıştır. Avrupada, milyonlarca insan açtır milyonlarca insan paçavra giyindiği halde dokuma tezgahları muattal kalıyorlar. İhtiyaçları temin için uğraşmayan kapitalist istihsal sisteminin bütün münasebetsizliği pek çirkin bir tarzda kendisini gösterdi.

Kapitalizm (Sermayedarlık) mevcut olalıdanberi zaman, zaman buhranlar vukua geldi. Hal-i hazır buhranlarını tarif etmeyi kastetmiyoruz. Fakat bunu diğer âdi buhranlardan hangi ölçü ile ayrıldığını aramak istiyoruz.

(Kapitalistlerle Sosyal Demokratların) [*] ekserisinin iddia ettiği veçhile bütün eski buhranlar gibi bu buhran da geçici bir hadise veya kapitalist ictimai nizamının tam bir yıkılmaya, harap olmaya doğru atılan bir adım olup olmadığını aramak istiyoruz. Bu suale cevap vermek için biraz yükseğe çıkmak mecburiyetindeyiz.

1 — Harp neticesinde cihan iktisadiyatının istihaleleri

2 — Harpten evvel cihan iktisadiyatının esaslı ahvali.

Hal-i hâzır iktisadi buhranı kapitalizmin vücut

[*] Bütün burjuva muharrirleri bugünkü buhranın kolay kolay geçeceğine kail değildirler. (Öst-rayhiş Folksoyb) gazetesinin nâşiri V. Federn 26-1-1921 tarihli gazetesinde şöyle yazıyor: «Cihan iktisadi buhranının eski buhranlar seyrini takip edeceğini gösteren bir nişâne yoktur... Bu buhran esnasında birtakım temevvücat olacaktır. Yeniden icraatın tam bir islâhî ümidini veren muvakkat bir iyilik olacaktır. Fakat hakiki iyileşme mümkün değildir. Cihan buhranının devamı galip memleketler amelesini cidal sahasına sürüldüyecek, onlar gündeliklerinin azaltılmasına razı olmayacaklar. Kitlelerin mizacına ve buhranın ceryanına göre, bir yerde biraz geç fakat her tarafta netice ictimai inkılabı gösteriyor. Biz bu geçidi böyle işaret ediyoruz. Hilferding Bazer tamamen bir burjuva muktесidinlin istidlâlini tefekküre mecbur olacaktı.)

بولدینی گوئندیزی همان بر دوزینه معروضه قالدینی بحرانی
 کی معمولات و محفولات فیلاسفات جادی بر بحرانی
 دکدر ، او ، حرب اثنا سده جهان اید ایدانده تحداث
 ایدن استعمالک بر تاجه - در - عمومی خریدن اول
 قایتالیست جهان انصا بانک اساسی احوالی آتیه کی
 طرزده ایای .

غربی آوروپا . - قبا طاق داتریغ - در ت
 خطک ضربنده کی ناحیه - دیانک صنایع دستکاهی ایدی
 زینه کوچوک اولان و تقریباً ۳۰۰ : ۳۵۰ میلیون ساکی
 اولان بو ناحیه ک کثیف خلقتی بسلمک ایچون یاپیلان
 شدتلی زرعیات کافی کپوردی دیک چوق مقدارده ابتدائی
 مواد فارقه معمولاتی تککنده ادخال راجرا اولونوردی
 ضربی آورده پادتی تک دیگر برلر ایدم ابتدائی مواد
 وساتوینی مبادله صورتیله وادائی آیلوردی ، فقط او
 م تملککارک - امی استضع و اردائی ، بلاعوض ، بک
 قنبر مملکتلر ضع اولوبان سرمایه لدا بخاد و منفعتلری
 والحاصل - قینلر حاصلاتی ده عینی زامده آیلوردی .
 غربی آوروپانک صنایعی حاکمیتی ناسخی وطبیعی محلی منافع
 وزیرنه قورولمشدی . [۱۱]

طبیعی منافع - کومور و دیر مدیجی زنفیکلک ،
 قطعه ارضده دیکرلرک دین طرفی ، سیر و سفره
 مساعدت لری ، مساعدت انهم .

[۱۱] اجنبی به وضع اومان تکلیف سرمایه سی اقتصادی «سازو بویوس
 ط فتن ۳،۲ مليار استراخغ لراسی تخمین اولمشدر . پهنه
 نظراً ، واردات ، ۱۹۰۶ : ۱۹۰۷ سترلی ایچون ۱۴۰ میلیون
 استراخغ لریسی ایدی .
 قرانه سرمایه سی عینی شرائط آتشد ، ۱۹۰۰ ده رسماً ۳۰
 مایز ایدی . ۱۹۰۶ ده سازو بویوسه نظر ۴۰ مليار ۱۹۱۲
 ده «آزتان» نظر ۶۰ مليار ایله سازو بویوسه نظر استوی واردات
 ۱۰۸ مليار دز مالیا سرمایه سی ، سفر وزیرسه نظر ۱۹۰۶ ده عینی
 شرائط داخلده ۲۶ مليار مایزه بکشد . اواردائی ۱۰۲۴ مليار
 مازق ایدی لجنی بوضع ایدان بولمولا ایدم بجه سرمایه لری ده
 لاوم اندرینه ک تخمناً ۱۵۰ : ۲۰۰ مازق لون قمارنده بولم اولده

تاریخی منافع - بو قایتا لرمک (سرمایه دارلک)
 نشأت اجنبی ، قایتا لرمک (روسیه و امپراتورلی
 کی) ناها ، حوز فقط آرزو بویوسه کار برال امکلی تریک
 ایدن ناحیه لردن داها آشاغی اولان محصولانک ، اتحاد
 واسطه یله ظامرده یومرلرک بکشمش اولمشه رعماً
 سرمایه صرفیاتی ییلان تجر بکار بر صنایع امکلی صنایع
 تشکیل آتشد .

آوروپا خار چند کی مملکتلر آرمشند بو کی طبیعی
 استفاده لرن نمون قالان یا کز جاهیر محدوددر ، بونکله
 برابر حرب زمانه قدر ، بومملکت اخراجاهی برزرات
 مملکتی اوله رق قالدی .

غربی آوروپا قایتا لری بروه آریا (امکچیلر) تک
 ایشله سیاهی بوزدن بلا واسطه بوتون مستملک لردن
 بلوا واسطه تک واسع ثروت ادخار ایدی ؛ بزاعاشه و اشهائی
 موادک تک چوق قسمی اخراج ایدن مستملک مملکتلری
 ذکر ایدیوروز .

ثروت سرمایه دارلرک ایشه کچور ، لکن صنایع
 امکچیلری ده اوندن بر پارچه جیک آیلور صنایع
 امکچیلر تک موجودیت سویسی ، غربی آوروپانه
 بحر اندرو واسطه سیله پاک آغیر ، متضاع اولدینی قدر ، دایر
 مساعد بر سیر تمقبت ایدی . [۱۲]

بو قایتالیست نظامان نسبی راستقارارلرک قلی ایدی
 مملکتلر ، یعنی مختلف ملی اقتصادی اتحادلری
 زمانک مادیاشمش شکللی ایله ، یعنی نام قیمتلی معده
 مسکوکت واسطه سیله بر برلرینه شرط ایدیلر . آوروپا
 حراستک بوتون مملکتلری بر آلتون سیاهینه مایه
 ایدیلر کاغذ یا ایدانده عینی آتون قیمتله مالک ایدی
 عمری موازنه کوش ایدی . کمرشده ، عمر مایه ، مال
 اید و

[۱۲] بولنادلری ، احوال اوزرینه حراستک بویوسه
 آزانماده شایان ، معلومات اوزرینه اسناد ایدیوروز که ایدیلر
 ات ، شکر ، چای و قهوه کی خرج عام بعض محصولات ایدیلر

bulduğu günden beri hemen bir düzine mâruz kaldığı buhranlar gibi mamulât ve mahsulât fazlasının âdi bir buhranı değildir. O, harp esnasında cihan iktisadiyatında tahaddüs eden istihalelerin bir neticesidir. Umumi harpten evvel kapitalist cihan iktisadiyatının esaslı ahvali âtideki tarzda idi.

Garbi Avrupa - Kaba taslak Danzig-Trieste hattının garbindaki nahiye - dünyanın sanayi destgâhı idi. Nisbeten küçük olan ve takriben 300 : 350 milyon sâkini olan bu nâhiyenin kesif halkını beslemek için yapılan şiddetli zeriât kâfi gelmiyordu ve pek çok miktarda iptidai mevat fabrika mamulâtı şeklinde ithal ve ihraç olunuyordu. Garbi Avrupa dünyanın diğer yerlerinde iptidai mevad vesaireyi mübadele suretiyle varidâtını alıyordu. Fakat o müstemlekelerin esasî intifa varidâtını, bilâivaz, pek fakir memleketlere vaz olunan sermayenin istifade ve menfaatlerini velhasıl sefineler hâsîlatını da aynı zamanda alıyordu. Garbi Avrupanın sınai hakimiyeti tarihi ve tabii mahalli menafii üzerine kurulmuştur [**]

Tabii Menafi - Kömür ve demir müddetince zenginlik, kıtay-i arzda denizlerin derin nüfuzu, seyrüsefere müsait nehirler, müsait iklim.

Tarihi Menafi - Bu kapitalizmin (sermayedarlığın) neşet etmesi kapitalizmin

[**] Ecnebiye vazolunan İngiliz sermayesi iktisatçı «Sartoryus» tarafından 3,2 milyar İsterling lirası tahmin olunmuştur. Pezh'e nazaran, varidât, 1906 : 1907 seneleri için 140 milyon İsterling lirası idi.

Fransa sermayesi aynı şerait altında 1900'de resmen 30 milyar idi. 1906 da Sartoryus'a nazaran 40 milyar 1914 de «Artan» a nazaran 60 milyar ile Sartoryus'a nazaran senevi varidât 1,8 milyardır. Almanya sermayesi, Sartoryus'a nazaran 1906 da aynı şerait dahilinde 26 milyar marka yükselmişti. Varidâtı 1,24 milyar mark idi. Ecnebiye vazolunan Belçika Hollanda İsviçre sermayelerini de ilâve ederssek tahminen 150, 200 mark altın miktarında bir meblâğ elde edilmiş olur.

(Eusya ve Japonyada olduğu gibi) daha ucuz fakat az tecrübekâr bir el emeğini tertip eden nahiyelerden daha aşağı olan mahsulâtın, ittihat vasıtasıyla zâhirde yevmiyelerin yükselmiş olmasına rağmen sermaye sarfiyatını yapan tecrübekâr bir sanayi emekçi sınıfı teşkil etmesidir.

Avrupa haricindeki memleketler arasında bu gibi tabii istifadelerden memnun kalan yalnız Cemahir-i Müttehede'dir; bununla beraber harp zamanına kadar, bu memleket ihracatçı bir ziraat memleketi olarak kaldı.

Garbi Avrupa kapitalizmi proleterya (emekçiler) nın işletilmesi yüzünden bilâvâsıta ve bütün müstemlekelerden bilvasıta pek vâsi servet ithar etti; biz iâşe ve iptidai mevadın en çok kısmını ihraç eden müstemleke memleketlerini zikrediyoruz.

Servet Sermayedarların eline geçiyor, lâkin sanayi emekçileri de ondan bir parçacık alıyor. Sınai emekçilerinin mevcudiyet seviyesi, Garbi Avrupada buhranlar vasıtasıyla pek ağır ve mütekattî' olduğu kadar, daima mütezait bir seyir takip etti. [1]

Bu kapitalist nizamının nisbi bir istikrarının temeli idi.

Memleketler, yâni muhtelif milli iktisadi ittihatlar sa'y zamanının maddileşmiş şekli ile, yani tam kıymetli madeni meskûkaat vasıtasıyla birbirlerine merbut idiler. Avrupai harasetin bütün memleketleri bir altın siyasetine mâlik idiler. Kâğıt para tedavülde aynı altın kıymetini mâlik idi. Umumi muvazene gümüş idi. Gümüşle, umumiyetle, milli

Daha Var

[1] Ben bu ifadeleri ahval üzerine hayat kıymeti ve yevmiyeler hakkında az itimada şayan, malûmat üzerine istinad ediyorum ki: İmdi ekmek, et, şeker, çay ve kahve gibi harc-ı âlem bazı mahsulâtın istihlâkı..... maruz kalmıştır.

اجتماعیات

اورویا ایله بڑی مقایسہ ایڈنلر دیررک زده واقعا بیوک ٹروئلر، بیوک سرمایہ لکوز دیا بحق درہ چہ لردہ صفا وسفاهتلر، گدلاک یورکلر آحیتہ حق فقلر، سفاکلر یوقدر .

طوانلر یہ جٹک بولہ ماد قہر بچون اویش اشک انیشی، معدہ خراب ایندن خٹش خٹش کوسہ لری پینلر سہایت، سوزولہ سوزولہ بچو اولوب کیدنلر صاید ماہ حق درہ چہ لردہ چوقدر .

چوق دفعہ ایشیتدک کہ حتی اوندرہ دسوقاق اورنلر زده آچقندن اولنلر وارمشینہ باریسی کورنلر زہ حکایہ ایڈیورلر کہ کل کئی قہر لردیکشچی، شاقہ چی معاز لردہ بوشاق اللاری کوزل کوزلری صیاحدن ایشامہ قدر بوردفین سوکرہ رلوقہ نظدہ راقشام تکیہ قاری طوور مقی ایچون کندیلری بیوک سواقدرہ طولاشان دلیقا ایلرہ عرض ایڈیورلر حتی بو مجبوریتہ شاشانلرہ صیقہ ایمادن وہ یاہلم موسیو یاشامق مجبوریتدہ زہ دیبورلر مش .

حرب عمومی سنہ لردن اول، بو کونلرہ نظر آخت دینیلہ جٹک بوللق و او جوزلق زمانلر دہہ نجیا زده اجبہ حق حاللرینہ اعلاہ حق ر آجلر، چیلالفر صقی یوقیدی فرض ایدهلم کہ زده انکترہ دہ اولدنی کی آچندن اولنلر یوقدر فقط سوزوسنلر سو قافلردہ چامورلر ایچدہ جیلایق بریشان سوزوسنلر یوقیدی؟ بونلرک ایچسده برسک کیلر قدرده اولسہ کورپہ قیزلر عزواللی طولار بولغازمی؟ بعض سوزوسنلر بعض دیدنلر واردرک اولومیر، فجائی اولوملر اولنلرک یاشدہ بر سعادت قابلر، بکا قالیبرہ نرم کیلرک بوسوزونلری ایشہ او قیلدن، اور و پادہ کلرک اولوملری دہ ایشہ بونوعدن در .

بو کیلرک کیچہ لری مسکنی یار طوان ارانی یار دیوار دیی ایتمش .

بوشخت بک فاجعلی مثاللری واردر . بن بونلردن برنی؟ اوتورسنہ اولکی بر مشاهدہ ذاتیہ می تصوراً شوراجفہ قیدی دہ حکم

زده دہ فقر و ناز سفالده در . فقط سواقدرہ اولن یوق صوکرہ راقشام تکی ایچون کندی تسلیم ایڈنردہ حد او اسون کورولویور . بک فقیر نرمن سہ ایشہ آقشامین بر صوغان لکک بولویور اولو کھاعت ایڈورلر کیچہ له مسک مسٹہ سی دہ بزده اور دہ چہ لردہ اتی نککرہ نرم اور و پادہ کیلر قدر کوزل قوناقلر مس یوق . فقیر زده هر فقیرک کفہ دہ اولسہ بر اوی وار . کوندوز چالیشر، دیدنیر، افشار کلر صغیر و یا مار .

موسم مبارت، آی رمضانلی، اوکله نماز ندن اول دائرہ بہ کینمش او طہ مہدہ ایشلر مہ ایشتغالہ یاشلامشدم . دائرہ دہ کمنلر یوقدی نرم او طہ چی دہ صوبانی یاقدرہ مسکرہ الدینی مساعده ایلر کیندی قوجہ دائرہ دہ نک بن واردم . المدوی ایشہ بک زیادہ طمانش اولدنی بر صہ دہ او طہ بک قیوسی بوشحہ آچیلدی ایچیری مشولہ چہ سوزولہ کیری کیردی؟ بر فلدن اما اصل؟

بنا علیہ اوریاہ باقہرقی زده بر فقیرک زدنک لک چارشمہ می تصور ایتمک غایر . وہ ضالعہ بہ یاقیاریسہ انسان نرم ملککی حنت اعلائی صارین وقایعین عہ ایتمک لازم کلہ جٹک . فقط خاقہ حقیقہ کچہ ایش ناشقہ لشور .

یاقدرہ بکی بر جفت قوہ دورہ، ایفلر جور ایچیر بالدیرلر دیزرہ قدر آچیق . ما حقدرہ بیزیری طوکومہ دن بر طون بر کولک اوونک او سنده کونکی حقیقہ بر لاندہ شہیدی شو قیافتک او سنده کی باشہ ایدست چو اولدن

حرب عمومی بی حسادنن خارج طونا حعم او، بر قانندی بر مصیبتدی هر کس ییلر کہ حرب عمومی سنہ لردہ طلی باشلی شہر لردہ بیلہ آچندن اولنلر بر سنلک بوزندن قیبتین سواقا لردہ

İCTİMAİYAT

Avrupa ile bizi mukayese edenler derler ki bizde vâkıa büyük servetler, büyük sermayeler göze batacak derecelerde sefâ ve sefahatler, kozalık yürekler acıtacak fakirler, sefaletler yoktur.

Çok defa işittik ki hatta Londra'da sokak ortalarında açlıktan ölenler varmış yine Paris'i görenler bize hikaye ediyorlar ki gül gibi kızlar dikişçi, şapkacı mağazalarında yumuşak ellerini güzel gözlerini sabah-tan akşama kadar yorduktan sonra bir lokantada bir akşam yemeğiyle karnını doyurmak için kendilerini büyük sokaklarda dolaşan delikanlılara arz ediyorlar. Hatta bu mecburiyete şaşanlara sıkılmadan «ne yapalım mösyö yaşamak mecburiyetindeyiz» diyorlarmış.

Bu gibilerin geceleri meskeni ya bir tavan arası ya bir duvar dibi imiş.

Bizde de fakır var sefalet de var. Fakat sokakta ölen yok. Sonra bir akşam yemeği için kendini teslim edenler de hamdolsun görülüyor. Pek fakirlerimiz bile işte akşamleyin bir soğan ekme buluyor ve ona kanaat ediyorlar. Gecelemek meselesi de bizde o derecelerde acıklı değildir. Bizim Avrupadakiler kadar güzel konaklarımız yok. Fakat bizde her fakirin kulübe de olsa bir evi var. Gündüz çalışır, didinir, akşam gelir sığınır ve yatar.

Binaenaleyh Avrupaya bakarak bizde bir fakirlik zenginlik çarpışması tasavvur etmek abestir. Bu mütaleaya bakılırsa insan bizim memleketi Cennet-i Âlâ-i sâbirin ve kaniin addetmek lâzım gelecek. Fakat halka, hakikate geçince iş başkalaşıyor.

Harb-i Umumiyei hesaptan hariç tutacağım, o, bir kıyametti, bir musibetti herkes bilirki Harb-i Umumi senelerinde belli başlı şehirlerimizde bile acından ölenler

yersizlik yüzünden kışın sokaklarda donanlar yiyecek bulamadıkları için ölmüş eşek etlerini, mide harabeden haşhaş küsbelerini yiyenler nihayet süzüle süzüle mahvolup gidenler sayılmayacak derecelerde çoktur.

Harb-i Umumi senelerinden evvel, bu günlere nazaran cennet denilecek bolluk ve ucuzluk zamanlarda da acaba bizde acınacak, hallerine ağlanacak bir açlar, çıplaklar sınıfı yok muydu?

Farzedelim ki bizde İngiltere'de olduğu gibi acından ölenler yoktu fakat sürünenler, sokaklarda çamurlar içinde çıplak perişan sürünenler yokmuydu; bunların içinde de Paris'inkiler kadar da olmasa körpe kızlar, zavallı dullar bulunmaz mı?

Bazı sürünmeler, bazı didinmeler vardır ki ölümler fecai ölümler onların yanında bir saadet kalır. Bana kalırsa bizimkilerin bu sürünmeleri işte o kabildendir, Avrupa'daki ölümleri de işte bu nevidendir.

Bu bahsin pek facialı misalleri vardır Ben bunlardan birini; otuz sene evvelki bir müşahade-i zâtiyemi tasviren şuracığa kaydedeceğim.

Mevsim Mart, ay Ramazandı, öğle namazından evvel daireye gitmiş, odamda işlerimle iştigâle başlamıştım. Dairede kim seler yoktu bizim odacı da sobayı yaktıktan sonra aldığı müsaade ile gitti. Koca dairede tek ben vardım. Elimdeki işe pek ziyade dalmış olduğum bir sırada odanın kapısı yavaşça açıldı içeriye şöylece süzülerek biri girdi; bir kadın ama nasıl?

Ayakta yeni bir çift kundura, ayaklar çorapsız baldırlar dizlere kadar açık. Bacakta temiz yerli dokumadan bir don bir gömlek ve onun üstünde göğüsü sıkma bir yelek. Şimdi şu kıyafetin üstündeki başa abdest havlularından

آز بيونك بر حرام حاو لوبى اور تو كز بو اور تو پي براك
چك خداسندن طو تسون واور تاسنده بر جفت سياه كنج
كوز بار لاسون .

اشنه قبولك آجيق فناي اوكنده دم ديك طور ورق
بوزمه باقان خيالت .

شاشيردم . شو رسى دائره ده كي او طمه صاحابن
باناعندن سواقعه فير لاش كى طوران بو قادن اصل كنج
چون كتمدى ؟ خنلر يرلره اينالردن اولسه بدم بهمه حال
بر پرى قبرى كه رو بوم دردم .
صوردم — نه ايستور سكينز ؟

— بوراده بر ايشكز مى وار ؟

.....

اور كيم ، تلاشه دوشدم . عايمنده بو انالر بكار
دوزاق قار مشلر وهمى ينى صارسمه به ياشلادى .
بركت و بر سين كه نام بو صره لرده بيكياش ربه مننده بر
دوسمه ، ايجرى كيردى . قادن قيو قاندينك ارفه مننده
قاندني ايجون دوسمه قبودن كيركن اونى كوزمه مشدى
بانه او طور ونجه بر دن بره كوردى اوده شاشيردى .

نهر قانده تكرر صوردم : اا كلام بوم ، صوصور سلك
حال بو كه سن ايسه بوراه بر شى ايجون كلدك - ويهسه كه ؟
— ايز قانده قاندم سز حكومت ديكلي كز بكا صاحب
چيتمك .

دوسمه خدله باغيردى :

— چون اور مالنده قايورسك قوجه مان قانديك
بو بكة ، بوسكه باق مبارك رمضانده هر كس اوينه خدمتى
آر بور . اولره كيت ، بر يره فيولان بونه قيافت اللهدن
فور فكريه !

— بي كيم آير ؟

— هر كس آير . سن اديسزلكه آيشه مشكده

اولك ايجون ..

— سز يانكيزه آلكيز .

— بنج اومده آمام واردر .
— او كه كونورسهك ايرتسى كون سزده طيشارى
آمارسكز آه بلانزى ورسين تى بو حالره صوقديلر .
زوواللى بوزولمش برسسه - ويانه ردى . سنك بوزوقنى
نظر دقتمى حاب ايتمشدى سوك سوزندن درديده
آكلادم . بورمك خيزلادى .
دوستمه ديدم كه رجا ايدرم ، بر آرز معتدل اولكز
بوزواللى آكلاشا بورمك ايم بر وضعيتده در .
بر صذالبه و ردم ، قدى او طور تدم . صورمه به
ياشلام .

— نره ايسكز ؟

— ... كويندن .

— شمردى اور ادمى كل بوز سكينز ؟

— خار ، سكينز باشندن برى شهزده سيم طقوز ساهدن
شونك بونك ياشنده خدمتچيك ايد بوردم .

— شمردى بچون ويه ايجنر قاندهك ؟

— ...

— سنياما قيزم هر شى آجيق - ويه كه خار كه باقلم
بورامى حكومتدر . ويزلر سنك ناهك برنده ز .

— شى ... بن سكينز ياشنده ايكن باهم ينه عسكره
كيتدى . آنا نيسنى بسره باهم ديه تى قوودى . كوشه
طوره مادم . شهرم كلدم . اوچ كون سوقه قانده قاندم ،
ديلدم ، بر افندي تى ياشه خدمتچي آلدى . بر آي سوكره
خام تى قوودى . چونكه لامه ششمى ايلدن دوشمش
قيرلشدى . اون كون دهها سوقه قانده قاندم . ينه بر افندي
بى اوينه گوتوردى . برسسه قاندم . بر كون موظنا فاده
اوحاق اوستدسكي بحرم صوبير قانش ايجنر كى ات يانش
يكي هر كون خام ييشين ردى . بن قارسياردم ، او او طهده
كلن مسافره لاهه طامش او توتمى ، بن دمه سياهه .

فقط قياحت سم اوستمه قاندى او ات ايجون بى دوودى ،
حتى اوستنى اشى صوبيرق قوودى . بكار بى كون ديلدم
سوقانده قاندم . نهايت تى بر خام خدمتچي آلدى . سكينز

az büyük bir hamam havlusu örtünüz bu örtüyü bir el çene hizasından tutsun ve ortasında bir çift siyah genç göz parlasın.

İşte kapının açık kanadı önünde daimdik durarak yüzüme bakan hayalet.

Şaşırdım. Şu resmî dairedeki odama sabahleyin yatağından sokağa fırlamış gibi duran bu kadın nasıl gelmiş niçin gelmişti? Cinlere perilere inananlardan olsaydım behemahal bir peri kızı görüyorum derdim.

Sordum — Ne istiyorsunuz?

—

— Burada bir işiniz mi var?

—

Ürktüm, telaşa düştüm. Aleyhimde bulanlar bana bir tuzak kurmuşlar vehmi beynimi sarsmaya başladı. Bereket versin ki tam bu sıralarda binbaşı rütbesinde bir dostum, içeri girdi. Kadın kapı kanadının arkasında kaldığı için dostum kapıdan girerken onu görmemişti yanına oturunca birdenbire gördü o da şaşırdı.

Ben kadına tekrar sordum : — Anlamıyorum, susuyorsun halbuki sen ise buraya birşey için geldin. Söylesene?

— Ortalıkta kaldım siz Hükümet de-ğilmisiniz bana sahip çıkın.

Dostum hiddetle bağırdı :

— Niçin ortalıkta kahyorsun kocaman kadınsın boyuna bosuna bak mübarek ramazanda herkez evine hizmetçi arıyor. Evlere git, bir yere kapılan bu ne kıyafet Alahtan korkunuz be!

— Beni kim alır?

— Herkes alır. Sen edepsizliğe alışmışsın da onun için...

— Siz yanınıza alınız.

— Benim evimde adam vardır.

— Evine götürsen ertesi gün siz de dışarı atarsınız Allah belâlarını versin beni

bu hâllere soktular.

Zavallı bozulmuş bir sesle söylüyordu. Sesinin bozukluğu nazar-ı dikkatimi celbetmişti. Son sözünden derdini de anladım. Yüreğim sızladı.

Dostuma dedim ki reca ederim, biraz mütedil olunuz bu zavallı anlaşılıyor ki elim bir vaziyettedir.

Bir sandalye verdim, kadını oturttum. Sormaya başladım.

— Nerelisiniz?

— ... köyünden.

— Şimdi oradan mı geliyorsunuz?

— Hayır, sekiz yaşından beri şehirdeyim. Dokuz senedir şunun bunun yanında hizmetçilik ediyordum.

— Şimdi niçin böyle açıkta kaldın?

— ...

— Sıkılma kızım herşeyi açık söyle ki çarene bakalım burası Hükümettir. Ve bizler senin baban yerindeyiz.

— Şey... Ben sekiz yaşında iken babam Yemen'e askere gitti. Analığım seni besleyemem diye beni kovdu. Köyde duramadım. Şehre geldim. Üç gün sokaklarda kaldım, dilendim, bir efendi beni yanına hizmetçi aldı. Bir ay sonra hanım beni kovdu. Çünkü lamba şişesi elimden düşmüş kırılmıştı. On gün daha sokaklarda kaldım. Yine bir efendi beni evine götürdü. Bir sene kaldım. Bir gün mutfakta ocak üstündeki tencere susuz kalmış içindeki et yanmış. Yemeği hergün hanım pişirirdi. Ben karışmazdım, o odada gelen misafirle lâfa dalmış unutmuş, ben de ne bileyim. Fakat kabahat benim üstümde kaldı o et için beni dövdü, hatta üstümü başımı soyarak kovdu. Yirmi gün dilendim sokaklarda kaldım. Nihayet beni bir hanım hizmetçi aldı. Sekiz

ایگموند ده دیلی وارمندی . اوکله جامعلرندن هر کس
چیقمش ، دائره طولایه باشلاشدی . بن و آرقه داشم
شو زواللی فی آلهرق بلدیله دائره سینه کیتدک . رئیس
کلمشدی .

بلدیله ریسنه ایشی آکلادق . و دیندکله بود . مملکت
ایچون تملک و اردر ، زواللی ایشته کوردیور که اون
یدی یاشنده بر نازه . صوکره آچ ، دهنا قاسی شهوت
انکیز بر قیافتده و مملکنده کنج ، بیکاره طولو بونی
مناسب بر رده او طور دوب مسئله مزه ک هر کون بر
کنجی آشیلار و مملکت بر باد اولور .

رئیس تلاش ایتدی ، قیوراندی . چونکه ایگموند
نافذال کلام انسالردنق نهایت بزه آکلانیش اولدی که
بلدیله ک رخسینه خانسی بوقدر که بونی فویسون ، خصوصی
اولره کیمسه آلاز . یونک انجون بالخاصه بر اوده
طوبیله ماز . والحاصل ایجابی مشکل . بک مشکلدرد .

قیومشدی ؛ فقط قانونی شیلره نه دینه بیلیر . خسته
خانه یوقی تخصیصات بوق ، باره بوق یوق یوق .
ایجابی متصرف بکله دوشونلک . او زره شیمدک محتاجین
تخصیصا سندن قادینه بر انتاری بلدر چا شاق آلمسی طلب
ایتدک و بر چارش کوندره رک هله بونلری آلدردق .
علت و ذلت آرتق برده آتته کیرمشدی . آتس کولانمش
خنجر بر قینا صوقلمشدی .

بز ایگموند عسکر دک ، پارشفه صوقدیفمز بچاره بی ده
آلهرق مرکز قویماندا نلقه . کیتدک . لواریه سنده بولمان قوماندان
عاقل ، خیر خواه انسان بر شخصیتدی .

نقص الادن صوکره دیدم که بن عسکر لک استنادندن
حدا معلوم فقط شمندی بزور ، بر استناد لازم . اکلا شیلور که
بو بلدیله زور کورمدیکجه بر شی پایمه حق . او رده ده جیره
بیب وار : مملکتده ایکی ظاوعسکر وار . هینسی بکری
باشنده بیکارلر . بوزواللی میدنمه و نازده سلری ایجابجه
البتسه قادین آرقه سنده درلر . بر اتمکله او بر بیکاره
بو او تیره طلب و رام اوله یاور یونک اوکله کجیلر

سندر لوتک یاشنده ایدم شمندی ده اونلر قوو دیلر . هم ده بویله
صوبه بوق . اوج کوندر سو قافلردیم ؛ بو حال ایله بو قیافتله
کیمسه بی اوینه آلیورین ده کیده میورم . چونکه خسته میم ،
هم قنا خسته میم .

درد آکلانیش ایدی . و آرتق آکلادق که قارشیمزده
جانلی بر فاجعه ، اورنا قه ساری بر خسته اتق واردرد .
تکرار صوردم :

— یکی آماقیز مسن اولدقجه بر اوده ایمشک ،
اولیله آکلانیشیلور ، اوراده ایکن بویله فنا بر خسته اتقه نصل
طوتلدک ؟

بو سوؤال زواللینک یاراسنه طوز کچی بر شی اولدی
غالبا ، اغلیوردی . باشنی بر طرفنه چورمش ، کوزلری
سیلیوردی . تسلی و بر دم . و هر شی طوغشو سوبیله مهنسی
رجایتیم . سنی طویلامه به جهد ایتدیکی آکلانیشیلور
نهایت دیدی که :

— اوک بر اوغلی وار او سندن درت یاش بیوک .
بر سندن بری بکا مساط اولدی . نهایت بی قورقوتدی .
سنی قوو و ورورم . دیدی . ایکی دفعه قوواشم . نه دیمک
اولدیفنی بیایردم . یاشنده آرتق اون یدی به باصمشدی .
چو چکن سو قافلرده قاله بیلوردم ، شمندی قاله مزدم .
هر برده صمیمه مزدم . کیده چکم برده بوقدی . باام
شیرد دوشمش ؛ آنا تم اولنمشدی . باشقه کیمسه مزده
بوقدی نهایت الله قهر اناسون بی اغفال ایتدی . آلیرم
دیدمی . و هر شی اولدی . مکر چاققین بر طرفندن ده
طیشارده کونولره کیدرمش ، اوج آیی صوکره او گولردن
بر خسته اتق فایتمش ، بن ده اوندن آلمش . بن بیام بوردم .
اونی معاینه ایتدیرمش آکلانیشلر ، صوکره دن آکلانیشلر که
اوندن بکاده کیمش ؛ اقدی ، خام او کاقیز اجقلر سینه بکا
قزدرلر . بنون ایسه رمی آلهرق بی ایشته بویله سو قافلره
آندیلر .

زواللی صوصدی . بو دفعه ده بز آرقدا شمله ایگموند
آغلیوردق . بو اقدیلرک کیملر اولدیفنی صورمایه

senedir onun yanında idim şimdi de onlar kovdular. Hem de böyle soyarak. Üç gündür sokaklardayım; bu hal ile bu kıyafetle kimse beni evine almıyor ben de gidemiyorum. Çünkü hastayım, hem fena hastayım.

Dert anlaşılmiş idi. Ve artık anladık ki karşımızda canlı bir facia, ortalıkta sarı bir hastalık vardır.

Tekrar sordum :

— Peki ama kızım sen oldukça bir evde imişsin, öyle anlaşılıyor, orada iken böyle fena bir hastalığa nasıl tutuldun?

Bu sual zavallının yarasına tuz gibi birşey oldu galiba, ağlıyordu. Başını bir tarafına çevirmiş, gözlerini siliyordu. Teselli verdim. Ve herşeyi doğru söylemesini rica ettim. Sesini toplamaya cehdettiği anlaşılıyordu. Nihayet dedi ki :

— Evin bir oğlu var o benden dört yaş büyük. Bir seneden beri bana musallat oldu. Nihayet beni korkuttu. Seni kovdururum dedi. İki defa kovulmuştum. Ne demek olduğunu bilirdim. Yaşım da artık onyediyeye basmıştı. Çocukken sokaklarda kalabiliyordum, şimdi kalamazdım. Heryerde sığınamazdım. Gideceğim yer de yoktu. Babam şehit düşmüş; analığım evlenmişti. Başka kimsemiz de yoktu. Nihayet Allah kahretsin beni iğfal etti. Alırım dedi. Ve herşey oldu. Meğer çapkın bir toraftan da dışarda kötülere gidermiş, üç ay sonra o kötülerden bir hastalık kapmış, ben de ondan almışım. Ben bilmiyordum. Onu muayene ettirmiş anlamışlar, sonradan anlamışlar ki ondan bana da geçmiş; efendi, hanım ona kızacaklarına bana kızdılar. Bütün elbiselerimi alarak beni işte böyle sokaklara attılar.

Zavallı sustu. Bu defa da biz arkadaşım ile ikimiz ağlıyorduk. Bu efendilerin kimler olduğunu sormaya ikimizin de dili varmadı. Öğle camilerinden herkez çıkmış, daire dolmaya başlamıştı. Ben ve arkadaşım

şim şu zavallıyı alarak Belediye dairesine gittik. Reis gelmişti.

Belediye reisine işi anlattık. Ve dedik ki bunda memleket için tehlike vardır, zavallı işte görünüyor ki onyediyedi yaşında bir taze. Sonra aç, daha fenası şehvetengiz bir kıyafette ve memlekette, genç, bekâr, dolu bunu münasip bir yerde oturtup beslemezsek her gün bir genci aşılar ve memleket berbat olur.

Reis telâş etti, kıvrandı. Çünkü ikimiz de nâfizülkelâm insanlardandık. Nihayet bize anlatmış oldu ki Belediyenin bir hastahanesi yoktur ki bunu koysun, hususî evlere kimse almaz. Bunun için bilhassa bir ev de tutulamaz. Velhasıl icabı müşğül pek müşğüldür.

Kızıştık; fakat kanuni şeylere ne de-nilebilir. Hastahane yok tahsisat yok, para yok, yok, yok yok.

İcabı mutasarrıf beyle düşünölmek üzere şimdilik muhtâcın tahsisatından kadına bir entari ile bir çarşaf alınmasını talep ettik ve bir çavuş göndererek hele bunları aldirdık. İlet ve zillet artık perde altına girmişti. Ateş küllenmiş hançer bir kına sokulmuştu.

Biz ikimiz de askerdik. Çarşafa soktuğumuz biçareyi de alarak Merkez Kumandanlığına gittik. Liva rütbesinde bulunan kumandan, âkil, hayırhah insan bir şahsiyetti.

Tafsilattan sonra dedim ki ben askerlerin istibdâdından cidden münfailim fakat şimdi bir zor, bir istibdad lâzım. Anlaşılıyor ki bu belediye zor görmedikçe birşey yapmayacak. Ortada cebre sebep var: Memlekette iki tabur asker var. Hepsi yirmi yaşında bekârlar. Bu zavallı meydanda, onlar da sinleri icabunca elbette kadın arkasındadırlar. Bir ekmele onlar buna bu onlara tâlip ve râm olabilir bunun önüne geçmeli.

بسم قامسله منصور فله شد بد برنی بازمانسته از وردك
 دبه بیلورم که او کاغذ قدر روحندن یازدیغ نبی نادر در
 اوزندم ، بزدم برشی یازدم . مهر لندی منصوره کندی
 اعتقاد بجه آرتق ایش بولونه کبرمش ، قادین قور بولمشدی
 اوله یازدو ایشه باره منی صوتندی زده شو مبارک کونده بر خیر
 ایشلهش او یوردق بر ساعت صوکره منصوره یر تلاش
 قوماندانلغه کادی تلاشده حقی ایدی . چونکه تذکره آغوردی
 سمدی سوز منصوره بککدر . قوماندان پاشایه خطابا
 — پاشا حضرتلری تذکره کنزی آلام — حقیقه
 بك مهم . بکاکتک درین راسته ، مهم بر احتیاجنه بار
 معکزی باصم شکر فقط اورته لقسده کی زوالی بر بودکل که
 پاشام ، بوله تمام سکر قادین میدانده در ، اونلر کندیلرینه
 کارخانه دینان خصوصی اولرده بر بولمشلر کوندوز کر بور
 کیجه اوراده یا یورلر . اکلایلیور که بوزواللی هنوز
 تورلاق . اورالری بیلمیور .

آحیکیز . موصلتک برنجی آبنده ایدی . بو خسته نبی
 نظر دفته آلام . بلدیبه دو قونورسه بر زاپور ویردردم .
 مجلسه قویدم . غذا حساب بکرمی کیشیک بر فرانکی
 تحفظخانه سی کفایت ایدیوردی . مجلس اعضالری بر
 حیلقدر قو یازدیلر . اقدم بوله برر آحق ضما کارخانه
 آحق دیدکدر . چونکه بو قادینلر خسته دکلدیلر . اوراده
 ادرطوره حقلر ، بنه سوسلنرک بجر مارک اوگنه قوروله حقلر
 ارانکلر سوقا قون بکر کن بنه اونلر باقه حقلر اونلر کوز
 ایدمک ، بونلر برن بورد حقلر . اوراده برسمساراق
 ایش اوله جفر . بو ناموسه دو قونور دیدیلر .

پاشا کوپوردی آندی طوندی ، اصغلی ، کسمالی
 دیدی
 منصوره بك قناحتی آرتق او سندن آمشدی . کیشی
 بر نفس آلامی و دوام ایدی :

— مرحت بیورک ، دهایی وار :
 — بونک دهانه سی اولاحق آقوزم ایشته وزالت
 والاسلام .

— بخار اصل تحفای صوکنده دکله بکتر پاشام . بر
 بو کارخانه ناموسه سرتلق سوزندن باطبع اورکدم چونکه
 اصرار ایتسه هم خارجه نلر یاچله حقی بیایم . ازام
 طریقی طوندم ، دیدم که :

— بک اعلا نه یا بلم ؛ ایشته اورته ده سکنر این فرنگلی
 وار ، کز بورلر آجدرلر بک ایشترلر ، جیلا فده اولورلر ،
 کیمتک ایشترلر ، زدن بیه جکلر ، نصل کیه جکلر صوکره
 گنجدرلر اجمالک کوز طریقه درلرده . کینلر بونلر . تقریب
 ایتک ایشترلر ، تقریب ایدن آشیانلر . چاره ایشتمدی
 بونا چاره بولمالی . اعضا دین بری شو زاید بولوندی ،
 اقدم اعلان ایدم ده بک شو قادینلر خسته درلر کسمه
 یا شاهز والاسلام .

دیدم که بک اعلا اما بو اعلا نی نصل یا بجه جفر . بونلر
 هر بیک آرقه سنده بر کوزجی بر دلایل قولالیم . بو نصل

بولویه کلدی بکم کوندبری بو ایشله اشتغال ایدم .
 بلدیبه رئیس بیگ ازلو اعذار بیه تخصیصات ویرمک ایشته مدی
 منصوره بوسوزی پیچی هم دلخون ایشتم هم قیزدیرمشدی
 پاشا دیدی که فقط منصوره بک ایدی ، قرق دلی به بر عقلی
 قونمشلر .

بلدیبه رئیس بقدر بزرگ ایدیورسه سز مجلس اداره چه
 قرار ویرر ، جبر ایدیر رسکر . عزیزم ، بر طرفدن فرنگی
 آشیانلری میدانده کز در بورز ؛ بر طرفدن ده مملکتده
 فرنگی وار دبه جیفلان یورز . بونک معناسی ندر ؟
 قوماندان پاشا سینه کویترمشدی که سوزنده جدی
 و منا اثر در .

منصرف بک الیری اووشد بر برق دوام ایدی :
 — حقیقتک پاشام بردن کوه قدر حقیقتک و امین
 اولکنز که برنی مجلسه قویدم و مجلسده شمله اصرار
 ایدم .

— بک اعلا بچون یا بلسادی ؟
 — آکلاده هم ، عینا عرض ایدم بده بکاده ، مملکتده

Benim kalemimle mutasarrıflığa şedit bir şey yazılmasına karar verdik. Diyebilirim ki o kâğıt kadar ruhumdan yazdığım şey nadirdir. Özendim, bezendim birşey yazdım. Mühürlendi, mutasarrıfa gitti.

İtikadımca artık iş yoluna girmiş, kadın kurtulmuştu öyle ya ordu işe parmağını soktu biz de şu mübarek yönde bir hayır işlemiş oluyorduk. Bir saat sonra mutasarrıf pür telâş kumandanlığa geldi telâşa da haklı idi. Çünkü teskere ağırdı şimdi söz mutasarrıf beyindir. Kumandan paşaya hitaben

— Paşa hazretleri tezkerenizi aldım - nakikaten pek mühim. Memleketin derin yarasına, mühim bir ihtiyacına parmağınızı basmışsınız fakat ortalıktaki zavallı bir bu değil ki paşam, böyle tamam sekiz kadın meydandadır, onlar kendilerine kârhane denilen hususi evlerde yer bulmuşlar gündüz geziyor gece orada yatıyorlar. Anlaşıyor ki bu zavallı henüz torlak. Oralari bilmiyor.

Bu livaya geldiğim gündenbergi bu işle iştilal ettim. Belediye reisi bin türlü itiraz ile tahsisat vermek istemedi. Mutasarrıfın bu sözü hepimizi hem dilhûn etmiş hem kızdırmıştı. Paşa dedi ki fakat mutasarrıf beyefendi, kırk deliye bir akıllı koymuşlar.

Belediye reisi taktirsizlik ediyorsa siz meclis-i idarece karar verir, cebren yaptırırız. Azizim, bir taraftan frengi aşıcılarını meydana gezdiriyoruz; bir taraftan da memlekette frengi var diye hayıflanıyoruz. Bunun mânası nedir?

Kumandan Paşa sesi ile göstermişti ki sözünde ciddi ve müteessirdir.

Mutasarrıf bey ellerini uğuşturarak devam etti:

— Haklısın Paşam yerden göge kadar haklısın ve emîn olunuz ki ben bunu meclise koydum ve mecliste de şiddetle ısrar ettim.

— Pekâlâ niçin yapılmadı?

— Anlatayım, aynen arz edeyim de bana da, memlekete de acıyınız. Muvasalatımın birinci ayında idi. Bu hastalığı nazarı dikkate aldım. Belediye doktoruna bir rapor verdirdim. Meclise koydum. İndel-hesap yirmi kişilik bir frengi tahaffuzhanesi kifayet ediyordu. Meclis azaları bir çığlıktır kopardılar. Efendim böyle bir yer açmak zımnen kârhane açmak demektir. Çünkü bu kadınlar hasta değildirler orada oturacaklar, yine süslenerek pencerelerin önüne kurulacaklar erkekler sokaktan geçerken yine onlara bakacaklar onlar göz edecek, bunlar bıyık buracaklar. Arada biz simsarlık etmiş olacağız. Bu nâmusa dokunur dediler.

Paşa köpürdü attı tuttu, asmalı, kesmeli dedi.

Mutasarrıf bey artık kabahati üstünden atmıştı. Geniş bir nefes aldı ve devam etti :

— Merhamet buyurun, dahası var :

— Bunun daha nesi olacak a kuzum işte rezalet vesselâm.

— Hayır asıl tuhaflik sonunda dinleyiniz paşam. Ben bu kârhane ve namussuzluk sözünden bittabi ürktüm çünkü ısrar etsem hariçte neler yapılacağını bilirim. İlam tarikini tuttum, dedim ki :

— Pekâlâ ne yapalım; işte ortada sekiz on frengili var, geziyorlar açtırlar yemek isterler, çıplak da olurlar, giymek isterler. Nereden yiyecekler, nasıl giyecekler. Sonra gençtirler ihtimal ki güzelcedirler de. Gençler bunlara takarrup etmek isterler, takarrup eden aşılır. Çare? Şimdi buna çare bulmalı. Âzâdan biri şu reyde bulundu, efendim ilân edelim diyelim ki şu kadınlar hastadırlar kimse yanmaz vesselâm.

Dedim ki pekâlâ ama bu ilâmı nasıl yapacağız. Bunların herbirinin arkasında bir gözcü bir tellâl kullanalım. Bu nasıl

اولوز . . . اعضادنك ياشايدى و لك فكر لپسى ثابت مهم
بر كشف و تبيين اولوق اولوزمه آلتدى ده ديدى كه شم خاطر مه
شوبله : شى كليور بو ادب سزلك اساساً تشهيري لازمدر
تشهيري ايدلى كه ادبايلار ده بونلردن عبرت آله في قبوللردن
حقيقت سوزلر :

بر يافته بايلم او يافته لره شوبله يازلسون «وخاين اول
علت مشوم افريجه ايله موله اولوب قهر في عساكر منه موره
شاهانه ايله باشي بوزوقلره ممنوع اولدني اعلان اولوز»
اعلاني بو مامونه لرك بو شمه اصلم .

ياشا حدبندن فيرلادى ، بز براقوب صاوه شوق ، صوفه
ده او طوران اوزواللى او بدبخت قادين نه اولدى بيلم
و حالده بيا ميورم .

بيا سده دن نه كاي ؟ ...

مقدمه ده دونم ! قرانده صاحدين افشانه قدر الله الله

كوزلر خي ايشله بورد قدن صوكره نه تروازه ، شوخوشا طار
بونلار لره طولاشان ، نهايت نه شوقجه بر اناسمه هر
خالده نه اناسمجه سورتونين بر قبله ، بر تازمه ايله شو
اودن اور فو و و له ، قوو و له نهايت ايكيرنج رخصته اي ، او ناندريز
بر قبله سوزاقلره دوشن وسوزون زه الله آره سنده
سزاصل برفق كودور سكر ؟

لوتدرده سوزاقلره احاطدن آدم اولبور مش اوله بيا بر
فقط بيلديرمه اولمك ده اولوم يواش يواش او بهلر ق ،
بيرانه ق قازنه رق اولمك ده بر موت در ، فقط هر خنده اولمكي
ايكنجه به مرچدر چكن جاوق قورتولوز ، كورنلر
از لزلر :

شمسي صوربورز برده ده اخندير بر رفق و سفالت وادمي
بوقمي ؟

ا ج

« فحش » و فحشله مجادله

بحري ن ج . ن

۵ باغار ۲ عرب ۲ ايلي ۱ بوغراسلا و يالي ۱ آمرغالي
۱ ايراني ۳ آلمان وارمش

غزته نك بري ديور كه استانبولده فحشك آلدني
قور قونج حاله باقيا بوسه كتابك يازديني جدول ، و برديكي
حساب حقيقتدن بك اوزاق كورونور .
زده استانبول غزته نك فكر ندميز .

استانبولك بوكونسي قوسى بر ميليوندن آتساي
دكلدر . ارككلر و چو حوقلر جينار يلنجه بونك ايكي بور
اللى بيكي قادين اوله رق قاليوز ، بوني انكور بيك اغتياز
ايدرسه ك ايكي يوز بيك قادين اوج بيك اتش بوري
صاغيش اولبور كه يوزده بر بحق قدر بر شى اولوز . اكر
حقيقت بويه اولسيدي استانبولده نه قدر افتخار ايدرسه
وانسانيت نامنه نه ندر سوييزدك .

استانبول غزته لرى بو كورده مملكتك درين بر
ياراسنه بره قلرني باصديتر .

يواش مكنتي مديري غالب بك كوردكي ، بيلديكي
آكلاديني شيلر اوزر يسه (فاحشه ل حيات) ده بر كتاب
يازمش ، باصديتر مش غزته لر ايشته بوندن ، بو كتاب
ضولاييسيله ده استانبولده كي فاحشه لردن بحث ايديبورلر .

غالب بك كتابك سوك صحفه سنده استانبولده كي وثيقه لى
فاحشه لرك بر جدولنى كوستر بورمش . بو جدوله كورمه
استانبولده فاحشه لكلى حكومتجه آكلاشلمش ۹۷۹
وثيقه سيز ؟ ۲،۲۱۵ وثيقه لى فاحشه وارمش . وثيقه لى
فاحشه لردن ۷۷۴ ي مسلمان ، ۶۹۱ ي روم ، ۱۹۴ ي
ارمني ، ۱۲۴ ي يهودى ؟ ۱۷۱ ي روس ؟ ۹۰ ي يونان
۲۳ ي اوستريا ؟ ۲۱ ي رومانى يالى اتش . ايجلر نده ۵ صرب

olur.. Azadan en yaşlısı ve en fikirlisi gayet mühim bir keşif ve tedbir olmak üzere atıldı da dedi ki benim hatırıma şöyle birşey geliyor bu edepsizlerin esasen teşhiri lâzımdır teşhir edilmeli ki edepliler de bunlardan ibret alarak kabuklarından çıkmasınlar :

Birer yafta yapalım o yaftalara şöyle yazulsın «Bu hatun ol illet-i meşûme-i efrenciyye ile malûle olup tekarrubu askir-i mansûre-i şahane ile başıbozuklara memnu olduğu ilân olunur» ilânı bu me-lûnelerin boynuna asalım.

Paşa hiddetinden fırladı, biz bırakıp savuştuk. Sofada oturan o zavallı, o bedbaht kadın ne oldu bilmem ve halâ da bilmiyorum.

Bilsem de elden ne gelir?..

Mukaddimeye dönelim! Fransa'da sa-

bahtan akşama kadar elleriyle gözlerini işle yorduktan sonra ne terütâze, şuh ve şâ-tır bulvarlarda dolaşan, nihayet yine şıkça bir insana herhalde yine insanca sür-tünen bir kızla, bir taze ile şu evden o, kovula, kovula nihayet iğrenç bir hastalık, utandırır bir kıyafetle sokaklara düşen ve sürünen zavallı arasında siz nasıl bir fark görürsünüz?

Londra'da sokaklarda aşıktan adam ölüyormuş ölebilir fakat yıldırımınla ölmekle ölüm, yavaş yavaş oyularak, yıpranarak kazılarak ölmek de bir mevttir. Fakat herhalde evvelki ikinciye müreccahtır; çeken çabuk kurtulur, görenler ezilmezler.

Şimdi soruyoruz bizde de acındırır bir fakr-ü sefalet varmı yok mu?

I. C

«Fuhuş» ve Fuhuşla Mücadele

Muharriri : C. N

İstanbul gazeteleri bugünlerde memleketin derin bir yarasına parmaklarını bas-tılar.

Polis Mektebi müdürü Galip Bey gördüğü, bildiği anladığı şeyler üzerine (Fahişeler Hayatı) diye bir kitap yazmış bastırılmış gazeteler işte bundan, bu kitap dolayısıyla de İstanbul'daki fahişelerden bahsediyorlar.

Galip Bey kitabının son sayfasında İstanbul'daki vesikalı fahişelerin bir cetvelini gösteriyormuş. Bu cetvele göre İstanbul'da fahişelikleri Hükümetçe anlaşılması 979 vesikasız; 2.215 vesikalı fahişe varmış. Vesikalı fahişelerden 774'ü müslüman, 691'i Rum, 194'ü Ermeni, 124'ü Yahudi; 171,i Rus; 90,1 Yunan, 23'ü Avusturya; 21,i Ro-

manyalı imiş. İçlerinde 5 Sırp, 5 Bulgar, 2 Arap 2 Lehli 1 Yugoslavyalı 1 Amerikalı 1 İranlı 3 Alman varmış.

Gazetenin biri diyor ki İstanbul'da fuhuşun aldığı korkunç hale bakılırsa kitabın yazdığı cetvel, verdiği hesap hakikat-ten pek uzak götüntür.

Biz de İstanbul gazetesinin fikrindeyiz.

İstanbul'un bugünkü nüfusu bir milyondan aşağı değildir. Erkekler ve çocuklar çıkarılınca bunun ikiyüz elli bini kadın olarak kalıyor. Bunu ikiyüz bin itibar edersek ikiyüzbin kadından üçbinbeşyüzü sapıtmış oluyor ki yüzde birbuçuk kadar birşey olur. Eğer hakikat böyle olsaydı İstanbul'la ne kadar iftihar ederdik ve insanîyet nâmına ne kadar sevinirdik.

ایشانندیکمزه کوزه آورو بانک بللی باشلی شهرلرنده
فاحشه لک آلابیلدیکنه چوغالمش ؛ اورالرده هر کس
بو دردک چاره لرینی آرامه به باشلامشدر .

اوقه دولرمن ، باقیلر سه فحش اورالرده دهاقور قوشمدر .
صوک ندقیقه کوره آلمیبد ده بکرمی ایکی قادینه ،
فرانسهده اون طقوز قادینه ، لوندرده طقوز قادینه بر
فاحشه دوشیبر .

دیگ که آلمانیساده فحش بوزده بش ، فرانسهده
بوزده آتی ، لوندرده بوزده اون اوچ درجه لرده بتمش
غالب بکک کنانی هتوز المراه کیمدی . بیله میورده که
غالب بک کتاشنده فاحشه ایکی ، فاحشه لک مینای بازارکن
دردک کوزمسی ، قانیغی ده بولوب ایسته درد ایسته
چیقدینی بر دیه بیلشمی ؟

بزجه اصل یا بیلحق نی بودر . قانیغی قدر چقملی
قانیغی قورودله که آتساغیمدی بطاقلقر قورودسون
وقورود بیلسون .

شمدی او کورده فاحشه لک وارونکه مبارزه چاره لر
دیبه تر مادام طرفین بر نطق وار بو نطق بز یک مهم
بولدق مادام بر آورو بالی ور قادین کوز بیله یارانی بک
درین ویک ایجه بو قلامش ، بو نطق کوزدن کچورسه لک
کیمدی دوشونورکن بانی باشمزدکی قومشو اسانلرک
بو وردن باصل اور کورده کلایی بوکا قارشلی نصل اوغشاه
شدقلر نی آکلار ، استفادله ادرز .

کله جک نسخه مزدن باشلا بیهرق ماد ادک نطقنی ترسکه به
چو بروب یازاخیز .

کندی درشو نجه لر مزه کلاجه ؛ بر شوکا قاندر که بو
خسته بیت سنری آراسنده اک قوتایی واک قوروقچی
آجاق ، کیمه لک برسوزله بو قوشولقدرد .

قحنه شک ، فحشک عمومی حریدن صوکره آلا
بیلدیکه جو عسوده جزی کوردر بر جوق طول ، بر
خیلی کیمه قیرمه قس . هر شی ببالاشدی .
باشایش کوجندی بر صرغه محاکره حنده بیغیامش

طاشمش بارالر ؛ دیگر طرفه بر سوزو آجاسر
چیلافلر ، بر جوق درین ، قورقونج دردله بارالر ،
حرب عمومیک صوکلرینه طوغری کندیم کوردیکم
بر حال ابله ایچنده بولندیم بر مذاکره فیصحه به یازورم .

منار که با یافلاشمش ولدیغیز کونلر ده ایکی بیک خاهاک بر
قضامر کینده بولنیوردم بوقصبه جقه ده فحش آرمش ، آرمش
هر کسک بالخاصه اختیار لرله ، خواجهرک کوزی درت آجیامش
بر بره کشلر بر قوم بیسون خالده ایشه باقی ، وسلاک

او کت کیمک ایسته شملر . اجتماعی درد لر مزله اوغراشدیم
بیلدیکر بچون نی مذاکره لرینه ایشیک ایشیدر دایر بر ابرجه
دوشونمک بولیس دائر سمن فاحشه لک برده قوشی ایسته دلک
بو ایکی بیک خاهاک فصحه قده بولوب بولیس دوقترنه
کیرمک قچ فاحشه جقه بیلور مانیسکنر ؟

بولیس زه دندی که بو دایر خار جنده اولدخه قباللرده
وار اورلرده همان بو قدردر .

بولیسه دیندیکر که قادیلر چارشی به جوقور بر آیش
وریشده بولنورلر . ارغیقلر هب بولن جوقور . قادیلری
چارشی به جیقمقدن ، آیش وریشدن منع ایدکیر .

بولیس باطبع بونی یا باعادی ، یا به ماردی . بو فکر لرده
بولنایله دیندی که سبی ازارکن بر آردها ایل بیلدهلم .
دوشونم ، آرشدیرمه باقده قادیلرک چارشی به جیقمشی
آیش وریشده بولمیری بچوندر ؛ بیدر و اوکله
کچله بیلرمی ؟

عمومی حرب بوزدن بر جوق قادین قوجه سز ،
صاحبز قلمش نهایت کیمه لک ، آحاق باشلامش قادیلر
چالیشماه دیدنمه به باشلامش ایلک هالامش ، باهوق آوب

اییلک بوکیمی بر نعمت نیلمش ایلک بولنلر دن طاننا
بر قادین بازادی توروش

شمدی بولنری بو ایشدن بو آیش وریشدن آبقوروشی
کندیلر نی آج راقنی دیکدر که بو درانی منع ایچر بانک
ار تیرور .

نهایت شوکا فرار ویرلدی . مملکت رنکینلر دن بر

İşittiğimize göre Avrupa'nın belli başlı şehirlerinde fahişelik alabildiğine çoğalmış; oralarda da herkez bu derdin çarelerini aramaya başlamıştır.

Okuduklarımıza bakılırsa fuhuş oralarda daha korkunçtur. Son tetkike göre Almanya'da yirmiiki kadına, Fransa'da ondokuz kadına, Londra'da dokuz kadına bir fahişe düşüyor.

Demek ki Almanyada fuhuş yüzde beş, Fransa'da yüzde altı, Londra'da yüzde onüç derecelerinde imiş.

Galip Beyin kitabı henüz elimize geçmedi. Bilemiyoruz ki Galip Bey kitabında fahişeliği, fahişelerin hayatını yazarken derdin gözesini, kaynağını da bulup işte dert işte çıktığı yer diyebilmiş mi?

Bizce asıl yapılacak şey budur. Kaynağa kadar çıkmalı kaynağı kurutmalı ki aşağıdaki bataklıklar kurusun ve kurutulabilsin.

Şimdi önümüzde Fahişelik ve Onunla Mübareze Çareleri diye bir Madam tarafından bir nutuk var bu Nutku biz pek mühim bulduk Madam bir Avrupalı ve bir kadın gözüyle yarayı pek derin ve pek ince yoklamış, bu Nutku gözden geçirsek kendimizi düşünürken yanibaşımızdaki komşu insanların bu dertten nasıl ürktüklerini ve buna karşı nasıl uğraştıklarını anlar, istifadeler ederiz.

Gelecek nüshamızdan başlayarak Madam'ın nutkunu Türkçeye çevirip yazacağız.

Kendi düşüncelerimize gelince: Biz şuna kaniiz ki bu hastalığın sebepleri arasında en kuvvetlisi ve en korkuncu açlık, kimsesizlik bir sözle yoksulluktur.

Fahişeliğin, fuhuşun Umumi Harpten sonra alabildiğine çoğalması da bunu gösterir. Bir çok dul, bir hayli kimsesiz kız meydanda kaldı. Herşey pahalılaştı. Yaşayış güçleşti bir tarafta muhtekirler cebinde yığılmış taşmış paralar; diğer tarafta

bir sürü açlar çıplaklar, birçok derin, korkunç dertler, yaralar. Harb-i Umuminin sonlarına doğru kendim gördüğüm bir hal ile içinde bulunduğum bir müzakereyi kısaca yazıyorum.

Mütarekeye yaklaşmış olduğumuz günlerde ikibin hanelik bir kaza merkezinde bulunuyordum. Bu kasabacıkta da fuhuş artmış, artmış herkesin bilhassa ihtiyarlarla, hocaların gözü dört açılmış bir yere gelmişler bir komisyon halinde işe, bakmak, bu selin önüne geçmek istemişler. İctimai dertlerimizle uğraştığımızı bildikleri için beni müzakerelerine iştirak ettirdiler beraberce düşündük. Polis dairesinden fahişelerin bir defterini istedik. Bu ikibin hanelik kasabacıkta böyle polis defterine girecek kaç fahişe çıkabilir sanırsınız? 160

Polis bize dedi ki bu defter haricinde oldukça kapalılar da var onlar da hemen bu kadardır.

Polise dediler ki kadınlar çarşıya çıkıyorlar alışverişte bulunuyorlar. Azgınlıklar hep bundan çıkıyor. Kadınları çarşıya çıkmaktan, alışverişten menediniz.

Polis bittabi bunu yapamadı, yapamazdı. Bu fikirlerde bulunanlara dendi ki sebebi ararken biraz daha ilerliyelim. Düşünelim, araştıralım bakalım kadınların çarşıya çıkışı alışverişte bulunmalarını niçindir, nedendir ve önüne geçilebilir mi?

Umumi Harp yüzünden bir çok kadın kocasız, sahipsiz kalmış nihayet geçimsizlik, açlık başlamış kadınlar çalışmaya didinmeye başlamışlar iplik pahalılanmış, pamuk alıp iplik bükmeyi bir nimet bilmişler iplik bükendenlerden âdeta bir kadın pazarı türemiş.

Şimdi bunları bu işten ve bu alışverişten alıkoymak kendilerini aç bırakmak demektir ki bu rezaleti men etmez belki arttırır.

Nihayet şuna karar verildi : Memleket zenginlerinden bir

ترمیمیون یا خود بر شرکت بیلسون . ورنه سرمایه
هوانسون او سرمایه به قدیمه بوق آتوق کوندراسون
واولونک بوکه حکمی بموقر شرت آتوق ضرفین دولردن
طو ایلسون . کوزن : مدیر دخی :

فقط یازیق که و یکی بیست خانات قصبهده برچوق
رنکی وارکن دوت کشیک بر آرایه کلهسی امکانی بولنه مادی
که مراجعت استیلر سه نیم ایتم باشیدن آتمش
یا هم دیدی ساووشدی او ایتمه اولهجه قالیوبوردی .
سوزه کانه همیز بر فضیلت عفت و ناموس عاشقی
گوروسورز فقط ایتمه کلهسی ده شمر دن باشقه که دی
هر روز من ، کندی اجتر اصمزدن باشقه دوشو ندیکمن بوق .
بزشکا قانز که شو عمو می حرب دینیلن مصیبت

ایچیزه صوقدینی آتشدن بری ده کندیمزی ، یالکر
کندیمزی دوشونک اولمشدر .

بالقان حربی روم ایلمدن برچوق دیندیشلر منی
استانبوله دوک کشدی . عمو می حرب مصیبتی ایکی قات آرتیدی
استانبوله هر ط فدن آفین ، آفین مهاجر ده کولدی ، هر
جوقاقلرده بوره کلر پارچه لار آخاقلر و آخاقلر کور ووز
و کور ووز کن به زوسهلر نه احتکار زدنکلی کورونک
وایشتنک که اولر حوادن آتقدیری پارله له ، ادهوسلری
آرقه سنده قوشدیلر اکلنیلر ، اکلنیلر .

تر استانبولک آغیر بر زماننده اوسترالی بیام هانکی
قو قودک یتاغی ناقار بوله اکلنیلر کله قدرین بوزلک انقو . لراه
دوشه من و زمین آدملر ایشتمشدنک ایشتمه اصل خستاق بود

ترجمه قسمی :

قرنلرینک انکار جدیددن و بلخاصه مارفیسیزدن خبردار
اولری مطلقمزدور . تورکدهده بو موضوعه دائر علمی وجدی
انول موجود دکلدر . متخصصلریمز که مارفیسیم خفته بیان
فکره علمی صلاحیتلری آرزو . بنه علیه مارفیسیمز که تمامیه
علمی صفحاتی . قارلریمزه ، اویرهتمک ایچون جدی اولرک
ترجمه اولان احتیاج قطعیدر . بولاحتیاجی نظر دفته آلان
بجوعه من هیئت تحریریه سی ، قارل مارفیس ، انکلس ، لنین ،
زینوویف ، طرونسکی ، بوخارین و سائره کی مارفیسیت علم
و محردلرک ، تمامیه علمی ماهیتده بولونان ، اولرینک ترجمه ییم

کرک تفرقه حائده و کرک آیری آیری رساله و علاوهر نشکنده
تقدیمه غیرت ایتمه جکلدر .
برنجی ترجمه من « فریدریخ انکلس » ک « قومونیزم بره سیلری »
نام کوچوک رساله سی اوله جکلدر . بوساله هر کسک آ کلا بیلله
جکی درجهده بیسط و بیسط اولدیجی قادارده علمی و فیهتدازدن
بوساله برنجی دنمه نیر اولوزکن « ن . و . لنین » دلمدن
یازیش اولار مقدمه سی بولسخبه درج ایلمورزه سوال
وجوابی اولان دیگر قسمی متعاقب اسخه زده تفرقه حالده دوام
ایتمه جکلدر .

بوتون دنیا ایشجیلری برله شیکز !

فریدریخ انکلس

قومونیزم برنسیلری

— قومونیزم مانیفه - قمت برنجی لایحه سی —

باقیش ایله آکلا بورزه که بو اثر قارل مارفیس و انکلس
لنین « قومونیزم مانیفه سی » ک لایحه سی ، موجوده سی
اولارق یازمشدر .
بو اثرک که عائد اولدیجی قضی صورتده هیت

مقدمه :
تقدیم ایتمکده اولان بو اثر ، فریدریخ انکلس
وفات ایتمکدن سوکره ، اونک ال یازیلرینک آراسنده
صارارمنش بر کاغده یازیل اولارق بولمشدر . سطحی بر

komisyon yahut bir şirket yapılsın. Ortaya sermaye konsun o sermaye ile kadınlara pamuk alınarak gönderilsin ve onların bukeceği pamuklar şirketin adamları tarafından evlerden toplansın. Güzel bir tedbir değil mi?

Fakat yazık ki o ikibin hanelik kasabada birçok zengin varken dört kişinin biraraya gelmesi imkânı bulunamadı.

Kime müracaat ettilerse benim işim başımdan aşmış yapamam dedi savuştu o iş'de öylece kalıverdi.

Söze gelince hepimiz birer fazilet; iffet ve namus âşığı görünüyoruz fakat işe geldi mi de nefsimizden başka, kendi gururumuz, kendi ihtirasımızdan başka düşündüğümüz yok.

Biz şuna kaniiz ki şu Umumi Harp de-

nilen müsibetin içimize soktuğu ateşlerden biri de kendimizi, yalnız kendimizi düşünmek olmuştur.

Balkan Harbi Rumeliden birçok dindeşlarımızı İstanbula dökmüştü. Umumi Harp müsibeti iki kat artırdı. İstanbula her taraftan akın, akın muhacir döküldü, her sokaklarda yürekler parçalar acılıklar ve açlıklar görülür ve görünürken ne züppeler ne ihtikâr zenginleri gördük ve işittik ki onlar havadan aldıkları paralarla heva ve hevesleri arkasında koştular eğlendiler, eğlendiler.

Biz İstanbulun ağır bir zamanında Avusturyalı bilmem hangi kokotun yatağını taa karyola etekliğine kadar beşyüzlük bankonotlarla döşeyen ve bezeyen adamlar işitmiştik işte asıl hastalık bu.

Tercüme Kısmı :

Karilerimizin etkâr-ı cedideden ve bilhassa Marksizmden haberdar olmaları matlubumuzdur. Türkçede bu mevzua dair ilmi ve ciddi eserler mevcut değildir. Müttehassıslarımızın da Marksizm hakkında beyanı fikre ilmi selâhiyetleri azdır. Binaenaleyh Marksizmin tamamiyle ilmi safahatını, karilerimize, öğretmek için ciddi eserlerin tercümesine olan ihtiyaç katidir. Bu ihtiyacı nazar-ı dikkate alan mecmuamız heyet-i tahririyesi, Karl Marks, Engels; Lenin, Zinoviyef; Trotski, Buharin vesaire gibi marksist ülemâ ve muharrirlerin, tamamiyle ilmi mahiyette bulunan, eserleri-

nin tercümelerini de gerek tefrika halinde ve gerek ayrı ayrı risale ve ilâveler şeklinde taktime gayret edecektir.

Birinci tercümemiz «Fridrih Engels'in «Komünizm Prensipleri» nâm küçük risalesi olacaktır. Bu risale herkesin anlayabileceği derecede basit ve basit olduğu kadar da ilmi ve kıymettardır. Bu risale birinci defa neşrolunurken «E. V. Bernştayn» tarafından yazılmış olan mukaddimesini bu nüshaya derc ediyoruz. Sual ve cevaplı olan diğer kısmı müteakip nüshalarda tefrika halinde devam edecektir.

Bütün Dünya İşçileri Birleşiniz!

Fridrih Engels KOMÜNİZM PRENSİPLERİ

- Komünist Manifestinin Birinci Lâyihası -

Mukaddime :

Taktim edilmekte olan bu eser, Fridrih Engels vefat ettikten sonra, onun el yazılarının arasında sararmış bir kâğıda yazılı olarak bulunmuştur. Sathî bir bakış ile

anıyoruz, ki bu eser Karl Marks ve Engels'in «Kömünist Manifesti»nin lâyihası; müsveddesi olarak yazılmıştır.

Bu eserin kime ait olduğunu kati surette tâyin

اینگه بر آرز مسکلی ایستده ، بونک آخقی وانگلس به
 مائده اولایله حکیمی سوله مک شکدر ، بو خصوصه دائر
 کبیره بیه حکمردایل : انگلس بکا ، و بنگهده باشقه لر سده
 حکایه ایتمدی ، که قومو بیست مانیفهستی ایچون قارل -
 مارقس ایله انگلس اولجه بر مسوده ، لایحه قلمه آلمشیر
 و بالآخره مانیفهستک (قومو بیست بیاسنامه سنک) صافی
 یازمشیردر .

۱۸۸۴ سنه سنده ، انگلس بونی بکا سوله مکله برابر
 مارقسک یازدیجی مسوده بیده هده ایتمدی . بن
 (قارل مارقسک مسوده سنک) اصلی (بونک کون)
 مجموعه سنک بوم مخصوص شرفه چیغان بومرسنده اشیر
 ایجتی ایدم . بونکه برابر انگلس بکا کندیسنک مسوده سنک
 موجوددی حقیقه بر شی سه یله مادی وال یاریسی اولان
 بوم مسودهده اوکا عائد اولدیغه دلالت ایدر بر اشارت
 دخی یوقدر . بوندن ماعیندا متنده ۲۲ و ۲۳ لجه
 سؤالره جواب مقامنده شو جمله لر وارددر : « بوجمله لر
 طی ایلمشدر . [*] » بوندن بر قطعی اولارق شوقکره
 کله بیایوروز : اوکیزده بولان اولکی مسودهده لک متلری
 اوزرنده مارقس چالیشمشدر . بو اثر اونلرک مشترک
 اللریسک شیره سیدر . بر قاج سنه لر مقدم یازدیجی حالده
 آخقی سیدی طبع اولولارق میدانه چیغان مارقس وانگلس
 نسک مشترک یازدقلری مقدمهده ، بونلرک طبعنک کیکمهستی
 دخی بو تخمینک اصابتده دلالت ایدر .

مارقس ایله انگلسک یازدقلری اترده او یله هظه لر
 تضادف ایدیلور ، که بونلرک مؤلفی گیم اولدیجی قهصی
 اولارق حل ایدیلور .

۱۸۴۷ سنه سی ۲۴ آشرین قانی نارنجنده انگلس
 یازسندن ، مارقسه کوندردیجی اوزون بر مک بونک آخرنده
 [*] بو جمله اثرک المزده بولان اصلرنده طی ایلمشدر .
 بونکه برابر اثرک المروده اولولایجی متنده کوروله جکدر بونلر
 بو اثرک « قومو بیست مانیفهست » ندن صکره یازدیجی ویاخورد
 قندیلایه تابع طوبیلدیجی کوندردیجی بولور . بونرکجه بجه بون قی .

شوبله یازیلور : دیورکه :
 « صافی کونی آقشام اوستی دره . عقادمسک روموزانی
 حقیقه تفکر ایت . بکا اولایله کلورکه اکر بسؤل جواب
 اصولی ترک ایدرک قومو بیست مانیفهستی » سرلوجه سی
 قبول ایدرک چوق آبی اولور . زیر اثر اوکار بچندن
 دخی بعض معلومات یازمق مجبوریتنده تر . بونک کوره
 اولکی سرلوجه آلوریشلی دمکلدر .

بن کندی یازدقلری بکا کوندردیجیورم . ساده
 اولهرق یازیشدر . فقط آبی ترتیب اولمامشیر ، بل العجابه
 یازیشدر . بن بویه باشلا یورم : قومونیزم نهدر ؟ بونی
 تقیماً در حال - فقرای کاسبه « امکچیلر » ، اولک ظهیر
 و تکاملنک تاریخی ، کچش زمان ایشجیلری ایله بونلر
 آره سنده کی فرق ، بوزووالر ایله امکچیلر آره سنده کی
 ضدیت و منافرتک انکشافی ، محرانلر بونلرک نتیجه لری
 ذکر ایدلمشدر . استطراداً برچوق ایضاحات لازمه ایله
 برابر ، نهایتینه دوغرو قومو بیست فرقه سنک سیاسی
 و اونلرک خالق کتله سی ایله اولان مناسباتی دخی یازیشدر .
 بومتن هنوز قطعی اولارق آسدیق ایچون یازیلمامشدر .
 فقط بن اوله تخمین ایدیلور مک زم نقطه نظریمزه بر
 تضاد تشکیل ایدر بیه حکم بعض اهمتسز اوراق هظه لری
 طی ایتمکدن صکره اولدیجی کی بر اقق [قبول اینک]
 ایجاب ایدر جکدر .

بونکتونی انگلس ، کوندرده قومو بیستلر قونفراسنه
 اشترک ایتمک اوزره کیمه سنندن رفاقچ کون مقدم یازمش
 ایدی ، که کوندرده العقاد ایدن مذکور قونفراسنده
 انگلس ایله مارقسه مشترکاً بر قومو بیست بیاسنامه سی
 تربیی وظیفه سی تدییم ایدیلش ایدی . سناه علیه اولرده
 اوز این عودت ایتدیکلری کی در حال قومو بیست بیاسناه
 مه سی ، (مانیفهستی) نک برینه باشلا دیلر وانگلسک
 بوراده ، موضوع بحث اولان بلاسک فعلی خارجه چیقیدیلر .
 بیتمدی -

etmek biraz müşğül ise de, bunun ancak «Engels»e ait olabileceğini söylemek mümkündür. Bu hususa dair getirebileceğimiz delil : Engels bana, ve belki de başkalarına da hikâye etmişti, ki Komünist Manifest'i için Karl Marks ile Engels evvelce bir müsvedde, lâyiha kaleme almışlar ve bilâhare Manifest'in (Komünist Beyannamesinin) aslını yazmışlardır.

1884 senesinde, Engels bunu bana söylemekle beraber Marks'ın yazdığı müsveddeyi de hediye etmişti. Ben (Karl Marks'ın müsveddesinin) aslını (Büyük Gün) mecmuasının yevm'i mahsus şerefine çıkan numarasında neşretmiş idim. Bununla beraber Engels bana kendisinin müsveddesinin mevcudiyeti hakkında birşey söylemedi ve el yazısı olan bu müsvedde de ona ait olduğuna delâlet eder bir işaret dahi yoktur. Bundan maadâ metinde 22 ve 23 üncü suallere cevap makamında şu cümleler vardır : «Bu cümleler tayy edilmiştir. [*]» Bundan biz kati olarak şu fikre gelebiliyoruz : Önümüzde bulunan evvelki müsveddelerin metinleri üzerinde Marks çalışmıştır. Ve bu eser onların müşterek ellerinin semeresidir. Bir kaç seneler mukaddem yazıldığı halde ancak şimdi tab olunarak meydana çıkan Marks ve Engels'in müşterek yazdıkları mukaddime de, bu eserin tabbinin gecikmesi dahi bu tahminin isabetine delâlet eder.

Marks ile Engels'in yazdıkları eserde öyle noktalara tesadüf ediliyor, ki bu eserin müellifi kim olduğunu kati olarak hallediyor.

1847 senesi 24 Teşrinisâni tarihinde Engels Paris'ten Marks'a gönderdiği uzun

[*] Bu cümleler eserin elimizde bulunan asıllarında tayyedilmiştir. Bununla beraber eserin ileride okunacak metninde görülecektir. Bunlar bu eserin «Komünist Manifest» inden sonra yazıldığını veyahut tadilâta tâbi tutulduğunu gösteriyorlar. - Türkçeye çeviren: K. B.

bir mektubun âherinde şöyle yazıyor; diyor ki :

«Salı günü akşamüstüdür. Akaidimizin rumuzâtı hakkında tefekkür et. Bana öyle geliyor ki eğer biz sual cevap usûlünü terkederek «Komünist Manifesti» serlevhasını kabul edersek çok iyi olur. Zira biz ona tarihten dahi bazı malûmat yazmak mecburiyetindeyiz. Buna göre evvelki serlevha elverişli değildir.

Ben kendi yazdıklarımı sana gönderiyorum. Sâde olarak yazılmıştır. Fakat iyi tertip olunmamıştır alelacele yazılmıştır. Ben böyle başlıyorum : Komünizm nedir? Bunu takiben derhal - Fukara-i Kâsibe «Emekçiler», onun zuhur ve tekâmülünün tarihi, geçmiş zaman işçileriyle bunlar arasındaki fark, burjuvalarla emekçiler arasındaki zıddiyet ve münafaretin inkişâfı, buhranlar ve bunların neticeleri zikredilmiştir. İstidrâden bir çok izahat-i lazime ile beraber, nihayetlerine doğru Komünist Fırkası'nın siyasi ve onların halk kitlesi ile olan münâsebâtı dahi yazılmıştır. Bu metin henüz kati olarak tastik için yazılmamıştır. Fakat ben öyle tahmin ediyorum ki bizim nokta-i nazarımıza bir tezat teşkil edebilecek bazı ehemmiyetsiz ufak noktalarını tayy ettikten sonra olduğu gibi bırakmak (kabul etmek) icap edecektir.»

Bu mektubu Engels, Londra'ya Komünistler Konferansı'na iştirak etmek üzere gitmesinden birkaç gün mukaddem yazmış idi ki Londra'da inikât eden mezkûr konferansta Engels ile Marks'a müştereken bir «Komünist Beyannamesi» tertibi vazifesi tevdi edilmiş idi Binaenaleyh onlar da oradan avdet ettikleri gibi derhal «Komünist Beyannamesi (Manifesti)» nin tertibine başladılar ve Engels'in burada mevzubahs olan plânının fiili haricine çıktılar.

— Bitmedi —

K. B.

مهم بر تشبث

تورکيا قونو بر ايف شرکتی

رسمًا تشکیل ایدين « تورکيا قونو بر ايف شرکتی » موقت اداره وقتیش میثاری جمه کونق ملت باغچه دهه تشبث طرفدن بایلان اجیاعده انتخاب اولومشدر .
انتخابات نتیجه سی بر وجه آیدر .

مجلس اداره به : ارضروم مبعوثی صالح ، آقون فره حصار مبعوثی محمد شکری اسپورک مبعوثی مصطفی لطفی شندور فرامورجره مبعوثی سابقی جمال الدین صالح حاجی اوغلی ، ملت باغچه سی مستأجری حنی و گنمان بکرا انتخاب اولومشدر .
هیئت تشبثیه : دوختور توفیق ، شندورفر وزنداری اسماعیل حق و عثمان بکرا انتخاب اولومشدر .

هیئت اداره نامزدکننه : اسپورک مبعوثی صبری بکرا آمانیه مبعوثی علی رضا اندی شندورفر فاروقه مبعوثی صبری بکرا انتخاب اولومشدر .
هیئت تشبثیه نامزدکننه : یکی جنات مجموعه سی صاحبی ناظم و شندورفر ایتمه یولدن ادیب بکرا انتخاب اولومشدر .

مجلس اداره هیئت فعاله سی

مجلس اداره امضا القاریه انتخاب اولومان ذوات کنندی آرارلیدن اوچ کیشیک بر هیئت فعاله انتخاب اولومشدر . ارضروم مبعوثی صالح اندی ریاسته . جمال الدین بک رئیس و کاتته . و گنمان بک کاتبه .
انتخاب اولومشدر .

بو هفته ایچنده موقت خصه سنداتی طبع اولونورق صابانه باشلا حق و شرکتک نظامنامه سی ده هم آیریجه کتاب حانده و هم ده یکی جنات مجموعه شنده نقره اولورق کتیر اولونورق قدر .
ایشجهیلر و چمنجیلر و برای ادالیق استکاردن فورناراقی ایچون تورکیاده ایک دفعه بایلان بو قونو بر ايف شرکتک تشبثی آلتشلار و جیریل موقبلیری کنی ایدرز .

MÜSTAV

MÜHİM BİR TEŞEBBÜS

TÜRKİYE KOOPERATİF ŞİRKETİ

Resmen teşekkül eden «Türkiye Kooperatif Şirketi» muvakkat idare ve teftiş heyetleri cuma günü Millet Bahçesinde müteşebbisler tarafından yapılan ictimâda intihab olunmuştur.

İntihabat Neticesi Bervech-i Âtidir.

Meclis-i İdareye : Erzurum Mebusu Salih, Afyonkarahisar Mebusu Mehmet Şükrü; Siverek Mebusu Mustafa Lûtfi Şimendüferler Umur-u Cerriye Müdür-i Sâbıkı Bahaettin, Salih Hacıoğlu; Millet Bahçesi müsteciri Hilmi ve Kenan Beyler intihab olunmuştur.

Heyet-i Teftişîye'ye: Doktor Tevfik, Şimendüfer veznedarı İsmail Hakkı ve Affan Beyler intihab olunmuştur.

Heyet-i İdare Namzetliğine : Siverek Mebusu Sırrı Beyle Amasya Mebusu Ali Rıza Efendi Şimendüfer Fabrika Müdürü Sabri Bey intihab olunmuşlardır.

Heyet-i Teftişîye Namzetliğine: Yeni Hayat Mecmuası sahibi Nazım ve şimendüfer işçilerinden Edip Beyler intihab olunmuştur.

Meclis-i İdare Heyet-i Fa'alesi

Meclis-i İdare âzâhklarına intihab olunan zevat kendi aralarından üç kişilik bir Heyet-i Fa'ale intihab etmişlerdir. Erzurum Mebusu Salih Efendi Riyâsete, Bahaeddin Bey Reis vekâletine ve Kenan Bey kâtipliğe intihab olunmuşlardır.

Bu hafta içinde muvakkat hisse senedâtı tab olunarak satılmaya başlanacak ve Şirketin nizamnamesi de hem ayrıca kitap hâlinde ve hem de Yeni Hayat Mecmuasında tefrika olarak neşrolunacaktır.

İşçiler ve çiftçiler ve fukaray-i ahâliyi ihtikârdan kurtarmak için Türkiye'de ilk defa yapılan bu Kooperatif Şirketinin müteşebbislerini alkışlar ve hayırlı muaffakiyetlerini temenni ederiz.

ج. ايرتسي ۲۵ مارت ۹۲۲،۳۳۸

صاحب و مدیری: ناظم

اداره خانه:

آقروم، محلات مجلسه
دائرة مخصوصه

بکسور استخول ۲۰ غرورد

یک حیات

علمی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی مجموعه

هفته به یکبار

پیل: ۱ صانی: ۲

اشتراک شرطیدی

سیاهی: ۴۰۰
آلنی آیلنی: ۲۰۰

دانهسی: ۱۰ غرورد

مندرجات:

— ۱	کون کجندک	— ۵	جهانشمول قاپدالست اقتصادیانک بحران
— ۲	فاجسته انشور و کاه مبارزه	— ۶	اجتماعیات و برکتوب
— ۳	روبوکت استی	— ۷	حکایه: باطرونک اوی
— ۴	ترجمه علمی (تورم و برسدیلری)	— ۸	جهاد نلرمز

TÜSTAV

آقروم - ایقناط مطبعهسی

Haftada bir çıkar
Yıl: 1 Sayı: 2

İştirak Şartları
Yıllığı : 450
Altı aylığı : 250

Tanesi 10 kuruştur

YENİ HAYAT

C. ertesini 25 Mart 338, 922
Sahip ve Müdürü : Nazım

İdarehane :
Ankara İmaret Mahallesiinde
Daire-i Mahsusa

Geçmiş Nüshalar 20 kuruştur

İlmî, İctimai, İktisadî ve Siyasî Mecmua

•••••

Münderecât :

1 — Gün Geçtikçe	5 — Cihanşümûl Kapitalist İktisadiyatının
2 — Fahişelik ve Onunla Mübareze	Buhranı
3 — Troçkinin Nutku	6 — İctimaiyat: Bir Mektup
4 — Tercüme Kısmı:	7 — Hikâye: Patronun Evi
(Komünizm Prensipleri)	8 — Havadislerimiz

TÜSTAV

Ankara - İkaz Matbaası

ہفتہ روزہ بریچنگار

پیل : ۱ صائی : ۲

اشراک شہر طاری

تلفنی : ۴۵۰

آئی آئی : ۲۵۰

دلہنسی ۱۰ غرشدور

ج. ایرنسی ۲۵ مارٹ ۳۳۸، ۳۳۷

صاحب و مدیری : ناظم

ادارہ خانہ

آفقرہ، عمارت محلہ سہ

دائرہ مخصوصہ

چکش اسجھل ۲۰ غرشدور

یک جہات

علمی ، اجتماعی ، اقتصادی و سیاسی مجموعہ

- ۱۔ کون کدکھ
- ۲۔ فاجشہاک و اونکل مبارزہ
- ۳۔ ٹروچکنک نطقی
- ۴۔ ترجمہ نسی : قوم پریم براسیلیری
- ۵۔ جہانشمول قایتالیست اقتصادیاتک بحران
- ۶۔ اجتماعات بر مکبوب
- ۷۔ حکیمہ ، ناظر و نک آوی
- ۸۔ جواد لرس

کون کچد کجہ

شرق و غرب :

بر طرفہ عصیان اجتش ، سبکدوش . اوزرنہ کی کاوسی . طرف ایتک ایچون اوغراشان تخنوری ، ماجلری بیتمرق حریتی آئنه آلان وانانلق ایچون چابشان کورنر آجلمش شرق . . . دیکر خطی فہ ماائل اولدینی ظاہری نالیندن غرور ، فقط مونک ہر آن ایچون سارستی و اولدینی حس ایدہرک متوحش ، گوزی دینق بیامین . . . سرمایہ جی ، بر غرب . . .

بوکون ایچون هیچ شہہ یوق کہ غرب ایچون ، شرق بر ما کل ، بر دقینہ ، بر خزینہ ، بر بازار تجارت . . . شرق ایچون غرب تہا بردشہن ، بیروک بر بلا . ایدی بر دزد . . .

شرقہ قرشی بسلا دیکر حسیس امللری تماملا طریق ایدہرک غرب کندی آرمہ سزدهم او پوشہ مامن خا آئنه طوتلندی . تبدیل سیاست و فکر ایسکدہ مضطر قالیورہ بو اضطر اردرکہ جہان عالم نیستہ آئی نچولار میدانہ چیقاریور :

دونکی دفقلمر بوکون دشمن ، دونکی دشمنلر بوکون

اون ، کون کچد کجہ یکی حادثات . کون کچد کجہ کی یکی تبدلر . کون کچد کجہ کی یکی سیاستلر قارشینما .

چچا طور مادردونبور ، کجہلر کوندوز ، اقساملر صباح اولبور . بونک کی دنیانک اوزرنہ نہ دوتہلر نہ نچولار بوزہ چاریور .

ہرشی دونبور ، ہر حادثہ تکرر ایدیور . توکللی تاؤنخ بر تکرر دن عبارتدن دیبورلر .

سوتہ بش سندنبری اولوب نیتن وقایی شوبلہ بر فوش باقیبشہ سیر ایدلم ، کوز اوکنہ کیرلم :

مزر اق ، یای ، طوبوز ، بلظہ قائلی آسرلریہ چند ورغا صوکرہ آرتق آلی الای اسرا . . . جہان بونون بوجازات ایچندہ بر ہرج مرج عمومی بہ اوغراندی .

بر باندن نکلر بقلدی تاچلر دوو یلدی . ظلم ازیندی . حکم قادی بیلدی . دیکر طرفدن حرص فضاہتسی .

مضیق آرتدی . اختلاف چوغالدی رقابت بونون شدنیلہ باش کوہتردہ نہایت .

دبہ کجہ آریلندی :

Haftada bir çıkar
Yıl: 1 Sayı: 2

İştirak Şartları
Yıllığı: 450
Altı aylığı: 250

Tanesi 10 kuruştur

YENİ HAYAT

C. ertesı 25 Mart 338, 922
Sahip ve Müdürü : Nazım

İdarehane :
Ankara İmaret Mahallesi
Daire-i Mahsusa
Geçmiş Nüshalar 20 kuruştı

İlmî, İctimai, İktisadî ve Siyasî Mecmua

1 — Gün Geçtikçe — 2 Fahişelik ve Onunla Mübareze — 3 — Troçkinin Nutku —
4 — Tercüme Kısmı : (Komünizm Prensipleri) — 5 — Cihanşümûl Kapitalist İktisadiyatını
Buhranı — 6 İctimaiyat: Bir Mektup — 7 — Hikâye: Patronun Evi — 8 Havadislerimiz

GÜN GEÇTİKÇE

Evet, gün geçtikçe yeni hadisât, gün geçtikçe yeni yeni tebeddüller. Gün geçtikçe yeni yeni siyasetler karşısında bulunuyoruz.

Dünya durmadan dönüyor, geceler gündüz, akşamlar sabah oluyor. Bunun gibi dünyanın üzerinde de ne dönmeler ne tahavvüller göze çarpıyor.

Her şey dönüyor. Her hadise tekerrür ediyor. Tevekkeli tarih bir tekerrürden ibarettir demiyorlar.

Son beş seneden beri olup biten veka-yii şöyle bir kuş bakışıyla seyredelim, göz-önüne getirelim :

Mızrak, yay, topuz, balta kanlı âmirleriyle cünd-ü vigâ sonra artık alay alay üsera... Cihan bütün bu hadisât içinde bir herc-ü merc-i umumîye uğradı.

Bir yandan tahtlar yıkıldı taşlar devrildi. Zulüm ezildi. Tahakküm kaldırıldı. Diğer taraftan hırs fazlaştı. Nifak arttı. İntilâf çoğaldı rekabet bütün şiddetiyle başgösterdi nihayet.

Dünya ikiye ayrıldı :

Şark ve Garp :

Bir tarafta isyan etmiş, silkinmiş Üzerindeki kâbusu bertaraf etmek için uğraşan tahtları, taşları yıkarak hürriyeti eline alan ve insanlık için çalışan gözle açılmış Şark... Diğer tarafta nail olduğu zahiri galibiyetten mağrur, fakat mevkinin her an için sarsıntıda olduğunu hissederken mütevahhiş, gözü doymak bilmeyen sermayeci bir garp...

Bu gün için hiç şüphe yok ki garp için, şark bir me'kel, bir define bir hazin bir pâzâr-ı ticaret... Şark için Garp ka har bir düşman, büyük bir belâ. Ebedî kâdîr...

Şark'a karşı beslediği hasis emelle tamamiyle tatbik edemiyen Garp kendi arısında da uyşamamak hastalığına tutuldu Tebdil-i siyaset ve fikr etmekte mustar kılıyor. Bu ıstıradır ki cihan âlem siyasî te âni tehavvüller meydana çıkarıyor :

Dünkü müttelikler bugün düşman, dünkü düşmanlar bugün

دوست و دزدکی دوستلر بوگون رقیب ، دوزکی رقیبلر بوگون صمیمی .

دوزکی عالم ، دوزکی روزگار اولور قوریلور . عرب شرقی ایتاق ، شرقی حقیقی تصدیق لیسک ، شرقی حرمت ایجت مجورینی حسن ایلیسیور . شرقی مفسر مین ، مفسر مدبر . یوزر منجم اولورسه ، غرب روزدر چاقوق مغلوب اوله حق . شرقی براله نازیسی ایله قهراب بروله نازیسی اولوردر چاقوق بر زمانده ال ایله وریه بیله چکلر .

بوگون لوندور قارلوی بزه آجیش کن اوراده یلر دوستو اولدیکسی نخطر لارمدر .

ایشه سیرک برتایا روزواریسک الذوبولک مدافعی (نایس) عزتسی [۷ کابون نانی امارتجه (آقره و تلافی دوله ی) مرلوحالی صولک درجه مزام ، درین عبرت و بریحی ، شرقک کوزنی آجیحی بر منالسی .

لوندور روزواریسک سب و مقاله سه ترانه سبک اقرده عقد ایسدیکی مفرد تلافی سب اولمشدر .

نایس ، بو مقاله ده انکلیز ، رزواریسک فرانسیز ، تلافی اوزریه نه کی تالاشلره دوشدیکی ، یاقون شرق و نصیر صابه تورکبا حقدنه نه کی غاصبانه اختراصلر ایسادیکی ویالکیز فرانسسک تورکیان یلماغه ، ایتماره

حقی اولدغنی سوار . « شرقی یاشلامده اولدایق ایتاق ایتاق ، اهریتاق آره مزده

تقسیم ایله یلر » حکمی ایما ایلیسیور . نایس و دیگر انکلیز مطبوعاتک روشنی شایا دقیر

بو مطبوعات ، فرانسیزلی اوربا افکار عمومیسی حضورینده ، خرسیتان اولتار حقوقی م اونه آتمش ،

اولوره جنایت اتمش کی نهما ایلیسیور . فقط صولک زدنلرده بو تهمینه یالکیز مطبوعات

دکل حکومت رحالی ده مراجعت ایسدی ، ولوشید جورجی بر طایفه .

« بارسده ارمنی قتلرینک ایز صیفیدی » نیویورک کافارشی

ایسه بریمان «یز اولورمه اولو لوندوره راست کلدهک » جوانی وریسیور .

نایس رده آوربا نی شرقک غربی قاسمی ایله تهمید ایلیسیور .

« اوروبا بریتیک باشلیجه منتظاری صتیله منتظر اولو اوره اولان مسلمانلرک هم ح پایله متحسس بو اقوانه قارشی اختیار ایسدیجکری وضعتی قرارلاشدیرمیلدزلر . » ددیور .

آشایدنه کی چهل لره انکلیز روزواریسی مدافعی نایسک قوزقولرینی کوزرمه که کافیدر طنز ایسدرن .

اورون بر زمان اولونک اسلام غرب مدینه تک قاسله غرب و متخالف آمان ایله بکیندن درلکدهدر . حال حاضرده زمانه مدینه تک روحی اسلام منازعه الکر یلده سولک برتایا

فرانسسک و ساطیله حرمان ایسکدهدر . اسلام طایفه اوزریه قارشی متوجه مختلف در منور غر معین عکس العنکری سبک برتایا ایله فرانسسک وضیاری نیس ایسدیکنر .

از سوکره ، نایس ، اصل انکلیز روزواریسک راجیحی قاجیران بو یولاسیسی اوزریه قوزور .

فرانسسک قوای مایه ایله منفرد بر ایضالنامه عقد اتسی حکومتز منفولک منافع مشترکسی محل ایشلر . قوای ملیتک

منتظر طرفدن دریمان اوله حق مطالبه قارشی ابراز ایسدیجکری مدامتی تشدید جمیورنده اقره ایضالنامه تک تاثیراتی زلاله سیله آسکدردر .

حکومت اقره ایضالنامه سی حقدنه انکلیز و فرانسسک آره سیله حریتک ایضالنامه ی بریمان کتاب حالدنه اقره ایسدیکنر .

دشک که ، سولک برتایا بو تلافی ایله ی بر بیاض کتبات ایشر اتمک کوزم کوزمک در حسدنه اهمیت

و بریدور هونکی نقطه لره اهمیت وریدیکسی مرقی ایتک طیبی دزم .

ایشه از نقطه لرده شونلردن .

انکلیز و فرانسسک آره سیله وقوع اولان مختار ایضالنامه کتباته سبک بر بیاض مایه سیسی اولدغنی و بو ایضالنامه

در حصدنه اقره ایضالنامه کتباته طایفه سی (۱) انکلیز مدافعی آتمده بو ایضالنامه یی حرمان نقطه فرانسسک انکلیزیه قریب قصه کارانه حرکت مساعدنه ایله سیسی (۱) آقره

ایضالنامه یی بر ایز غنه اولدغنی شایه اولدغنی بیله مایه لور

dost, çünkü dostlar bugün rakip, çünkü rakipler bugün samimi.

Çünkü inatlar, çünkü zor-u bâzular kırılıyor. Garp Şark'ı tanımak, Şark'ın hakkını tastik eylemek, Şark'a hürmet etmek mecburiyetini hissediyor. Şark ne kadar metin, ne kadar sabûr, ne kadar müttehid olursa, Garp o kadar çabuk mağlup olacak. Şark proletaryası ile Garp proletaryası o kadar çabuk bir zamanda el ele verebileceklerdir.

Bugün Londra kapılarını bize açmışken orada neler düşünüldüğünü tahattür lâzımdır.

İşte Büyük Britanya burjuvalarının en büyük müdafii (Tayms) gazetesi (7 kânunusânî) tarihi ile (Ankara ve İtilâf Devletleri) serlevhalı son derece mühim, ders-i ibret verici, Şark'ın gözünü açıcı bir makalesi.

Londra burjuva gazetesinin bu makalesine Fransa'nın Ankara'da aktettiği müfrit itilâf sebep olmuştur.

Tayms, bu makalede İngiliz burjuvalarının Fransız itilâfı üzerine ne gibi telâşlara düştüğünü yakın şark ve hususiyle Türkiye hakkında ne gibi gâsibâne ihtiraslar beslediğini ve yalnız Fransa'nın Türkiye'yi yılmaya, istismara hakkı olmadığını söylüyor.

«Şark'ı paylaşmada evvelâ ittifak etmeliyiz. Her Müttefiki aramızda taksim eylemeliyiz» hükmünü imâ ediyor.

Tayms ve diğer İngiliz matbuatının revîşi şâyân-ı dikkattir. Bu matbuat Fransızları Avrupa efkâr-ı umumiyesi huzurunda hıristiyan ekalliyetler hukukunu müdafaa etmemiş, onlara, cinayet etmiş gibi itham ediyorlar.

Fakat son zamanlarda bu ta'biyeye yalnız matbuat değil Hükümet ricâli de müracaat etti. Ve Luid Core resmî bir nutukta :

«Pariste Ermeni katillerinin eli sıkıldı» diyor ve buna karşı ise Briyan «Biz onlara evvelâ Londra'da rastgeldik» cevabını veriyor.

Tayms bir de Avrupa'yı Şark'ın Garb'a kıyamı ile tehdit ediyor.

«Avrupa medeniyetinin başlıca mümesilleri sıfatıyla Müttefikler uyanmakta olan müslümanlığın mühim hissiyatıyla mütehasis bu akvâma karşı ihtiyar edecekleri vaziyeti kararlaştırmalıdır.» diyor.

Aşağıdaki cümleler de İngiliz burjuvaziyasının müdafii Tayms'in korkularını göstermeye kâfidir zannederiz.

«Uzun bir zaman uyuyan islâm Garp medeniyetinin temasiyle garip ve mütehâlif amâl ile yeniden dirilmektedir. Hal-i hâzırda zamanımız medeniyetinin ruhu islam milletlerine en ziyade Büyük Britanya ve Fransa'nın vesâteti ile cereyan etmektedir. İslâm âleminin Avrupa'ya karşı mütevecceh muhtelif ve henüz gayr-i muayyen aksül amellerini Büyük Britanya ile Fransa'nın vaziyetleri tayin edecektir.»

Az sonra, Tayms, asıl İngiliz burjuvasının rahatını kaçıran büyük sebebi ortaya koyuyor :

«Fransa'nın Kuvay-i Milliye ile müfrit bir itilâfnâme aktetmesi Hükümetimiz Müttefiklerin menafi-i müşterekesini muhil etmiştir. Kuvay-i Milliye'nin Müttefikler tarafından dermeyan olunacak metâlibe karşı ibraz edecekleri mukavemeti teşdit hususunda Ankara İtilâfnamesinin tesirâtı ziyadesiyle âşikârdır...

Hükümet Ankara İtilâfnamesi hakkında İngiltere ve Fransa arasında cereyan eden muhaberâtı bir Beyaz Kitap halinde neşredebilir.»

Demek ki, Büyük Britanya bu İtilâfnâme'yi bir Beyaz Kitap neşretmeye lüzum görecektir. Hangi noktalara ehemmiyet verdiğini merak etmek tabiidir.

İşte o noktalar da şunlardır :

İngiltere ve Fransa arasında vukubulan muhaberattan Ankara İtilâfnamesi'nin bir sülh muahedesi olmaması ve bu İtilâfnâme mücibince Ankara Hükümeti'nin tanınmaması (!) İngiltere Mandası altında bulunan arazi yâni Irak hakkında Fransa'nın İngiltere'ye karşı husumetkârâne harekâta müsaade etmemesi (!) Ankara İtilâfnamesi'yle beraber aktolunduğu şâyi olan hafî muahedelerin

الحالہ ہذا بیوک بریتانیہ، فرانسیسہ و روسیہ تحت حاکمیتہ
 اولیٰ شاہان دقتہر . بیوک بریتانیہ از سرسہ تک صریقی
 بر وحدت داخلندہ اجرائی بحر کلا . الام عالمہ غرب
 مدینتک وحدتی احادیسی اجرائی بریم بر خرو بردہ ...
 بو . طرلر ازہ سندن او قرتان شونہ .

روسیہ بزم کبی بیوک بر اسلام دولتی در .
 روسیہ تأسس ایدن شورالی حکومتی اورانک
 مسلمانانیتہ نام بر حریت بخش ایدیور .

بو حال شرقی ایدیدور . شرقک اویامسی ہم انکترہ
 ہم فرانسیسک علیہندہر بز متفقاً خیالیمالی ترکہ شرق
 و اسلام عالی دھا زیادہ اویامسون ، قیملہ ایمینین ؛ بولشہ .
 ویک روسیہ ایلہ بر لشمسون ا شرقک اویامسی ایچون
 بوئدن بلوغت بقہل لازم کلا در . شرقیہ وبالخاصہ تور کلاہ
 ارتجویی طرہلر ریلہ . دوستلری دشمہ بری آرتق یک
 کوزک طایورلر . قاپنالبہ تلمر هیچ بر صورتلہ شرقک
 اعیانسنہ ، قاپنالبہ قارشى جهان بولہ ترلرلہ بر اشمہ
 مانع اولہ میہ جفلر در .

اساسز اولی سہور معاہدہ سنک مناطق نفوذ حقندکی
 مثک اثلا فنامہ سنک نظر اعتبارہ آلمسی برئسینک فرانسیسک
 قبول آلمسی (۱) کبی ممنویت بخش خصایصات توضیح ایتمدر .
 ایشتہ غرب قاپنالبہ ست دولترلرینک بتون مستمالکچی
 سیاتلری شوقہ قارشى بیلدکلی اجراضاتی کوسترہن
 سطرلر بولردہ :

مناطق نفوذ ! انکترہ منطقہ نفوذیتہ حرمت ! ہر
 اوج دولک بورڈوا ، ماہدار منافع مشترکہ فی تأمین !
 نامس مقلہ سنک صوٹ فقر مستمدہ بتون ایدیہ بری
 اجمال ایدیور :

اسلام عالمک اویامسی ، روسیہ ایلہ بر اشمسی
 بو کامناع اولمق ، غرب مدیا نمزک بازگانہ . تمانکچی
 سبائتک . وظیفہ می ، یعنی محی صانہ و غاصبانہ منفعتی
 اقتضاسندہر . ایشتہ نامیسک صوٹ دیپلوماتانی :
 اویامقندہ اولان شرقی ایچون انکترہ در فرانہ اورویانی
 تمثیل ایتمکدہر . بونلرک مشکل فعالیت ش دلیلرک دماغہ
 بو مملکتلر آرسندہ حد بر اختلاف افدکاک موجود
 اولدیقی اشراب ایدیہ ویک تجرہ سی اسلام عالمک حضورہ
 سزانی تزبید ایدہ جکدر . سلام ملتلرک اکثریتک

فاحشہ لک

۱۹۱۰ تکا مبارزہ چارہ لری

دولتہائی طرفدن ایراد اولان نطقدن

بولد اشلر !

بیلاق انقلاب دوریدہ دیکشمس اولان اقتصادی واجتماعی
 شرائط تندیقی آلمہ فاحشہ لک درہ ازکی شکل و مہارتی
 دیکشدیرمہ شدہر . فقط بیکلہ رار بو اولان اوزاقلا شمدق
 اہر ، بصر قردہ آلمہر . بولک طالبہ قائلہر کی کورہر .
 لقمہ سوزادانقہر و آسوس ایتمکدہ اولان قوملر
 جمعیٹک اجتماعی و قومسی رنگال ایدن برارلک زور کسلیر
 جمہوریتی اعصابی اولان زخمکشی قاپنالبہ ازلہ ازلہ

فاحشہ لک مشہہ سی یک آغیر ، فلاکتلی جرمہ شلہر کہ
 زخمکشی شورالی روسیہ سندنہ اوکا ، بو وقت قاپنالبہ
 آز اہمیت و برائشہر . جا بوکہ بورڈوا ا سربہ
 داراق زہانک بو قارہ ہیرازہ شورالی روسیہ سی
 زخمکشی اہ ایٹک روحی و جسمانی جانہ سوز تانیر
 ایلہ زخمکشیلر جمہوریتک ہواسسی زہلہ در . اوج

esassız olması... Sevr Muahedesinin menâ-tık-ı nüfuz hakkındaki Müselles İtilâfname-sinin nazar-ı itibara alınması prensibinin Fransa'nın kabul etmesi (!) gibi memnuni-yet bahş hususât tevazzuh etmiştir.»

İşte Garp kapitalist devletlerinin bü-tün müstemlekeci siyasetlerini Şark'a kar-şı besledikleri ihtirasâtı gösteren satırlar bunlardır :

Menatik-ı Nüfuz! İngiltere muntaka-i nüfuzuna hürmet! Her üç devletin burju-va, sermayedar menafi-i müşterekesini te-min!

Taymis makalesinin son fıkrasında bü-tün endişelerini icmal ediyor :

İslam âleminin uyanması, Rusya ile birleşmesi... Buna mâni olmak, Garp me-deniyetinin - Garbın bezirgân, müstemle-keci siyasetinin - vazifesi, yâni muhterisâ-ne ve gâsıbâne menfaati iktizâsındandır. İşte Taymis'in son diplomatlığı :

«Uyanmakta olan Şark için İngiltere ve Fransa Avrupa'yı temsil etmektedir. Bunların müşgül faaliyeti Şarklıların di-mağına bu memleketler arasında hâd bir ihtilâf-ı efkârın mevcut olduğunu işrâb ederse bunun neticesi İslâm âleminin hu-zursuzluğunu tezyid edecektir. İslâm mil-

letlerinin ekserisinin elhâletühâzihi Büyük Britanya, Fransa ve Rusya tahd-ı hakimiye-tinde olması şayân-ı dikkattir. Büyük Bri-tanya ve Fransa'nın sıkı bir vahdet dahi-linde icra-i hareketle İslâm âlemine Garp medeniyetinin vahdetini ihsas etmeleri mübrem bir zarurettir...

Bu satırlar arasında okunan şudur.

«Rusya bizim gibi büyük bir islâm dev-letidir.

Rusya'da teessüs eden Şûralar Hükü-meti oranın müslümanlarına tam bir hür-riyet bahşediyor.

Bu hal Şark'ı uyandırıyor. Şark'ın uyan-ması hem İngiltere hem Fransa'nın aley-hinedir... Biz müttefikten çalışmalıyız ki Şark ve islâm âlemi daha ziyade uyanma-sın, kımıldıyamasın. Bolşevik Rusya ile bir-leşmesin! Şark'ın uyanması için bundan belîğ vesikalar lâzım değildir. Şarkta ve bilhassa Türkiye'de irticai tabakalar bile dostlarını düşmanlarını artık pek güzel ta-nıyorlar. Kapitalistler hiç bir sûretle Şark'ın uyanmasına, kapitale karşı cihan proleterleriyle birleşmesine mâni olamaya-caklardır.

E. Ke.

FAHİŞELİK

Ve Onunla Mübareze Çareleri

M. Kollontay Tarafından İrad Olunan Nutuktan?

Yoldaşlar!

Fahişelik meselesi pek ağır, felâketli bir meseledir ki zahmetkeş Şûralar Rusya-sında ona, bu vakte kadar, pek az ehem-miyet verilmiştir. Halbuki burjuva serma-yedarlık zamanının bu kara mirası Şûra-lar Rusya'sı zahmetkeş ahalsinin ruhi ve cismani sıhhatine su-i tesir ile Zahmetkeş-ler Cumhuriyeti'nin havasını zehirliyor. Üç yıllık inkilâp devrinde değişmiş olan ikti-

sadi ve ictimai şeraitin tazyiki altında fa-hişelik de evvelki şekil ve mahiyetini deği-şirmiştir. Fakat bununla beraber bu be-lâdan uzaklaşmadık. O, yine sırtımızda ağır bir yük hâlinde kalarak yeni kurulmakta, yaratılmakta ve teessüs etmekte olan Kom-münist Cemiyetinin esasını ve nüvesini teş-kil eden beraberlik - Zahmetkeşler Cumhu-riyeti âzâsı olan zahmetkeş kadınlar ile erkeklerin

برايكي - حسنه بيوك شريفيلر ووريبور ، آرتق بو مسئله اوزرنده شبات ايتك ، اونك سيبيلرني دوشونورك ، تحقيق و تدقيق ايتك زماني ككشد . زجهتكش جمهوريتده براقيلمسي غير جاز اولان بو قانك كوكني كسمك ايچون قطعي تدابير آراق آني يتشه شدر .

جمهوريتده شمدني به قدر بويالانك كوكني كسمك ايچون مناسب قانونلر چقارلادي . حتي فاحشه لكان منافع عموميه به مضر بر عامل اولديغني في صورتده كوزلجه افاده ايند نقطه نظر سيله بوق . نر سيبورزكه فاحشه لك بيوك بر فلاكتدر . حتي بونده آكلابورزكه كير مكد اولديغمز يك مشكل كچيد دورنده فاحشه لكان مدهش و كيش بر مقباسده آرتبور . فقط نر اوكا دقت ايتبور ، و سكونله كچيد ريبورز . سببي ده اسكي دوردن نزه يادكار قالان ايكي بوزللك ، فاحشه لكان آرمندن زجهتكش خلقنه قدر ضرر ككچكني درك ابدمه مزانكدر صوك زمانه قدر قانون وضعنده مشاهده اولديغني اوزره فاحشه لك و اونكله ميسارزه چاره لري مسئله سه قارشني كوسترديكمز لاقيدي لك سببي ده بودر .

شمدني به قاندار فاحشه لك حقدنه ، ولو بر دانه اولسون قانون و ياتلميا تامه نشر ايدله دي . خلق قوميسر لري شوراسي اسكي چار حكوتني قانونلرني قسخ ايدر كن

لونلر ايله برلكه ، فاحشه لكه عائد اولان قانونلرني ده قسخ ايدني . فقط فسخ ايديلنلر بريمه ، جماعت منافع نامنه ، يكي قانونلرده وضع ايدلدي . فاحشه لك و فاحشه ل حقدنه محلي شورالر طرفندن بور و بيان سياستده كي تصاد و تدابير آرمندن كي نمدد و اختلافك سببي ده بودر . بعض برلرده « قديم تعامل وجهه » ميليس واسطه سيله تجربات باهرق فاحشه لري طوبورلر . بعضيلر ده عموم خا املر آشكار بر صورتده دوام ايديبور (فاحشه لك ايله مازنه ايند قوميسيونده بو خصرصه دائر و نائق وازدر) ؛ بعض برلرده ايشه فاحشه لر حايلرله مناصبي طوبوتلرني مجبوري استخدام منطقه لرته سوق ايديلوبورلر . بونلر ك هبسي كوستريوركه قطعي و واضح بر قانونك فق آني بو اجتماعي نرده قارشني حكومت محليه طرفندن قارشيق غير مبن اجرا آني و وجب اولهرق نزم اخلاقي نره نسيلر مزنك خلاغه بر چوق قارشيق لير توليد ايديبور .

بوكا كوره فاحشه لك مسئله سني موقع مذا كره به قويمق و قومونديست فرقه سذك خلق تصرفات و اجتماعي مائلي روضامنه نظر آ بو مسئله نك حلي واسطه لريني ده آراق لازمدر . فقط اولجه قطعي صورتده تعين ايتك لازمدر كه :

دها وار

تروچكينك نطق

۱۵ ماوت تاريخله موسقو و اتلنرني سايغ ايديبور

تبعه سي قونفر انسك تاخير اجتماعي اولدي : عجبسا ۱۰ نسانده طر ايله جقميدر ؟ اميد ايدمك طوبولانسون . جنوه قويم اتلنر عامه نده حكومتلردن بر جوعني طرفندن ايجلان شامله سياسي واحضاري بر حركت تشكيل ايديبور . قراستز بورد سذك صول حاجني سوويه تلر جمهوري ايله هيچ بر وجهله مذا كره كيرمه حكمتي بيان ايتديكي

تروچكي جنوه قونفر انسك تاخير اجتماعي حقدنه موسقو و سوويه شنده بر نطق ايراد ايتمشدر . تروچكي ديمشدر كه : « سوويه تلر جمهوريتك جنوه قونفر انسك ديموش عظيم بر حادثه سياسه اولق اوزره تاني ايتك . قونفر انسه كيتك ايچون بونون تدارك اتري يابدي . لکن جنوه اطرافنده يك قارشيق اوبونه نشتلاندني كه بونك

birliği - hissine büyük darbeler vuruyor. Artık bu mesele üzerinde sebat etmek, onun sebeplerini düşünerek, tahkik ve tetkik etmek zamanı gelmiştir. Zahmetkeşler Cumhuriyeti'nde bırakılması gayr-i caiz olan bu fenalığın kökünü kesmek için kati tedâbir aramak ânu yetiştirilmiştir.

Cumhuriyetimizde şimdiye kadar bu belânın kökünü kesmek için münâsip kanunlar çıkarılmadı. Hatta fahişeliğın menafi-i umumiyeye muzir bir âmil olduğunu fenni surette güzelce ifade eden nokta-i nazar bile yok. Biz biliyoruz ki fahişelik büyük bir felâkettir. Hata bunu da anlıyoruz ki geçirmekte olduğumuz pek müşğül geçit devrinde fahişelik müthiş ve geniş bir mikyasta artıyor. Fakat biz ona dikkat etmiyor ve sükûtle geçiştiriyoruz. Sebebi de eski devirden bize yâdigâr kalan ikiyüzlülük, fahişeliğın artmasından zahmetkeş halka ne kadar zarar geleceğini derk edememezliktir. Son zamana kadar kanun vaz'ında müşahade olunduğu üzere fahişelik ve onunla mübareze çareleri meselesine karşı gösterdiğimiz lâkaydinin sebebi de budur.

Şimdiye kadar fahişelik hakkında, velev bir tane olsun kanun veya tâlimatname neşredilmedi. Halk Komiserleri Şûrası

eski Çar Hükümeti kanunlarını feshederken onlarla birlikte, fahişeliğe ait olan kanunları da feshetti. Fakat fesh edilenler yerine cemaat menafii nâmına, yeni kanunlar da vaz edilmedi. Fahişelik ve fahişeler hakkında mahalli şûralar tarafından yürütülen siyasetteki tezac ve tedâbir arasındaki teaddüd ve ihtilâfın sebebi de budur. Bazı yerlerde «Kadim teamül veçhile» milis vasıtasıyla teharrıyat yaparak fahişeleri tutuyorlar. Bazılarında umumhaneler âşikâr bir surette devam ediyor (fahişelik ile mübareze eden komisyonda bu hususa dair vesaik vardır), bazı yerlerde ise fahişeler canilerle müsavi tutularak mecburi istihdam muntıkalarına sevk ediliyorlar. Bunların hepsi gösteriyor ki kati ve vâzih bir kanunun fıkdanı bu ictimai derde karşı Hükümet-i Mahalliye tarafından karışık gayr-i muayyen icraatı mûcip olarak bizim ahlâk prensiplerimizin hilâfına birçok karışıklıklar tevliid ediyor.

Buna göre fahişelik meselesini mevki-i müzakereye koymak ve Komünist Fırkası'nın halk tasarrufât ve ictimai mesaili programına nazaran bu meselenin halli vasıtalarını da aramak lâzımdır. Fakat evvelce kati surette tayin etmek lâzımdır ki :

Daha Var

TROÇKİNİN NUTKU

15 Mart Tarihiyle Moskova Telsizi Tebliğ Ediyor.

Troçki Cenova Konferansı'nın tehiri ictimai hakkında Moskova Sovyetinde bir nutuk irad etmiştir.

Troçki demiştir ki :

«Sovyetler Cumhuriyeti'nin Cenova Konferansına davetini azim bir hadise-i siyasiye olmak üzere telâkki ettik.

Konferansa gitmek için bütün tedârikâtımızı yaptık. Lâkin Cenova etrafında

pek karışık oyuna başlandı ki bunun neticesi Konferansın tehiri ictimai oldu : Aca-ba 10 Nisan da toplanacak mıdır? Ümit edelim ki toplansın... Cenova Konferansı aleyhinde hükümetlerden bir çoğu tarafında açılan mücadele, siyasi ve ihzari bir hareket teşkil ediyor.

Fransız borsasının sol cenahı Sovyetler Cumhuriyeti ile hiçbir veçhile müzakereye girmeyeceğini beyan ettiği

زمان بورادهدی مقصدك بوزده بی بشدن او... بقارمق
تشدن تجارت اولدیغی آکلادی .

بورسه جیلرک و تاجرلرک بو او بونی جدید اولملر اولان
زیر طر قیدن (زیر اختلاقی اولدیغیمن جهنله جدید
وقایع کار آمدلر) قولایجه کشف اولودی .

سوویه لر جمهوریتلری علم ده نایم تله افله آسیرلان
آدرض طور بلری اوقیوب کور دیکم زمان ، بونلرک بزم
قاند اولمادیغی فقط زمله بارمن بولوندره آره سنده واقع
یکی بجر به منر حکومتلری استسما ف ایله دیکنی کندی
کنده منر سوویتلرک ، بو حکومتلر ده بو ون سیاسی دیلو
مادی و مالی نشر تله رف ضریلری اجر لره قدر کیر مشلر ،
اخلاق ایله مشلر ، و اطراف زمام از شر و بزرک باشی سر
سماشدین محقق بز غار نشر ایملر در .

روس مقابل اختلال مهاجرنی ، قونفر اندک تأخیر
اجتماعی قیلاندا ده و دیگر سماکتلر ده سوویه بلر علمنده
یکی بز حرب و جدله کیرشیمک ایچون یکی تدارکات
اجراسی امری کبی تاقی ایملر در .

موسقووه سوویتلری بونک ایچون اجتماع دعوت
ایتدک تا که بتون سماکتلری بو تدارکانه قارشی منیقت
و احتیاطکار بولدریم . شو دوقنده بیلر فنلاندیا و لهستان
معاهده سی عقد ایتمک اوزوه فنلاندوله حکومتلری آرانده
صیق مذاکره لر جریان ایتمکدر . شوراسی محقق
بو ایکی حکومت بو معاهده به تدافعی بز شکل و برمه جا
ایشه جقلدر ، او حلاله فنلاندیا به فارستی بز تعرض اجرا
ایتمک تصور و فکرنده بولان کیمدر ؟

بو کبی تصورلر مسئله به بیلرلر آنحق احق و سفیل
بورژوازی اوله سیلور .

فنلاندیا قارنلی خاچرا سیدلری بورژوازی صنفی
ایتمک کورمویه بشدن بز قسم اجرای تأثیراته جالده بور .
طرحیه قوه بیلر منر فنلاندیا حکومتلر بولانده تأمینات
آشدر ، بو تأمینات فی الحقیقه تطبیق ایتمک چکنی ایلدی
ایله آلفیلار در .

استلافزه یکی * ایرادخال ایله جکوز بو بره نسیرلر
موقع قمله وضع ایله بلجه فنلاندیا تک سلامت و آسایشنی

لهستان ایله عقد ایله حکمی و فی الاصل تدافعی ، معاهده
عسکر بدن دها ایی تأمین و تکفیل ایله به جکدر . فنلاندیا
ایله لهستان آره سنده ، بر معاهده عسکر به بزم ایچون بک
اوزون بز حدود اوزرنده برضری بدن بک زیاد قور قامر
لازم کله ککی بو حدودک منظم عسکری فرقه لره کحت
محافظه ده راند زمامز احباب ایله حکمی معناسنی افاده ایدر ،

فنلاندیا ایله ایستونیایا تعقیب ایلمیور ، اسوویج
و دورومچ ایله عن العاده بر معاهده بخار بدن شاه و اسغ
بز مانی حازر بر معوله عقد ایله تک ، اسوویج و دورومچ
بوملاشدن بزم کبی بز حقوق منافع استحصال ایلمشدر .

اسوویج و دورومچ بشین باره مآلایله بزم یا ککن ایکی
مخصوص کوندر سیور . بونلر براسی چه لر ، دیکری تحاق
اشقیادر . فنلاندیا حکومتنی فرانسیس له مآلاینی تبدیل
ایله جک و ا قاندا سنا و یا تک خط حر کتی تعقیب ایله جک
ولورسه دها بی تدر ایرارز .

بز همج از ایکی سماکت دها وار که بولدره استونیایا
و لیتوا ایدر . بو طرفان عیج برته ایله که به معروض بولومیمور ،
و بونلرله مناسبان ساکتانه و تجار به منر حال آنکشافده در
لهستان ایله اولان ایشلر منر دها قاریشدر . شمعی وار
شوره سیاسی مسئله سی بتون شمول و وسیله تدقیق ایله سم
بز انکیز بورژوازی لهستان حکومتنه زبردگی
سؤالی ایراد ایلمیور : لهستان حکومتک بتلور حکومت
مفروضه تنک له طور باغنده مقاومت ایتمه مساعده
ایشیکنی طوع و وعید ؟ و پتاورا ، شهری اوزور ملیون
مارقه نایع اولان تصنیفاتی کندن الور ؟ له حکومتنی
بو خصوصیه قونی ضعفه او صرا تیه حق بز دعوات و برده
مخویر اوله قدر بولونر باشقه بک تبار و تأثیر ده مآلکیز
مثلا بالانویج ، زراعت ایشلر دن قولانقی ، صنایع
احتیاجاتی تدارک ایلمک اوزره آدم لره ایتمک جا بولور
دها وار

zaman buradaki maksadın yüzdeyi beşten ona çıkarmak teşebbüsünden ibaret olduğunu anladık.

Borsacıların ve tacirlerin bu oyunu ciddi adamlar olan bizler tarafından (zira ihtilalci olduğumuz cihetle ciddi ve kanaat-kâr adamlarız) kolayca keşfolundu.

Sovyetler Cumhuriyetleri aleyhinde telsiz telgrafla atılan taarruz toplanını okuyup gördüğümüz zaman, bunların bize ait olmadığını fakat bizimle Paris ve Londra arasında vâki yeni ve tecrübesiz hükümetleri istihdaf eylediğini kendi kendimize söylemiştik. Bu hükümetlerde, bütün siyasi, diplomasi ve mâli telsiz telgraf mermileri içerilere kadar girmişler, infilâk eylemişler. Ve etrafa zimamdâr gurupların başını sersemleştiren muhnik bir gaz neşreylemişlerdir.

Rus mukabil ihtilal muhacirini, Konferansın tehir-i ictimamını Finlandiya'da ve diğer memleketlerde Sovyetler aleyhinde yeni bir harp ve cidâle girişmek için yeni tedarikât icrası emri gibi telâkki eylemişlerdir.

Moskova Sovyetlerini bunun için ictimaa davet ettik ta ki bütün memleketimizi bu tedarikâta karşı müteyakkız ve ihtiyatkâr bulunduralım. Şu dakikada bile bir Finlandiya ve Lehistan muahedesi akdetmek üzere Finlandiya ve Leh Hükümetleri arasında sıkı müzakereler cereyan etmektedir. Şurası muhakkaktır ki bu iki Hükümet bu muahedeye tedafüi bir şekil vermeye çalışacaklardır. O halde Finlandiya'ya karşı bir taarruz icra etmek tasavvur ve fikrinde bulunan kimdir?

Bu gibi tasavvurlar besleyebilenler ancak ahmak ve sefil burjuvalar olabilir.

Finlandiya'da Kareli macerasındanberi burjuvazi sınıfı efkâr-ı umumiyesinden bir kısım icra-i tesirâta çalışıyor.

Hariciye komserimiz Finlandiya Hükümetinden bu bâbda teminat almıştır. Bu teminatın filhakika tatbik edileceğini ümit ile alkışlarız.

İtilâfımıza yeni prensipler ithal edeceğiz ve bu prensipler mevki-i fiile vazedinince Finlandiya'nın selâmet ve âsâyışını Lehistan ile aktedeceği «filasıl tedâfüi» muahede-i askeriyeden daha iyi temin ve tekeffül eyleyecektir. Finlandiya ile Lehistan arasında bir muahede-i askeriye bizim için pek uzun bir hudut üzerinde bir darbeden pek ziyade korkmamız lâzım geleceğini ve bu hududun muntazam askeri fırkalarla tahd-ı muhafazada bulundurmanız icap edeceği manâsını ifade eder.

Finlandiya'yı İskandinavya takip ediyor. İsveç ve Norveç ile alelâde bir muahede-i ticariyeden daha vâsi bir mahiyeti haiz bir mukavele akteyledik. İsveç ve Norveç bu mahiyetten bizim gibi bir çok menâfi istihsal eylemiştir. İsveç ve Norveç peşin para mukabilinde bize yalnız iki mahsul gönderiyor. Bunlar birisi çeteler, diğeri kaçak eşkiyadır. Finlandiya Hükümetini Fransız - Leh temayülâtını tebdil edecek ve İskandinavyanın hatt-ı hareketini takip eyleyecek olursa daha iyi taktir eyleriz.

Bize hemcivar iki memleket daha var ki bunlar da Estonya ve Litvanya'dır. Bu taraftan hiç bir tehlikeye mâruz bulunmuyoruz. Ve bunlarla münasebât-ı sakinâne ve ticariyemiz hâl-i inkişaftadır. Lehistan ile olan işlerimiz daha karışıktır. Şimdi Varşova siyaseti meselesini bütün şümül ve vusatiyle tetkik edeyim :

Bir İngiliz burjuva gazetesi Lehistan Hükümetini zirdeki suali irâd ediyor : Lehistan Hükümetinin Petliyorka Hükümeti mefruzesinin Leh toprağında mukavemet etmesine müsaade ettiği doğrumudur? Ve Petliyorka, şehri otuz milyon marka bağı olan tahsisatını kimden alıyor? Leh Hükümeti bu hususta kuvvetini zaafa uğratmayacak bir cevap vermeye mecbur olacaktır. Bundan başka pek kıymetli ve saike de mâlikiz. Mesela Balatoviç, ziraat işlerinde kullanmak ve saman ihtiyacâtını tedarik eylemek üzere adamlar elde etmeye çalışıyor.

Daha Var

قومونیزم پر ٹیسٹیلری

یوگا بناء فباعثه بیلیرر، که : اولاً قابل مارقس
 انکلس ، یکا انکلسیک سوسالیکسی و جهسه لوندره
 قونفرانسندن حکم ، ایکیسی آری آری لایحه لار
 باعناش سدر در ، انکلسیک بسکا لوسوفله سوبله میسی ،
 او بوقه نندن ایله ی کاور ، انکلسیک او بوتقانی
 فی دم دفعه لار جه شایر مشر . قابل مارقس ایله انکلس
 آری آری لایحه لاری لوندره . قونفرانسنه قادر یازمشلر
 ایلی . - نایاً ، راده دوج ای بلجهک اولان اثر
 انکلسیک کندهست تریدر . کنده یازیرینه یازیرینی
 مقدمه یو آل یاریسی ایله ، شهر آ مطابقت ، نایاً -
 شو کلامه کمال فقاءسه ایانا سیلیرر که : بو اثر بریحی
 منوده اولاران لاریه و لایحه تک سیدر . ذیرا انکلسیک -
 قابل مارقسه یاردینی مکت بدکی - سوز به کوره بو
 «تلی العجله یار یلشد» . اولاد ، قومونیزم اتفاقیک
 پارس شیبسی «تک نظر نصوبیده غرض ایبلشد» .
 اگر اوراده ، یعنی «قومونیزم اتفاقیک» تک پارس
 شه مننده ، انکلسیک بو اثرینه بر نیب جهندن بعض
 اعتراضلر وقوعه بولغنی تخمین یتم ممکن دهکسه ، -
 که بویه اعتراضلر وقوعه دار بر شی سوبله عه مشدر .
 او تقدیرده ، آنک اسالی صورتده تدقیق قبولندن
 صکره ؛ اساسیرینه دو قریبایا قاض نقطه لنده انکلس
 طرفندن تعیلات اجرا ایبلشد .
 بوراده شو نقطه بده ایشارث انجه من لازملر
 بوقاییده مذکور مکاتوبی یازندن ۱۴ کون مقدم ایلی
 ۱۸۴۷ سنده ۱۰ شهرین نای نارنجنده [مارقسه یازدانی
 دیگر بر مکتوبنده انکلس : قومونیزم اتفاق پارس
 شعبه سنک ، «قومونیزم» ایله برابر افضا ایلیکی
 و مسلک رمنلری «نی تکلیف ایلی» ؛ قومونیزم

انکلس طرفندن تماماً تجد ایلیکی و کندهست
 ده ملک رمنلری «نی تکلیف ایلیکی» قومونیزم تکلیف
 طرفندن تماماً تنقید ایلیکی و کندهست و مسلک
 رمنلری «نی تکلیف ایلیکی» و بولک سکره کون
 صکره پارس شعبسی قومونیزم داره منده مذاکره
 و قبول ایلیکی ولوندره . به اللاندینی تصریح ایبلشد
 ۱۸۴۷ سنده ۲۲ شهرین نای نارنجلی مکتوبندن
 آکلایشدیرینه گیره ، بو اناده قابل مارقس انکلس
 آرمنده بعض مصادقه افکار جریان ایلمش و بولک
 نتیجه مننده ایکی برابر بر «مسلک رمنلری» یازراق
 نشر ایتمک قرار ویرشدرد .
 تقدیم ایملدن آنک در حال نشری انجه من وقت
 شخصیتی ذکر ایتم کالی ایلی ، دیله یلیر . فقط ایتم
 بوندن عبارت دهکدر . بورساله - مقدمه ، مسلک ما ندده
 بر حقوق مطالبات سوبله عهکدر . البت بو اثر قومونیزم
 مایه منستی ، [قومونیزم فرمانی] کی علمی و ادنی
 بر اساسله یار یلشد . فقط بونکله برابر آنک کندهست
 مخصوص رمنلری وارد و مؤالی جوابلی اصولده
 یازدیرمئن ، سوسالیزم اوکلری ایله آشنا اولمالار
 ایچون ده واقعا آکلایشدیرر . بونکله برابر بو اثریک
 یازدیرمئنده ، نقطه نظر ، آن نفا بودولم مشدر ،
 برعین زمانده ، کمال حقایقه دیله یلیرر که بو اثر قومونیزم
 مایه منستی ، تک داها خفلاشد بر یلمشرد . و بو قاضیایه
 آنک [نی قومونیزم مایه منستی] تک [کورعل بر خا منستی] حد
 ایله یلیر . مثلاً : اسکی زمانک کوللری ، اولندن سکره
 و عرف لار [یاری ملوکار] بوزمانک «تکلیف لاری»
 آرمنده فرقلری کوسر منستی ذکر ایلمشدر . بولسه
 ماضنک سر نهماله و خیا ایستاه فالفلریست برعنا ، هیبت

Tercüme Kısmı :

KOMÜNİZM PRENSİPLERİ

Buna binaen kanaatle diyebiliriz ki : Evvelen - Karl Marks, Engels, bana Engelsin söylediği veçhile Londra Konferansından sonra, ikisi ayrı ayrı lâyhalar yapmamışlardır. Engels'in bana o suretle söylemesi, unutkanlığından ileri geliyor. Engels'in unutkanlığı beni de defalarca şaşırtmıştır. Karl Marks ile Engels ayrı ayrı lâyhaları Londra Konferansına kadar yazmışlar idi. - Sâniyen burada derc edilecek olan eser Engels'in kendisinin eseridir. Kendi yazılarına yazdığı mukaddeme bu el yazısı ile, mefhumen mutâbıktır. Sâlisen - Şuna da kemâl-i kanaatle inanabiliriz ki: Bu eser birinci müsvedde olarak yazılan lâyhanın aynıdır. Zira Engels'in - Karl Marks'a yazdığı mektuptaki - sözüne göre bu «alelacele» yazılmıştır. Ve evvelâ «Komünistler İttifakı'nın Paris Şûbesi» nin nazarı tasvibine arz edilmiştir.

Eğer orada, yâni «Komünistler İttifakı'nın Paris Şûbesinde, Engels'in bu eserine prensip cihetinden bazı itirazlar vukubulduğunu tahmin etmek mümkün değilse, - ki böyle itirazlar vukuuna dair birşey söylenmemiştir. O taktirde, eserin esashi suretle tetkik ve kabulünden sonra; esaslarına dokunmayarak bazı noktalarında Engels tarafından tâdilât icra edilmiştir.

Burada şu noktaya işaret etmemiz lâzımdır : Yukarda mezkûr mektubu yazmadan 14 gün mukaddem [yani 1847 senesi 10 Teşrinisâni tarihinde] Marks'a yazdığı diğer bir mektubunda Engels : Komünistler İttifakı «Paris Şubesi'nin» «Mozes Hes» ile beraber imza ettiği «Meslek remizleri»ni teklif ettiğini, bu rumûzâtın Engels tarafından tamamen tenkit edildiğini ve

kendisinin «meslek remizleri»ni teklif ettiğini bu rumûzâtın Engels tarafından tamamen tenkit edildiğini ve kendisinin «Meslek remizleri»ni teklif ettiğini ve bunun sekiz gün sonra Paris Şûbesi Komünistler Dairesinde müzakere ve kabul edildiğini ve Londra'ya yollandığını tasrih etmektedir. 1847 senesi 24 Teşrinisâni tarihli mektuptan anlaşılacağına göre, bu esnada Karl Mars Engels arasında bazı müsademe-i efkâr cereyan etmiş ve bunun neticesinde ikisi beraber bir «Meslek remizleri» yazarak neşretmeye karar vermişlerdir.

Taktim edilen eserin derhal neşri için müellifinin şahsiyetini zikretmek kâfi idi, denilebilir. Fakat iş bundan ibaret değildir. Bu risale hakkında, mesleğe ait de birçok mütâleat söylenmektedir. Elbet bu eser «Komünist Manifesti» [Komünist Fermanı] gibi ilmi ve edebî bir lisanla yazılmıştır. Fakat bununla beraber bu eserin kendisine mahsus meziyetleri vardır ve sualli cevaplı usûlde yazıldığından, sosyalizm efkârı ile âşina olmayanlar için de daha anlayışlıdır. Bununla beraber bu eserin yazılmasında ilmi nokta-i nazar, az kafa yorulmamıştır. Biz aynı zamanda, kemâl-i hakkaniyetle diyebiliriz ki bu eser «Komünist Manifesti»nin daha halklaştırılmışıdır. Ve bu dahiyâne eserin [yâni Komünist Manifesti'nin] güzel bir hâtimesi addedilebilir. Meselâ : Eski zamanın köleleri ondan sonraki «serf»ler [yarı memlûkler] ve zamanımızın «emekçileri» arasında farkları göstermesini zikredebiliriz. Bu ise mâzinin mürteciâne ve hayalperestâne fenalıklarına rağmen, heyet-i

اجتماعیه حاضرین تقدیم بر نمونه اولیایین . بوراسی
 ایکی نقطه نظر دن چوق قیمتدار در : اولاً فقراى
 کاسه [یعنی امکجیلر سیاسی نفور و حاکمیت و اصل اولاً
 میان جمعیتلرک مستقبل مناسبات اجتماعیه لرنده حصولی
 مأمول ترقی تصور اولیور، که بوراسی «قومونیت فرمانی»
 [قومونیت مایه سنی] مؤلفلرینک سیاسی مفکوره لرینک
 انکشافی اغباریه مهم بر وثیقته تاریخیه در . ثانیاً :
 عن مسئله لرک بعض جهتلری ، بولاجده قومونیت
 فرمانه نسبتاً داها صریح ابضاح ایدلشدر . بوراده
 استقبالی کوزول شخص ایدرک کوستریشدر، که بوتکاملک
 تحقیق تدبیریه نابندر هر بر آدیم ایچون ، و هر بر آدیمه
 مخصوص تدبیرل ایچون زمان لازم اولمقده درک برنلری
 توسیع و تعمیق ممکن ارسون . بوتکاملک تحقیق عمومی
 مقصده بورورکن یوله هر نقطه ده قوتنی تدبیرلر ایله ،
 مقصدی تحکیم و رخصنه باغایدن . بوتکامل و انکشافی
 تسریع ممکن اولمقله برابر ، بوتسریع درجه لر اوزرندن
 صیجراغقله وقوعه کله من . مقصد یالکسر اشیا نکل
 انقلابی دمکاسر ؛ اشیا یله برابر عنی زمانده انسانلرکده
 تبدل و انقلابی لازمدر . و یوله ده اولاجقدر ، اشیا نکل
 تبدل و انقلابیه انسانلرکده تبدل ایده جگدر . بوتکامل
 و انکشافک تحقیق ایچون قایل مارقیه انکلس لزومندن
 کسبک بر زمانی نظر اعتباره ایشلدر . بو جهتی
 انکلس کندیسی ده اعتراف ایشدر . بولک دیشلر او
 ادار واضحدر، که بو خصوصده اوزون امزادیه سوبه نکل
 حیاجی بیله بوقدر .

بو خصوصی برفاقی ده مهم مسئله لره کیمم که
 اوده بو نظریه نکل علیاً تقدیری جهتدر . مارقس وانکه
 حیرتک اولیه بو مسأله دائر سوبله کلریجی و بو مسأله نکل
 عن انکشافی بولنی مقایسه ایده رسه ک ، ثابت کوزن بر
 نظره فارستوشده بولورز . بو سوزمن جریانک خارجی
 سیاسی اشکانه غائد اولوبوب ، انسانی اقتصادی اشکله ،

و تقابلانه دائردر . بو خصوصی مقایسه ابتدیه کزده ،
 اولرک دخی بک ممشکلاسه وجوده کله چکنی تحمین
 ابتدکاری تدبیرلری ، شمعی یا یلمقده اولان و مقصدی
 تأمینه مؤثر و عملی بولونل چاره لره کوره خلی غریب
 کوزوکمکده در .

مشال اولوق اوزره بو اوزدن بر یازجه آلام :
 « بخصوص زراعتده صنایع لزومنی تشکیلی بارجه سنی
 آلام . بو ایلك باقشده بره بک غریب کوزوکمکده در
 فقط بوتکله برابر بولر بر حقیقت آلمایاده واردر :
 سنه نکل بعض موسملرکده ایچاردن بویوک بویوک کتللر
 زراعت ایشلرینه وزارت ایشلریله علاقه دار بولونلن
 شهر و بابانجی ملکک ایدلرینه آفین ایدلر . بوایشک
 اکلندن صوگره ، تکار جه نکل دوت بر طرفه
 داغیلیر . حال حاضرده حکومتک مستملکلرده جا .
 لیشمق اوزره زراعت علمه سی وجوده کثیرمه سی مختلف
 بورژوا طبقه لر دن تشکیل اصلاحتلرک مطالبه مستندر .
 بو بر ارتجاع تمایلیدر . و یکی بر کویلی اسارتی (عرف)
 وجوده کتیر ببور . فقط اسحصالاتک مطالبی نه قادر
 چوق ایسه ، بو مطالب انکجار دکستاتوراسی وقتنده
 و یاخود امکجیلرک حکومته سیاسی نفوذلری جاری
 بولندیی زمانده دخی موجود بولونا بقدر .

بو ، دوام ایدر بک ایستدکاری شکللا دوامی قابل
 دکلدر بولک لره ملی حساب ایدیه یامسی آنجق ماورای
 اطلاعاتین حساب ایدیه نکل اعاشه موادینک ، کیت کیده
 آنجق اولان احتیاجه عدم کفایته نابرم اولابیلیر .
 بویوک صنایعک ترقیبی نتیجه سنده اهالی کویلدن
 شهرلره هجرت ایله شهرلر نفوسجه تکاتف ایشدر .
 فقط معین درجه یه واصل اولان ترقیا نکل برعکس العملی
 اولور . ایشده بو بویوک صنایعک ترقیبک برعکس العملی
 اولور اوزرده شهرلر دن کویلدن هجرت نکل ترقی

ictimaiye-i hâzırayı tenkide bir numûne olabilir. Burası iki nokta-i nazardan çok kıymettardır : Evvelen fukara-i kâsibe (yâni emekçiler) siyasi nüfuz ve hakimiyete vâsıl olabilen cemiyetlerin müstakbel münasebât-ı ictimaiyelerinde husûlî memûl terakki tasvir olunuyor, ki burası «Komünist Fermanı» (Komünist Manifesti) müelliflerinin siyasi mefkûrelerinin inkişâfı itibariyle mühim bir vesika-i tarihiyedir. Saniiyen: Aynı meselelerin bazı cihetleri, bu lâyhada komünist fermanına nisbeten daha sarîh izah edilmiştir. Burada istikbali güzel tefehhus ederek gösterilmiştir, ki bu tekâmülün tahakkuku tedrice tâbidir. Her bir adım için, ve her bir adıma mahsus tedbirler için zaman lâzım olmaktadır ki bunları tevsi ve ta'mîk mümkün olsun. Bu tekâmülün tahakkuku umumî maksada yürürken yolda her noktada kuvvetli tedbirler ile, maksadı tahkim ve tarsine bağlıdır. Bu tekâmül ve inkişâfı tesri mümkün olmakla beraber, bu tesri dereceler üzerinden sıçratmakla vukua gelemez. Maksat yalnız eşyanın tebeddül ve inkılâbı değildir; eşya ile beraber aynı zamanda insanların da tebeddül ve inkılâbı lâzımdır. Ve böyle de olacaktır. Eşyanın tebeddül ve inkılâbıyla insanlar da tebeddül edecektir. Bu tekâmül ve inkişafın tahakkuku için Karl Marks ve Engels, lüzumundan eksik bir zamanı nazar-ı itibara almışlardır. Bu ciheti Engels kendisi de itiraf etmiştir. Bunun delâli o kadar vâzıhdır, ki bu hususta uzun uzadıya söylemek ihtiyacı bile yoktur.

Bu hususu bırakarak daha mühim meselelere geçelim, ki o da bu nazariyenin ilmen taktiri cihetidir. Marks ve Engels'in evvelce bu mesele dair söylediklerini ve bu mesailin fiili inkişaf yolunu mukayese edersek, gâyet güzel bir manzara karşısında bulunuruz. Bu sözümler cereya-

nın harici ve siyasi eşğâline ait olmayıp, esaslı iktisadi eşğâl ve temayülâta dairdir. Bu hususu mukayese ettiğimizde, onların dahi pek müşğûlâtla vücuda geleceğini tahmin ettikleri tedbirleri, şimdi yapılmakta olan ve maksadı temine müessir ve amelî bulunan çarelere göre hayli garip gözükmektedir.

Misal olmak üzere bu eserden bir parça alalım : «Bâhusus ziraatte sanai ordusu teşkili» parçasını alalım. Bu ilk bakışta bize pek garip gözükmektedir. Fakat bununla beraber böyle bir hakikat Almanya'da vardır : Senenin bazı mevsimlerinde işçilerden büyük büyük kitleler ziraat işlerine ve ziraat işleriyle alâkadar bulunan şehir ve yabancı memleket işlerine akın ederler. Ve bu işin ikmalinden sonra, tekrar cihanın dört bir tarafına dağılırlar. Hal-i hazırda Hükümetin müstemlekelerde çalışmak üzere ziraat amelesi vücuda getirmesi muhtelif burjuva tabakalarından müteşekkil islahatçıların metâlibine müstenittir. Bu bir irtica temayülüdür. Ve yeni bir köylü esareti (serf) vücuda getiriyor. Fakat istihsâlatın metâlibi ne kadar çok ise, bu metâlib emekçiler diktatürası vaktinde veyahut emekçilerin hükümette siyasi nüfuzları cari bulunduğu zamanda dahi mevcut bulunacaktır...

Bu, devam ettirmek istedikleri şeklin devamı kabil değildir. Bunun lüzumlu hesap edilebilmesi ancak mavera-i atlasiden celbedilecek işe mevadının, gitgide artacak olan ihtiyaca adem-i kifâyesine tâbi olabilir.

Büyük sanayiın terakkisi neticesinde ahali köylerden şehirlere hicret ile şehirler nüfusça tekâsüf etmiştir. Fakat muayyen dereceye vâsıl olan terakkiyatın bir aksülameli olur. İşte bu - büyük sanayiın terakkisinin aksülameli olmak üzere de, şehirlerden köylere hicret alâmetlerini

حسن ایدیپورز [۱]. فقط فقرای کاسه سبک ره مان
 و حکومت ایندیکی بخلا رده بو عکس العمل حرکتی، یعنی
 شهر بردن کویله عودت وقوعه کله منزه. چونکه اولکی
 کویلیز و دهسا طوغرانی اونلرک اوغلی و یا طورونی
 اولانلار، یعنی بو کونکی آمکچیز، فقر ای کاسه -
 اوزون مدت طرفنده - شرایط اقتصادی و حیاتی نتیجه -
 لرده - ده کیشمشار، بوستون باشقالاتش مشلردن،
 کویله ده یاشانقی اونلر ایچون مادتا و معنایک چنین
 و لاحقدر. و اونلرک مادی و معنوی احتیاجلری کوی
 حیاتی تطمین ایده جکدر.

تقدیم ایدیلان بو اثره دأثرشبو فقط لرده تقسیم
 اینک لازمدر: بو اثره - لوحده و برابان عنوان یعنی
 « قومونیزم پر تسیلری » عنوانی - انکلسرک ال یاز -
 یسنده و بریش بر ایندی - لوحه تک آتیه کی عنوان
 - یعنی « قومونیزم پر تسیلری » برنجی لایحه می عنوانی
 باش طرفندن (شبه و برینتدین طرفندن) و برینتدین
 ۹۲ نهمی سؤالک جوانی، نه یا یسنر بوق و - سؤالک
 آتیه جواب ری و ش و جبق بر اینمش حالده لخصدر.
 ۲۲ و ۲۳ نهمی سؤالک آتیه کی جوابلری برینده، اشارت
 اولندن و وجهه، « برینتدیندر » کسی بولمقده و
 بو اثر، یالکیز بر و اینتدین تاریخیه ایلمایور، یعنی
 زمانده ارشادات و تبلیغات ایچون دخی قوللایله تقدیمدر
 بن بونک، بو آجق بر اقیلمش فقط لرلی، سینه انکلسرک
 قدرت علمیه سنه موافق بر صورتده، فکر و فوی
 ده کیشدرینه برک اکالک لرده می ضروری حیات ایندم.

[۱] بولمده برینتدین « بو مقدمه ۱۹۱۸ سنه من تصدیر
 ملی تاریخده یازا شد. بو کویله عودت علامتی اولندن بری جوقی روز
 حال آلمتدر. الحاحاً کویله و ماچارشان حالت ایلمالری ایله
 بو یوزدن عادی تاریخ ایلمالری اقتصاد تاریخ علامتی صابا ایلمالری
 حادثات ایله مشاعره ایلمکده من، قایل لری اصول اقتصاد سنه
 اصل اولندن حرکتی ایلمکده بو حال بالضروره وقوعه کله جکدر
 بو کیشدرینه برک اکالک لرده می ضروری حیات ایندم.

ممکن اولدنیجه بو اکالی لازم کمن سؤالک جوابلری
 « قومونیزم تاریخیه می » لندن استخراج ایتم و بو
 صورتله انکلس و قارل مارکس ک کویله بونک کویله بری
 قوللایدم. دیگر مسائلده ایله، قارل مارکس و انکلسرک
 عین مسأله دأثر دیگر اثرلری ایلمالری ایلمک، بو
 اونلرک فکر لرینده ممکن قدر یازین اولان مفهومی لر
 و سنه عورت ایتم. بو صورتله قارل مارکس جوابلری
 اکالک مانعینا، دهسا بر ایندی یعنی مجبور بولمده قلم
 بر این اوله بر دورده یازمش برینک قارل مارکس ایله
 فر تاریخ انکلس، بعض معنی مسائل اقتصادیه کوی
 قلم نظر لرلی سولایه کمن سؤالک، تکرار اولمقده
 نظر لرلی بریدیل ایتمدر. برینک کیشدرینه ایله معترضه
 ایچنده بالآخره تعدیل و تبدیل ایلمش نتیجه نظر سکرین
 آتیه ایله علاوه ایتمدر. بو معترضه بونک کی فقط نظر
 بالآخره مارکس و انکلسرک تدقیق ایلمد. مان سؤالک
 « قایدال » (سرمایه) نام اثر لایله کویله برینکی شریندر
 طنز ایدیپورم که بر بوراده، بر آتیه انکلسرک و وجهه
 حرکت ایتمدر. انکلسرک، قارل مارکس ک، اجرائی
 مساعی و سرمایه، آتیه کتابیه یازدنی و قلمده کله بر
 رهبرک ایتمدر. قلم بر ایندی برینک، آتیه جوقی
 احتیاط ایلمده اولایله، مارکس قلمش بر ایندی برینک
 اثرلرک مننده یاشان اولدنی برینک برینک ایلمدن باجده
 برین کیشدرینه صلاحیت دسترات کویله من، بو یوزدن مانعینا،
 برین بو اثرلرک بعضی مشاعرته نظر ایلمایورده بو اثر لایله
 کیشدرینه مساعده ایلمد. « بو مقدمه ۱۹۱۸ سنه من تصدیر »
 فقط و اشارت اولان شماری برینک کیشدرینه کویله
 ایله کیشدرینه، بو اثر لایله برینک کیشدرینه برینک
 دکالایله برینک عیسی کیشدرینه برینک کیشدرینه برینک
 لایله برینک کیشدرینه برینک کیشدرینه برینک کیشدرینه
 و کالایلرک موزون یعنی، انکلسرک بو اثر لایله کویله
 برینک کیشدرینه برینک کیشدرینه برینک کیشدرینه
 « مانعده یازد »

hissediyoruz [1]. Fakat fukara-i kâsibenin rehberlik ve hükümet ettiği mahallerde bu aksüamel hareketi, yâni şehirlerden köylere avdet vukua gelmez. Çünkü evvelki köylüler ve daha doğrusu onların oğlu ve ya torunu olanlar, - yâni bugünkü emekçiler, fukara-i kâsibe - uzun müddet zarfında - şerait-i iktisadiye ve hayatiye neticelerinde - değişmişler, büsbütün başkalaşmışlardır. Köylerde yaşamak onlar için maddeten ve mânen pek çetin olacaktır. Ve onların maddi ve manevi ihtiyaçlarını köy hayatı tatmin edecektir.

Taktim edilen bu esere dair şu noktaları da tasrih etmek lâzımdır: Bu esere - levhada verilen ünvan - yâni «Komünizm Prensipleri» ünvanı - Engels'in el yazısında verilmiş bir ünvanıdır - levhanın altındaki ünvan - yâni «Komünist Manifestinin Birinci Lâyihası ünvanı nâşir tarafından (E. V. Berniştayn) tarafından verilmiştir. 9 uncu sualin cevabı, el yazısında yoktur. Sualin altında cevap yeri boş ve açık bırakılmış halde bulunmuştur. 22 ve 23 üncü suallerin altındaki cevapların yerinde, işaret bulunduğu veçhile, «bırakılmıştır» kelimesi bulunmaktadır.

Bu eser yalnız bir vesika-i tarihiye olmayıp aynı zamanda irşadât ve tebligât için dahi kullanılmaktadır. Ben bunun bu açık bırakılmış noktalarını, yine Engels'in kudret-i ilmiyesine muafik bir surette, fikir ve kuvvetini değiştirmiyerek ikmalin lüzumunu zaruri hesap ettim. Mümkün oldukça bu ikmalî lâzım gelen suallerin ce-

[1] «ED. Berniştayn» bu mukaddemeyi 1912 senesi Teşrinisâni tarihinde yazmıştır. Bu, köye avdet alâmi ondan beri çok bârız bir hal almıştır. Bilhassa Avusturya ve Macaristan hayat-ı iktisadiyesinde bu yâziden adeta bir nevi iptidai iktisadiyata rücu alâmi sayılabilecek hâdisât bile müşahede edilmektedir. Kapitalizm usûl-ü iktisadisinde ısrar eden her müterakki memlekette bu hal bizzarure vukua gelecektir.

Türkçeleştiren: K. B.

vaplarını «Komünist Manifesti»nden istihraç ettim. Ve bu suretle Engels ve Karl Marks'ın kendilerinin kelimelerini kullandım. Diğer mesailde ise, Karl Marks ve Engels'in aynı mesele dair diğer eserlerini tetkik ederek, buraya onların fikirlerine mümkün kadar yakın olan mefhumların vaz'ına gayret ettim. Bu suretle suallerin cevaplarını ikmalden maada, daha bir iş yapmak mecburiyetinde kaldım. Bu eser öyle bir devrede yazılmıştır, ki Karl Marks ile Fridrih Engels, bazı muayyen mesail-i iktisadiyedeki nokta-i nazarlarını söyledikten sonra, tekrar o nokta-i nazarlarını tebdil etmişlerdir. Böyle noktalarda ise müterize içinde bilâhère tâdil ve tebdil edilmiş nokta-i nazar şekillerini tespit ile ilâve ettim. Bu müterize içindeki nokta-i nazarlar, bilâhare Marks ve Engels'in tetkik edip, Marks'ın «Kapital» (sermaye) nâm eserlerinde gösterdiği şeylerdir. Zannediyorum ki ben burada, biraz da Engels ruhu ile hareket ettim. Engels'in, Karl Marks'ın «Ücretli Mesai ve Sermaye» adlı kitabına yazdığı mukaddeme bana bir rehberlik etmiştir. Fakat bununla beraber, onun çok ihtiyat ile de olsa, Marks'a karşı reva görerek, onun eserinin metninde yapmış olduğu bazı ufak tebeddülâtı yapmaya ben kendimde selâhiyet ve cüret göremedim. Bundan maada, ben bu eserlerin bazı noktalarına dair intikadda bulunmaya da, kendime müsaade etmiyorum.

Fakat, işaret olunan mahalleri dahi yalnız sükût ile geçirirsek, büyük irade ile kuvvetli istidâdı, keskin zekâ ile derin ilmi kendisinde cem etmiş bulunan bir adama lâyük bir surette hareket etmemiş oluruz. Bu fazilet ve kemalâtlarının mevcudiyeti, Engels'in bu eserlerinde gösterilmiştir.

— Berlin Şöneberg 1913 Teşrinisâni —

ED. Berniştayn

«Mâbâdi var»

جهانشمول قاپیتالیست اقتصادیاتنك بحرانى

ترجمه ایڈن . ح . ی . و

بازان : ۴ - وارغا

تعرفده اولدیی کی بن الملل تعرفده دخی بوتون تجارته
 حاند مواد آله ایدیلدیله بوردی . قاپیتالیزم آیین و محکم
 برتمل اوزرینه قوروش کی ایدی . بالذات عمله اکتلهری
 عمومیتله صنف حاکمیتنک (یعنی سرمایه دارلرک عموم
 ایشی صنفه دائمًا حاکم اولسنتک) ده کیشمز و بوزولماز
 اولدیفته قناعت کیمر مشدیله . و شوئمتهک بو طرزینک تصوی
 توضیقی (رون شتاین) نک تدقیق مسلیکنده بوزوردی .
 آوروپانک قاپیتالیست مملکتلرینک رقابتی وهرشدن
 اوله مختلف مستملکه مملکتلردن استفاع انحصارینک
 قازانچی ایچون آلمانیا وانکلتره آرسنده رقابت جهان
 حربی دوغوردی . فقط بو حرب قاپیتالیزمک مغرور
 ناسنی ادرین تملارینه قدر صاردی .

مختلف مملکتلر ده جهان حربنک مختلف نتیجه لری :
 جهان حربی دنیانک هر مملکتی ایچون عینی اهمیته
 مالک اولدی ، او حرب ممالکله اوزرنده باشقا ، بی طرف
 مملکتلر اوزرنده باشقا بر تأثیر ایدی ، بوزل آرسنده
 جاهیر متحده اوروپایی سایه یلیرز ، والحاصل بالحاصه
 مستملکه مملکتلر نده باقما درلو تأثیر ایدی .
 آ - محارب مملکتلر .

محارب مملکتلرک اوزرنده حربنک تأثیر بر وجه آتی
 ناصارلانه یایر :

حقیقی روتلرک تراکی یا لکیز توقف ایچوره ، بلکه
 بالعکس تحول ایدیور ؛ مملکت استحصالنن فضله
 استهلاک ایدیور . یا لکیز احتیاطلری آزالیور ، بلکه
 استحصال جهازی ده بالذات خساره اوغرایور .

بشری استحصال جهازی : مستحصل املک تدقیق
 حربده وقوت یان انسان تلفاتی بوزندن والحاصل آز
 بسلنه و فضله برغونلق بوزندن ،

مادی استحصال جهازی : برینه قونمایان کمیلر
 وما کنلرک آشینمسی والحاصل دوغریدن دوغری به
 حربک خساراتی بوزندن ، یکیدن تراکم ایدن شی منحصرأ
 حرب غایله برینه یاریوردی . قنیرلشمه ، حرب استقرا .
 ضلری عاقلانه تصرفات ، کاغذ پارا شکلی آلتله اعتباری
 مایه نك خیالی مصرفلرله مایه کندی ، که محلیه یاپان
 دولت کندی بایله برینه صانون آلتش مالای مباله ایلا
 یاریوردی . بوندن عمومی زندگیلاشمه نك بالانچی
 کوستریشی چقوردی . بوظاهرری زندگیلاشمه دن و اتمه نك
 قحطلغندن دولانی تجار اتمه نك و آتی بوکسه ایور .
 سپه کولاسیون (معامله جلاک) اتمه نك کیزایور . دولت
 الک اساسنی محصولاتی کندی قونترولی آله اتمه و تقسیم
 و توزیعی ترتیب اتمک (حرب - - - - - سوسیالیزمی) مجبور
 اولدی ، فقط مترقی قنیرلشمه میدانه کی بالانچی زندگیلاشمه نك
 میدانه قونتروله باشایور . عمللرک و مأمورلرک حقیقی
 کچنیملری سرعتله کوچله شور . شهردن کنایسه لازم
 اولان صنایع محصولاتی آرتق آلمان کوی شهردن
 آریلیور (یعنی رابطهنی کسپور) . کروش عمومی
 موازنه وظیفه سنی غالب ایدیور . کویولر کندی کندیله برینه
 باشنامه و شهرلرله آلیش و بریش اتمه نك کندیله برینه
 لازم اولان اشیانی کندی محصولاتیله ده کیشدیرمک
 - - - - - و دنیله تدارک اتمک تکرار عودت ایدیور . شهرلی
 املکچیلرک بسلنه کیتمکله قنا اولیور . املک وارداتی
 آزالیور . بوتون بو تحولاتی ده حرب اقتصادیاتنک اندرایی
 تمیزله توصیف ایده یایرز .
 بو حرب اقتصادیاتنک اندرایی بوتون دولتلر ده
 عینی مقیاسده تظاهر اتمدی . او مملکت ده قدر قنیر
 ایدی ایسه او قدر فضله ایدی ؛ او جهان تجارشدن
 کسلشمه ، مرکزی آوروپا مملکتلر نده اشلاف مملکتلر .

CİHANŞUMÛL KAPİTALİST İKTİSADİYÂTININ BUHRANI

Yazan : E. Varga

2

Tercüme eden : H.Y.V.

Tarifede olduğu gibi beynelmilel tari-fede dahi bütün ticarete ait mevât elde edilebilirdi. Kapitalizm emin ve muhkem bir temel üzerine kurulmuş gibiydi. Bizzat amele kitleleri umumiyetle sınıf hakimiyetinin (yani sermayedarların umum işçi sınıfına daima hâkim olmasının) değişmez ve bozulmaz olduğuna kanaat getirmiştiler. Düşünmenin bu tarzının tasviri tavsifi (Bronştayn) nın tetkik mesleğinde bulunuyordu.

Avrupanın kapitalist memleketlerinin rekabeti ve herşeyden evvel, muhtelif müstemleke memleketlerden istinfa inhisarının kazancı için Almanya ve İngiltere arasında rekabet Cihan Harbini doğurdu. Fakat bu harp kapitalizmin mağrur binasını en derin temellerine kadar sarstı.

Muhtelif Memleketlerde Cihan Harbinin Muhtelif Neticeleri :

Cihan Harbi dünyanın her memleketi için aynı ehemmiyete mâlik olmadı, o muharip memleketler üzerinde başka, bitaraf memleketler üzerinde başka bir tesir yaptı, bunlar arasında Cemâhîr-i Müttehide ve Japonya'yı sayabiliriz, velhasıl bilhassa müstemleke memleketlerinde de başka türlü tesir yaptı.

a — Muharip memleketler.

Muharip meleketlerin üzerinde Harbin tesiri bervech-i âti tasarlanabilir :

Hakiki servetlerin terakümü yalnız tevakkuf etmiyor, belki bilakis tehavvül ediyor, memleket istihsalinden fazla istihlâk ediyor. Yalnız ihtiyatları azalmıyor, belki istihsal cihazı da bizzat hasâra uğruyor.

Beşeri istihsal cihazı : Müstahsil emeğin tefriki harpte vukua gelen insan telâfatı yüzünden velhasıl az beslenme ve fazla yorgunluk yüzünden,

Maddi istihsal cihazı : Yerine konmayan gemiler ve makinaların aşınması velhasıl doğrudan doğruya Harbin hasârâtı yüzünden; yeniden teraküm eden şey münhasıran harp gayelerine yarıyordu. Fakirleşme, harp istikrazları âkilâne tasarrufât, kağıt para şekli altında itibari sermayenin hayali masraflarıyla maskelendi, ki muharebe yapan devlet kendi bâyilerine satın alınmış malları mübadele ile veriyordu. Bundan umumi zenginleşmenin yalancı gösterişi çıkıyordu. Bu zahiri zenginleşmeden ve emtianın kahtlığından dolayı tüccar emtiasının fiatı yükseliyor. Spekülasyon (Müamelecilik) emtiayı gizliyor. Devlet en esaslı mahsulâtı kendi kontrolü altına almaya ve taksim ve tevzii tertip etmeye (Harp Sosyalizmi) mecbur oldu, fakat müterakkî fakirleşme meydana koymaya başlıyor. Amelelerin ve memurların hakiki geçinmeleri süratle güçleşiyor. Şehirden kendisine lâzım olan sınaî mahsulâtını artık alamayan köy şehirden ayrılıyor (yâni rabitasını kesiyor). Gümüş umumî muvazene vazifesini kaybediyor. Köylüler kendi kendilerine yaşama ve şehirlerle alış veriş etmeyerek kendilerine lazım olan eşyayı kendi mahsulâtı ile değiştirmek suretiyle tedarik etmeye tekrar avdet ediyor. Şehirli emekçilerin beslenmesi gittikçe fena oluyor. Emek varidâtı azalıyor. Bütün bu tehavvülatı, «Harp İktisadiyatının İndirası» tabiriyle tavsif edebiliriz.

Bu harp iktisadiyatının indirası bütün devletlerde aynı mikyasta tezahür etmedi. O memleket ne kadar fakir idi ise o kadar fazla idi; o cihan ticaretinden kesilmiş, merkezi Avrupa memleketlerinde İtilaf Memleketler -

آلمانیاده دائمی بر تناقضك وقوعه کلاسیکی آکلاهی
 ایچون بو جدوله بائق کافیدر ؛ بو ، حیوانات تناقضك
 وصنی کوبره فقناستک طبیعی بر نتیجه سیدر .
 استحصالی ایون اعتباریه بر وجه آتی طونده
 ایدی :

۱۹۱۲	۱۹۱۵	۳۵.۹	۱۹.۳	۲۰.۶۲	۱۹۱۳
۱۱۸۹	۱۶۰	۲۶.۹	۱۱.۹	۱.۵۵	

بوون اساسلی ماده تریک استحصالیده فوق العاده
 ساقین کورولور .

حرب مصر فلرینک مالی نتیجه کلجه بو آلمانیاده
 همان تمایله استقر اضرای بائق و کاغذ بارا چقارمق صورتیه
 اجرا اولونوبوردی . سرمایه ارلی بو مصرفاره کندی
 وارداتلرین یاردم ایتمک ایسته مدیلر . آلمانیانک دیون
 عمومی سی حربک ایستادن نتیجه سنه قدر ۱۱ ملاردن
 ۱۵۰ ملیا . چقندی ، زنیکنشتمک ظاهرده بو بوک ایدی
 فیاتلرک فرق العاده تر ایدی اونی تعقیب ایتمدی . بحرت
 فیاتلرینک انک بوکسک ترفع جدولی ۱۹۱۳ ده (۱۰۵)
 ایکن ۱۹۱۸ ده (۲۱۶) به چقندی . [۱]

بوندن باشقا اونون مالی دکه حکومت طرفین فیاتلرک
 ثبیتی تشبیهی پک ایلوی کیدیوردی . فقط فیاتلرک بر
 جوغی چقیتده بک زیاد بوکساشدی . بروله نایانک
 موجودیتک (امبارک معیشت) حقیقی واسطه سی فوق العاده
 تنزل ایتمدی .

کونسریزیک ، آلمانیانک انکی استاتیزه جیلریندن
 بری ، اوچده بره تنزل ایتمیگی ذکر ایدیور . [۲]
 بوراده امک وارداتی کنایک قوتلی تنزل ایتمدی
 معدن وارداتی بوون آلمانیاده ۱۹۱۳ ده سنوی ۳۸۰
 طرین ۱۹۱۸ ده ۲۸۵ طونه ایتمدی .

بوون قایتالیست ادارم خانلرینک راپورلری ح جالشمعه
 [۳] اقتصاد و استاتیزیک ۱۹۲۰

ینه نظر آداه قوتلی ایدی . او دوغریدن دوغری به
 حرب مخمسی اولان مملکتگرده داهاقوتلی ایدی بو حرب
 اقتصادیانک اندراسی حرب مصرفلرینک ملی سیاست
 کورده تحول ایدیوردی . آوستریا بوتون مملکتلردن
 زیاده حربدن مضطرب اولدییی حالده انکلتزه انک آز
 مضطرب اولیوردی . فکر لرمنی بر قاج رفته تصویر ایدم .
 آلمانیانک ایشته فقیرلشمکه و استحصالیک آزالمنه
 داتر بر قاج نسجه معلومات .

۱۹۱۹ - ۱۹۲۰ روسی راپورده نظراً آلمانیانکی
 نلری آیدمکی دهماره کوستریلیوردی : [۴]

۱۹۲۰-۱۹۱۹	۱۹۱۸-۱۹۱۷	۱۹۱۷-۱۹۱۶	۱۹۱۶-۱۹۱۵
۳.۴۴	۱۲.۸	۲۵.۳	۱۰.۳
۳.۴۲	۱۷.۷	۱۰.۳	

آلمانیانک زراعت حاصلاتی میلیون اعتباریه شو
 قدر طون ایدی : [۵]

چاودار	بغدای	کیاه	
۱۹۱۳	۱۲.۱	۴.۴	۳.۶
۱۹۱۴	۱۰.۳	۳.۸	۳.-
۱۹۱۵	۹.۱	۳.۷	۲.۴
۱۹۱۶	۸.۹	۳.-	۱.-
۱۹۱۷	۷.-	۲.۲	۱.۸
۱۹۱۸	۸.-	۲.۵	۲.۱
پاناسن	یولاف	شکر باغجاری	
۱۹۱۳	۵۲.۸	۹.۵	۱۶.۹
۱۹۱۴	۴۴.۷	۸.۸	۱۶.۰
۱۹۱۵	۵۲.۹	۵.۹	۹.۶
۱۹۱۶	۲۴.۷	۶.۹	۹.۵
۱۹۱۷	۳۴.۴	۳.۶	۹.۲
۱۹۱۸	۲۹.۵	۴.۷	-

[۱] ۱۹۱۹-۱۹۲۰ رایخ آلمانیانک روسی سنه ک راپوری .
 [۲] آکس لورن خارج رایخ آلمان ۱۹۱۹ صحیفه ۶۸ سنه ک
 روسی .

ine nazaran daha kuvvetliydi. O doğrudan doğruya harp sahnesi olan memleketlerde daha kuvvetliydi. Bu harp iktisadiyatının indirâsı harp masraflarının mâli siyasetine göre de tehavvül ediyordu. Avusturya bütün memleketlerden ziyade harpten mustarip olduğu halde İngiltere en az mustarip oluyordu. Fikirlerimizi birkaç rakamla tasvir edelim.

Almanya - İşte fakirleşmeye ve istihsalin azalmasına dair birkaç nisbi malûmât.

1919-1920 resmî rapora nazaran Almanya hayvanları âtideki rakamlarla gösteriliyordu : [*]

Hayvanlar	Boynuzlu Hayvanlar		Domuz
	Milyonda	Beygir Ruûs	
1-2-1914	3,44	12,8	25,3
4-12-1918	3,42	17,7	10,3

Almanyanın ziraat hasılatı milyon itibariyle şukadar ton idi : [**]

	Şeker		
	Çavdar	Buğday	Kiyah
1913	12,1	4,4	3,6
1914	10,3	3,8	3,—
1915	9,1	3,7	2,4
1916	8,9	3,—	1,—
1917	7,—	2,2	1,8
1918	8,—	2,5	2,1

	Şeker		
	Patates	Yulaf	Pancarı
1913	52,8	9,5	16,9
1914	44,7	8,8	16,0
1915	52,9	5,9	9,6
1916	24,7	6,9	9,5
1917	34,4	3,6	9,2
1918	29,5	4,7	—

[*] 1919 - 1920 Rayh Almanyanın resmî senelik raporu.

[**] Alsas Loren harığ, Rayh Alman 1919 sayfa 68 senelik resmî.

Almanya'da daimi bir tenakusun vukua geldiğini anlamak için bu cetvele bakmak kâfidir; bu, hayvanât tenakusunun ve suni gübre fikdânının tabii bir neticesidir.

İstihsal milyon itibariyle bervech-i âti tonda idi :

	Kömür	Demir Madeni	Ham Demir	Ham Şeker
	1912	191,5	35,9	19,3
1189-160	1917-26,9	11,9		1,55

Bütün esaslı maddelerin istihsalinde fevkalade bir tenakus görülüyor.

Harp masraflarının mâli cihetine gelince bu Almanya'da hemen tamamıyla istikrazlar yapmak ve kâğıt para çıkarmak suretiyle icra olunuyordu. Sermayedarlar bu masraflara kendi varidatlarından yardım etmek istemediler. Almanyanın Dünyûn-u Umumiyesi Harbin iptidasından neticesine kadar 11 milyardan 150 milyara çıktı. Zenginleşmek zâhirde büyük idi. Fiyatların fevkalade tezâyüdü onu takip etti. Ticaret fiyatlarının en yüksek tereffü cetveli de 1913 de (105) iken 1918 de (216) ya çıktı. [*]

Bundan başka unutmamalıdır ki Hükmüt tarafından fiyatların tesbiti teşebbüsü pek ileri gidiyordu. Fakat fiyatların bir çoğu hakikatte pek ziyade yükselmişti. Proleteryanın mevcudiyetinin (esbab-ı maişet) hakiki vasıtası fevkalade tenezzül etti.

Könszinski, Almanyanın en iyi istatistikçilerinden biri, üçte bire tenezzül ettiğini zikrediyor. [**]

Burada emek varidâtı keza pek kuvvetli tenezzül etti. Maden varidatı bütün Almanya'da 1913 de senevi 380 tondan 1918 de 284 tona indi.

Bütün kapitalist idarehanelerinin raporları «Çalışmaya

[*] İktisat ve İstatistik 1920 Şubat

آرزو نقصانی و عملی که غیر کافی و ابداتی خفته شکایت دویلودر .
 آلمانیاتک و ففقلری اولان ملکاتلر ایچون کیفیت
 نه ایسه پولونیا و رومانیایچونده عینی در .
 فرانسه . حربک اقتصادی نتیجهلری میجا که ایدرکن

اکثریا غالب و مغلوب حائده دولتری طریق ایتمسک
 خطاسی اربکاب اولونور . بو بر خطادر . بز قساعت
 کتیردیکه سیاسی انحطاط حربک صوکنه قدر فرانسه ،
 دهوار

اجتماعیات

بر مکتوب

راعیانه و ساعیانه ایله چیلایان قیرلر مزده باجفت آرقه سنده
 یا حیوان صیرتنده قاینانان انسانلر ، برحیات ارقه سندن
 قوشم یورلر و بر حیات ایچون دیدیشم یورلر .
 مجادله حیات یوقسه شو قوجامان حد مخانه رده کی
 شو بر وورو انسانلر اورالرده ایچون طیقلمش لر در
 « مجادله سوزندن اکر طوب ، قننت ، نهایت خنجره
 یحقی و یا خود هیچ اولمازسه صوبا ، بوضه ق قصه اولونورسه
 بو اولده مجادله اور و پاده دخی نادر کور و لور . اک منظم
 عمله تشکیلاتی اولان برلر ده بیله ، نهایت « غمرو » یا بیورلر
 مع مافی شهرلر ده ، قصه لر ده ، طاغرده بارالانان ، صوبوبوب
 دو کولنر کیم ایچون بو حاللر کیم بیورلر آ . بزده غمرو
 اولماسی ایسه مجادله ک یوقلنه دلالت ایده من . تشکیلات
 یوق که ضرره اولسون تشکیلاتک اولماسی ده احتیاجک
 اولماسندن دکی بنه ایصیرغانله مایدا ارس آره سنده کی ساکن
 وصامت مجادله قیلندن اوله ق او تده کیلرک آئنده
 قالاتلرک اوزونده دایما رضیق یا عیاسندن در . یوقارندن
 اشخی بر جندره نصیق آلتند ، بز
 بو ملاحظه بی بوز اچقده کده و ناضل حیات ، محیطه
 خلقه کچلم بزده زوه و لفاق ارکانی کور حوضه لری
 شهردور ، تراوای ، الکتریک مؤسعاتی صوکره
 رزی دواتری و یونلرک شایان مرحت بر جوق عملی
 واردر . صوکره کولورلر و اردر که باشن باشه بر قانچ
 نلک ، غلک ، باشانک آئنده ایدر لر . بی اولندن

— بزده صنوف مجادله سی اوله یعنی ادعا ایندلر واردر ،
 بو ادعاده بولنلر دیورلر که سزده ، اورویانک کیلر کی
 بو بولک فابریقه لر ، بولک معدن او جاقلری ، عملی
 ازه جک قدر بیورلر سرمایه لر و سرمایه دارلر یوق که
 مجادله اولسون .
 هر ایشده اولدینی کی بو مسئله اور و یا کوزلکیله
 باقارسه قی بو ادعا طوغریدر . فقط طبیعته باقینجه
 و خلقت کچیلنجه ، ایش ستون ستون باشقه لشر .
 آراتق هم بز بیلورلر که ستون حیات بر مجادله دن ایدر .
 حکما حیانه کی مجادله بی نامه حیانه قدر کور بیورلر ؛
 دیورلر که بر اولده کی نباتت بیله بر بر لری باصوب
 ازمک صواشیرلر . هانکی سئک کوکی قوتلی ، هانکی سئک
 ساقی اوزه نسه گندیندن خفیف اولاتی باصار صار ایدر
 و نهایت ازر ، قور و تور ، شو خالده دیشله ن و طرمانان
 ایصیرغانله خفیف و معدن نواز « مایدانوز » آره سنده بیله
 برحیات ، بریشایش و بو کس لیش مجادله سی ، برایتشمه
 و دیدیشمه طبیعت و حکمه محقق اولورسه بزده صنوف
 مجادله سی یوقدر دیک ، بز لر ده مایدا نوسله ایصیرغان قور
 ده حیات یوقدر . بز لر او خیال نلر که وار اتمز سینه ما
 شربدر لنده کی کولکلر کی ساکن وصامت کچر ، کیدر
 دیک اولماز می ؟ هر کون صیاحندن اقسامه قدر او غولدیان
 شهرلر مزده قصه لر مرده کیم دیر که بولوله حیات یوقدر
 کمالک کیم ادعا ایدر که هر کون وحشی هر کجه های وهوی

arzu noksanı» ve amelelerin gayr-i kâfi varidatı hakkında şikâyetle doludur.

Almanya'nın müttefikleri olan memleketler için keyfiyet ne ise Polonya ve Romanya için de aynıdır.

Fransa, Harbin iktisadî neticelerini

muhakeme ederken ekseriya galip ve mağlûp halinde Devletleri tefrik etmek hatası irtikâp olunur. Bu bir hatadır. Biz kanaat getirdik ki siyasi inhitat harbin sonuna kadar Fransa,

Daha Var

İCTİMAİYAT

Bir Mektup

— Bizde sunûf mücadelesi olmadığını iddia edenler vardır. Bu iddiada bulunanlar diyorlar ki sizde Avrupa'ninkiler gibi büyük fabrikalar, büyük maden ocakları, ameleleri ezecek kadar büyük sermayeler ve sermayedarlar yok ki mücadele olsun.

Her işte olduğu gibi bu meseleye Avrupa gözlüğüyle bakarsak bu iddia doğrudur. Fakat tabiata bakılınca ve halka geçilince, iş bütün bütün başkalaşır.

Artık hepimiz biliyoruz ki bütün hayat bir mücadeleden ibarettir. Hükemâ hayat-taki mücadeleyi nâmiye hayatına kadar götürüyorlar : diyorlar ki bir tarladaki nebatât bile birbirlerini basıp ezmeye savaşır-lar. Hangisinin kökü kuvvetli, hangisinin sâkı uzunsa kendisinden hafif olanı basar sarartır ve nihayet ezer, kurutur, şu halde dişleyen ve tırmalayan ısırğanla hafif ve mideniüvaz «maydanöz» arasında bile bir hayat, bir yaşayış ve yükseliş mücadelesi, bir itişme ve didişme tabiaten ve hikmeten muhakkak olursa bizde sunûf mücadelesi yoktur demek, bizlerde maydanöz-la ısırğan kadar da hayat yoktur. Bizler o hayaletlerimiz ki varlığımız sinema şeritlerindeki gölgeler gibi sâkin ve sâmit geçer, gider demek olmaz mı? Hergün sabahtan akşama kadar uğuldayan şehirlerimizde kasabalarımızda kim der ki bir velvele-i hayat yoktur. Kezalik kim iddia eder ki her gün ve hatta her gece hây-i huy-u râiyâne

ve sâiyâne ile çınlayan kırlarımızda ya çift arkasında ya hayvan sırtında kaynaşan insanlar, bir hayat arkasından koşmuyorlar ve bir hayat için didişmiyorlar.

Mücadele-i hayat yoksa şu kocaman hapishanelerdeki şu bir sürü insanlar oralarında niçin tıkmışlardır «mücadele» sözünden eğer top, tüfek, nihayet hançer, bıçak veyahut hiçolmazsa sopa, yumruk kast olunursa bu yoldan mücadele Avrupa'da dahi nâdir görülür. En muntazam amele teşkilatı olan yerlerde bile, nihayet «grev» yapıyorlar mâmâfih şehirlerde kasabalar-da, dağlarda yaralanan, soyulup dökülenler keyf için bu hallere girmiyorlar ya. Bizde grev olmaması ise mücadelenin yokluğuna delalet edemez. Teşkilat yok ki grev olsun teşkilâtın olmaması da ihtiyacın olmamasından değil yine ısırğanla maydanöz arasındaki sâkin ve sâmit mücadele kabîlinden olarak üstekilerin altta kalanların üzerinde daima bir tazyik yapmasındadır. Yukardan aşağı bir cendere tazyiki altındayız.

Bu mülâhazayı buracıkta keserek asıl hayata, mûhite halka geçelim! Bizde zonguldak Ereğli kömür havzaları şimendüfer, tramvay, elektrik müessesâtı sonra rejî devairi ve bunların şayan-ı merhamet birçok amelesi vardır. Sonra köylülerimiz vardır ki baştanbaşa birkaç beyin, ağanın, paşanın elinde esirdirler. Ben onlardan

بحث ایتمه حکم . بن . مسالی اوافق بر اصناف دکاندن
الهی جم . اوله بر دکاندن که امثالی اکثر فضا مرکز لرند
بیه موجوددر .

استانبولده فنجانچیلر یوقورنده بزقوندره چی وارد .
هرجه دکانه اوغرازم بر کونینه کیتیم احمد اوسته
بوکون دالین و دارغین کورونیه ردی صنعتک جدا اهل
اولان بو رابطلی انسانی تقدیر ایدر وسوردم .

صوردم : اوستم بوکون سنده بزشته سترک کور بیوردم
بر زامه سترک سی وار .

— خار ایدم : راحتر لغم یوق ، جان صیفیدم
وار .

— صیب

— عمومی بزورده . ایشچی و سرمایه چی چایشماستدن
منبع بوزک چای پیتیمی .

اوسته تک « ایشچی و سرمایه چی » سوزی بردن بره
قرلاغمه انشاء زلی تاثری یادی چونکه بن اونه دنبری
زده بر سرمایه چی و ایشچی مسئله سی وارمی برقی ملاحظه سبله
مشغولدم . تصادفاً بر ایب اوچی یقالدق . دیدم که
خیر اوله احمد اوسته بو ملککنده سزی اوزه جاک قدر
سرمایه چی ، ایشچی مسئله سی وارمی یا ؛ شوراسنی اخطار
ایلمه مکه بزم احمد اوسته هم اهل معرفت ، هم اهل
معارف قدر . هر کونکی غزیه لری مطلقاً اوقور ، صنعه حاند
رسالندن کندیلسته حاند شیلری مطلق ایدنیر .

احمد اوسته بلیق آلتندن کولهرک دیدمکه اکلامد
سز اوروپا سرمایه دار لریله ، اوروپا ایشچیلری آرمه نده کی
منابات کبی برشی ارایورسکنز ، زده اوله بیوک شیلر
یوق ؛ بوق اما بزمنکی ده بزده کورده ؛ شونی بیاهلی که
صنعتزاق اعمار لریله ، حیات ایشیا بله تاثر و ماهیت بره
اوروپا بله بیوک فایده لری ، فایده تک ایشچیه بوزلجه ،
روایتی نظر ا رواج بوزلجه عمله وارده اولورک اوستنده
فایده لری بوزلجه ، باطرو لری بیلیم بوزلجه بزدده
ایشته بوله اوطا حق ، اوطا حق صنعتخانه لری ، اولورک

ایچنده ده - دکانک ایچنده ماصه - تک اطرافنه دیزلش ،
چایشیر اوریش کنجی کوسترک ی بوزوالی ایشچیلر .
بوزمه استمجالکارانه باقرق - صاقین بنی ایشچیلرک
باشنه مساط فایده طور ، یا خود سرمایه دار صنایعکنز
بده بر ایشچی ؛ یا لگر اوسته ایشچی . آچی آچی کوکشی
کچیردی . سیغاره سنی یاقدی . بر آردها یامه صوقوله رقی
ایشچیلردن کیزلر سسله دوام ایتدی :

بوکون ددیلم ؛ آرت آچیله حج . اه اکسینک
ایتمون اوچ سنه در دو سترهفته ده بر اظنا اوغرایورسکنز

سز نی بودکانک صاحبی صانیورسکنز بگی .
— طبیعی .

— خیر بوراده بده ایاقله چایشیر بر ایشچی م .

— بکی دکان صاحبی کم .

— میراث دینک بری میراثی ده میراث ، زهره زقوم .

— آمان احمد اوسته نهر ایشید بیورم .

— حقیقت سوبلورم ؛ دیکله : حق رحمت ایتسون

بدرمی صنایع مکتبه بوردی ، چالیشدم جبالدم .
صنعتی آله ایدم . کور بیورسکنز یا استانبولده
صایه ایلردتم .

— اوو ایشمه بوق ، ایلیر سسکله افخار اید بیورز .

— اکسینک اونایگز . مکتبین چیقدم . بدر وفات

ایدملی برسه اولمش ، والده هم بیره بریشان .

آله او وجوده برشی بوق حساب ایتدم ساده چه بر

صنعه خانه ایچون هیچ اولمازسه بو آ اون لازم

کیمه باش ووردمسه بولامدم . اللرم بوکرده

قلدی . بر کون متحیر چار شده دولاشیرکن ،

اوموزمه بر آل دونوندی ، باقدم برم ملککنده

بنه رار بر محله ده بر مکتبده بولمش اولان ضطیه

ملا می طوسون اناک اوغلی سیمان اقدی ؛ باشدک

طاریشوق ، اوشم باقم طرفه دن رشیده دن آلوب
صنعت مکتبه بولدی بکی ذات بیایدی . او وقت
با یامه نه قدر شامه شاردی ؛ بدلا اوغلی مامور

bahsetmiyeceğim. Ben misalimi ufak bir esnaf dükkânından alacağım. Öyle bir dükkândan ki emsâli ekser kaza merkezlerinde bile mevcuttur.

İstanbul'da Fincancılar yokuşunda bir kunduracı vardır. Her cuma dükkânına uğrardım bir gün yine gittim Ahmet Usta bugün dalgın ve dargın görünüyordu sanatının cidden ehli olan bu râbitali insanı taktir eder ve severdim.

Sordum : Ustam bugün sende bir neşesizlik görüyorum bir rahatsızlığın mı var.

— Hayır efendim. Rahatsızlığım yok, can sıkıntım var.

— Sebep

— Umumi bir dert. İşçi ve sermayeci çarpışmasından münbais yürek çarpıntısı.

Ustanın «işçi ve sermayeci» sözü birdenbire kulağıma intibah zili tesiri yaptı çünkü ben öteden beri bizde bir sermayeci ve işçi meselesi varmı yokmu mülâhazasıyla meşgûldüm. Tesadüfen bir ip ucu yakaladık. Dedim ki! Hayırola Ahmet Usta bu memlekette sizi üzecek kadar sermayeci, işçi meselesi varmı ya; şurasını ihtar edeyim ki bizim Ahmet Usta hem ehli marifet, hem ehli maariftir. Hergünkü gazeteleri mutlaka okur, sanata ait risailden kendisine ait şeyleri mutlak edinir.

Ahmet Usta bıyık altından gülerek dedi ki anladım siz Avrupa sermayedarlarıyla, Avrupa işçileri arasındaki münâsebât gibi bir şey arıyorsunuz, bizde öyle büyük şeyler yok, yok ama bizimki de bize göre; şunu bilmeli ki haksızlık itibariyle, hayat itibariyle tesir ve mahiyet bir. Avrupa'da büyük fabrikalar, fabrikanın içinde yüzlerce, rivayete nazaran birkaç yüzlerce amele var, onların üstünde fabrikatörler, tröstler, patronlar bilmem neler var. Bizde de işte böyle ufacak, ufacak sanathaneler, onların içinde de - dükkânın içinde masasının

etrafına dizilmiş, çalışır onbeş genci göstererek - bu zavallı işçiler, yüzüme isticâl kârâne bakarak - sakın beni işçilerin başına musallat fabrikatör, yahut sermaye dar sanmayınız ben de bir işçi; yalnız us ta işçi. Acı acı göğsünü geçirdi. Sigarasını yaktı. Biraz daha yanıma sokularak işçilerden gizler sesle devam etti:

Bugün dertliyim : Artık açılacağım Allah eksik etmesin üç senedir dostuz haf tada bir lütfen uğruyorsunuz siz beni bu dükkânın sahibi sanıyorsunuz değilmi?

— Tabii.

— Hayır burada ben de aylıkla çalışır bir işçiyim.

— Peki dükkân sahibi kim.

— Mirasyedinin biri : Mirası da ne miras. Zehir, zıkkım.

— Aman Ahmet Usta neler işitiyorum

— Hakikat söylüyorum, dinle: Hak rahmet etsin pederim beni Sanayi Mektebine verdi, çalıştım çabaladım. Sanat elde ettim. Görüyorsunuz ya İstanbul'da sa yılırlardanım.

— Oo! Şüphe yok, Allah bilir seninle iftihar ediyoruz.

— Eksik olmayınız. Mektepten çıktım Peder vefat edeli bir sene olmuş, valide hemşire perişan. Elde avuçta birşey yok hesap ettim sadece bir sanathane için hiç olmazsa yüz altın lâzım kime başvurdum sa bulamadım. Ellerim böğrümde kaldı Bir gün mütehayyir çarşıda dolaşırken omuzuma bir el dokundu. Baktım bizim memlekette benimle beraber bir mahallede ve bir mektepte bulunmuş olan zaptiyecî mülâzımı Tosun Ağa'nın oğlu Süleyman Efendi; biliştik tanıştık, o benim babam tarafından rüştiyeden alınıp sanat mektebine verildiğimi zaten bilirdi. O vakit babama ne kadar şaşmışlardı : Budala oğlunu memur

کور ملک ایستاده بود و در محرابی ایستاده بود و در پیشانی او
 صورتی : احمد خاوند صبح مکتب ... کنگ ؟
 — خبر اوسته جقدم .
 — دکانتک برده .

— یا با بولام م ... من به من اولیور . شمدیلک
 پوشیدیم . مکان فلان آرامه . او کون بو
 فدرله آردلیق . بر هفته سوکره سلیمان افندی
 کلدی بی . لندی . ریختی له : اجرین برنی
 دوستولیم . ما او با پردن بزه بر آردنیاق
 قالدی . قبری نوز اولسون خطبه نقرانگدن
 اعتبارا گوز آجقابی یاغش ، هر اولندنی برده
 فرست بولندله جرمش . وفات ایتری . فقط
 عائله سی کیریده سفلی بر افندی . بن بر آردنرست
 آیشتم . صحنه ، بخارنه بناشمورم . بن هپ
 کزوب طومالی م . بونک صوفی ده بالطبع فنا
 اوله حق . والدیه ایله قونوشدی سکا سرمایه
 ویریزک بر سکا . بطور عمای . موافق بولدی .
 نه بر سک ؟

سلیمان افندی او کون بنم انجمن بر حضردی .
 صیقا مشدم . قرارلدر بررق وشو دکانی آجاق الحمدلله
 اوج سنه در کمال با وسله چایشورم . بونون مصرف
 چیقدا نضکره شو دکانجقدن آیده اوست اوسته اوج روز
 ابر ایزه آلبور . هفته ده بر کره بر ساعت قدر کایر سکره
 کارنی آبر کیدر . زرهه مهادیا ، قورخانه به ززالته
 کیتسون ، نه ملازم . بن غانک کوزجه سی دکلیا . فقط
 انسانده بر آز انصافی بجز آن جیلازم دکلی ؟ شو چو جقلیر
 ایشته کورده هفته لی ، بن ده مین آباق آبرم . قضارا
 بر بن خسته اندقی در حال هفته لی کسر . هفته ده بر کون
 کیر فقط مطابق شو فتر بنگردن برنی فاسوز نریله
 جیریلار ، آزر . با با سندن خطبه ملازم اندم ملکتمزده
 بایدقی شمدی اوده بر با بیور . آنجمنک بر قاجیحیسی

بر لو بودی اکبک . صد کره بر نی دن فنا متازم بر بو
 آیده بودکان ، بر صد بر با با معج شفاوت اولدی .
 آیده او چیه زبانه روط بونی قودور ندی . کنگ سنه اوج
 معصومه ک قلعه کبرکی . ایکی نامور سیر قاری بولش
 و بر سور پردنی ، کورینه کسدر دیک زوالی نی بولدن
 چقا بیور . دنا او کلمتدم ، فقط بو هفته اوله برنی
 اوله ترکه آردق طیارانه معنی کین جمه کونی بورابه کوش
 بن دقلم یشته پردن برنی بر بد کره بار ارق بیام برده
 کندی من . شریان هپ قورقارلر ، چو حق مجله سی
 ایشن نه باغش کیدر کن کیدسی حیرله بر عمره ، قاید برمش
 باحای قبری بر حالک آرمه شاه کلدی . کندیسی ده
 دکامه ناشیردم . چوق مائر اولدم او دکره کدردینه
 دو نخشدی . بد کره بر دده به با بردی . بد کره بالطبع
 یوق . قیریق آجه سیله قیور اذن اور و حقه نلر سولندی .
 قانقدی دفع ا لدی کیتدی . مکر بد کره ده اقشام قناره
 کیدر یینه بیور . چون بیام هانگی زرهه به دعوتنامه
 ایش . چو حق اولدم جراح دولم اندیور . احتمالک
 برای ده ای ایلار . پاره لارم بو باه ویرمزم امیم که ایش
 کورمادی دینه ، هفتالی ده کسه حکدر . بنم آلدنم آباق
 بی اداره انجمنر ناشیردم قلام .

والله بکم بن بو حکمتی آکلا به بورم . بیلام نره نک
 بادری چیلانی کیدیمور خطبه یا با بره صوبور ،
 صوبور ، آلا یایدیکه خاق از بیور . کندی کوچو
 قور ... شمشیرین ای یکی شوت ، مران ، سرمایه نامه
 بر رنگ مشیر عیت آلاق ایشته بوله بر مینان بده
 امله یه شریعتک ، انسانک نشنه مساط اولور
 قصاصدر صوران نالک او علی بو کون براده ، احتسابول
 بر نک انش سامان نک . اسکاردد کوزل بر او آیش
 هر کون قورده ، کر خاهنده بر حقتکارله ، با لار منر
 چاینان یا لار انجمن بوکا ایدر .
 شمدی حور بیوم سزه بیده بر سرمایه وایش
 مسئله سی وارمی ، یوقی ؟

görmek istemiyor da kunduracı yapıyor demişlerdi Sordu: Ahmet halû sanayi mektebinde misin?

— Hayır usta çıktım.

— Dükkanın nerede

— Para bulamadım. Sermayesiz olmu-
yor. Şimdilik boştayım. Dükkan filân ara-
ma. O gün bukadarla ayrıldık. Bir hafta
sonra Süleyman Efendi geldi beni buldu.
Dedi ki: Ahmet ben birşey düşündüm.
Malûm ya pederden bize biraz dünyalık kal-
dı. Kabri nur olsun zaptiye neferliğinden
itibaren göz açıklığı yapmış, her bulundu-
ğu yerde fırsat buldukça çırpılmış. Vefat
etti. Fakat ailesini geride sefil bırakmadı.
Ben biraz serbest alıştım. Sanata, ticare-
te yanaşmıyorum. Ben hep gezip tozmalı-
yım. Bunun sonu da bittabi fena olacak.
Valde ile konuştuk sana sermaye vererek
bir dükkana oturtmayı muafık bulduk. Ne
dersin?

Süleyman Efendi o gün benim için bir
Hızırdı. Sıkılmıştım. Kararlaştırdık ve şu
dükkânı açtık elhamdülillâh. Üç senedir
kemali-nâmusla çalışıyorum. Bütün mas-
raf çıktıktan sonra şu dükkancıkta ayda
üst üste üçyüz lira para alıyor. Haftada
bir kere bir saat kadar gelir sonra kârını
alır gider. Nereye mütemadiyen, kumarha-
neye, rezalete gitsin, neme lâzım. Ben ale-
min gözcüsü değilim ya. Fakat insanda bi-
raz insaf; biraz hayâ lâzım değil mi? Şu ço-
cuklar işine göre haftalık, ben de muayyen
aylık alırım. Kazara birimiz hastalandık mı
derhal haftalığı keser. Haftada bir gün ge-
lir fakat mutlaka şu fakirciklerden birini
fena sözleriyle hırpalalar, ezer. Babasının
zaptiye mülâzımlığında memleketimizde
yaptığını şimdi o da bize yapıyor. Alçağın
bir kamçısı bir labutu eksik. Sonra bir
şeyden fena müteessirim. Bu adama bu
dükkân, bizim sanatımız adeta memba-

şakâvet oldu. Ayda üçyüz banknot bunu
kudurttu. Geçen sene üç masûmenin kanı-
na girdi. İki namussuz karı bulmuş veri-
yor parayı; gözüne kestirdiği zavallıyı yol-
dan çıkarıyor. Zaten bunalmıştım; fakat bu
hafta öyle bir şey oldu ki artık dayanami-
yacağım: Geçen cuma günü buraya gelmiş
ben yokmuşum işçilerden birini bir tezke-
re yazarak bilmem nereye göndermiş. Şer-
rinden hep korkarlar. Çocuk acele mi et-
miş ne yapmış giderken kendisini hızla bir
arabaya kaptırmış bacağı kırık bir hama-
lın arkasında geldi. Kendisi de dükkanda
şaşırdım. Çok müteessir oldum. O teskere-
nin derdine düşmüştü teskere nerede di-
ye bağardı. Teskere bittabi yok. Kırık aci-
siyle kıvranan yavrucağa neler söylemedi.
Kalktı defoldu gitti. Meğer teskere de ak-
şam kumara kendilerine buyurması için
bilmem hangi züppeye davetname imiş.
Çocuk evinde; cerrah devam ediyor. İhti-
mal ki bir ayda iyi olmaz. Para lâzım bu
para vermez eminim ki iş görmedi diye,
haftalığını da kesecektir. Benim aldığım
aylık beni idare etmiyor. Şaşırdım kaldım.

Vallaha beyim ben bu hikmeti anla-
yamıyorum. Bilmem nerenin baldırı çıp-
lağı gidiyor zaptiye yazılıyor. Soyuyor, so-
yuyor, alabildiğine halkı eziyor. Kendi gö-
çüyor fakat milletin kanından emdiği ser-
vet, miras ve sermaye nâmında bir reng-i
meşruiyet alarak işte böyle bir mirasyedi
ile yine beşeriyetin, insanlığın başına mu-
sallat olur. Kazanızı soyan babanın oğlu
bugün burada, İstanbul'da bir bey olmuş
Süleyman Bey. Üsküdar'da güzel bir ev
almış her gün kumarda, kerhanede. Biz
sanatkârlar da babalarımızdan çalınan pa-
ralar için buna esir.

Şimdi soruyorum size, bizde bir ser-
maye ve işçi meselesi var mı yok mu?

اجتهای شتون :

پارس قوموناسی خاطر هسنگ تسعیدی

۱۸۷۰ سنه سی ۱۸ مات تا بخنده یاس عمله سسنگ ، یاس حکوتتی کندی لارینه آلاق قوموناسی کورمسنک برنعی دفعه اولارق فعلیه چیقا یادیغی ، و بوکونه مضادق بولونار « ۱۸ مارت » تاریخک بین الملل بر عمله و قومونوست پارامی اولدیغی مجوزعه سزک برشمی نسخه بنده یازمش ایدک .

۱۸ مارت کیچه سنه ، مختلف شرقی ممالکتلریسک آفره تکی سوسیالیست و قومونوستی ، روسیه سفار - تحفه بنده ، سفار تحفه ده کی قومونوست یولداشلرله موبیله طولانی یاری قوموناسی خاطر هسنگ تسعیدایشلردر کیچه بی تسعید ایچون حاضر لایان مسامره پروغراسی تامیله یاس قوموناسی متعلق مادلردن مرکب ایدی ، مسامرنک پروغراسی بنده بروجه آتی ماهر بولبوردی ؛

۱ - منتظم و صانع کار رهت طرفندن ، قوموناسی مغلوبی و مغلوبی ایشاند یاس بورژووالری طرفندن ارتکاب اونان حیاتی تحطرا ، « ماس مارشی » ؟

۲ - قوموناسی ظاهر رینه قادر جهانک فرانسه سسنگ و یاریسک نولدیغی وضیت ، وحالت اجتماعه و کچیردیکی وقایع انقلابیه (آذربایجان سفیری آیلوف بولاش طرفندن) ؟

۳ - یاس قوموناسی و اونک بین الملل امکیجی انقلابی ایله علاقه و ماسابانی (پروفیسور غولمان بولاش طرفندن) ؟

۴ - آماریتلر مارشی (روسیجه - برهیت طرفندن) ؟

۵ - یاس فرمتراسی نه ملنلردن آرتور آرتو بولاشک « قوموناسی برانلیغی » نام شعری (جبرکازوف بولاش طرفندن) ؟

۶ - شوپنک « ماس مارشی » (سیاوده - مادام آرلوا بولاش طرفندن) ؟

۷ - منظوم بر پارچه (انشاد - آرلوف لداشک اوغلی طرفندن) ؟

۸ - فرانسیزجه « بین الملل » مارشی (ریدل بولاش طرفندن) ؟

۹ - مارسیهز (تقاتده بر هیسک اشتراکیله ماس کیچه برغ بولاش طرفندن) ؟

۱۰ - بهارنک « عصبان » نام شعری ، (مادام جبرکازوف بولاش طرفندن) ؟

۱۱ - مانام ایضا غور شقایا بولاش طرفندن سیاوده بعض پارچه لر ؟

۱۲ - عمومک اشتراکیله تورکجه ووه ، چه بین الملل انقلاب مارشی .

شیر و سسنگ ایله ، پروفیسور غولمان بولاشدن سکره ، قومونوست انترناسیونالده منسوب تورکیا قومونوستلری ناسندن ناظم بولاش قالفارق ، قیصه و وحیز بر نطق سولدمشدر .

مسامره ده روسیه و آذربایجان سفار تحفه لرنده کی قومونوست و عمله یولداشلرله برابر بخارا قاصدلی محمد رجب و محمد نظیری آرقداشلر و تورکیا سوسیالیست و قومونوستلردن احمد حاجی ، احمد حاجی ، اسماعیل حقی ، بهالدین ، دو قنور توفیق ، دو قنور توفیق رشیدی (منشما معونی) ، جمیله نوشیروان ، صالح حاجی اوغلی ، خاوصی (آفرین قره حصار معونی) ، زینت الله نوشیروان ، عبد القادر ، نغان ، حکمت ، کنسان ، محمد شکرلی (آفرین قره حصار معونی) ، محمد وهبی ، ناظم ، دو قنور نظام الدین عالی ، نعمان اوسقه (استانبول معونی) ، ق .

بکنوره بولداشلر و دیوان مسامره حاضر بولداشلر ؛

İctimai Şüun :**PARİS KOMMUNASI HATIRASININ TESİDİ**

1870 senesi 18 Mart tarihinde Paris amelesinin, Paris Hükümetini kendi elle-rine alarak Komuna mefkûresinin birinci defa olarak faaliyete çıkarıldığını, ve bu güne müsadif bulunan «18 Mart» tarihinin beynelmilel bir amele ve komünist bayra-mı olduğunu mecmuamızın birinci nüsha-sında yazmış idik.

18 Mart gecesi, muhtelif Şark memle-ketlerinin Ankara'daki sosyalist ve komü-nistleri, Rusya sefarethanesinde, sefaret-hanedeki komünist yoldaşların davetiyle toplanarak Paris Kommunası'nın hatırasını tesid etmişlerdir. Geceyi tesid için ha-zırlanan müsamere programı tamamiyle Paris Kommunası'na müteallik maddeler-den mürekkep idi. Müsamerenin progra-mında bervech-i âti maddeler bulunuyordu :

1 — Muntazam ve sanatkâr bir heyet tarafından, Kommuna'nın mağlûbiyeti ve mağlûbiyeti esnasında Paris burjuvaları tarafından irtikâp olunan cinayâtı tahattu-ren, «Matem Marşı»;

2 — Kommuna'nın zuhuruna kadar cihânın, Fransa'nın ve Paris'in bulunduğu vaziyet, ve hâlet-i ictimaiye ve geçirdiği vakayi-i inkılâbiye (Azerbeycan Sefiri Abi-lof Yoldaş tarafından);

3 — Paris Kommunası ve onun bey-nelmilel emekçi inkılâbı ile alâka ve mü-nâsebatı (Profesör Golman yoldaş tarafın-dan);

4 — Anarşistler marşı (Rusça - Bir heyet tarafından);

5 — Paris Kommunası kahramanla-rından Artür Arno Yoldaşın «Kommuna

Kurbanları» nam şiiri (Çirkâzof Yoldaş tarafından);

6 — Şopen'in «Mâtem Marşı» (Piya-noda - Madam Aralova Yoldaş tarafından);

7 — Manzum bir parça (İnşad - Ara-lof Yoldaşın oğlu tarafından);

8 — Fransızca «Beynelmîle» Marşı (Ridel Yoldaş tarafından)

9 — Marsiyez (Nakaratta bir heyetin iştirakiyle Madam Kinksberg Yoldaş tara-fından);

10 — Verharen'in «İsyân» nâm şiiri, (Madam Çirkâzova Yoldaş tarafından);

11 — Madam Lisagorskaya Yoldaş ta-rafından piyanoda bazı parçalar;

12 — Umumun iştirakiyle Türkçe ve Rusça Beynelmîlel İnkılâp Marşı.

Şu vesile ile, Profesör Golman Yoldaş-tan sonra, Komünist Enternasyonaline mensup Türkiye Komünistleri riüesasından Nazım Yoldaş kalkarak, kısa ve veciz bir nutuk söylemiştir.

Müsamerede Rusya ve Azerbeycan se-farethanelerindeki komünist ve amele yol-daşlarla beraber Buhara Kâsıtları Mehmet Recep ve Mehmet Naziri arkadaşlar ve Türkiye Sosyalist ve komünistlerinden Ah-met Hüsnü, Ahmet Hilmi, İsmail Hakkı, Bahaeddin, Doktor Tefvik, Doktor Tefvik Rüştü (Menteşe mebusu) Cemile Nüşire-van, Salih Hacıoğlu, Hulûsi (Afyonkarahi-sar mebusu), Ziyetullah Nüşirevan, Ab-dülkâdir, Affan, Hikmet, Kenan, Mehmet Şükrü (Afyonkarahisar mebusu). Mehmet Vehbi, Nazım, Doktor Nizamettin Âli, Nu-man Usta (İstanbul mebusu), F. Bektora yoldaşlar ve zevat-ı saire hazır bulunmuş-lardır.

خطبہ

یاطر ونک اوی

کور بر دیو کی قابلارک بفرنی مددن مددن اوچاندن
 یکی چیتشدی. اون ایکی ساعتدیری قاراندق رطوبتی
 بر هوا ایله دولان جکرلری داغاردن دکزه دوغری
 جام قو قورلری اوفلان تمیز پرورکارله یقاندی. کوزلری
 یاز آفشاملرینک بولرنکی آیدینغه آیشدیرا سینگ
 ایچین کومورلی آلاریله اوغوشدیردی آشاغیده زوقولداغک
 صدیره کنه یا ناشمش برکمی کومور آلیور، اویساق
 لار طاقاری یلگنلری صارمش ایکی یانه صالالیور.
 بونول آیدینغسک تمیز روزکارک، ویردیکی کریمک
 آرزوسبله حسن ایکی اوج دفعه کریندی صوکارا دکزه
 باقاراق: «دیشارده ایشق ایچنده یاشایانله نه موطلی
 ویدیه دوشونورکن آرقهسندن آلابی بر سس: چکنه -
 نه چکسک به حسن، بولک اوستدیز چکیل دیبه حایقردی
 ایجه ده قوویل یواندن بر جمله ده آتلادی. بر قاطیرک
 چکسکی کومور واغونی یانندن خیزله سکیدی. واغونک
 آرقهسندن بوروین آرقداشی او موزینه ووراراق ایله دی

مسامردنک ختامنده آرقداشجه سنه اوزون وصبعی
 مصاحبه لرده بولوناق و تهرکجه رنجیر وامکچی شریقلری
 دیکله ندرک آفرانغه ساعت بره قاندر او طور یلشدن.
 مختلف شرق ملکتلرینک عین مفکوره آرقداشلیری بو
 صورتله تورکیا طور برانغده ایلاک دفعه اولارق بر آراذه
 قارشلی قارشلی به کلوب قیمتدارو هیجانلی برکیچه یاشسا
 مشلردر. ق. پ.

§

مجموعه من ابله رنده، ابراهیم آیلوف وغولمان بولداشک
 باریس قوموناسنه دائر اراد ایتدکاری مهم وعلمی نطقلری
 کندی صحیبه لرینه درج ونشر ایله چکی کی؟ «تیزیل بوغ»
 بولداشک وب باقس «دن» ترجمه ایتدیکی دلیرس قوموناسنی
 نام رساله یی ده تفرقه ایله چکدر.

حالا جالیث وورلردی. دیشارده بو قانر کورمک بر آفشام
 وارکن اورده اورطوبتی، اوقار اذاق قوبوده حالا ایکی
 بوکام قازمه صالالیوردی. بویه اون ایکی ساعت دوروب
 دیکله ندرن برک دیننده کورنیکلر کی جاشناق آچلی
 بر درلو باصدیر یلامیان بر معده، کوبده بکلن ایکی
 ایصالی جوجوق، طاشاق تارلاردر. قارالاجنا طوبلایان
 خسته بر قاندر، دول برنیز قاندر، اختیار برینه
 ایچنی. فقط ایشته او حسن ایکی آیدر اونلور ارن پارا
 بیله کوندرمه، مشدی. ذاتا آلدقیری آلتمش غروش
 بو یه دن، اگه کک او قهوی تکریمی ایش، صوغانک باقم
 قاج غروش اولدینی برماکنده هانکیمی پارا آرتیروب
 کویته کوندره بیلیوردی. برده آرقهسنه دوندی
 قارشینده سیاه پارلاق کومور تپه لری واردی. بونلری
 ساعت رجه، کونلرجه قازماسالانه ق. ک. بسی و آرقداشلیری
 چیمار مشلردی. بوسیه خیزین لرده اونک و آرقداشلیرنک
 حصه لری واردی. بونلر اولنر کدی. بش کون اول
 آشاغکی طاش مکسک کنج ممانی ندروغری سوبله مشدی
 شیددی اون سنه جالیثدق نصکره بو حقیقت قافاسنه دانق
 ممشدی. کوزلری تکرار کومور بیغیدینه ایلشدی:
 آلتمش غروش! دیبه بیلداندی. بو هر طرفی آلتمش
 لیرا ایدن یوز سیکارجه لیرالق خیزیندن اولنره سابه
 آلتمش غروش دوشیوردی. باشی اوکنه آکدی
 صوکارا خسته آدیملره نهر، کیدن بایقان ایشکله با تلادی
 آفشام ایجه آچالمشدی. براق کورکدره ایلاک بیلدیزلر
 ایشلدا یوردی. بایقاق قورلندی کنا لرنده خراب
 اولر دزیلی کیشیجه بر بولت ناز غرانلق بر صوقاغه
 صایدی. گوشه ده سردار بر قانر مصر اگکی صاتیوردی
 هیچ برسوز سوبله، دن قاندرک پیسیسه کیرلی بر کاغذ
 آیدی. قاندر ایشقین بر جرکنله صاری بر جامور
 کولمهی کی اوکنه سیرلان اگکدن بونولک برارچه
 کسادی، طلرغمه لروم کورمده دن اوراندی. حسن اگکی
 دیشلر یله قورباروب آغزینده کورله پیرک قارشینده کی زور و

Hikâye:

Patronun Evi

Kör bir dev gibi kayaların bağını delen maden ocağından yeni çıkmıştı. On iki saatten beri karanlık rutubetli bir hava ile dolan ciğerleri dağlardan denize doğru çam kokularını üfleyen temiz bir rüzgârla yıkandı. Gözlerini yaz akşamlarının bol renkli aydınlığına alıştırmak için kömürlü elleri ile oğuşturdu. Aşağıda Zonguldak'ın mendireğine yanaşmış bir gemi kömür alıyor, oynak lâz takaları yelkenleri sarmış iki yana sallanıyor. Bu bol aydınlığın temiz rüzgârın, verdiği gerinmek arzusuyla Hasan iki üç defa gerindi sonra denize bakarak : «Dışarda ışık içinde yaşayanlara ne mutlu» diye düşünürken arkasından alaylı bir ses : Çiğneneceksin be Hasan!. Yolum üstünden çekil diye haykırdı. İnce dekovil yolundan bir hamlede atladı. Bir katırın çektiği kömür vagonu yanından hızla geçti. Vagonun arkasından

Müsamerenin hitamında arkadaşçasına uzun ve samimi musahabelerde bulunarak ve Türkçe rençber ve emekçi şarkıları dinlenerek alafranga saat bire kadar oturulmuştur. Muhtelif şark melekelerinin aynı mefkûre arkadaşları bu suretle Türkiye toprağında ilk defa olarak birarada karşı karşıya gelip kıymettar ve heyecanlı bir gece yaşamışlardır.

K.P.

Mecmuamız ilerde, İbrahim Abilof ve Golman Yoldaşın Paris Kommunasına dair irad ettikleri mühim ve ilmi nutuklarını kendi sayfalarına derc ve neşr edeceği gibi; «Kızıl Boğa» Yoldaşın «B. Baks»dan tercüme ettiği «Paris Kommunası» nâm risalesiyi de tefrika edecektir.

yürüyen arkadaşı omuzuna vurarak ilerledi hâlâ çalışıyorlardı. Dışarda bu kadar güzel bir akşam varken orda o rutubetli o karanlık kuyuda halâ iki büklüm kazma sallıyordu. Böyle oniki saat durup dinlenmeden yerin dibinde köstebekler gibi çalışmak açlığı bir türlü bastırılmıyan bir mide, köyde bekleyen iki ısıtılmalı çocuk, taşlık tarlalarda karalâhana toplayan hasta bir kadın, dul bir kız kardeş, ihtiyar bir nine içindi. Fakat işte o Hasan iki aydır onlara on para bile gönderememişti. Zaten aldıkları altmış kuruş yevmiyeden, ekmeğin okkası yirmibeş, soğanın bilmem kaç kuruş olduğu bir memlekette hangisi para arttırıp köyüne gönderebiliyordu?. Birdenbire arkasına döndü karşısında siyah parlak kömür tepeleri vardı. Bunları saatlerce, günlerce kazma sallayarak kendisi ve arkadaşları çıkarmışlardı. Bu siyah hazinelerde onun ve arkadaşlarının hisseleri vardı. Bunlar onların... Beş gün evvel aşağıki taş mektebin genç muallimi ne doğru söylemişti. Şimdi on sene çalıştıktan sonra bu hakikat kafasına dank demmişti. Gözleri tekrar kömür yığınlarına ilişti : Altmış kuruş!. Diye mırıldandı... Bu her tarafı altmış lira eden yüzbinlerce liralık hazine onlara sâde altmış kuruş düşüyordu.. Başını önüne eğdi sonra hasta adımlarla şehre giden patikadan inmeye başladı. Akşam iyice alçalmıştı. Berrak göklerde ilk yıldızlar ışıldıyordu.. Patika kıvrıldı kenarlarında harap evler dizili genişçe bir yoldan dar karanlık bir sokağa saptı. Köşede murdar bir kadın mısır ekmeği satıyordu hiç bir söz söylemeden kadının tepsisine kirli bir kâğıt attı. Kadın alışkın bir hareketle sarı bir çamur külçesi gibi önüne yığılan ekmeğin büyük bir parça kesti, tartmaya lüzum görmeden uzattı. Hasan ekmeği dişleriyle koparıp ağzında geveleyerek karşıdaki zerze-

انجین بئش آلتی باش صوغان آلدی. صوگرا دارقاراناق
 سو قاقدن چارشیه چیقدی. هم بیور، هم ده بیور یوردی .
 آراق ایجه کیجه اولمشدی . عمه مفاطمه کنگ یانکی
 بیولک لوتنطه بزیل بزیل یاییوردی ایجریسی چوق قالا باغدی
 قسطنطیله، صاریتالار باشی آجوق اولانلار، ضایه لیلر برض اولور تولی
 تیز ماصه لره اولور مشلر، کوله ک قونوشلاراق مئدی
 بر چنال بیچاق کورولترسی آره سندی بیگ بیورلر، خدمت
 ایدن ایکی غارسونک: «مندی» بر . قیزارمش طرفین
 اولاجق ! . پلاویکی صالحه نزل باقلاوا برفستیه
 دیه بیون شتهالی بیگ احماری اولمشده غریب بر آهنگله
 دوران سنی بزمان زمان یوکسلیردی . حسنک
 کوزلری شایهان بر افندیگ بول صالحه لی پلاوندن
 بیقاروی مطروش کنج بر ضابطک قولری ایکی یانه
 دلبر ارق بیولک بر استی ایله کسدیکی طابوق قیزاتمسنه
 اوردن بر قالدین کورکئی تکمیل آغریته دولدوروب
 شاپیردانه شاپیردانه یونان خوجا باغدی به کی یوردی ،
 نام کوشده ، اوجانگ کنج مهندسی قوللرنده کی برینه
 کچمش ایکی کوچولک آلتون چکچان قول شاکه لری
 باریلدالاریق بر یوره کی بارچه یوردی . حسنک کوزلری
 کنج مهندسک آلتون چکچق قول دوک لینه طاقیلدی .
 باشی سالادی . بو کنج مهندس کین ییل اوجانه
 کلدیکی زمان ایلیک ایشی عملای طویلاوب قوللرنده کی
 دوکهلری کورترمک : «فرانکستاندا اولورلرده چاشان
 عمله قوللرنده بویله بر اشارت طشان بر آنده رات
 کایرلر سه اوکاسلا دورورلر سزدن بنده ونی بکهرم !»
 بیگ اولمشدی . حسن بونلری دوسونور کن آرقه سندن
 یسی اون حوررتجه یانه دوعسی ایتمه لوقه به کوردی
 بو عمه مفاطمی ایدی .
 شایهان ، قیسه بویلی مفاطم ، مهندسک یانه کیشی
 ارکا بر شیلر سو بیه دی . مهندس قاقای . ایکی یوره

طیشکاری چیقدیلر . حسنک ایچنده غریب بر مراق
 اولاندی . «بویله قول قوله قوقونلر کی نه یانه کید بیورلر»
 دیدی . اونلرک آردی صبرا یورویهرک سوزلری دیگله منک
 ایسته یوردی . مفاطم کورده ک فیهقه لری منک آراسنده :
 «عزیزم ، دیسوردی . بو قور اونوقسانلق اولور شی
 دکلی ! . هم بیور میسک سنک کی ده اورد . بو آفشام
 بر کورلاکی وارکه سوز ما کیشین ! . هر شی حاضر . صاغ
 اولسون شو سنک باطرون ! سنی بکله دک بکله ک ، گله دک .
 نهایت قیبر سز دو کون اولماز دیک . شمعی هبسی درت
 کوزله سنی بکله یورلر . حسن آرقاران بر کواکه کی
 یورویوردی . قونوشقلری شیلرک چوغنی آکلاما یوردی
 یالکز صبق صبق تکرار ایدن سنک باطرون صاغ اولسون
 سوزلری اونک سگیلری کرچور . دوداقلری آجی
 بو گوشله بو گو یوردی . «باطرون» آبو «باطرون» نه
 دینسز ایمانسز چیدی او . مکتب معلک سوزلری
 دیکله دکن صوگرا ، قاقاند ، دوعه یوغندی بی ایشله بن
 بر ما کنه وکا شمعی هر شیئ بیون چیلدایله کوشتر .
 بیوردی . گندیلری آغش غروش یومه ایله حیوانلر
 کی اون ایکی سات چاشیران : طون باشه آغش لیرا
 کار ایدحرین تب بونف دگیدی . بر دنیبه کسوزلری
 یاناردی . کوه وری بو مروفقری کو کسنک اوله تده
 صایقیسی دعی اوغلولم !» دیه مرلاندی . اولسی ییل
 قرص قوجه دایقانی اون آرتدایله برابر اوجادیمه بیقبلان
 بر کور کهرینک آلتده فصل لایقندی : حکومت
 باطرونه نه یایتمدی ؟ بو اون بخت قانیه کین حریفی اصل
 جز الاندیرتمدی ؟ بویله شیلر ومانسین ، بر مهندس کتیرک
 دیش صوگرا یانه بویله شی اولور سه . عقلکنده بولواون :
 یوز لیرا جزا آلتیز دیه خبر بولامشلر...

vatçıdan beş altı baş soğan aldı. Sonra dar karanlık sokaktan çarşıya çıktı. Hem yiyor, hem de yürüyordu. Artık iyice gece olmuştu. Amele müfettişliğinin yanındaki büyük lokanta pırıl pırıl yanıyordu. İçerişi çok kalabalıktı fesliler, sarıklılar başı açık olanlar, zabıtlar beyaz örtülü temiz masalara oturmuşlar, gülerek konuşarak mütemadiyen bir çatal bıçak gürültüsü arasında yemek yiyorlar, hizmet eden iki garsonun: «Hindi» bir! Kızarmış tarafından olacak! Pilav iki salçasız! Baklava bir fıstıklı» diye bütün iştihali yemek isimleri üstünde garip bir ahenkle duran sesi zaman zaman yükseliyordu. Hasanın gözleri şişman bir efendinin bol salçalı pilavından bıyıkları matruş genç bir zabıtın kollarını iki yana kaldırarak büyük bir itina ile kestiği tavuk kızartmasını oradan bir kadın göbeğini teknil ağzına doldurup şapırtata şapırtata yutan hoca efendiye geçiyordu, tam köşede, ocağın genç mühendisi kollarındaki birbirine geçmiş iki küçük altın çekiçten kol düğmelerini parıldatarak bir böreği parçalıyordu. Hasan'ın gözleri genç mühendisin altın çekiç kol düğmelerine takıldı. Başını salladı. Bu genç mühendis geçen yıl ocağa geldiği zaman ilk işi ameleyi toplayıp kollarındaki düğmeleri göstererek: «Frengistanda ocaklarda çalışan amele kollarında böyle bir işaret taşıyan bir adama rastgelirlerse ona selâm dururlar, sizden ben de bunu beklerim!» demek olmuştu. Hasan bunları düşünürken arkasından birisi onu hoyratça yana doğru iterek lokantaya girdi bu amele müfettişi idi.

Şişman, kısa boylu müfettiş, mühendisin yanına gitti ona birşeyler söyledi. Mü-

hendis kaıktı. İkisi de dışarı çıktılar. Hasan'ın içinde garip bir merak uyandı. «Böyle kolkola kokonalar gibi neyana gidiyorlar?» dedi. Onların ardı sıra yürüyerek sözlerini dinlemek istiyordu. Müfettiş gevrek kahkahalarının arasında: «Azizim, di-yordu. Bu kadar unutkanlık olur şey değil. Hem biliyormusun seninki de orda! Bu akşam bir güzelliği var ki sorma gitsin!. Herşey hazır. Sağolsun şu senin patron! Seni bekledik bekledik, gelmedin. Nihayet kambersiz düğün olmaz dedik. Şimdi hepsi dört gözle seni bekliyorlar» Hasan arkalarından bir gölge gibi yürüyordu. Konuştukları şeylerin çoğunu anlamıyordu. Yalnız sık sık tekrar eden «Senin patron sağ olsun sözleri onun sınırlarını geriyor. Dudaklarını acı büküşle büküyordu» «Patron» ah bu «Patron!» ne dinsiz imansız herifi o... Mektep mualliminin sözlerini dinledikten sonra, kafasında doğduğundan beri işlemeyen bir makine ona şimdi herşeyi bütün çıplaklığıyla gösteriyordu. Kendilerini altmış kuruş yevmiye ile hayvanlar gibi oniki saat çalıştıran, ton başına altmış lira kâr ile soyan hep bunlar değilmiydi? Birden bire gözleri yaşardı. Kömürlü yumruklarını göğsünün üstünde sıktı «Emmi oğlum!» diye mırıldandı. Evvelsi yıl koskoca delikanlı on arkadaşıyla beraber ocakta yıkılan bir kömür kemerinin altında nasıl ezilmişti? Hükümet patrona ne yapmıştı? Bu on canın kanına giren herifi nasıl cezalandırmıştı? Böyle şeyler olmasın, bir mühendis getirin demiş sonra yine böyle şey olursa aklında bulunsun: Yüz lira ceza ahırız diye haber yollamışlar...

Daha Var

HAVADİSLERİMİZ

6 Mart tarihli İstanbul gazetelerinden:

Türkiye Sosyalist Fırkasının Merkez-i Umumisinde bir Fırka Sosyalist Kongresi inikâdı tekarrür etmiştir. Kongre için Sosyalist Fırkasının bütün şubeleri hazırlık yapmaktadır. İstanbul'un Ayvansaray; ve Aksaray şubeleri kendi murahhaslarını in-tihab etmişlerdir..

Hicaz Kralı Hüseyin'in vaziyeti

Arabistanda İngilizlerin âlet-i melaneti olan Kral Hüseyin'in vaziyeti fenalaşmıştır. Arap kabaili Kral Hüseyin aleyhine isyan hazırlıkları görmektedir. Morning Post gazetesinin ihbarâtına göre Kral Hüse-

Açık Muhaberât:

Yağma Hasan'ın Böreği

Başlıklı fıkra sahibine :

Yazınızda biraz fazlaca şathiyyat vardır Başlık da zaten mesleğimize münafidir. Derc edemedik. Bu yolda yazı yazacaklar bizi affetsinler.

«Hayret»

«İmzalı mektup Muharrir-i Muhteremine»

Mektubunuzu gayet kıymetli bulduk. Manâsında adaletin hürriyetin, hakkın bi-hakkın taraftarı ve hakkiyle müdafii bir ruhun titreyişleri, elfazında kudretli bir kalem-in üstâdâne hareketleri belli.

İsterdik ki bu kadar değerli olan bu mektubu mecmuamıza geçirelim fakat mesleğimiz buna mâni oluyor.. Biz mecmuamızda şahsımız ve şahsiyât ile uğraşmama ya karar vermişizdir.

Tuttuklarımız cümle hava, bildiğimiz hiç.

Biz hepsine çektik hatt-ı butlânı, unuttuk.

yn'in kariben istifa etmesi memûldür.

Suriye'de vaziyet

(Babalık) ve Yeni Adana gazetelerinin Mersin'den istihbarâtına göre Şam, Beyrut, ve Lübnan taraflarında Avrupa İmperyalistlerinin tahakkümüne karşı milli isyan hazırlıkları günden güne kuvvetlenmektedir. Ahalinin hukuk-u meşruasını müdafaa zımnındaki harekâtına karşı ecnebi istilâcılarının tazyikâtı dahi günden güne artmaktadır. Alelumum Arabistanda Irak, Suriye Filistin Mısır Hijaz ve Yemen'de Avrupa istilâcılarına karşı müttehid bir mücadele ihtiyacı daha ziyade hissedilmeye başlamıştır.

İnkâr etmeyelim ki siz de bu noktaya fevkalade ehemmiyet de vermişsiniz. Üstâdâne bir nezahat, alimâne bir tenkit; fakat üstad siz o pek ince ve pek yumuşak ifadeler içine o yumuşak ipekler, örtülmüş kabartılmış pamuk içine öyle ince iğneler gizlemişsiniz ki dünün ve bugünün elleri artık nasırlanmış da olsalar onlardan incinmemek, onlarla yırtılmamak mümkün değildir.

Bizse ne yırtmak ne incitmek istiyoruz.

Mektubunuzda geçen senenin bugünlerini tasvir eden kısmı ne kadar güzeldir. Bu kısmı okurken o günleri bir daha yaşadık. Nihayet, azizim biz şuna kaniiz : Bizim için bir zaman, bir de tarih vardır. Zaman bükülmez demir pençesiyle vakti gelince bütün haksızlıkları kırar devirir. Tarihin röntgen şualı gözü kalın duvarlar, demir kasalar içindeki bütün kirli ve gizli şeyleri görür ve gösterir.

Acele etmeyelim. Türkün gayet mühim bir darb-i meseli vardır.

Bırak sarhoşu kendi hâline.

İşte bu kadar, azizim hayret!..

Bir Tashih

رتسی انیسان ۲۲۰۳۳۸

صاحب و مدیری: ناظم

اداره خانه:

آقره، عمارت مجلسنده
دائرة مخصوصه

یکیش سنخمل ۲۰ غروشدر

یک حیات

هفته در جینار

پیل: ۱ صایی: ۳

اشترک شبرطدی

سیلی: ۴۰۰
آنی آلی: ۲۵۰

دانیسی ۱۰ غروشدر

علمی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی مجموعه

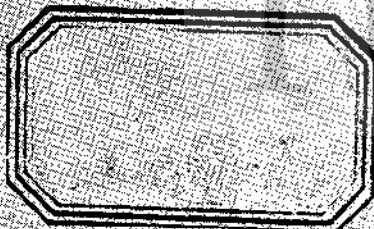

مندرجات:

- ۱ - خلق اشتراکون فرقه سنک بیاننامہ سی ۵ - قونو پرائیف - استہلاک شبرکتلری
- ۲ - وشمیت ووظیفہ ۶ - حکایہ: پاتروملک آوی
- ۳ - جهانشمول قاپتالیست اقتصادیاتک بحرانی ۷ - متارکہ تکلیفی مناسبیله
- ۴ - فاحشہ لک واونکله مبارزه ۸ - برمکتوب

آقره - ایقناط مطبعہ سی

Haftada bir çıkar
Yıl : 1 Sayı : 3

İştirak Şartları
Yıllığı : 450
Altı aylığı : 250

Tanesi 10 kuruştur

YENİ HAYAT

C. ertesı 1 Nisan 22,338
Sahip ve Müdürü : Nazım

İdarehane :
Ankara İmaret Mahallesiinde
Daire-i Mahsusa
Geçmiş Nüshalar 20 kuruştur

İlmî, İctimai, İktisadî ve Siyasî Mecmua

• • • •

Münderecât :

1 — Halk İştirakiyyûn Fırkasının
Beyannamesi	5 — Kooperatif - İstihlâk Şirketleri
2 — Vaziyet ve Vazife	6 — Hikâye : Patronun Evi
3 — Cihanşümûl kapitalist iktisadiyatının
buhranı	7 — Mütareke Teklifi Münasebetiyle
4 — Fahişelik ve Onunla Mübareze	8 — Bir mektup

TÜSTAV

هفتده بر چيقار

پيل : ۱ صايبی : ۳

اشترالك شرطلری

پلایمی : ۴۰۰
آلی آبلی : ۲۵۰

دانهس ۱۰ غرویدر

یک حیات

علمی ، اجتماعی ، اقتصادی و سیاسی مجموعه

ج . یاریسی ۱ یسان ۲۲،۳۳۸

صاحب و مدیری : ناظم

اداره خانه

آفره ، عمارت علامه
دائرة مخصوصه

چکش اسخمل ۲۰ غرویدر

تورکیا خلق اشترایکیون فرقه سنک

بو یوک ملت مجلسی حکومتنه بیاننامه سی

تورکیا حیات اقتصادی و سیاسی سنک سوک وقایع و حادثاتی ، بوگونکی تاریخی وضعیت امری ، شمدی به قدر موقفاً تعطیل فعالیتده بولونان فرقه سنک ، مقصدی آجیق بر صورتده سیان و ملکتنک عمومی و صمیمته و حکومتک داخلی و خارجی سیدته دائر نقاط نظری تضریح ایله تکرار فعالیتده کیمسی احیاز اتمکده در .

۱ — مارقسیم پلافور ماسده بولونان فرقه سنک ناکتنک داخلی و خارجی سیاستده دائر وظایف و نشانی ملکتنک اقتصادی وضعیتنی تحلیلی و مارقسیم اصولاری یاردیله وقایعک استقبالده آله نیله چکی اشکالی تحقیر اساسلرینه استناد ایتدیردک ، اولجه استهداف ایدیش عمومی مقصدده رهبرک ایدمچکدر .

۲ — تورکیا خلقنک و تورکیا یوک مات مجلسنک عمده اساسی اولان « میثاق ملی » بوگون بزم دخی عسده مرددر . بوکا موافق اولسا یان هر درلو تکلیفات و مقررات فرقه سنجه مرددر .

۳ — تورکیا نک و شرقی قریبک اقتصادی شیهی ، باشلیجه ملی بیوک صنایعک یونانی ایله توصیف ایدیله بیایر . بو خصوصیت حال نزد ، آوروپا و آمریکا امپریالیزمه قارشو عموم شرقده متحد بر حبه احداث وادامه سی نقطه .

۱ — مارتن ۱۹۲۲-۳۳۸ تاریخده کی نطقده مصطفی کمال پاشا

طرحی لازم کو ستر مکنده در . فقط تورکیا سنک کو بچوک ملکیت و مصلحت کو بولورک اکثری اساسنه استناد ایدن حیات اقتصادی سنک بوگونکی وضعیتنی ، یا غریب ایله میثاق ملی خارجنده آکلشاری مختصر بر حالده یونانین هربک ، شرقی استنار ایله ، کندمی اولومنی بر آز دهسا تأخیر ایسنه امکان ویرمک ؛ و یا خود ملکتنک داخلده بورق و ادمه و قراسیسی ادمه ایله اصلاحات یاقی و امپریالیزمه قارشو ایلزوده مقاومت ایدم یانک و اشکالین اولان ملی انقلابیه اکثریت اولان کو بولورک اشترایکیون تأیید زانمه ایله ملت ایچون ضروری اولدییی وجهه ، اقتصادی تجدیدات و تشکیلات وجوده کیمر مکندر . بریحی بولی اختیار ایلمک : بزم ایچون بین الملل مظلوم کتله لک الزم اولان استاندی و حکومت ایچون کندمی هله قارشو ویردیکی استنقارک مواجیدی اخلالی بازی اولوردی . عین زمانده کرک سون شرق ایچون زکرکه تورکیا بیوک ملت مجلسی حکومتنی ایچون هر درلو مظاهرنی کو ستر مکنده بولونان و تورکیا نک حریت و استقلالنه اک اساسلی و قوتلی بر طرفدار اولان روسیه شویالیست شورالو جمهوریت ایله موجوده مشابعت و محاذ تمیزی تشویش و اخلال ایدردی . لیکجه یوک اختیار ایسه : نگاه دوغری و خلاصکار بر چاره درکه بونی

۱ — مارقسیم پلافور ماسده بولونان فرقه سنک ناکتنک داخلی و خارجی سیاستده دائر وظایف و نشانی ملکتنک اقتصادی وضعیتنی تحلیلی و مارقسیم اصولاری یاردیله وقایعک استقبالده آله نیله چکی اشکالی تحقیر اساسلرینه استناد ایتدیردک ، اولجه استهداف ایدیش عمومی مقصدده رهبرک ایدمچکدر .

۲ — تورکیا خلقنک و تورکیا یوک مات مجلسنک عمده اساسی اولان « میثاق ملی » بوگون بزم دخی عسده مرددر . بوکا موافق اولسا یان هر درلو تکلیفات و مقررات فرقه سنجه مرددر .

۳ — تورکیا نک و شرقی قریبک اقتصادی شیهی ، باشلیجه ملی بیوک صنایعک یونانی ایله توصیف ایدیله بیایر . بو خصوصیت حال نزد ، آوروپا و آمریکا امپریالیزمه قارشو عموم شرقده متحد بر حبه احداث وادامه سی نقطه .

Haftada bir çıkar
Yıl : 1 Sayı : 3

İştirak Şartları
Yılığ : 450
Altı aylığı : 250

Tanesi 10 kuruştur

YENİ HAYAT

C. ertesi 1 Nisan 22,338
Sahip ve Müdürü : Nazım

İdarehane :
Ankara İmaret Mahallesinde
Daire-i Mahsusa

Geçmiş Nüshalar 20 kuruştur

İlmî, İctimai, İktisadî ve Siyasî Mecmua

TÜRKİYE HALK İŞTİRAKIYYÜN FIRKASININ

Büyük Millet Meclisi Hükümetine Beyannamesi

Türkiye hayat-ı iktisadiye ve siyasiyesinin son vekayii ve hadîsâtı, bugünkü tarihi vaziyetin ehemmiyeti, şimdiye kadar muvakkaten tâtil-i faaliyette bulunan fırkamızın, maksadını açık bir surette beyan ve memleketin umumi vaziyetine ve Hükümetin dahili ve harici siyasetine dair nokat-ı nazarını tasrih ile tekrar faaliyete geçmesini icbar etmektedir.

1 — Marksizm platformasında bulunan Fırkamız memleketin dahili ve harici siyasetine dair vezaif ve teşebbüsâtını memleketin iktisadî vaziyetini tahlil ve marksizm usûlleri yardımıyla vekayii istikbalde alabileceği eşkâlini tahmin esaslarına istinad ettirerek, evvelce istihdaf edilmiş umumi maksada rehberlik edecektir.

2 — Türkiye halkının ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin umde-i esasiyesi olan «Misak'ı Milli» bugün bizim dahi umdemizdir. Buna muafık olmayan her türlü teklifaat ve mukarrerât Fırkamızca merduttur.

3 — Türkiye'nin ve Şark-ı Karibin iktisadî bünyesi başlıca milli büyük sanayiîni yokluğu ile tavsif edilebilir. Bu hususiyet-i hâl bize, Avrupa ve Amerika emperyalizmine karşı umum şarkta müttehîd bir cephe ihdas ve idamesi nokta-i nazarını lâzım

göstermektedir. Fakat Türkiye'nin küçük mülkiyet ve müstahsil köylülerin ekseriyeti esasına istinad eden hayat-ı iktisadiyesinin bugünkü vaziyeti, ya garb ile Misak-ı Milli haricinde anlaşarak muhtazir bir halde bulunan Garbın, Şark'ı istismar ile kendi ölümünü biraz daha tehir etmesine imkân vermek; veyahut memleketin dahilinde Burjuva demokrasisi usûliyle islahat yapmak ve emperyalizme karşı ileride mukavemet edebilmek ve başlanmış olan Milli İnkılâb'a ekseriyet olan köylülerin iştirakini teyid ve idâme eylemek için, zaruri olduğu veçhile, iktisadî teceddüdât ve teşkilât vücuda getirmektir. Birinci yolu ihtiyar etmek : Bizim için beynelmîl mazlum kitlelerin elzem olan tesanüdünü ve Hükümet için kendi milletine karşı verdiği istiklal mevaidini ihlâlî bâdi olurdu. Aynı zamanda gerek bütün şark için ve gerekse Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti için her türlü müzahareti göstermekte bulunan ve Türkiye'nin hürriyet ve istiklâline en esash ve kuvvetli bir taraftar olan Rusya Sosyalist Şûralar Cumhuriyetleriyle mevcut münâsebât ve muhadenetimizi teşviş ve ihlal ederdi : İkinci yolun ihtiyârı ise: Yegâne doğru ve halâskâr bir çaredir ki bunu 1-Mart-1922-338 tarihindeki nutkunda Mustafa Kemal Paşa

دخی تصریح اقتصادی . حکومتك بویلی هر حالده تعقیب
 اجتماعی لازمدر . مصطفی کمال باشانك نقطهده مملکتك
 اصل افندیسی ، اردلینی اعلان اولونان کویلونك کرچه
 آغیر ورکیرله بلی بوکولوش دییوک بییقنلک اصحابله
 متغلبه نك تظییقاسدن و دفاتله حاکمیت مله غرضه سندده
 یازلدینی وجهله محلی حکومت جهازینك عدم کفایسندن
 دولایی اقتصاداً بریشان و بیکیین برحاله کلش ایسهده
 جهله رده مجادلهئی مقابله اومه ایتمی و متمدد دفعه ل شانی
 ظفرلر قازانمشدر . بوده کوسنزیورکه او بیکیین کویلولر
 هنوز زنده درلر ، طوغری جالیشیورلر و کندیلرینك حق
 موجودیلرینی مدافعه ایدهرک اقتصادی رفاهلری حقیر
 داها تأیید ایدیورلر .

حربدن صورگرمسی ایچون حکومتك اوکنده برچه ق
 مهم مسائل واردکه بولرک اکه هم لرندن برینی مسئلی
 مملکتکده ملی حکومتك یا نامسی ایچون کویلولرک اوکا
 قارشلی اولان علاقه و توجهی ادامه ایتریرمک مسئلهسی
 تشکیل ایدر . بناء علیه حرب ختام بولور بولاز مملکت
 داخلده [اراضی ، ویرکولر و اداره مسئله لرنده] درین
 اقتصادی بریکیاک وجوده کتیرمک احتیاجی قطعیدر .
 عکس تقدیرده ، ترخیص ایدییش عسگر و کویلولرک
 حربدن صکره صبق صبق اسایش سز لکر اخذ ایله حکومت
 ماکنه سی ضعیف اتمه سی احتمالی موجوددر .

کویلولرک فداکارانی بک چوق اولان ملی محاربه لری
 ناریخده کور و یورکه حربک ختانی متعاقب کویلولر دایما
 کندیلرینك یایدقاری فداکارلرک مقابلده مکافات اعطاسی
 و اقتصادی انحطاطک ازاله سی و حکومت ماکنه لرنده کی
 بوزوقا قیلت اصلاحی طلب ایدرلر . هر کسجه معلومدرکه
 صوگ اوج سنه طرفنده زرغ اولونان اراضی و حیوانات
 مقداری مهم تناقصه اوغرامشدر . ویرکولر و کومرک
 رسوماتی زیاده لشمش و آخر اجتنابده آلامشدر . عده زمانده
 که بولونک محصول لرنك فایان ایسه بوکاستلجی بی بوکلمشدر
 ساد علیه حال حاضر اقتصادی سیاستی تعقیب ایله ، کدیسنك

بوتون استحصال قوتی جهیه ویرمش اولان کویلولی
 مقاومت قوسندن محروم برافه ق ، کندیسندن بوگون
 هر حالده داها قوتلی بولونان امپریالیزم اوکنده ، مغلوبه
 سوق ایدییش . و یاخود اخیری سیاست اقتصادی نی تبدیل
 ایله کویلولری ملی استقلالک مدفعه سنه خادم قلمقده وام
 ایدییش اوله جهدر . اسبقه ایلک منظره سی بولمدر . و داخلی
 سیاستک وظیفه سی بولمدر . بوندن ماعداده حیات
 اجتماعی منزه برچوق الیم و مرضی حادثه لر واردکه اولم
 شو مهم زمانده ، عملی فکری دریمان ایدهرک ، تمان
 ایتمک ایتمه بیورر .

مملکتک داخلی و اقتصادی وضعیتی تشخیص ایدرکن
 خارجی وضعیتمیزی ده بر دقیقه واسون خاطر دن چیقارامیز .
 حلی قابل تأخیر اولمان بعض مسائل داخلی بی بیله سیاست
 خارجه منزه تابع قلمق مجبوریتی واردر . سیاست خارجه منزه
 امپریالیزمک خرنخوارجه نه تعرض و تجاوز لرسته قارشلی
 مدافعه و بولرک آرض و تجاوزدن مملکتک استقلال
 و مصونیتی محافظه ده دوام ایتمکجه حکومتی قویه و بو
 سیاستنه مظاهرتی ، تورکیا کویلولو و ایشچیلری حقوقنک
 مدفی اولان ، قرقه منگ کیسنه بر وظیفه بیایر . شو

جهنلریده تصریح ایتمک که : بر قهرمان اردومزک
 مظفراتی تأمین ایچون کویلولر عملی ایزدونک قویه
 و بوگونکی تحمل و مسایسنه دوامه دعوت ایدهرکن
 ونان اسایلرک علمنده بولونان قومونست و عملی بی
 دخی ائتلاف دولترینک و بالخاصه انکلترونک بر آیت
 شر و نیجکی ازالا قرال قسطنین اردوسی ، انقلابکارانه
 بولرله ، استقلال ایتریرمک دعوت ایدهرکن . و قرقه منرک
 انجمن مخصوصی معرقه یه بولونان قومونستلرینی بویوظیفه
 دعوت ایچون درجک بر انا نه شر ایدهرکن . بزم
 بو تشبیه انقلابی عسکرلرنک حربی استقامتی
 قویه ، بهمان بوزو اوژنر لارینك بر قارشلی محاربه لرنک
 ملی ماهیه ده دایر بر بویا عسکرلری دور بر ان عسکرلر
 اردومزک بلا خوف تسلیمی تأمین بولوناسنلک وضعیت

dahi tasrih etmişti. Hükümetin bu yolu herhalde tâkip etmesi lâzımdır. Mustafa Kemal Paşa'nın nutkunda «Memleketin asıl efendisi» olduğu ilân olunan köylünün gerçi ağır vergilerle beli bükülmüş ve büyük çiftlik eshabıyla mütegalibenin taziyâtından ve defaatle Hakimiyet-i Milliye gazetesinde de yazıldığı veçhile mahalli hükümet cihazının adem-i kifayesinden dolayı iktisaden perişan ve bitkin bir hâle gelmiş ise de cephelerde mücadeleyi metanetle idame etmiş ve müteaddit defalar şanlı zaferler kazanmıştır. Bu da gösteriyor ki o bitkin köylüler henüz zindedirler, doğru çalışıyorlar ve kendilerinin hakk-ı mevcudiyetlerini müdafaa ederek iktisadî refahları hakkını bir daha teyid ediyorlar.

Harpten sonrası için Hükümetin önünde birçok mühim mesail vardır ki bunların en mühimlerinden birini müstakil memlekette Milli Hükümetin yaşaması için köylülerin ona karşı olan alâka ve teveccühünü idame ettirmek meselesi teşkil eder. Binaenaleyh Harp hitam bulur bulmaz memleket dahilinde (Arazi, vergiler ve idare meselelerinde) derin iktisadî bir yenilik vücuda getirmek ihtiyacı katidir. Aksi takdirde, terhis edilmiş asker ve köylülerin Harpten sonra sık sık asâyişsizlikler ihdasiyle Hükümet makinasını zayıflatması ihtimali mevcuttur.

Köylülerin fedakârlığı pek çok olan Milli Muharebeler Tarihinde görülüyor ki harbin hitamını müteakip köylüler daima kendilerinin yaptıkları fedakârlığın mukabilinde mükâfat itâsını ve iktisadî inhitâtın izâlesini ve hükümet makinelerindeki bozuklukların ıslâhını talep ederler. Herkezçe mâlûmdur ki son üç sene zarfında zer'olunan arazi ve hayvânât miktarı mühim tenakusa uğramıştır. Vergiler ve gümrük rûsûmâtı ziyâdeleşmiş ve ihracaat da azalmıştır. Aynı zamanda köylünün mahsûlatının fiyatı ise buna nisbeten cüz'î yükselmiştir. Binaenaleyh hal-i hâzır iktisadî siyasetini takip ile, kendisinin bütün istihsal kuvvetini cepheye vermiş olan köylüyü

mukavemet kuvvetinden mahrum bırakarak, kendisinden bugün herhalde daha kuvvetli bulunan emperyalizm önünde, mağlûbiyete sevk edilmiş veyahut dahili siyaset-i iktisadiyeyi tebdil ile köylüleri milli istiklalın müdafaasına hâdim kılmakta devam edilmiş olacaktır. İstikbalin manzarası böyledir. Ve dahili siyasetin vazifesi bunlardır. Bundan mâdâ da hayat-ı içtimaiyemizde bir çok elim ve marazî hâdiseler vardır ki onlara şu mühim zamanda, amelî fikirler dermeyân ederek, temas etmek istemiyoruz.

Memleketin dahili ve iktisadî vaziyetini teşhis ederken harici vaziyetimizi de bir dakika olsun hatırdan çıkarmayız. Halli kabil-i tehir olmayan bazı mesail-i dahiliyeyi bile siyaset-i hariciyemize tâbi kılmak mecburiyeti vardır. Siyaset-i hariciyemizde imperyalizmin hunharcasına taarruz ve tecavüzlerine karşı müdafaa ve bunların taarruz ve tecavüzünden memleketin istiklâl ve masuniyetini muhafazada devam ettikçe Hükümeti takviye ve bu siyasetinde müzahareti, Türkiye köylü ve işçileri hukukunun müdafii olan, fırkamız kendisine bir vazife bilir. Şu cihetleri de tasrih edelim ki : Biz kahraman ordumuzun muzafferiyetini temin için köylü ve ameleiy ordunun takviyesine ve bugünkü tahammül ve mesaisinde devamı davet edeceğiz. Yunan istilâsının aleyhinde bulunan komünist ve amelelerini dahi İtilâf Devletlerinin ve bilhassa İngilterenin bir âlet-i şer ve tahakkümü olan Kral Kostantin ordusu, inkılâpkârâne yollarla, inhilâl ettirmeye davet edeceğiz. Ve Fırkamızın encümen-i mahsus marifetiyle Yunan Komünistlerini bu vazifeye davet için derhal bir beyanname neşredeceğiz. Bizim bu teşebbüsümüz inkılâpçı askerlerimizin harbi istidâdını takviye, Yunan burjuva ve jenerallerinin bize karşı muharebelerinin «milli mahiyetine» dair bir propagandalarını red ve Yunan askerlerinin ordumuza bilâhâf teslimini temin ve Yunanistanın vaziyet-i

غرب استیلا جلیزمین و اولن لک آدم لرینه قارشی مجال لرنده ، حریت و استقلال ایچون چیریدان بو قارداشلره ، هر دولو یارنیم اساسنه استناد ایتملی در .

بزم جهان امپریالزمه قارشی عموم شرقک متحد بر مجالده ومد فیه جهه سی اشکیلی شماری ، شرق سیاستمزده بر اساس اتحادیتهمز ووشماری قومدن فعله جی قارمق ایچون بوتون اسلام مملکتلرینک قونفره سی واقوام شرقیه اتناق عمومیسی عقدوتأسیس وخصوصی شرق مملکتلری قونفرانسلری کنی ایجماعلر . تب ایتمه من لازم در فکر نده بزه بو قیل قونفره وقونفرانسلرک نتیجه لری انساییت عالی ایچون چوق مفید اوله حقی وشرق دیسانسک استیخلاص حرکتی تسهیل ایده چکی طبیی اولقله برار جهان امپریالیستلرینک خیالخانه سنده اشامه سه اولان جنوم قونفرانسه — که آمریکا حکومتی ده ، امانازات اقتصادیه ایچوز بزه آدم لرینی کوندردیکی بر صریده ، بزم قونفرانسه عدم اشتراکزی رواج اتمشدی — بری چاغیره ، ملریه قارشی فعلی ومؤثر بر جواب تشکیل ایده حکمدر .

عموم شرق قلیله بو کوندن اعتباراً ، آوروپا و آمریکانک قایمتالیزم و امپریالزمی یقینی ایچون درت سنده نبری مجالده ایتمکده بولونان جهان امکچیلریله متین برتساند وجوده کتیرمک ، شرقک میا اولرجه کولولرینک منافعی نامنه بوتون مظلوملر برلشهرک ظالم امپریالیستلری یقینی اوزره قاتعق زمانی آرتق کلشدر .

شرقک تسانده و اتقاق سیاسی و عسکری اولدینی قدرده اقتصادی اولملی در .

خلاصه : فرقه مرنک بومسائله اولان نقطه نظری بوتون دنیا قومونیسست فرقه لرینک اولونلری کنندی اطرافنده طویلایان منسوب اولدینمز او چونچی قومونیسست انترناسیونالک ده نقطه نظریدر . بوا اساسات نور کیا اداره ما کهنسک ناماتی واسه تلال نامتی ، آمینک ، نور کیا بولک مات مجلسی حکومتک شرقده کی انقلابکار تاثیر کنی ترینیک ، شورالر جمهوریتلریله اولان مناسبات و محضادتلر منزی قونفره مکن

داخله سی اشکال حصه صلیبی استمداف ایتمکله برابر بو خصوصک تسهیل ایچون حکومتک افاتلر حقوقه ده ازیاده اعتنا کار اولسو لزومه قانمز .

انقلابی مملکت منافعه مخالف حرکات و تشبیه نده بولوندیغنه دائر قومی و ناتیق بولونانلری مستننا اولمق اوزره بتون و طنداشلرک حقیق متساویه دن مستفید اوله لرینی تأمین بزه بر بودجدر . بوتون حکومتک بو شاعنلرینک اصل مبعی اوله زرق ، بزه ، یونان ضابطان و جنرالرینی بورژوا و لرینی بیلوروز . و بوتون تضییقه اتمز صرف اولره توجه ایتملدر . فقرا و کولونک حجابیه سی واصل مسبب اولانک قسمک تضییقی طرزنده وقوعه کله حک بر سیاست ، یونانستان حکومتک « ملی مدافعه سیاستی » نامه چورمک ایسته دیکی او بولونلرینک ماهیتی میدانه جی قاراجقدر .

تکرار ایده لم بزم ، تورک اییولک مات مجالی حکومتنه ، امپریالزمه قارشی اولان مجالده سنده هر طرفله معاونت ایده چکن . عین زمانده بزم ، اولدن یوقاری ده تکلیف ایستیکمز اساسانک قبولی دخی طلب ایدیوروز . بوراده شوقی ده بیان ایده لم که : آمریکا ، بلجیقا و فرانسهدن مملکتمزده کل هر دولو سرمایه دار شرکت و ممللری دائما احتیاطله قبول ایتمک لازمدر . اولن بزم اقتصادی ضعفزدن استفاذه ایدرک ، بزم ایچون بک اغیر اولان شرائطی قبول ایستیرمک و بوضورتله هرستان ، عراق و مصرک زنکین طو بر اقلری اوزرنده کی انگلیز سرمایه سی ایله ، بزم زنکین و منبت طور اقلری بزم اوزرنده بر رقابت ساحه سی آجق ایسته یورلر . مملکتمزده کیره مکن بولنه سرمایه دار غریبک تاثیر سو قیله ، تورک و عرب ، ایکی قارداش قومک مجالده سی اوله چقدر .

شرقنه و بلخامه شرق قونفریده ملی انقلابلر دوره سینه کرمش بولوبوروز . شوخلده خارجی سیاستمز ، بزه قارداش و دلتما خیر خواه اولان عراق ، سوریه ، حجاز ، مصر و سائره شرق اسلام مملکتلر نده کی اقوام و جامعه لرک

dahiliyesini işkâl hususlarını istihdaf etmekle beraber bu hususun teshili için Hükümetin ekalliyetler hukukuna daha ziyade itinâkâr olması lüzumuna kaniiz.

İnkılâpçı memleket menafiine muhalif harekât ve teşebbüsâtta bulunduğuna dair kati vesaik bulunanları müstesna olmak üzere bütün vatandaşların hukuk-u mütesaviyeden müstefit olmalarını temin bizce bir borçtur. Yunan Hükümetinin bu şenactlerinin asıl müsebbibi olarak, biz, Yunan zâbitan ve cenerallerini burjuvalarını biliyoruz. Ve bütün tazyikâtımız sırf onlara teveccüh etmelidir.

Fukara ve köylünün himayesi ve asıl müsebbib olanın kısmın tazyiki tarzında vukua gelecek bir siyaset, Yunanistan Hükümetinin «Millî Müdafaa Siyaseti» namıyla çevirmek istediği oyunlarının mahiyetini meydana çıkaracaktır.

Tekrar edelim: Biz, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetine, İmperyalizme karşı olan mücadelesinde her tarikle muavenet edeceğiz. Aynı zamanda biz, ondan yukarıda teklif ettiğimiz esasâtın kabulünü dahi talep ediyoruz. Burada şunu da beyan edelim ki: Amerika, Belçika ve Fransa'dan memleketimize gelen her türlü sermayedar şirket ve mümessillerini daima ihtiyatla kabul etmek lâzımdır. Onlar bizim iktisâdi zâfımızdan istifade ederek, bizim için pek ağır olan şeraiti kabul ettirmek ve bu suretle Arabistan, Irak ve Mısır'ın zengin toprakları üzerindeki İngiliz sermayesiyle, bizim zengin ve münbit topraklarımız üzerinde bir rekabet sahası açmak istiyorlar. Memleketimize girecek böyle bir sermaye mücadelesinin neticesi ise iki mütearız sermayedar grubun tesir-i sevkiyle, Türk ve Arap, iki kardeş kavmin mücadelesi olacaktır.

Şarkta ve bilhassa Şark-ı karibde millî inkılâplar devresine girmiş bulunuyoruz. Şu halde harici siyasetimiz, bize kardeş ve daima hayırhah olan Irak, Suriye, Hicaz, Mısır vesaire Şark İslâm memleketlerindeki ahvam ve camiaların garb istilâcılarında

ve onların adamlarına karşı mücadelelerinde, hürriyet ve istiklâl için çırpınan bu kardeşlere, her türlü yardım esasına istinat etmelidir.

Bizim cihan imperyalizmine karşı umum şarkın müttehid bir mücadele ve müdafaa cephesi teşkili şiarını, şark siyasetimizde bir esas ittihaz etmemiz ve bu şiarı kuvveden fiile çıkarmak için bütün İslâm memleketlerinin Kongresi ve ahvam-ı şarkıye ittifak-ı umumisi akt ve tesis ve hususi şark memleketleri konferansları gibi içtimalar tertip etmemiz lâzımdır fikrindeyiz. Bu kabil Kongre ve konferansların neticeleri insaniyet âlemi için çok müfit olacağı ve şark dünyasının istihlâs harekâtını teshil edeceği tabii olmakla beraber cihan imperyalistlerinin hayal hanesinde yaşamakta olan Cenova Konferansına-ki Amerika Hükümeti de imtiyâzât-ı iktisâdiye için bize adamlarını gönderdiği bir sırada, bizim konferansa adem-i iştirakimizi terviç etmişti - bizi çağırılmalarına karşı fiili ve müessir bir cevap teşkil edecektir.

Umum şarklılara bugünden itibaren, Avrupa ve Amerikanın kapitalizm ve imperyalizmi yıkmak için dört seneden beri mücadele etmekte bulunan cihan emekçileriyle metin bir tesanüd vücuda getirmek, şarkın milyonlarca köylülerinin menafii nâmına bütün mazlumlar birleşerek zâlim imperyalistleri yıkmak üzere kalkmak zamanı artık gelmiştir.

Şarkın tesanüd ve ittifakı siyasi ve askeri olduğu kadar da iktisadi olmalıdır.

Hülâsa: Fırkamızın bu mesele olan nokta-i nazarı bütün dünya komünist fırkalarının ve onları kendi etrafında toplayan mensup olduğumuz Üçüncü Komünist Enternasyonal'in de nokta-i nazarıdır. Bu esasât Türkiye idare makinasının temamiyetini ve istiklâl-i tam'ını teminin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin Şarkta-ki inkılâpkâr tesirini tezyidin, Şûrâlar Cumhuriyetleriyle olan münasebât ve muhâdetlerimizimizi takviyenin

وضعیت و وظیفه

وضعیت مز کرک شرق و کرک جهان انقلابی نقطه نظر لندن
 مه در . بو عهد و وضعیت انجمن اتحادیه ای که و طاقه کرکده
 اهمیت اولی طبعی . و طاقه مرکز اهمیت اولی
 کی کو ستره سیمک انجمن شرق جهان انقلابی ماه
 اشارت انجمن جمهوریته در .

بنی المال و وضعیت مرکز اهمیت و معنای ، شو و یا بو
 معاهده کرک ، دله رو و نهر اسلمه کوه دکل ، جهان
 وضعیت اقتصادی و سیاسی سینه کوه ، نهر و انچه من لازمه
 جهان کرک وضعیت کنجه ، خلاصه ده بلیزه ، که
 اقتصادی ، سیاسی و سگری رچاق مهم و فایده و حدیثات
 قارشونده بویورن . اقصای شرق آره سنده زاویون
 محکم و نفوذ سینه قارشی محادله حرکتی کوندن کونه
 آرتور . روسیه انقلابی کندی کرک خلاصکار تیجه لری
 اقصای شرق اقوامی اوزرنده درین بر صورتده حسن
 استیروی . بونکه برابر صالح و اقتصادجه مترقی بر
 سویده بولان ژاپونیه قومو بدست و عمله جریانی لری ،
 کرک اشغال و اقتصادی بحران کوندن کونه انکشاف
 ایدیور . واشینگتون قونفرانسده کی اهمیت مغلوبیت
 نقطه لریدن دولتی ژاپونیک بورژوا و عنصر لری آره
 سنده کی فرقه اختلاف لری ده کوندن کونه آرتقده ،
 آمریکا ژاپونیه اقتصادی آره سنده کی تضاد اوچور و ملری
 در سله شسکده دوام ایدیور . واشینگتون قونفرانسی
 بو اوچور و مک اوزر سینه بالایی بر رده بیه اوزر سندی .
 ژاپونیا وانگلتره رقابت لری بوزندن هر گون داهنا
 فصله اندیشه لی و حالی فعالیت دوزر بورژوا آمریکا کرک
 صنایع واقعه ادجرا لری حاد بر دوره کرک باشلانجه
 بولندی ، آمریکا اقتصاد بو بیه اعترافه مجبور اولدیله
 آمریکا فایده ایستار سیکه در لوته بدکارانه و انحصار کارانه
 تشناتر سینه زعماء سولک زمانده آمریکا اقتصادی دخی
 انحطاطه باشلادی . آلمانیا اجرائات صنایع سیکه تولد .

و کوبلور مرکز یک حقیقی اولان مطالبی اعطا خصوصیت
 بولاری در ، زمانیکه تکلیف استدیکی و اصغری مطالب
 اوزرنده ، بونکه و مجتهد کی سوسیالیست و خاقی
 ضروری لری و مصطفی کمال باشانیک « کوبلور مرکز ، آن
 اقد بلری در ، سوزونی کندیسه شعار ایدین منضم لری
 فعلی و عملی اساس اوزرنده آکلاسیسمه حاضرین . بزم
 درین رفاقت مز وارد کرک ، آوروپا ایشی و آمریکا لری
 بزم و اوچونگی انترناسیونالک بو دعوتنه اجابت ، تکلف
 مرکز اجراسیسمه یک چنین بزمانده انکلتره و سائر
 استیلاجی دولتی بولان حکومه سینه بارده نچکامکه
 اختیار ایده جکر در . بولان آمریکا لری وار لردن مرکز
 بولونان بولان اردوسی ایسه لرنده کی سلاح لری غایت
 فرالک جبرالریته ، آوروپا در مایه در لرنیک آناطولی ده کی
 مافقی محافظه انجمن بو قدر جنایت و شاعت لری ارتکابدن
 چکیمه بن بو قدر در مش جنوار لره توجه ایده جکر در .
 فرقه مرکز بو کونکی سیاسی آتیجی ملی انقلابی
 درینلش در مرکز و استیلاجیه قارشی محادله بی دوام
 استیرومک انجمن شرق سون خلاصکار قوت لری بوجید
 و تکلیف ایله مکدن بار لدر .

فرقه مز ۷- کانون اول- ۹۲۰-۳۳۶ تاریخنده حکومت
 پروگرامی تصدیق استیرومک رسماً فعالیت باشلادی کون حکومت
 مت ایله اولان مناسب آتیجی ، مع الاستیف و انحلال و تشویش انجمن
 ایسته ستر بولونمشدی . بو وسیله ایله فرقه مز اعضا سندن
 و شرق انقلابی ک صمیمی بولج لریدن توفاد معوی
 باظم آرقداشک هنوز مجلسده بوش بولان موقعه عودتی
 قراریسک بو کونه قدر انجمن ایدیلده مش اولمشی اهمیتله
 قیام ایدنده . بونکه برابر فرقه مز بون فعالیت و اجر آئنده
 شخصی انقلا و شخصی اجراض شایه لریدن یلکومرهدن
 بر کندیسک عایدنده بولونمشی اولانلر مخالفت انجمن اوزره
 دکل ، بوقاریده کوسریان اجناسات داره سنده ، شرق
 خلاصی تأمین مقصد بیه بومسکوره به طرفدار اولان لری
 لشکر یک مساعی به دعوت انجمن انجمن فعالیت کچوروز .
 بونکه خلق اشتراکیون فرقه سی مرکز عمومی

ve köylülerimizin pek haklı olan metâlibini i'tâ hususunun yollarıdır. Zamanın bize tek-
lif ettiği bu asgarî metâlip üzerinde, biz memleket ve Meclisteki sosyalist ve halkçı gruplarıyla ve Mustafa Kemal Paşanın «Köylüler memleketimizin asıl efendileridir» sözünü kendisine şiar edinen unsurlarla fiili ve ameli esaslar üzerinde anlaşmaya hazırız. Bizim derin bir kanaatimiz vardır ki Avrupa işçi ve emekçileri bizim ve Üçüncü Enternasyonalin bu davetine icâbet, tek-
lifâtımızın icrasiyle pek yakın bir zamanda İngiltere vesair istilacı devletleri Yunan Hükümetine yardımdan çekilmeye icbar edeceklerdir. Yunan emekçileri ve onlardan mürekkep bulunan Yunan Ordusu ise ellerindeki silahlarını âkibet Kralın cenarallerine, Avrupa sermayedarlarının Anadolu'daki menafiini muhafaza için bu kadar cinayet ve şenatleri irtikâptan çekinmeyen bu kudurmuş canavarlara tevcih edeceklerdir.

Fırkamızın bugünkü siyaseti ancak Milli İnkilâbı derinleştirmek ve istilâcılara karşı mücadeleyi devam ettirmek için şarkın bütün hâlâskâr kuvvetlerini tevhid ve teksif eylemekten ibarettir.

Fırkamız 7 - Kânûnûvevvel - 920 - 336 tarihinde Hükümete programını tastik ettirerek resmen faaliyete başladığı gün Hükümet ile olan münasebâtımızı maalesef ihlâl ve teşviş etmek isteyenler bulunmuştu. Bu vesileyle Fırkamız âzâsından ve şark inkilâbının en samimi yolcularından Tokat mebusu Nazım arkadaşın henüz Meclis'te boş bulunan mevkiine avdeti kararının bugüne kadar ittihaz edilememiş olmasını ehemmiyetle kaydederiz. Bununla beraber Fırkamız bütün faaliyet ve icraatında şahsi infialler ve şahsi ihtiras şaibelerinden pâk ve münezzehtir. Biz kendimizin aleyhinde bulunmuş olanlara muhalefet etmek üzere değil, yukarda gösterilen esasât dairesinde, şarkın halâsını temin maksadiyle, bu mefkûreye taraftar olanları teşrik-i mesaiye davet etmek için faaliyete geçiyoruz.

Türkiye Halk İştirakiyyün Fırkası Merkez-i Umûmîsi.

VAZİYET ve VAZİFE

Vaziyetimiz gerek Şark ve gerek Cihan inkilâbı nokta-i nazarından mühimdir. Bu mühim vaziyetin icab ettirdiği vazifelerin de ehemmiyetli olacağı tabiidir. Vazifelerimizin ehemmiyetini olduğu gibi gösterebilmek için Şark Cihan İnkilâbının mahiyetine işaret etmek mecburiyetindeyiz.

Beynelmîlel vaziyetimizin ehemmiyet ve mânâsını, şu veya bu muahedelere mukavelelere ve konferanslara göre değil; cihan vaziyet-i iktisadiye ve siyasiyesine göre takdir etmemiz lâzımdır. Cihanın vaziyetine gelince: Hülâsaten diyebiliriz ki iktisadî, siyasi ve askeri birçok mühim vakayi ve hadisât karşısında bulunuyoruz. Aksây-i Şark arasında Japon tehakküm ve nüfuzuna karşı mücadele hareketleri günden güne artıyor. Rusya İnkilâbı kendisinin halâskâr neticelerini Aksây-i Şark akvâmı üzerinde de derin bir surette hissettirdi. Bununla beraber sanayi ve iktisatça müterakki bir seviyede bulunan Japonyada kommünist ve amele cereyanları, terk-i eşgaller ve iktisadî buhran günden güne inkişaf ediyor. Vaşington Konferansındaki ehemmiyetli mağlubiyet noktalarından dolayı Japonya'nın burjuva unsurları arasındaki Fırka ihtilafı da günden güne artmakta, Amerika - Japonya iktisadiyatı arasındaki tezat uçurumları derinleşmekte devam ediyor. Vaşington Konferansı bu uçurumun üzerine yalancı bir perde bile örtemedi...

Japonya ve İngiltere rekabetleri yüzünden hergün daha fazla endişeli ve hummalı faaliyete doğru yürüyen Amerikanın sanayi ve iktisad buhranları, hâd bir devrenin başlangıcında bulunduğunu, Amerika iktisadiyyunu bile iğtirafa mecbur oldular. Amerika kapitalistlerinin her türlü tehditkârâne ve inhisarkârâne teşebbüsatlarına rağmen, son zamanda Amerika iktisadiyatı dahi inhitata başladı. Almanya ihracat-ı sinayesinin öl-

حرکت‌های ، انقلاب جریان‌های ، مختلف بورژوا
 قاپیتالیست زمره و خرپولر آرسنده کی منافع و فرقه تضاد
 و تضاد ملی اهمیت نظر دفته آملق لازمدر . چونکه
 مسئله نك ك اهمیتلی و جانی نقطه سی بالخاصه بورا در .

آر و پ و آرسنده ما کنه جیلک و قاپیتالیزم اقتصاد
 دیانک ترقیمی نتیجه سنده شرق قریب ماکتلی سنده
 غرب و برجید اقتصادیانک مدش و مهلك رقابی
 صوقولق فرصتی بولش ایدی . بولك صنایع معمولاتک
 بو مدش رقابی قارشوسنده شرق قریب کوجولک
 صایبی مغلوب و بریشان اولدی . « تزکاه صناعی »
 دوره سنده هم بر اقتصاد و ارفله مالک اولان شرق
 قریب و غرب و برجیدک ترقیات قیسه و صناعی
 نتیجه سنده اقتصادی قوتدن دروشدی : بولك صنایع مالک اولان
 ماکتلیک معمولات صناعی ایچون بر بازار ، بر
 -وروم بری ؛ و فایز قلمری ایچون دره بر خام اشیا استحصال
 انکاهی حاله کلدی .

آر و پ و آمریکا قاپیتالیزمک بیکارجه جلومرله
 کلن فقط دائماً نتیجه ده شرق قریب اقوامه بک بهالی به
 مال اولان تشبثات سیاسیه و اقتصادیه سی ، کیتیکه داها
 بارز بر تضیق حاله کلکه باشلادی . عصر حاضر تاریخی
 بو تضیق نمونه لری ایله دولودر ایشته بو آچی تجربیلر
 شرقک انتباهی موجب اولدی . چونکه بویله بر انتباه
 آرتق یگانه جاره حیات اولمشدی . بز بو انتباهی شرق
 قریبده « ملیت جریان و -یاسنی » حالده کوربورژ .
 بو ملی جریانلری تاریخی ، اعلی ، اجتماعی اولارقی
 باشلامتسکن کیت کیده تجاری ، اقتصادی ، صناعی
 و سیاسی حلالر دخی دوکولمکه باشلادی سی مشاهده ایدیور
 شرق قریبده مصرک ، سوریه نك ، ایرانک ، تورکیانک
 و بعضی قفقاسیه اقسامک حالی بو وضعیتی اصاحه حاجت
 بر اقمه حق درجه ده واضعدر .

برایه مینکی خصوصتک ثابت اولوشی ده ، آمریکانک
 اندیشه لری نه امدیشه ضم ایتدی ...

آر و پ و آرسنده عین وضعیتی کوربورژ : قاپیتالیزم
 اقتصادیانک کی تضاد ، آنحق ماکتلیک مختلف صنایع
 منافی آرسنده ده کیل ، عین زمانده مختلف ماکتلیک
 یکدیگرینه موازی عین بورژوا عنصرلری آرسنده ده
 موجوددر ، اشتراکی اولان بولهار عناصره قارشی
 انحصاری اولان بورژوا عنصرلر آرسنده
 ماکتلیک ، شهرلر و حتی فردلر اعتزایله دخی تضاد
 منافع موجوددر . بونون فردلر ، شهرلر ، ماکتلیک
 آرسنده اتحاد منافع آنحق امکچیلر ایچون ممکندر .
 بو حقیقتک بولکونکی انک بارز دلیلده بونون دنیا
 آنکچیلریک اتحاد و نساندینه قارشی ، بونون جهان
 قاپیتالیستلریک یکدیگرینه بوغوشمه دن باشقه بر شی
 بالمانلریدر . فرانسه ، انکلتزه و ایتالیا آرسنده کی
 تضاد منافع کوندن کونه انکشاف و تکامل ایدیور .
 شمیدی به قدر « ظفرک نمره لری اقطاف نانه اتحاد »
 شعاردن دولایی بو تضاد ، سیاسی برده لری آرقه سنده
 صاقلاقمده ایدی . نهایت بو برده لده پارچه پارچه
 اولدی : آرتق یکدیگره قارشی اوفککلر ، مؤاخذه لر ،
 تقیدلر ، سیاسی خدعهلر ، تهدیدلر ، و کزلی کزلی
 « اتفاق اوبونلری ، دوام ایدیور . « غالب » دولتلرک
 ائتلافی کوزمزلر اوکیده انحلال ایتکله برابر ، بونلرک
 بریت حیسانی بر قبضتی حائر اولوق اوزره هنوز بر شی
 وجوده کلمبور ، و جهان ساداتانک بو فرطنه دهشت
 و درغیله تبدیل آسانده بویله بر شیده انتظارده بک
 مختدر .

آر و پ و آرسنده ملیت کورژ و بین الدوله اختلافات
 واضطر ایلر دن ده عبارت ده کلدر : بولک اوزرینه صنایع
 بحرانیلری ، تجارت بحرانیلری و سائر بری و بحری
 وسائط نقایه کی انخطاطی ، تجارت خارجه ده کی تناقصی
 کوندن کونه آرسنده اولان بودجه ایچقلمری و عمله

dürülemediği hususunun sabit oluşu da, Amerika'nın endişelerine endişe zammetti....

Avrupada da aynı vaziyeti görüyoruz: Kapitalizm iktisadiyatındaki tezat, ancak memleketlerin muhtelif sınıflarının menafii arasında değil; aynı zamanda muhtelif memleketlerin yekdiğerine muvazi aynı burjuva unsurları arasında da mevcuttur. İştirakçi olan proletar anâsıra karşı inhisarcı olan burjuva unsurlar arasında memleketler, şehirler ve hatta fertler itibariyle dahi tezat-ı menâfi mevcuttur. Bütün fertler, şehirler, memleketler arasında ittihad-ı menâfi ancak emekçiler için mümkündür. Bu hakikatın bugünkü en bariz delili de bütün dünya emekçilerinin ittihad ve tesanüdüne karşı, bütün cihan kapitalistlerinin yekdiğeri ile boğuşmaktan başka birşey yapamamalarıdır. Fransa, İngiltere ve İtalya aralarındaki tezat-ı menâfi günden güne inkişaf ve tekâmül ediyor. Şimdiye kadar «zaferin semerelerini iktitaf namına ittihad» şiarından dolayı bu tezat, siyasi perdelerin arkasında saklanmakta idi. Nihayet bu perdeler de parça parça oldu: Artık yekdiğere karşı öfkeler, muahazeler, tenkitler, siyasi hud'alar, tehditler, ve gizli gizli «ittifak oyunları» devam ediyor. «Galip» devletlerin itilâfı gözümüzün önünde inhilâl etmekle beraber, bunların yerine hayati bir kıymeti haiz olmak üzere henüz birşey vücuda gelemiyor. Ve, cihan hadisâtının bu fırtına dehşet ve süratiyle tebeddülü esnasında böyle birşeye intizar da pek abestir.

Avrupa'nın hastalığı yalnız bir «beyneddüve» ihtilafât ve istraplardan da ibaret değildir: Bunun üzerine sanayi buhranlarını, ticaret buhranlarını vesair berri ve bahri vesait-i nakliyedeki inhitâtı, ticaret-i hariciyedeki tenakusu, günden güne artmakta olan bütçe açıklarını ve amele hareketlerini, inkılâp cereyanlarını, muhtelif

burjuva kapitalist zümre ve guruplar arasındaki menâfi ve Fırka tezat ve tesadümlerini ehemmiyetle nazar-ı dikkate almak lâzımdır. Çünkü meselenin en ehemmiyetli ve canî noktası bilhassa buradadır.

✽

Avrupa ve Amerikada makinacılığın ve kapitalizm iktisadiyatının terakkisi neticesinde Şark-ı Karib memleketlerine de Garp ve Berr-i Cedid iktisadiyatının müthiş ve mühlük rekabeti sokulmak fırsatını bulmuş idi. Büyük sanayi mamûlâtının bu müthiş rekabeti karşısında Şark-ı Karibin küçük sanayii mağlup ve perişan oldu. «Tezgâh sanayii» devresinde mühim bir iktisadi varlığa mâlik olan Şark-ı Karib, Garp ve Berr-i Cedidin terakiyat-ı fenniye ve sanayiesi neticesinde iktisadi kuvvetten düştü: Büyük sanayiye malik olan memleketlerin mâlûmat-ı sanayiesi için bir pazar, bir sürüm yeri; ve fabrikaları için de bir ham eşya istihsalgâhı haline geldi.

Avrupa ve Amerika kapitalizminin binlerce cilvelerle gelen ve fakat daima neticede Şark-ı Karib akvamına pek pahalıya mal olan teşebbüsât-ı siyasiye ve iktisadiyesi, gittikçe daha bariz bir tazyik hâline gelmeye başladı. Asr-ı hâzır tarihi bu tazyik nümüneleri ile doludur. İşte bu acı tecrübeler Şark'ın intibahını mücip oldu. Çünkü böyle bir intibah artık yegâne çare-i hayat olmuştu. Biz bu intibahı Şark-ı Karibde «milliyet cereyan ve siyaseti» halinde görüyoruz. Bu millî cereyanları tarihi, edebî, içtimai olarak başlamışken gitgide ticarî, iktisadî, sanayi ve siyasi hallerde dahi dökülmeye başladığını müşahade ediyoruz. Şark-ı Karibde Mısır'ın, Suriye'nin, İran'ın, Türkiye'nin ve bazı Kafkasya aksâmının hâli bu vaziyeti izaha hacet bırakmayacak derecede vazıhdır.

بین المللی اقسام مساعی شرائطی آلت اوست اولدی
 بین المللی تجارت حیثیتده غایت مهم مواقع طونان درن
 ایبراطور لوق انحلال ایددی. قایتالیزم اصول اقتصادینده
 تضادک تکالی صوکه دره جه به چوقدی. بوقسول صنف لوق
 حیاتی تحماف سابر حاله کلدی. وایشته بتون بوسیلر
 دولایی بین المللی مقیاسده بر بجران اقتصادی باشلادی.
 بو بجران اقتصادینک تأثیراتی سربست ناسر دو
 ایدرسه، شرق قریبک کنج حرات اقتصادیته قاری
 داها مددش بر ضربه اولاجدی.

شرق قریبک بوضویرا نهاکجه دوغون کنج ملی
 اقتصادیاتی کندی ائدی و امگجیرن بر چوقدی
 ایشسر براقدی. شرق قریبک جهان ایترو ایزمک موقت
 بر غالبی مورنیله، ظهوره کن دولت بحر ایدیه
 بر چوق عسکرلری، ضابطاری، مأمورلری و متورلری
 ایشسر اوله رق اورتیه آندی. فقط ایترو ایزمک،
 شرق قریب دولت بحرانلری دوغوران بو «ظفری»،
 موقت ویلانخی بر ظفر ایدی: بو ظفر فی الحقیقه
 ایترو ایزمه فارشی مجادله عنصری احضار ایش اولدیغدن
 بر مغلوبیت ماهیتده ایدی.

ایشته شرق قریبک انقلابی و شرائط آئنده باشلامشدر.
 بو ملیتور انقلاب: جهان انقلابینک بر قسمی، بر
 فصلیدر.

غریبه و آمریقاد قایتالیزم اقتصادیاتی هوز بر
 دوامدر. و شرق قریبک بو کونکی وجودیت اقتصادیاسته
 نسبتاً، ایتراق ایشک لازمدر. که قوتلیدر. فقط
 بو نکه برار اوزنده بزی دائماً قویه ایتسی لازم
 کان بر حقیقت وار: قایتالیزم اقتصادیاتی، انکشافک
 صوکه حدیته و اصل اوله رق، حائر اولدی تضاد بوتون
 وضوحیله میندانه چیقش، و تضاد لک انکشاف و مجادله می
 نتیجه سنده بجران فوق الماده آرمشدر. آرتق قایتالیست

بیوک قایتالیست املاکله باشلابوب غریبه تماماً معکوس
 نتیجه لر برهن «جهان حربی» شرقده عموم ایچون
 غیر مأمول - فقط مارکسیستلر ایچون مأمول رمعن -
 نتیجه لر بریدی: اوزون سورهن بری و بحری نقلیات
 بحرانی و اقتصادی آبلوقلر، انباء حانده بولان شرق
 قریبده «کنج ملی اقتصاد» ک ناسه باشلامسته امکان
 ویردی. بو کنج ملی اقتصادک تأسیس امکانی بالکیز
 مذکور نقلیات بحرانلری و اقتصادی آبلوقلره ده کل
 عین زمانده قایتالیست و ایبرالیست ملک لک لک کثیریندی کی
 ایشتحصال فایزقلرینک، استمالک فایزقلرینه قاب
 ایدله می، یعنی اعمال حربیه به تخصیص بو صورته
 شرق قریبک خام ایشینک استوق حانده قالمی و بازار لک
 معمولات صنایعه به محتاج حاله کله می کفیلری دخی
 تسهیل ایشدر.

صناعی آلمانیایله سربست مناقلات و مناسبات قضا
 دیه به مالک اولدی حاله حرب زمانده تورکاده کنج بر ملی
 اقتصادک انکشافه باشلايه بیامه می، بالخاصه آلمانیاستالیست
 بحرانه سندرلنده آلمانی اولدی بو «عسکریشمه» وضعیتدن
 متولددر. کذلک مصر و هندستانک و علی العموم انکیز
 مستملکلرینک حرب زمانده کی محلی اقتصادده کی انکشل
 فلری دخی باشلیجه بوندن ناشیدر.

بحرانه نیک مئارکله انقلابی دورنده اقتصادی آبلوقلر
 قائدی. شرق قریبده انکشافه باشلایان ملی اقتصاد
 حیاتی رحیمسز بر رقابت قارشینده قالدی: شرق قریبک
 ملی اقتصاد سیاسی نتیجه سنده طونان بانککلر لردن،
 تجار لردن و فایزقلر لردن، بیوک چیق لک ایشیدن ک
 چوقلری افلاس مجبوروی قارشوسنده بیله قالدی.
 جهان حربی نتیجه سنده. وادایتد ایه استحصالیست لک لک
 و معمولات بازار لرینک وضعیتی ده ده کشدی. دولت لک
 وسائط نقلیه طونان و قدرلری بوزلدی. برینک
 آزالوب دیکرینک چوغالدی. اقتصادی حیثیتده کی

Büyük kapitalist emellerle başlayıp Garb'da tamamen ma'kûr neticeler veren «Cihan Harbi» Şark'da da umum için gayr-ı me'mûl - ve fakat Marksistler için me'mûl ve muayyen - neticeler verdi: Uzun süren berri ve bahri nakliyat buhranı ve iktisadî ablukalar, intibah halinde bulunan Şark-ı Karibde «genç milli iktisat»ın tees-süse başlamasına imkân verdi. Bu genç milli iktisadın tesis imkânını yalnız mez-kûr nakliyat buhranları ve iktisadî abluka-lara değil, aynı zamanda kapitalist ve İm-peryalist memleketlerin ekserisindeki istih-sal fabrikalarının, istihlâk fabrikalarına kalbedilmesi, yani imalât-ı harbiyeye tah-sis ve bu suretle Şark-ı Karibin ham eşya-sının istok halinde kalması ve pazarların mamulât-ı sanayiye muhtaç hale gelmesi keyfiyetleri dahî teshil etmiştir.

Sanayi Almanya ile serbest münâkalât ve münasebât-ı iktisadiyeye malik olduğu halde harp zamanında Türkiye'de genç bir milli iktisadın inkişafa başlayabilmesi, bil-hassa Almanya sanayiinin muharebe sene-lerinde almış olduğu bu «askerileşme» va-ziyetinden mütevelliddir. Kezalik Mısır ve Hindistanın ve alelumum İngiliz müstem-lekelerinin harp zamanındaki mahallî ik-tisatdaki inkişafı dahî başlıca bundan nâşidir.

*
*
*

Muharebenin mütarekelere inkılâbı devrinde iktisadî ablukalar kalktı. Şark-ı Karib'de inkişafa başlayan milli iktisad ha-yatı rahimsiz bir rekabet karşısında kal-dı: Şark-ı Karibin milli iktisad siyaseti ne-ticesinde doğan bankerlerinden, tüccar-larından ve fabrikalarından, büyük çiftlik es-habından pek çokları iflâs mecburiyeti kar-sısında bile kaldı.

Cihan Harbi neticesinde mevâd-ı ipti-daiye istihsalgâhlarının ve mamulât pazar-larının vaziyeti de değişti. Devletlerin ve-sait-i nakliye tonaj ve kadroları bozuldu.

Birinin azalıp diğerinin çoğaldı. İktisadî hayattaki beynelmilel inkisâm-ı mesafî şe-raiti altüst oldu. Beynelmilel ticaret haya-tında gayet mühim mevki tutan dört İm-paratorluk inhilâl etti. Kapitalizm usûl-ü iktisadisindeki tezaadın tekâmül-ü son dere-ceye çıktı. Yoksul sınıfların hayatı taham-mül fersâ bir hale geldi. Ve işte bütün bu sebeplerden dolayı beynelmilel mikyasta bir buhran-ı iktisadi başladı. Bu buhran-ı iktisadinin tesirâtı serbest temas devam ederse, Şark-ı Karibin genç hayat-ı iktisa-diyesine karşı daha müthiş bir darbe ola-caktı.

Şark-ı Karibin bu suretle tehlikeye dü-şen genç milli iktisadiyatı kendi efendi ve emekçilerinden bir çoklarını işsiz bıraktı. Şark-ı Kârib'de cihan İmperyalizminin mu-vakkat bir galibiyeti suretiyle, zuhura ge-len Devlet buhranları da birçok askerleri, zabıtları, memurları ve münevverleri işsiz olarak ortaya attı. Fakat İmperyalizmin, Şark-ı Karib Devlet buhranları doğuran bu «zaferi» muvakkat ve yalancı bir zafer idi: Bu zafer filhakika İmperyalizme karşı mü-cadele unsurları ihzâr etmiş olduğundan bir mağûbiyet mahiyetinde idi.

İşte Şark-ı Karibin İnkılâbı bu şerait altında başlamıştır. Ve bu milliyetperver İnkılâb, Cihan İnkılâbının bir kısmı, bir faslıdır.

*
*
*

Garbte ve Amerikada kapitalizm ikti-sadiyatı henüz berdevamdır. Ve Şark-ı Ka-ribin bugünkü mevcudiyet-i iktisadiyesine nispeten, itiraf etmek lâzımdır ki kuvvetli-dir. Fakat bununla beraber ortada bizi dal-ma takviye etmesi lâzım gelen bir hakikat var: Kapitalizm iktisadiyatı, inkişafının son haddine vâsıl olarak, haiz olduğu za-zat bütün vuzuhiyle meydana çıkmış ve te-zatların inkişaf ve mücadelesi neticesinde buhran fevkalâde artmıştır. ARTAN BİR İKTİSADİ LİST

دنیاستك از مصلحتی فصل بر مقدرات آریخیه ایسه
 بی قریبك توجه آتش اولدیی استخلاص حرکاتی ده
 تاریخی مادیتك الحجاب ایتدیردکی بر حکم قدردر .
 بو ایکی وقته - یعنی جهان قایتالیزمنك بحرائی
 و شرق قریبك حرکات وحدانات استخلاصکارانه سی -
 متقابلاً یکدیگری انکشاف و ترقی ایتدیرون عاملردر .
 بنا علیه شرقك خلاصتی تأمین ایچون مطاقا عربك اقتصادی
 بحرانلری دوام ایتدی ، و غربك اقتصادی بحرانك دوام
 و زایدی ایچون شرق انقلابی دها مصر و شباتکار
 بولماید . و شهره بوقدره که هرته نام آتیده اولورسه
 اولسون ، برر ، تطیل و توقف دورسه کیرسه بیله
 - بوجال ، بوله اوله جقدرده .

بوزلر برره اقتصادی حقیقتلردر . بو حقیقتلردن
 شو نتیجه بی ده صرهمی گلشکن - استنتاج ایدوم :
 قایتالیست ممالکترک آمکچی عناصرلری ایله ، شرق
 قریب [وعلی العموم مستملکه ونیم مستملکه ممالکترک]
 اهالیست بو کونکی اجتماعی و تاریخی روللری یکدیگریستك
 مشابه و حتی ایتدی . اجتماعی انقلابی و ملی استتلاطی
 بو ایکی عناصرك دیانک هر هانکی گوشه سنده اولورسه
 اولسون باندقلری خطالر ، اده ایتدیگری موفقتلر ،
 هر ایکی طرفه عین زمانده اجرای تأثیر ایدرلر .
 هر ایکی عناصر ، یاخود هر ایکی مظلوم دنیا . بوندن
 حرکاتلریله بونون ایشیانلریله یکدیگریستك قورنوکلریله
 آدیم آدیم ایلرلرلر . وضییت و منافعه بولنان بو
 مشابهت و عینیتك حییات شعورده تجلیسی و فایاندهده
 شتریک مساعی طرزنده تظاهری لازمدر . انقلابی
 برونلرله و اولنك بین الملل ارکان حربیه سی بولنان
 «قومو بیست انترناسیونال» طرفندن بولوروم حس
 و تقدیر ایدیش ایسهده ، خلاصاری ایچون مجادله
 ایتکده بولنان شرق قریب [وعلی العموم مستملکه ونیم
 مستملکه] اهالیسی طرفندده حس و تقدیر ایتدیسی
 لازمدر .

شرقتک ملتپوزرا انقلابلردورسی باشامقده اولدینیز
 وبلنکده بوزلر اوله مصلحتی مؤسس « ملی اقتصاد » حیایته
 کیمکنده بولندینیز تشریح ایتدیرک ، شو نقطه بیله
 اهمیتله اشارت ایتدیمز لازمدر :

غربك بورژوا انقلابی باشدیجه فرانسه انقلاب کیریه
 باشلامیش ایدی ، انقلاب کیرک ظفری - بورژوا - قایتالیست
 اصول اقتصادیستك قورالیزیم اقتصادیانه غایبه سی ایدی . بو
 انقلاب آراق ۱۵۰ - ۱۳۰ سنهدن اولدی دیر کن غربك قایتالیست
 لیست اقتصادیاتی قوجهلدی ، اختیارلادی . دها کچظهور
 ایدن آمریکا قایتالیزمنك انکشافی دها قیصه بر زمانده
 حصوله گلشدر . ژاپونیا قایتالیزمنك انکشاف و تکامل
 مدنی ایسه آمریکا تککنه نسبتاً آزرر . فقط بونلرک
 تکامل و انکشاف درجه لری بونلرک نتیجه سی بولان
 بحران حاضرلری نقطه نظرندن مقایسه لرنده بک اساسلی
 فرقلر کوره میوزر . بنا علیه زمانجه تأخر وقوعنده
 قایتالیست اصولنده انکشافک دها سریع حصوله کلکنده
 اولدینیز مشاهده اولور دیکدر . اساساً قیایت و ما کنده
 تکاملک نتیجه منطقه سی ده بونی ایجاب ایتدیردر .

شرقتک [و مستملکه ونیم مستملکه ممالکترک]
 بورژوا اقتصادیاتی دوره لرینک دها قیصه اولماسی ضروریدر
 چونکه شرقتک بورژوا اقتصادیاتی برسیستی یکی باشند
 تأسیس ایتدیرک ده کل ، موجود تکاملدن استفاده
 ایتدیرک باشلابور . بو - بر . تماماً شرقتک وضعیتی ،
 بورژوا اقتصادیاتی تأسیسه باشلادیی زمانلرده غربدن
 آمریقادن و ژاپونیدن تماماً باشقه بر وضیته مالکدر .
 شرق وعلی العموم مستملکه لر ، غرب و آمریکا و ژاپونیا بک
 عکسنه اولارک ، بین الملل بورژوا اقتصادیا بک نفوذ
 و تحکمی آتیده فاشلردر . بونون و تحکمدن حقوقاً
 و سیاستاً قورنوکلری بک باقین بر زمانده حصوله کل بیلیرسه ده
 اقتصاداً و عملاً قورنوکلری هر حال زمانه تکامله محتاجدر .

dünyasının izmihlâli nasıl bir mukadderat-ı tarihiye ise Şark-ı Karibin teveccüh etmiş olduğu istihlâs harekâtı da tarihi maddiyetin icabettirdiği bir hükm-ü kaderdir.

Bu iki vak'a - yani cihan kapitalizminin buhranı ve Şark-ı Karibin harekât ve hadisat-ı istihlâskâranesi - mütekabilen yek diğerini inkişaf ve terakki ettiren amillerdir. Binaenaleyh Şark'ın hâlâsını temin için mutlaka Garbın iktisadî buhranları devam etmeli, ve Garbın iktisadî buhranının devam ve tezayüdü için Şark İnkılâbı daha musır ve sebatkâr bulunmalıdır. Ve şüphe yoktur ki her ne nam altında olursa olsun, birer tatil ve tevakkuf devresine girse bile, - bu hâl, böyle olacaktır da.

Bunlar birer iktisadî hakikatlerdir. Bu hakikatlerden şu neticeyi de sırası gelmişken - istintâc edelim: Kapitalist memleketlerin emekçi anâsırları ile, Şark-ı Karib [ve alelumum müstemleke ve nim müstemleke memleketlerin] ehâlisinin bugünkü içtimaî ve tarihi rolleri yekdiğerinin müşabihî ve hatta aynıdır. İçtimaî inkılâpçı ve milli istiklâlcî bu iki anâsırın, dünyanın herhangi köşesinde olursa olsun yaptıkları hatalar, elde ettikleri muaffakiyetler her iki tarafa aynı zamanda icra-i tesir ederler. Her iki anâsır, yahut her iki mazlum dünya, bundan harekâtı ile bütün teşebbüsâtı ile yek diğerinin kurtuluşlarına adım adım ilerlerler. Vaziyet ve menâfide bulunan bu müşabehet ve ayniyetin hissiyat ve şuurda tecellisi ve fiiliyatta da teşrik-i mesai tarzında tezahürü lâzımdır. İnkılâpçı proleterya ve onların beynelmîlel erkân-ı harbiyesi bulunan «Komünist Enternasyonal» tarafından bu lüzum his ve takdir edilmiş ise de, halâsları için mücadele etmekte bulunan Şark-ı Karib [ve alelumum müstemleke ve nim müstemleke] ehâlisi tarafından da his ve takdir edilmesi lâzımdır.

Şarkın milliyetperver İnkılâplar devresi yaşamakta olduğunu ve belki de burjuva usûlüne müesses «millî iktisat» hayatına geçmekte bulunduğunu teşrih ederek, şu noktaya da ehemmiyetle işaret etmemiz lâzımdır:

Garbın burjuva İnkılâbı başlıca Fransa İnkılâb-ı Kebiri ile başlamış idi. İnkılâb-ı Kebirin zaferi - burjuva - kapitalist usûl-ü iktisadisinin feodalizm iktisadiyatına galebesi idi. Bu İnkılâba artık 130 - 150 sene müddet oldu derken Garb'ın kapitalist iktisadiyatı kocaldı, ihtiyarladı. Daha geç zuhur eden Amerika kapitalizminin inkişafı daha kısa bir zamanda husule gelmiştir. Japonya kapitalizminin inkişaf ve tekâmül müddeti ise Amerikaninkine nispeten de azdır. Fakat bunların tekâmül ve inkişaf dereceleri ve bunun neticesi bulunan buhrân-ı hâzırları nokta-i nazarından mukayeselerinde pek esaslı farklar görüyoruz. Binaenaleyh zamanca teahhur vukuunda kapitalizm usulünde inkişafın daha seri husule gelmekte olduğu müşahade olunuyor demektir. Esasen fenniyât ve makinada tekâmülün netice-i mantikiyesi de bunu icab ettirir.

Şarkın [ve müstemleke ve nim müstemleke memleketlerin] burjuva iktisadiyatı devrelerinin daha kısa olması zaruridir. Çünkü Şarkın burjuva iktisadiyatı bir sistemi yeni baştan tesis ederek değil, mevcut tekâmülden istifade ederek başlıyor. Bu - bir. Saniyen Şarkın vaziyeti, burjuva iktisadiyatı teessüse başladığı zamanlarda Garpten, Amerikadan ve Japonyadan tamamen başka bir vaziyete mâlikdir. Şark ve alelumum müstemlekeler, Garp ve Amerika ve Japonyanın aksine olarak, beynelmîlel burjuva iktisadiyatının nüfuz ve tehakkümü altında kalmışlardır. Bu nüfuz ve tehakkümden hukuken ve siyaseten kurtarılmak pek yakın bir zamanda husule gelebilirse de, iktisaden ve fiilen kurtarılmak her hâl zamana ve tekâmüle muhtaçtır.

فقط بو زمان و تکاملک حدودینی بیله بورز .
 اولاً بیلیرکه بو تکامل — یعنی بو اقتصادی
 و فعلی استقلال — آنجق ضرب و آمریقاده یکی اصول
 اقتصادیات انکشاف اشدکدن صکره حصوله کلیر .
 و تقدیرده شرقک ملی انقلابدن اجتماعی انقلابه کچمسه
 بلا فاصله حصوله کله بیله جک دیکدر . فقط هر حالده
 محقق اولان ده ا یکی نقطه وارکه ؛ اولرده : شرقدن
 ونیم مستملکه مملکتلردن بر چوغنیک یک قیسه بر
 ملی انقلابدن صکره اجتماعی انقلابه آنلامارینیک
 آرتق برر حقیقت تاریخیه اولماسی ؛ و آرتق فعلی
 نمونلری وجوده کلن اجتماعی انقلاب مفکوره سنیک
 شرقده تحقیقی ایچون ضرب قادر بکله سنیک ضرورتی
 اولمایه جنی کیتیدر . غرب قاپیتالیزم اصول اقتصادیسی
 یاشارکن ، اولنک ایچون اجتماعی انقلاب بهیم و خیالی بر
 شی کوزوکه بیایدی : چونکه آنجق نظریه ده ایدی .
 تحقیق اوزاق و بلکه ده مجال کوزو کوردی . فقط
 شرق ایچون وضیعت تماماً بر عکسدر : اولنک اوکنده
 مشخص بر مفکوره اجتماعی واردر .

۱ — تزلز و حالنده رقم صرم بیله عرض ایدی بورز :
 تورکیانک شرق قریبک و بالعموم مستملکه
 ونیم مستملکه مملکتلرک ملی استقلال حرکاتلری هر نه
 شکلده اولورسه اولسوق بر ضرورت تاریخیه برر ملی
 استقلال حرکاتنیک کندی . سینه مندن دایما زنده و تازه
 قوتلر تدارک و تأمین ایده بیلرسی ایچون انقلابک در بیله
 شمسی و کیشله مسمی ایجاب ایدر .

۲ — ملی استقلالک استحصالی ایچون انقلاب
 ز مجادله نیک هر شعبه حیانه تشمیلی لازمدر . سیاسی ،
 عسکری ، اقتصادی و سائر مجادله لر ، لزومه کوره
 همی بردن ویا آیری آیری اجراء و دوام ایتدیرنیک
 لازمدر . عجم ایدن قوتلرک منشأی و استنادکاهی
 قاپیتالیزم اصول اقتصادیسی اولدیغندن بالخاصه اقتصادی
 مجادله جبهه سی زم ایچون الک مهم بر جبهه در . زم بر
 جبهه من « ملی اقتصاد » و « اقتصادی استقلال »
 استحقاکلرینه استناد ایده جکدر . ابدانکار و احیاکار
 بر ملی اقتصاد سیاستی قاپیتالیزمک اضمه حالایله برابر
 شرقک استخلاصی عین زمانده تأمین ایدر .

۳ — تورکیا ، مصر ، سوریه ، عراق ، ایران ؛
 افغانستان هندستان ؛ تورکستان قافقاسیه و سائر شرق
 قریب اسلام هیئت اجتماعیلرینیک استخلاصی جریان
 و حرکاتلری اقتصادی ماهیت و ، بالری اعتبارله
 یکدیگرینه بکله درلر . دشمنلری مشترک و منافعلری
 عین نقطه لرده در . و بو هیئت اجتماعیلرک تاریخی رول
 و وظیفه لرله بین المللی انقلابی امکچیلرک رول و وظیفه لر
 آراسته کی مشابته ؛ و منافعلری آراسته کی اتحاد
 غایت صبیق بر تشریک مساعی احتیاجی ایجاب ایتدیر
 مکنده در . بناء علیه بین المللی انقلابی امکچیلرک استنادی
 قارل مارکسک « بتون جهان ایشجیلری برله شیکیز ا »
 شمارینی « بتون جهان مظلوملری برله شیکیز ا »
 سکنه قویارق ؛ عموم امکچیلرله شرقلرک متحد بر
 جبهه و باوراق صاحبی اولمالری ضروریدر .

شورایه قادر وضعیه دائر سرد ایتدیکمز مطالعاتی
 کافی کور بورز . و کورواشدرکه وضعیه دائر سطرلریتمز
 وقایعی برر برر صایتمدن عبارت اولماقله برابر نظریات
 و مطالعاتنده عبارت ده کدر . بز موجود حادثات
 اقتصادی و تاریخیه قایت قیسه بر خلاصه یه صیغدرمق
 ایچون بر آز صیغدرق . حقیقی وضیعتی ، وضیعتک
 معنا و ماهیتی کور بیلدک ظن ایدی بورز .

وضیعتک ایجاب ایتدیردیکی وظیفه لر واردر .
 وضیعتک ایضاح و تشریحی بو وظیفه لرینیک اسباب
 موجب مسمی صایلا بیلیر . بونکله برابر بو وظیفه لرک
 معنا ، ماهیت و درجه شموللری آریجه تشریح و تفصیل
 اتمک لازمدر . بناء علیه بالاخره هر برینه برده ستقل
 دهاله ایله عودت اتمک اوزره وظیفه لرک الک دهملری

Fakat bu zaman ve tekâmülün hududunu bilemiyoruz. Olabilir ki bu tekâmül -yani bu iktisadî ve fiili istiklâl- ancak Garp ve Amerikada yeni usul-i iktisadiyat inkişaf ettikten sonra husûle gelir. Bu takdirde Şarkın Millî İnkılâptan içtimai inkilâba geçmesi bilâfâsıla husule gelebilecek demektir. Fakat her halde muhakkak olan daha iki nokta var ki onlar da: Şarktan ve nîm müstemleke memleketlerden bir çoğunun pek kısa bir millî inkılâptan sonra içtimai inkılâba atlamalarının artık birer hakikat-ı tarihiye olması; ve artık fiili nümuneleri vücuda gelen içtimai İnkılâp mefkûresinin Şarkta tahakkuku için Garp kadar beklemek zarureti olmayacağı keyfiyetidir. Garp, kapitalizm usûl-i iktisadisini yaşarken, onun için içtimai inkılâp müphem ve hayalî birşey gözükebilirdi: Çünkü ancak nazariyede idi. Tehakkuku uzak ve belki de muhâl gözükiyordu. Fakat Şark için vaziyet tamamen berakistir: Onun önünde müşahhas bir mefkûre-i içtimaiye vardır.

Şuraya kadar vaziyete dair serdettiğimiz mütalâatı kâfi görüyoruz. Ve görülmüştür ki vaziyete dair satırlarımız vekâif birer birer saymaktan ibaret olmamakla beraber nazariyât ve mütalâattan da ibaret değildir. Biz mevcut hadisât-ı iktisadiye ve tarihiyeyi gayet kısa bir hûlâsaya sığdırmak için biraz sıktık. Hakiki vaziyeti, vaziyetin mana ve mahiyetini gösterebildik zannediyoruz.

Vaziyetin icab ettirdiği vazifeler vardır. Vaziyetin izah ve teşrihi bu vazifelerimizin esvâb-ı mucibesi sayılabilir. Bununla beraber bu vazifelerin mana, mahiyet ve derece-i şümüllerini ayrıca teşrih ve tafsil etmek lâzımdır. Binaenaleyh bilâhare herbirine birer müstakil makale ile avdet et-

mek üzere vazifelerin en mühimlerini «tezler» halinde rakam sırasıyla arz ediyoruz:

1 — Türkiye'nin, Şark-ı Karibin ve bilûmum müstemleke ve nîm müstemleke memleketlerin millî istiklâl harekâtları her ne şekilde olursa olsun bir zaruret-i tarihiye dir: Millî istiklâl harekâtının kendi sinesinden daima zinde ve taze kuvvetler tedarik ve temin edebilmesi için İnkılâbın derinleşmesi ve genişlemesi icab eder.

2 — Millî istiklâlin istihsali için İnkılâp ve mücadelenin her şube-i hayata teşmîli lâzımdır. Siyasi, askerî, iktisadî vesair mücadeleler, lüzûmuna göre, hepsi birden veya ayrı ayrı icra ve devam ettirilmek lâzımdır. Hücum eden kuvvetlerin menşei ve istinatgâhı kapitalizm usûl-i iktisadisî olduğundan bilhassa iktisadî mücadele cephesi bizim için en mühim bir cephe dir. Bizim bu cephemiz «millî iktisat» ve «iktisadî istiklâl» istihkâmlarına istinad edecektir. İbdâkâr ve ihyakâr bir millî iktisad siyaseti kapitalizmin izmihlâliyle beraber Şarkın istihlâsını aynı zamanda temin eder.

3 — Türkiye, Mısır, Suriye, Irak, İran, Afganistan, Hindistan, Türkistan, Kafkasya vesair Şark-ı Karib İslâm heyet-i içtimaiyelerinin istihlâs cereyan ve harekâtları iktisadî mahiyet ve manâları itibariyle yekdiğerine benzerler. Düşmanları müşterek ve menafileri aynı noktalardadır. Ve bu heyet-i içtimaiyelerin tarihi rol ve vazifeleriyle beynelmilel İnkılâpçı emekçilerin rol ve vazifeleri arasındaki müşâbehet; ve menâfileri arasındaki ittihat gayet sıkı bir teşrik-i mesai ihtiyacını icab ettirmektedir. Binaenaleyh beynelmilel İnkılâpçı emekçilerin üstâdı Karl Marks'ın «Bütün cihan işçileri birleşiniz!» şiarını «Bütün cihan mazlumları birleşiniz!» şekline koyarak; umum emekçilerle Şarklıların müttehid bir cephe ve bayrak sahibi olmaları zaruridir.

۱- شرقی و بوجهدن نورکتیا امکجیلری
 کدیرینک وظیفه لری یا کجیل بر مقیاسده تصویب
 و توفیق ایتمه ملی . بین المللی شکرده . ایلدیلدی . پناه
 علیه بین المللی امکجی انقلابینک بر قضا . همی اؤرکن ملی
 انقلابه خدیت ایتیک و بوجهدن نورکتیا اؤرکن ملی
 ضروریلدی . و بونلکه بر راسته باری . کوز او کسده
 بولدی . مق صافی بیلکی و کورکی و صافی تشکیلات
 اقتصادی . تعاریفه وجوده کتیرمیک بر وظیفه دوز و سفار
 ملی انقلابینک همین زمانده بر اجتماعی انقلاب عرفه سی
 اولدیلدی ؟ بیج بر شرقی خاطریدن جفاکار مالی
 بیون جهان بیوک بر تکامل ده رسته آنلارکن شرقی

ده تکامله دوشور و تدریجاً استحصایه مانع اولدیلدی
 و وضعینک لرله امر و انزوا ایتدی . طایفه لر به ندرت
 و بونلرک ایتیک امکجی لر . تاریخاً مادیت و معنایی
 بخش ایتدیر . تاریخک بومده رسته دایم مؤمن و قانع
 اولمق . انجمن ایله ایلدی و ایتیکله لری بوزومت زومدی .
 و کجیل و اؤرکن ملی بر وظیفه هر دهله بورد . اوره
 انقلابینک ایتیکله لری . طایفه قانع اولمق و ایتیک
 ایتدیر . بوزومت لرله تاریخ ایتدیر اوقاف . بوزومت
 خادانان ایتیکله لری .

۲۶ تا ۱۹۲۲ آنقره

ق . ب . ب .

جهانشمول قابیلیت اقتصادیاتیک بحران

ترجمه ایدن . ح . ی . و .

پارل . و . و . و .

۳

کومونه	دوم	بیک طون اعتبارله	کمی انشاآی
۱۹۱۳	۴۱	۵۳	۱۲۶
۱۹۱۸	۲۶	۱۳	۱۴
۱۹۱۳	۱۴.۸	۷	۱۶.۸
۱۹۲۰	۱۳.۸	۵.۶	۹.۴
۱۹۱۳	۸۵	۸۵	۸۵
۱۹۱۷	۳۹	۳۹	۳۹

ایستایله و ایچقنده آلمانین اساسلی بر صورنده داها
 آتاقی دکلمی . فرانسه جهان صایدین بحروم و اوق
 استفاده سته و ایتیکله ایله آمریقانک معدنی آلمه مالک
 ایدی . کذا فرانسه ایتیکله ایتیکله کتیردن کی سرمایه سی
 حرب ایچون ، تحریک ایدمیلدی . لکن بالکین ،
 حرب طرفدن خراب ایدیش واسع ناحیه لر مالک
 اولدیلدی کی انسان ضایعاتی . آلمانین ده اچدی اولدی
 اکر آلمانیاه نسته فرانسه ایچون قیاسی بر تالمو
 پایارسق فرانسه نی بوجه آتی بولور :

حیوانلر بوزوملی حوانلر بار کور خنزیر
 بوزوملر بوزوملر بوزوملر

۱۹۱۳ ده آردکلمی : فرانسه معدن عملده سی طرفدن بومی
 و ملی استحصایات ملا ۱۹۱۳ ده ۶۹۵ کلونه ۱۹۱۸
 ۵۶۴ کلونه بوشده . حرب اوقاصی آلمانی غلب
 فرانسه تملک کسده آلمان ده آردکلمی بوزوملر
 استحصای سایدیلدی . فرانسه آلمانیلک ضروریه
 ایدن بر آتیکله لری .

4 — Şark ve bu cümleden Türkiye emekçileri kendilerinin vazifelerini yalnız mahalli bir mikyasta tasavvur ve telâkki etmemeli. Beynelmilel şekilde kabul eylemelidir. Binaenaleyh beynelmilel emekçi İnkılâbının bir faslı mühimmi olan Milli İnkılâba hizmet etmek ve bu uğurda fedakârlık yapmak zaruridir. Ve bununla beraber, istikbali daima gözönünde bulundurmak, sınıfi bilgi ve görgü ve sınıfi teşkilât-ı iktisadiye ve teavvüniyye vücuda getirmek bir vazifedir ve haktır. Milli İnkılâbımızın aynı zamanda bir İçtimaî İnkılâp arifesi olduğunu; hiçbir şarklı hatırdan çıkarmamalı; bütün cihan büyük bir tekâmül devresine atlarken Şarkın da te-

kâmüle doğru tedrici istihzârâtına mani olmamalıdır.

Vaziyetin bizlere emir ve ilzam ettiği vazifeler bunlardır. Ve bunların ifâsının imkânını bize tarihin maddiyet ve muayyeniyeti bahşetmiştir. Tarihin bu mukaddera-tına daima mü'min ve ka'ni olmak ve kemâl-i azm ile ileri, daima ileri yürümek lâzımdır. Ve en birinci ve en son bir vazifemiz daha vardır. O da: inkılâbın inkişafına, terakkisine ve zaferine ka'ni olmak, imân etmektir. Bu imanı bize Tarih-i Hâzırın ufak, büyük hadisâtı telkin etmektedir.

26 Mart 1922 Ankara K.B.

CIHANŞUMÛL KAPİTALİST İKTİSÂDİYATININ BUHRANI

Yazan: E. Varga

3

Tercüme eden: H.İ.V.

İtalya ve Belçika'da Almanya'dan esassız bir surette daha aşağı değildi. Fransa cihan satışından mahrum olmamak istifa-desine ve İngiltere ile Amerika'nın muavenetini almaya mâlik idi. Keza Fransa e-nebi memleketlerdeki sermayesini harp için, tahrik edebildi. Lâkin bilâkis, harp tarafından harabedilmiş vâsi nahiyelere mâlik olduğu gibi insan zaiyatı da Almanya'dan daha çok oldu.

Eğer Almanya'ya nisbetle Fransa için kıyasî bir tablo yaparsak Fransa'yı bervech-i âti buluruz:

Hayvanlar	Boynuzlu hayvanlar	Beygir	Hıncır
	Milyon itibariyle	Ruûs	
1913	14.8	7	16.8
1920	12.8	4.6	9.4

1913 de buğday hâsılâtı 84 milyon hektar idi.

1917 de 39 milyon kental ve 1918 de 47,5 milyon kental.

İstihsal milyon itibariyle bervech-i âtidir.

	Kömür	Demir	Bin ton itibariyle gemi inşaatı
1913	41	5,3	176
1918	26	1,3	14

Düvün-u Umûmiye Harbin bidâyetinde takriben 33 milyara yükseldi. Harbin sonunda ise 300 milyara doldu. Kâğıt para tedavülü 6 milyondan 30 milyon Franga çıktı ve mehûzât cetveli Almanya'ya göre fevkalâde arttı: 1913 raporiyle 341 hayat pahalılığı amele yevmiyelerinin tezayüdünden daha çok yükselmışti, hakiki yevmiye ise azaldı fakat sa'y varidâtının tenakusu Fransa'da Almanya'dan daha az değildi: Fransa maden amelesini tarafından yevmi vasatî istihsalât meselâ 1913 de 695 kiloya ve 1918 de 564 kiloya düştü. Harbin iktisadi indirâsı galip Fransa memleketinde Almanya'dan daha az değildir. Bu zaferin istifai sayesinde ki Fransa - Almanya'nın zararına olarak...

صوگرا بوجھ تکرار عودت ایدہ جکیز .

انگلترہ . حقیقی محارب ہوتون مملکتوں یالکر
 انگلترہ در اقتصادی اندراسہ اک آز مروض قالدہنی ظن
 اولوور . ایشہ اسبابی : عربک بدایندہ اونک اوردوسی
 یوقدی و او آنجق حربک صوگندہ ہوتون قوتی صرف
 ایتدی ؛ عمومی برطرزہ او حربہ آز انسان کوندردی
 و آز صایمانہ مالک اولدی ، ہودیانک اک زنکین مملکتی
 ایدی و حرب مصرفی ، کندی استحصال جہازینہ
 دو قومغفسزین ، اعتباری واجبی روس سرمایہ سی
 صاہبندہ قالاہ بیلدی . ہونسن ماشقا انگلترہ کندی حرب
 مصرفی دیگر مملکتلرہ نظر آ داہا قلاہ تادیہ ایتدی :
 او ویرگی ویدہنی بلا واسطہ وشدنہ ایشلندی
 حرب نتیجہ سی برظاہری زکیہ نشمہ تشکلی منع ایتدی .
 واردات جاریہ ایلہ مصارفک فوق العادہ برقیسی اوردی .
 اصلا بک بویوک بر مہالباق اولدی (۱۹۱۸) نشرین ثانی
 ایستاتستیقی دہ تجارت عمومی رقمی ۲۲۶ ، اقتصاد ۱۹۱۸
 نشرین ثانی (۲۸۳) [۱] استحصالانک وسی وارداتک
 تناقصی بورادہ دخی نظام ایتدی .
 استحصال ملیون طون اعتباریلہ بروجہ آتی

مملکتلر اوزرندہ کی تأثیری ، ہونلر آردہ سندہ جہا ہر مقصدہ
 وژا ہونیایی صایہ بیلرز . - تنوع ایتدی . آوروپانک
 کوچوک مملکتلری ، محاربلرک تدارکیسی کی ، حربہ
 بدایندہ استفادہ ایتدیلر .

فقط کوچوک مملکتلری ، جہان بازارینہ نایبیلرند
 وری آوروپانک اقتصادی خرابیتدن دولایی دوا ملی
 استفادہ تأمین ایدہ مدیلر ؛ اونلرکدہ وضعیتی ہوزولدی
 و تفسیح ایتدی . [۲]

حقیقی قیمتلر رینہ اونلرہ ترام ایدن کاغذ پارا
 حالندہ کی قیمتلر ایلہ آلتوندن باشقاسی اولدی ، بی طرہ
 فلقلرینی محافظہ ایچون ہابیلان عسکری استحضارات
 اونلرہ بویوک فدا کاراقلرہ مال اولدی .

حرب استاسندہ ۱۹۱۵ ، ۱۹۱۹ ، دیون عمومیہ
 بروجہ آتی تراید ایتدی :

۱۸۲	یوروج
۱۴۲	اسوج
۱۵۶	دانجارقہ
۱۳۸	ہولاندا
۱۱۶	اسویجرہ

وہو مملکتلرہ حیات مہالبانی محارب مملکتلرہ کی
 قدر بیوک اولدی .

حربدن حقیقی استفادہ لر تأمین ایدن مملکتلر
 آوروپا خارچندہ ہولونلر ، آسریقا و ژاپونیا اولدی .
 بناء عایہ حربدن اول انگلترہ جہانی ادارہ ایدر قایتالیست
 مملکتی ایکن حربدنبری جہانی ادارہ ایدر قایتالیست
 مملکتی جہا ہر متحدہ اولدی .

[۲] مثلا دا بچر قندہ شولہ صایلیوردی :

مخازیر	بارگیر	ہوسوزلی	حیوانات	۱۹۱۴
۲۰۵	۰.۶	۲.۵	۰.۱	۰.۶
۰.۶	۰.۵	۰.۱	۰.۱	۰.۱

ویریوردی :

کور خامدیر جلیت بیٹ طون اعتباریلہ
 سفائ انشا آتی

۱۹۱۳	۲۹۲	۱۰.۳	۷.۷	۱۹۲۳
۱۹۱۸	۲۳۱	۹.۱	۸.۵	۱۳۴۸

بالفکس زراعت استحصالاتی چہ غالدی . پیشانمش
 اراضی سطحی تنوع ایتدی ؛ ہندای خاصہ فی ۱۹۱۴
 ۱۶.۵ ملیون کنتال ۱۹۱۸ ۲۵.۵ ملیون کنتالہ یوکسلدی
 انگلترہ اقتصادیاتی فوق العادہ مضطرب اولدی . فقط
 بری محاربلرک کیلہ اصلا قبایس اولونہ ماز .

فی طرف قایتالیست . مملکتلرہ حربک فی طرف

sonra bu bahse tekrar avdet edeceğiz.

İngiltere. Hakiki muharip bütün memleketlerden yalnız İngilteredir iktisadi indirâsa en az mâruz kaldığı zan olunur. İşte esbabı: Harbin bidâyetinde onun ordusu yoktu ve o ancak Harbin sonunda bütün kuvvetini sarfetti; umumî bir tarzda o Harbe az insan gönderdi ve az zaiyâta mâlik oldu, bu dünyanın en zengin memleketi idi ve Harp masraflarını, kendi istihsal cihazına dokunmaksızın, itibari ve ecnebi Rus sermayesi sayesinde kapatabildi. Bundan başka İngiltere kendi harp masraflarını diğer memleketlere nazaran daha âkilâne te-diye etti:

O vergi vidasını bilâvâsıta ve şiddetle işletti Harb neticesi bir zahiri zenginleşme teşekkülünü men etti. Varidât-ı câriye ile mesarifin fevkalâde bir kısmını örttü. Asla pek büyük bir pahallılık olmadı (1918 Teşrinisâni istatistikte ticaret-i umumiye rakamı 226, iktisat 1918 Teşrinisâni 283) [1] İstihsâlâtın vus'u varidâtının tenakusu burada dahi tezahür etti.

İstihsal milyon ton itibariyle bervech-i âti veriyordu:

	Kömür	Ham demir	Çelik	Bin ton itibariyle Sefain İnsaatı
1913	292	10,3	7,7	1923
1918	231	9,1	8,5	1348

Bilâkis ziraat istihsâlâtı çoğaldı. İşlenmiş arazi sathı tevessü etti; buğday hası-lâtı 1914 16,5 milyon kental 1918 de 25 milyon kentale yükseldi. İngiltere İktisadiyatı fevkalâde mustarip oldu. Fakat herri muhariplerinkiyle asla kıyas olunamaz.

Bitaraf kapitalist memleketler - Harbin bitaraf memleketler üzerindeki tesiri,

bunlar arasında Cemahir-i Müttehida ve Japonya'yı sayabiliriz. - tenevvu etti. Avrupa'nın küçük memleketleri, muhariplerin tedârikçisi gibi, Harbde bidayette istifade ettiler.

Fakat küçüklüklerini, cihan pazarına tâbiyetlerinden ve Berri Avrupa'nın iktisadi harabiyetinden dolayı devamlı istifade temin edemediler; onların da vaziyeti bozuldu, ve tefessüh etti. [2]

Hakiki kıymetler yerine onlarda teraküm eden kâğıt para halindeki kıymetler ile altından başkası olmadı, bitaraflıklarını muhafaza için yapılan askeri istibzârât onlara büyük fedakârlıklara mal oldu.

Harb esnasında 1915, 1919 Düyûn-u Umumiye bervech-i âti tezayüd etti:

Norveç	182
İsveç	142
Danimarka	156
Hollanda	138
İsviçre	116

Ve bu memleketlerde hayat pahallığı muharip memleketlerdeki kadar büyük oldu.

Harbden hakiki istifadeler temin eden memleketler Avrupa haricinde bulunanlar, Amerika ve Japonya oldu. Binaenaleyh Harbden evvel İngiltere cihanı idare eder kapitalist memleketi iken Harbden beri cihanı idare eder kapitalist memleketi Cemahir-i Müttehida oldu.

[2] Meselâ Danimarka'da şöyle sayılıyordu:

Hayvanat	Boynuzlu Beygir	Hanâzır
	Ruûs	Milyar itibariyle
1914	2,5	0,6
.....	2,1	0,5
		2,5
		0,6

ایندی پو عملگنده وقوعه کان تحولات اقتصادی بی
 یک یقیندن مطالعه ایتمکه مجبورز .
 آمریکا جاهیر متحده سسی پارلاق بر ملی اقتصادک
 انکشافه الزم مان پوتون موضعی منافعی کندی کشورگری
 آوزرنده برلشد بریورلردی [۱] : این اقلیم ، واسع
 منبت اراضی ، کوهور ، دهر ، باقیردن تحت الارض
 زنگین خزینلر ، مقلانیه بر استحصاله اکثریا اوروپاده
 انکل اولان مانع لردن (کوبلونک جهسانی و صنف
 خرافاتی) قورتولمش و یک جائیشقان معلم بر خلق .
 اگر صوک اون سنه طرفنده جاهیر متحده یک اقتصاد
 انکشافه بر نظر عطف اینده یک اولورسوق ، فایتالیزمک
 بلانوقف بوکسه که دوضعی جیقدینی مشاهده اولونور :
 صنایک ترقیبی) سرمایه ترکیب عضوینک تزیادی و بانئینجه
 صنایعده اولدینی قدر زراعنده عمله نیک وسطی سپینک
 یوکسلن واردتی [۲] عن زمانده سرمایه تکانی بو یوک بر
 قوتله انکشاف ایندی . مع هذا جریدن اول جاهیر متحده نیک
 وروپالی مضاده سوق و اداره ایتمدیکی ایتمیالیست . ستمک سیاسیتی
 وقعه سسی (بوکی نمایات اسپانیاه فارشی یا پلان مظفر
 حربده کندی کوستردی ، بو محاربه جاهیر متحده به
 ایلمک مستلک لرنی اکتساب ایندردی) مواد ابتدایی
 دن عملکتک واسع زنگینگری ایله ایضاح اولنور .
 اقتصاد بائجی غریه سندن ۵ - ۳ - ۱۹۲۲ شایان
 استفاده بر مطالعه عرض ایدهم :

آمریقا صنایعی طرفندن اشغال اولونان موقعت فوق العاده
 بو کسکتکی عمله سنک شدتلی تمغه حمل اولنالی در ، آمریکا
 ایشجیبسی یک مکمل و مستحصل ماکنلری قولانیور .
 مثلا بموق صنایعی بریتانیانک ال اساسی بر صنایعی
 کی عد اولونور ، مع هذا جاهیر متحده عمله سنک
 وارداتی انکلتزه عمله سنک کندن فوق العاده چوقدر .
 ۱۹۰۷۱ ده سنوی بموق استحصالاتی ۲۳۶ استرلینگ
 لیراسی تخمین اولونوردی . آمریکا عمله سنک استحصالاتی
 ایسه ۱۹۰۹ ده ۳۳۲ استرلینگ لیراسی ایدی اوقت که
 آمریکا علی العموم صنایعده سنوی وارداتی انکلتزه
 عمله سنک کندن یوزده یوزاللی فضل ایدی . یا لکنز
 بموق صنایعده امریقاده بیک عمله ایله ۳۴۳۳ بارگیر
 قوتنی اشغال ایديووردی ، حالوکه انکلتزه ده بیک عمله
 انجق ۲۲۱۴ بارگیر قوتنی اشغال ایديووردی امریقاده
 بیک عمله به نسبتله بارگیر قوتنی مقدارینک بو کسکتکی
 دوضیردن دوضیری به عمله سنک ارتفاعنده کی بو کسکتک
 تقابل ایدر . جاهیر متحده داهسا ۱۹۰۵ ده بو قاریده
 عرض ایندی کمز مضاده بزم ستملکه تملکتی ایدی :
 ۴۶۰.۰۰۰.۰۰۰ دولاراتی قاریقه حاصلاتی ادخالانه
 مقابل بر ملیاراتی مواد ابتداییه واطنه ویه اخراجانه
 مالک ایدی .

حرب انسانده جاهیر متحده نیک اقتصادی انکشافی
 توقف ایتمک شویله دورسون او آنا قدر اولدیفندن زدها
 زیاده سریع بر صورتده دوام ایندی . جهان بازارنده
 آلمانیا وانکلتزه رقابتندن قورتولدیمندن دولای خارجی
 تجارت بازاری بالخاصه مرکزی و جنوبی آمریکا ده یک
 چوق توسیع ایندی ، عینی زمانده دول استلافه نیک
 تدارکیسی اولدی : اولنره عظیم مقدارده حرب مالزمنه سسی
 بیجهک و مواد ابتداییه ویردی ؛ جاهیر متحده نیک کیش
 استحصالی وساطتی تماماً قابل استفاده بر حاله قولدی .
 محاربت مملکتلرده ، انکلتزه داخل ، استحصالی و قابلیت

انکلتزه و آمریکا استحصالی استاتستیکلرینه نظراً
 ۶۹۱۹۷۴۶۱۹۷۳۴۰۰۰ استرلینگ لیراسی صنایعی قیمتده استحصالات
 پایدیلر . حالوکه ۶۶۱۰۵۰۶۶۱۰۵۰۰۰ آمریکا عمله دی ۴۱۳۴۴۲۱۰۰
 قیمتده استحصالی پایدیلر . تصویر آخر ایله : ایکی آمریکا
 عمله سسی تماماً بش انکلتزه عمله سسی قدر واردات ویریسوردی
 [۱] انترناسیونال قومومویشک ۱۷ نومرولو نسخه ستمک
 مقاله سزه بائیکر .
 [۲] بوفه آ . شادوسلک کتابنده منصلاً تحلیل اولوندی .

İmdi bu memlekette vukua gelen tahvülât-ı iktisadiyeyi pek yakından mütalea etmeye mecburuz.

Amerika Cemâhir-i Müttehidesi parlak bir millî iktisadın inkişafına elzem hemen bütün mevzii menafii kendi kişverleri üzerinde yerleştiriyorlardı [1]: İyi iklim, vâsi münbit arazi, kömür, demir, bakırdan tahdelarz zengin hazineler, âkılâne bir istihsale ekseriya Avrupa'da engel olan manialardan (köylünün cehaleti ve sınıf hurâfâtı) kurtulmuş ve pek çalışkan mualllem bir halk. Eğer son on sene zarfında Cemâhir-i Müttehide'nin iktisadi inkişafına bir nazar atfedecek olursak, kapitalizmin bilâ tevakkuf yükseğe doğru çıktığı müşahade olunur: (Sanayiî terakkisi) sermaye terakib-i uzvisinin tezayüdü ve binnetice sanayide olduğu kadar ziraatte de amelenin vasatı sa'yının yükselen varidâtı [2] Aynı zamanda sermayenin tekâsüfî büyük bir kuvvetle inkişaf etti. Mahâzâ Harpten evvel Cemâhir-i Müttehidenin Avrupalı manâda sevk ve idare etmediği imperyalist müstemleke siyaseti vakası (bu gibi temayülât İspanya'ya karşı yapılan muzaffer harpte kendini gösterdi, bu muharebe Cemahir-i Müttehideye ilk müstemlekelerini iktisap ettirdi) mevad-ı iptidaiyeden memleketin vâsi zenginlikleri ile izah olunur.

İktisadiyatçı gazetesinden 5-3-1922 şâyân-ı istifade bir mütalea arz edelim :

İngiltere ve Amerika istihsal istatistiklerine nazaran 6919746 İngiliz amelesi 1909'da hatt-ı âzami 1617340000 isterling lirası sayısı kıymetinde istihsalât yaptılar. Halbuki 6615046 Amerika amelesi 4134421000 kıymetinde istihsal yaptılar. Tâbir-i âhar

[1] Enternasyonal Komünist'in 17 numaralı nüshasındaki makalemize bakınız.

[2] Bu vaka A. Şadussel'in kitabında mufassalan tahlil olundu.

ile : İki Amerika amelesi tamamen beş İngiliz amelesi kadar varidat veriyordu. Amerika sanayii tarafından işgal olunan mevkiin fevkalâde yüksekliği amelesinin şiddetli temettuuna hamlolunmalıdır, Amerika işçisi pek mükemmel ve müstahsil makinaları kullanıyor. Meselâ pamuk sanayii Britanya'nın en esaslı bir sanayii gibi addolunuyor. Mahazâ Cemâhir-i Müttehide amelesinin varidâtı İngiltere amelesininkinden fevkalâde çoktur. 1907'de senevi pamuk istihsalâtı 236 isterling lirası tahmin olunuyordu. Amerika amelesinin istihsalâtı ise 1909'da 332 isterling lirası idi. O vakit ki Amerikanın alelumum sanayiinde senevi varidâtı İngiltere amelesininkinden yüzde yüzelli fazla idi. Yalnız pamuk sanayiinde Amerika'da bin amelesi ile 3433 beygir kuvvetini işgal ediyordu, halbuki İngilterede bin amelesi ancak 2214 beygir kuvvetini işgal ediyordu. Amerika'da bin ameleye nisbetle beygir kuvveti miktarının yüksekliği doğrudan doğruya amelesi sa'yının istinfaındaki yüksekliğine tekabül eder. Cemâhir-i Müttehide daha 1905'de yukarıda arzettiğimiz manâda bir müstemleke memleketi idi: 460.000.000 dolarlık fabrika hâsılâtı ithâlâtına mukabil bir milyarlık mevad-ı iptidaiye ve işeveye ihracatına mâlik idi.

Harp esnasında Cemahir-i Müttehide'nin iktisadi inkişafı tevakkuf etmek şöyle dursun o ana kadar olduğundan daha ziyade seri bir surette devam etti. Cihan pazarında Almanya ve İngiltere rekabetinden kurtulduğundan dolayı harici ticaret pazarı bilhassa merkezi ve cenûbi Amerika'da pek çok tevessu etti; aynı zamanda Düvel-i İtilâfiye'nin tedarikçisi oldu: Onlara azim miktarda harp malzemesi, yiyecek ve mevad-ı iptidaiye verdi; Cemâhir-i Müttehide'nin geniş istihsal vesaiti tamamen kabili istifade bir hale kondu. Muharip memleketlerde, İngiltere dahil, istihsal ve kabiliyet-i

استحصالیه آزالدقجه بونلر ، بالعمکس آمریقاده بیوک بر سرستله آردی . ایشته بعض ارقام :

استحصالیه مایون طون اولهوق کوستریلشدر :

۱۹۱۸	۱۹۱۳
۶۱۵	۵۱۷
۳۹۰۳ (۱۷-۹۱۸)	۳۵۰۰ (۱۳-۹۱۴)
۸۰۶	۵۰۴۹
۳۵۵۰۹	۲۴۸۰۴
۳۱۰	۲۳۶ (۱۹۱۴)
۱۱۰۹ (۱۷-۹۱۸)	۱۴۰۹
۸۶ (۱۹۱۸)	۲۰۴۵
۲۰۳۳	۲۷۶ (یک طون اعتبارله)
۱۹۷۴۰۱۶	۸۹۲۶۱۸ (تحدی)
۱۹۱۹	۱۹۱۵

بتون ک اهمیتلی مواد ابداتیهدن ، یالکس بموق ابی نتیجه لر ویرمده ، بالعمکس کرمور ، دمبر ، باقیر ، پترول بیوک بر ترید کرسدیبار . فغان وادتوموبیللرک وکذا بموق استهلاکات عظیم تریدی سنایه ترقیسه دلالت ایدر [۱]

حیواناتک تعدادی آیدکی ارقامی ویرد :

۱۹۱۰	۱۹۰۸	۶۱۰۸	۵۸۰۲
۱۹۲۰	۲۱۰۶	۱۸۰۱	۱۲۰۸

حرب ایشاندن جاھیر متحده ک سسی وارداتی آوروپانک عکسه اولهوق سناقص ایتدی . معنیبارک استحصالی ، سعیک عمومی ایدات قیاسی جاھیر متحده ک [۱] ستانسان یازون ۱۹۲۰ . مع الاسف صوک تمناک ویردیکی معلومات هنوزمه فرده دکادر .

بتون زفت معدنلری نواحی سی ایچون آیدکی نابلوده کوستریلور :

طون اعتبارله

۱۹۱۳	۳۰۶۱	۲۳۲
۱۹۱۸	۳۴۸	۲۵۲

معمله ک بومی وارداتی سنه ده سی کونلری وعددی

۱۹۱۳	۸۳۹
۱۹۱۸	۹۶۸

عمله ک سنوی حاصلاتی

ایضاحه لزوم یوقدزکه بوا دوال ایچده حرب ایشاندن جاھیر متحده ده حصوله کلن پهالوق (لوروات عتروت ایشده قس ۱۹۱۸ سنه سی ایچون ۱۹۱۳ سنه سنه نسبه یوزده یوز یگریمی بش بر ترید کوستریلور) اوردوبام وقوعه کلن پهالوق حاد سنه نظر ایک اقتصاد ایدر . بوزاده پهالوق استحصالی تزلدن ، تجارنک فقداندن ، اسبه کول لاسیویدن اباری کلشدر . آمریقاده ، بوکسلن قیادتلر کوستریورکه استحصالی تریدینه رغماً یکی دیس حال خرید بولنان آوروپا استحصالی ایشده قیامت سی . درل ایشلافه بتون امریقا حصولاتی بوکسلن قیاتله مص ایدر بوردی . جاھیر متحده ک اخراجات فضله سی بر وجه آتی ملیون دولاره مساعد اولوردی .

۱۹۱۳	۱۹۱۴	۱۹۱۵	۱۹۱۶	۱۹۱۷	۱۹۱۸	۱۹۱۹
۶۹	۳۲۴	۱۷۷۶	۳۱۹۱	۳۲۸۱	۳۱۱۷	۴۰۱۶
۱۹۲۰						
						۲۹۴۹

۱۹۱۵ دن ۱۹۲۰ به قدر ۱۸۲۳۰ ملیون دولاریکون . مملکتک صنایع ایشکشی ۱۹۱۹ ده ۲۰۷۲ ملیون دولار قیمتده فابریقه معدنلاری اخراج ایشکشیه نظامی ایدیه ردی ، یالکس ایشده مادی ۱۴۰۸ ملیون دولاره ترفیع ایشکشی (ادحالات تزیل ایدلک سوریلله) . جاھیر متحده بر صنایع اخراجات مملکتی اولدی . جاھیر متحده بو ۱۸ ملیون دولار ایچون به استحصالی ایددی .

istihsaliye azaldıkça bunlar, bilâkis Amerika'da büyük bir süratle arttı.

İşte bazı erkâm:
İstihsal milyon ton olarak gösterilmiştir:

	1913	1918
Kömür	517	615
Ham Demir	(13-914) 35,50	39,3 (17-918)
Bakır	5,49	8,56
Petrol	248,4	355,9
Buğday	(1914) 236	310
Balya halinde		
Pamuk	14,9	11,9 (17-918)
Pamuk istihlâkâtı	2,25	3,86 (1918)

Yüksek Deniz İnşaatı

(Bin ton itibariyle)	276	3033
Otomobil (ittihadı)	892618	1974016
	1915	1919

Bütün en ehemmiyetli mevad-ı iptidaiyeden, yalnız pamuk iyi neticeler vermedi, bilâkis kömür, demir, bakır, petrol büyük bir tezayüd gösterdiler. Sefain ve otomobillerin ve keza pamuk istihlâkâtının azim tezayüdü sanayiın terakkisine delâlet eder.[1]

Hayvanatın tâdâdı âtideki erkâmı verir:

Milyon Ruûs Halinde

Hinzır	Boynuzlu	Beygir	1913	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920
58,2	61,8	19,8	69	324	1776	3191	3281	3117	4016	2949
12,8	48,1	21,6								

Harp esnasında Cemâhir-i Müttehide'nin sa'y varidâtı Avrupa'nın aksine olarak tenakus etmedi. Madencilerin istihsali, sa'yin umumî varidat mikyası Cemâhir-i Müt-

tehide'nin bütün zift madenleri nevâhisi için âtideki tabloda gösteriliyor:

Ton İtibariyle

	Her Amelenin Yevmî varidatı	Senede sa'y günleri ve adedi
1913	3.61	232
1918	348	252

Amelenin Senevî Hasılâtı

1913	839
1918	968

İzaha lüzum yoktur ki bu emval içinde Harp ensasında Cemâhir-i Müttehide de husûle gelen pahalılık (Lopirivat Strot İndeks 1918 senesi için 1913 senesine nispeten yüzde yüzyirmibeş bir tezayüd gösterilir) Avrupa'da vukua gelen pahalılık hadisesine nazaran pek iktisadidir. Burada pahalılık istihsalin tenezzühünden ticaretin fıkâdânından, ispektilasyondan ileri gelmiştir. Amerika'da, yükselen fiyatlar gösteriyor ki istihsalinin tezayüdüne rağmen yeni dünya hâl-i harpte bulunan Avrupa istihsalinin açığını kapatamadı. Düvel-i İtilâfiye bütün Amerika mahsûlâtını yüksek fiyatla massediordu. Cemâhir-i Müttehide'nin ihracat fazlası bervech-i âti milyon dolara müsait oluyordu.

1915'den 1920'ye kadar 1823 milyon dolarlık bir yekûn. Memleketin sinai inkişafı 1919'da 2072 milyon dolar kıymetinde fabrika mamulâtı ihraç etmesiyle tezahür ediyordu, yalnız iâşe mevadı 1408 milyon dolara tereffu etmişti (İthalât tenzil edilmek suretiyle). Cemâhir-i Müttehide bir sinai ihracat memlekti oldu. Cemâhir-i Müttehide bu 18 milyon dolar için ne istihsal etti?

[1] İstatisman Yarbon 1920
Maalesef son ta'dât'ın verdiği malumât henüz tasarrufumuzda değildir.

حرفه اولدینی قدر زاپونیا حقیقه اوقوسر اصولی و حله
 معلومه مالک دنگر .
 بناء علیه بالکزر الکامرتلی آناری خلاصه ایده چکر .
 رسمی معلومه نظر آرزو یکی شرق ، (جلده ۲۵
 جزو ۱۹) نقل ایدبورگه درت حرب سلسله طرفنده
 ژاپونیا ۴۴۰ مبدون بن سرمایه ایه (۱۴۰۰۰) یکی
 اعمالخانه و بیوک دستکاه تأسیس اولومشدر ؛ بو
 اعمالخانه دد-دکاهلر ۲۶۰۰۰۰ عملیاتخدا م بدیوردی
 عین مأخذه نظر آرزو عا بعدن اول ، ژاپونیا آحق
 ۵۶۰۰۰۰ بن سرمایه و ۱۶۰۰۰۰ عمل ایه ؛ ۵۰۰
 فابریقه واردی .
 استحصالات زایدی بوجه آتی ارقامدن استخراج
 اولونور :

کوتور	بایک	جایک عمومی استهلاکی
۱۹۱۳	۱۷۰	۱۹۱۴ - ۲۰۸۲
۱۹۱۸	۲۱۰	۱۹۱۷ - ۵۰۲۹
کنه بر (میلورلیور)	سفاتن انشائی	
۱۹۱۰	۲۰	۱۹۱۰
۱۹۱۸	۱۷۸	۱۹۱۸

مؤسسات مالوده کی باریا ده بولوی ۲-۶۷ ملاری بونا
 کندی ؛ اجنبی وضع اولونان آقجه ۲۸ ملاری بن در .
 تجارت خارجه ده ژاپونیا بالخاصه آسیا ، هندیه و شرقی
 آفریقایه پایلدی . تنگه رابر ژاپونیاک منی اقتصادیانک
 انکشافی جاهیر متعده به فارشی ؛ طبیعی مرفعه حسن
 اولونور درجه ده اولان آشکافتدن دولایی بک زناد
 ضعیف اساسلره مالک ایدی .
 عینی سیدن ، بو نواحیه آرزو با رقابتک تکرار
 کور و غمی ژاپونیاک موقیتلری تکرار موضوع مینا کرده
 قوبدی که ارنی ایلر ده کور چکر .
 دهوار

۱- اور و پتک المزی اراسنده بولونان امریقاییلرک
 کعدر قیمتتری تکرار امریقاییلره عودت ایتدی . بونور
 ۳ : ۵ ملون دولار نجهین اولنه بیایر .
 ۲- بوتون دیزاده موجود آلتون احتیاطلر بک
 (۱۵۰۱) ملون استرلینگ الوندن ، نصفندن فضله سی
 نام ۸۵۲ ملون استرلینگ ابراسی حال حاضرده جاهیر
 متعده طویلاندیر .
 ۳- جامیر تحه اور با باقه لرته ، شهر لره
 دولتره بک چوق میلاردن لار استقراض ویدی . کنده
 آمریکا سرمایه سی صنایع ایشلرک قازانج و اطه سله
 استحصالی سرمایه سی کی اوردی بیه دوشوریدن دوشوری بیه
 کردی .

بو تکاملی بوجه آتی مختصر آ خلاصه ایده بیلیز
 آمریقانک ملی اقتصادیان حرب اسط-سله حقیقی لامله سی ،
 بالکن اوقوتلندی ، استحصالی نزدیک ایتدن ، بوزراحی
 مستملکه ملکیتکدن اخراجاجبی صنایع بر ملکیت حاله
 تحول ایتدی .
 بوجلی بر ملکیت ایکن مستقرض بر ملکیت اولدی
 بر آمریکا دولتی ایکن مظم رجهان امپریالیستی اولدی .
 جاهیر تحه اوردی بیه فارشی قازاندینی ظفرده کوانی
 مثال شونده کورلیور کورلور ، بوتون اوردی بادی کی قیمتلری
 دیت ایدیلرک اوزره ، یوزده اولدن یوزده ملقسان
 طقوزده بر آقجه فرقه نابع اولدی .

ژاپونیاک انکشافی

ژاپونیاک انکشافی ، اساس اعتبارله ، جاهیر
 متعده ملک کیک ، عینی در ، بالکزر دها ازمق ایدمدر .
 جودکالزم شرائط ، یعنی زکیکن طبیعی جرمه لره ، استحصالی
 وسطه لر بک اختاره ، و امریقا برونله نایسک بوسک
 قابلیت استحصالی سی بوردی نقصاندیر . مع هذا امریقا

1 — Avrupa'nın elleri arasında bulunan Amerikalıların kâğıt kıymetleri tekrar Amerikalılara avdet etti. Bunlar 3:5 milyon dolar tahmin olunabilir.

2 — Bütün dünyada mevcut altın ihtiyatlarının (1501) milyon isterling altından, nisfından fazlası tamam 852 milyon isterling lirası hâli hâzırda Cemâhir-i Müttehîde de toplandı.

3 — Cemâhir-i Müttehîde Avrupa bankalarına, şehirlere devletlere pek çok milyarlar istikraz verdi. Keza Amerika sermayesi snai işlerin kazanç vasıtasıyla istihsal sermayesi gibi Avrupa'ya doğrudan doğruya girdi.

Bu tekâmülü bervech-i âti muhtasaran hülâsa edebiliriz. Amerikanın milli iktisadî-yâtı harp vasıtasıyla hafifledi, bilâkis kuvvetlendi. İstihsal tezayüd etti. Bir zirai müstemleke memleketinden ihracaatçı snai bir memleket haline tehavvül etti.

Borçlu bir memleket iken müstakriz bir memleket oldu. Bir Amerika Devleti iken muazzam bir cihan imperyalisti oldu.

Cemâhir-i Müttehîde'nin Avrupaya karşı kazandığı zaferde en iyi misal şunda görülmüyor ki dolar, bütün Avrupa'daki kıymetlerine nisbet edilmek üzere, yüzde ondan yüzde doksan dokuza bir akçe farkına tâbi oldu.

Japonya'nın İnkişafı

Japonya'nın inkişafı, esas itibariyle, Cemâhir-i Müttehîde'ninkinin aynıdır, yalnız daha az mikyastadır. Çünkü elzem şerait, yani zengin tabii hazineler, istihsal vasıtalarının itharı ve Amerika proletaryasının yüksek kaabiliyet-i istihsaliyesi burada noksandır. Mahâzâ Amerika hakkında olduğu kadar Japonya hakkında o kadar usû-

lü veçhile malûmâta mâlik değiliz.

Binaenaleyh yalnız en ehemmiyetli asârı hülâsa edeceğiz.

Resmi malûmata nazaran: «Yeni Şark» (Cilt 5, cüz 19) Naklediyor ki dört harp senesi zarfında Japonya'da 440 milyon yen sermaye ile (14 000) yeni imalâthâne ve büyük tezgâh tesis olunmuştur; bu imalâthane ve tezgâhlar 260 000 amele istihdam ediyordu. Aynı mehaza nazaran, muharebeden evvel, Japonya'da ancak 560 000 yen sermaye ve 160 000 amele ile; 500 fabrika vardı. İstihsalât tezayüdü bervech-i âti erkâmdan istihraç olunur.

	Kömür	Çelik	Çeliğin Umumi İstihlâki
1913	170	1914-2,32	1914 8,15
1918	210	1917-5,29	1919 7,34
Kenevir (Milyon livr)		Sefain İnşaatı Bin ton itibariyle	
1910	20	1910	65
1918	178	1918	490

Müessesât-ı mâliyedeki para depoları ikiden altı milyar yene geçti; ecnebi vazolunan akçe yirmisekiz milyar yendir. Ticaret-i haricîyede Japonya bilhassa Asya, Hindîye ve Şarkî Afrika'ya yayıldı. Bununla beraber Japonya'nın milli iktisadiyatının inkişafı Cemâhir-i Müttehîde'ye karşı, tabii menafide hiss olunur derecede olan aşâğılığından dolayı pek ziyade zayıf esaslara mâlik idi.

Aynı sebepten, bu nevâhide Avrupa rekabetinin tekrar görünmesi Japonya'nın muaffakiyetlerini tekrar mevzu-u müzakereye koydu ki onu ilerde göreceğiz.

Daha Var

فاحشه لك

واوننگله مبارزه چاره لري

م . قوللوتاي طرفدن ايراد اوانان نطقدن ؟

فاحشه لك نهدر ؟ فاحشه لك سرمايه داراق وماكيت خصوصيه دورينك محصولي وز حتمس قازانچ ايله صيق بز صورتده علاقه دار بركلهدر . نقطه نظر مزجه فاحشه لر اوزون وياقبه برمنقه وياخود دائمي اوله رق وجودي . شيرين ديلني مادي فيوضانه (ابي سيمك ، تليس وزين) صائق بهانه سنه زخمتدن خلاص وايشدن اوزاق اولاق حقوقه مالك قادينلردر .

شورالي حكومتده فاحشه لك بورژوا - سرمايه داراق دورينك ميرايي در ، كه اودورده قادينلر ك آز بر قسي مستحصل ، عظيم بر كته سي دم ار ككلر ك مساميله كيكن مستهلكردى فاحشه لك قديم زمانلرده ، ايلك حكومتلر دورنده ، باشلامشدر فقط قديم بونانستان وروم فاحشه لريله شمديكيلى آره سنده يك چوق فرق واردر . اوزمانلرده فاحشه بك آز اولدني كي نظر نفرته ده كورولمليوزدي . مثلا (آسياريا) همفه سرلري آره سنده ، على ماده بر دوغور مق مآك سندن عارت تلق ايديان ، روحلرلر دن دها زياده احترامه مظهر ايدى .

اورنه عصرلرده فاحشه لك ايشاشك قانوني ، طبعي نظاهر اتندن عدايدلشدي . فاحشه لرده سائر مساعي اربابي كي بر صفت تشكيل ايديبور واولرله برابر هر هر ولو مراسمه اشتراك ايدم بيلورلردى .

سرمايه داراق مبدانه كلجه احوال دكيشدى . مار بئحه فاحشه لك ايلك دفعه اوله رق ۱۹ و ۳۰ محي عصرلرده فوق ماده آرنيور بشرت ايجون تهديدكار وضعيت اخذ ايديبور .

قادين مساميلني صائيني قادين وجودي صائيشه

قاريشه رق اوبله بر حال آليور كه يالكز اور تا قنده عصمت سز لر دكل محترم ايشه ي غائله لري ، آنا اولدني سلمه اولاد لر ينك ، كدر اينك اعاشه سي ايجون فاحشه لر صيره سنه كرسيور . ايشه مساميلك سرمايه طرفدن استشاريه سر بوط دهشتلي منظره

قازانچ قادينى دورومنه كفايت ايتديكي برده خاطره در حاك كديني صائق فكري كلبور . بورژوازيا عالمك ايكي يوز لولكي بر طرفدن استشار حيلق ايله هر يره فاحشه لك تخمى صاجبور ، ديكر طرفدن آجلق سائنه سيله شوفا يوله دوشن قادين وقيزلري بلا مرحمت تزييل ايديبور نفرت كوسترييور .

يكر منجي عصرده فاحشه لك بك زياده آردى . بر اين ده ۲۰ ، بارنده ۱۸ ناموسلى قادينه بر ، لوندرده ايشه ۹ قدينه بر فاحشه اصابت ايديبور . آجيقندن آجيقه فاحشه لك درام ايتديكي كي بر طرفندن ده كيزلي اوله رق ده چوغالبور . بورژوا حياشك قوجاغنه رنكارنك فاحشه لك جيجكلري آجوب دوريبور .

بورژوا عالمي جوجقلر وحى كوچك قيزلرده رحيم ايمدر ك ۱۰۹ باشنده قيزلري اخلاص نزله آلميش زنگين زوجلر ك قوجاغنه آيبور . بورژوا مملكتلر ينك هر طرفنده كنج قيزلرله دولو عومخانه لره تصادف اولوبور .

حرب عمومى دن سوكره هر شى دن زياده قادينلري تضيق ايتكده اولان ايشسز لك اور وياده . بولدن خيتمش ، قادينلر اردوسنى كوئدن كونه آرتير مده در . آجيقندن آجيقه جابز جه سنه قادين آاش و يرشني دوام ايدوب كيديبور . دنن عبي اولمبون اساساً بورژوازيا عالمي

FAHİŞELİK

Ve Onunla Mübareze Çareleri

M. Kollantay tarafından İrad Olunan Nutuktan?

Fahişelik nedir? Fahişelik sermayedarlık ve mülkiyet-i hususiye devrinin mahsûlü ve zahmetsiz kazanç ile sıkı bir surette alâkadar bir kelimedir. Nokta-i nazarımızca fahişeler uzun veya kısa bir müddetle veyahut daimi olarak vücudunu, şirin dilini maddi füyûzata (iyi yemek, telebbüs ve tezeyyün) satmak bahanesine zahmetten halâs ve işten uzak olmak hukukuna mâlik kadınlardır.

Şûrâlar Hükümetinde fahişelik burjuva - sermayedarlık devrinin mirasıdır, ki o devirde kadınların az bir kısmı müstahsil, azim bir kitlesi de erkeklerin mesaisiyle geçinen müstehtliklerdi. Fahişelik kadim zamanlarda, ilk Hükümetler devrinde başlamıştır. Fakat kadim Yunanistan ve Roma fahişeleriyle şimdikiiler arasında pek çok fark vardır. O zamanlarda fahişe pek az olduğu gibi nazarı nefretle de görülmüyordu. Meselâ (Aspasya) hemasırları arasında, alelâde bir doğurmak makinasından ibaret telâkki edilen, zevcelerinden daha ziyade ihtirama mazhar idi.

Orta asırlarda fahişelik yaşayışın kanunu, tabii tezahüratından addedilmisti. Fahişeler de sair mesai erbabı gibi bir sınıf teşkil ediyor ve onlarla beraber her türü merasimine iştirak edebiliyorlardı.

Sermayedarlık meydana gelince ahval değişti. Tarihte fahişelik ilk defa olarak ondokuz ve yirminci asırlarda fevkalâde artıyor beşeriyet için tehditkâr vaziyet ahzediyor.

Kadın mesaisi satışı kadın vücudu sa-

tışına karışarak öyle bir hal alıyor ki yalnız ortalıkta kalma ismetsizler değil muhterem işçi aileleri, ana olduğu halde evlâtlarının, kendisinin iâşesi için fahişeler sırasına giriyor. İşte mesainin sermaye tarafından istismarına merbut dehşetli manzara...

Kazanç kadını doyurmaya kifayet etmediği yerde hatıra derhal kendini satmak fikri geliyor. Burjuvazya âleminin ikiyüzlülüğü bir taraftan istismarcılık ile her yerde fahişelik tohumunu saçıyor, diğer taraftan açlık saikasıyla şu fena yola düşen kadın ve kızları bilâmerhamet terzil ediyor, nefret gösteriyor.

Yirminci asırda fahişelik pek ziyade arttı Berlin'de 20, Paris'te 18 namuslu kadına bir, Londra'da ise 9 kadına bir fahişe isabet ediyor. Açıktan açığa fahişelik devam ettiği gibi bir taraftan da gizli olarak da çoğalıyor. Burjuva hayatının kucağında rengarenk fahişelik çiçekleri açıp duruyor.

Burjuva âlemi çocuklar ve hatta küçük kızlara da rahmetmeyerek 9, 10 yaşında kızları ahlâksızlığa alışmış zengin zevçlerin kucağına atıyor. Burjuva memleketlerinin her tarafında genç kızlarla dolu umumhanelere tesadüf olunuyor.

Harb-i Umumiden sonra herşeyden ziyade kadınları tazyik etmekte olan işsizlik Avrupa'da «yoldan çıkmış» kadınlar ordusunu günden güne arttırmaktadır. Açıktan açığa hayasızcasına kadın alışverişi devam edip gidiyor. Neden ayıp olsun : Esasen burjuvazya âlemi

شدن باشه آلیش و پریش اساسی اوزرینه قورولمندر .
فاحشه لکک بو قدر آرتیش اولدینی شور اوزرینه سنده
ونکله ناصل مبارزه ایتملی ؟ بو سؤاله جواب ویرمک
ایون نه آلمک سببلی فی خاطره کثیر مایندر . و بیایمایدرکه
سبی نه و منیبی برده مدد ؟

بورژوازیایا طلمری دییورلرکه : فاحشه لکک بر نوع
نسته اقدر . دیاده فطرة حانی اولان نیبلر موجود
ولدینی کبی فطری فاحشه لده وارد . بو کبی قادیلر
کبی شرائط آلتیده بولونورسه بولونسون نهایت یته او
هل مرتکب اوله حق ، فاحشه لک ایده چکنر .
لکن بورژوا طلمریک بو فلسفه سی حیات حقیقه
ود ایدیور .

مارکسیستلر ، طلمر ، طیبیلر و استاتسیتیک لر آشکار
بر صورتده کوستریورکه قانین فطرة فاحشه لکک مال دکندر .
فاحشه لکک کوکی اتمه ادیان و ... بر طرفدن قادیلرک
ماده تأمین ایلملرک قلمسی ؛ دیگر طرفدن ده قادیلرک
عصرلردنبری ایلیکلرینه ایشله مش اولان تربیه نتیجه سی
غیر مشروع بر لذت مقابلتده ارککدن مادی استادگاه
آرامسی ؛ ایشته فاحشه لکک سبی ، ایشته فاحشه لکک کوکی ...
لوروزو-مارنوفسکی مکتبه منسوب اولان بورژوا
طلمریک ادعای دوغرو اولسه ییدی - یعنی فاحشه
قادیلر آنادن اخلاقسزلیق استعداده دوغوش اولسه ییدی -
بحران و ایتمزک وقتنده بر دیره فاحشه لکک مقدارینک
آرتمسی نه ایله ایضاح ایدیایردی ؟
دهاوار

قوئو پرائیف - استهلاک شرکتلری

بوزادن مالی آلاز کیمسلر بر دفعه یاسه به نسبتله
غایت اوجوز مال آلتقه برابر برده دکانده حاصل اولاجق
تجار تندنه اوسورده استفاده ایتیش بولنه چقدرر .
بو مؤسسه مستهلاک ایله مستحصل آره سنده کن فضولی
نورده یین بر چوق واسطه لری قالدیرمقی ایچون یکانه بر
واسطه وغایت امین بر بولدر . بوندن بشقه برده جهان
نصر قاننک یکی وعموم بر شکل آلمسه اک زیاده یاریدی
طوقونان بر اشیا اولورسه اولسون اوندن سوکره بر قاچ
بو یوک تجارک ، سوکره ده بر چوق عطار و بقالک آنه
کچکده اوچ غرضه شلق اومالک برینه آلتین اون اوج
غرضه آلتیمی ممکن اولور . آره ده فی شو فرق بیوک
ایسه اویستایی رولده بر اوقدر سوکره .
بوکده بر چوق شکل نوعی وارد هر برده عمله
ایشلریسه بورونبری صوقدقلمی کبی سرمایه دارلرک
ده بوراده بوش طور مسقلمی کوره چکنر اولنک

ما کده دوربیک باشلادیی ۱۸۲۰ - ۱۸۴۰ سنه لری
تاسنده اوروپا بر چوق بحرانلر و کشمکشلر کچیر مشدر
کنه دوربیک باشلامسبله وارینی یوغونی آلدن قایدیران
شجینک حیاتی ده اولدق تزلزه اوغرامش وقتا بر شکل
میشته دوچار اولان ایشجینک حانی دوزه لکم مقصدیه
چوقی سوسیالیست جمعیتلر وجود بولمشدی . کندیمی
لین شو قوئه قازشی تشکیلاتلایق اساسلری اوزرنده
یتدائی رشکده وجود بولان (قوئو پرائیف استهلاک)
جمعیتلری بر درجه ی قدر ایشی حیاتی دوزلتمشدر .
قوئو پرائیف - استهلاک جمعیتلری یعنی بودکان
حقیقه جماعت دوکان دیکنر . بوشکیلاتدن مقصدده
هرده کی عمله ایله که یده باشان کولونی بر برندن آریلماز
وانکی عنصری بر برلرینه صیقی بر رابطه ایله ربط ایتک
بولنرک مته لری کدیلمسینه آچقجه وعلی اوله رق

baştan başa alış veriş esası üzerine kurulmuştur.

Fahişeliğin bu kadar artmış olduğu Şûrâlar Rusyasında onunla nasıl mübareze etmeli? Bu suale cevap vermek için yine onun sebeplerini hatıra getirmelidir. Ve bilmelidir ki sebebi ne ve membaı nerededir?

Burjuvazya âlimleri diyorlar ki: Fahişelik bir nevi hastalıktır. Dünyada fitreten câni olan tipler mevcut olduğu gibi fitri fahişeler de vardır. Bu gibi kadınlar ne gibi şerait altında bulunursa bulunsun nihayet yine o fiili mürtekip olacak, fahişelik edecektir.

Lâkin burjuva âlimlerinin bu felsefesini hayatı hakikiye reddediyor.

Marksistler, âlimler, tabibler ve istatistikler âşikar bir surette gösteriyor ki ka-

dın fitraten fahişeliğe meyyal değildir.

Fahişeliğin kökü iktisadiyattadır. Bir taraftan kadınların maddeten temin edilemeyerek kalması; diğer taraftan da kadınların asırlardan beri iliklerine işlemiş olan terbiye neticesi gayr-i meşru bir lezzet mukabilinde erkekten maddi istinadgâh araması: İşte fahişeliğin sebebi, işte fahişeliğin kökü...

Lombrozo - Tarnovski mektebine mensup olan burjuva âlimlerinin iddiası doğru olsaydı - yâni fahişe kadınlar anadâvı ahlâksızlık istidadı ile doğmuş olsaydı buhran ve işsizlik vaktinde birdenbire fahişelerin miktarının artması ne ile izah edilirdi?

Daha Var

KOOPERATİF İSTİHLAK - ŞİRKETLERİ

Makina devrinin başladığı 1820 - 1840 seneleri esnasında Avrupa birçok buhranlar ve keşmekeşler geçirmiştir. Makina devrinin başlamasıyla varını yoğunu elinden kaptıran işçinin hayatı da oldukça tezelzüle uğramış ve fena bir şekli-i maişete ducar olan işçinin hâlini düzeltmek maksadıyla birçok sosyalist cemiyetler vücut bulmuştu. Kendisini ezen şu kuvvete karşı teşkilatlanmak esasları üzerinde iptidai bir şekilde vücut bulan (Kooperatif İstihlak) cemiyetleri bir dereceye kadar işçi hayatını düzeltmiştir.

Kooperatif - İstihlak cemiyetleri yani bu dükkan açıkça cemaat dükkanı demektir. Bu teşkilattan maksat da: Şehirdeki amele ile köyde yaşayan köylüyü birbirinden ayrılmaz bu iki unsuru birbirlerine sıkı bir râbita ile raptetmek ve bunların menfaatlerini kendilerine açıkça ve ilmi olarak...

Buradan malı alan kimseler bir defa piyasaya nisbetle gayet ucuz mal almakla beraber bir de dükkanda hâsıl olacak ticaretten de o suretle istifade etmiş bulunacaklardır.

Bu müessese müstehlik ile müstahsıl arasındaki fuzulî türeyen birçok vasıtaları kaldırmak için yegâne bir vasıta ve gayet emin bir yoldur. Bundan başka bir de cihan tasarrufatının yeni ve umumî bir şekil almasına en ziyade yardımcı dokunan bir eşya olursa olsun ondan sonra birkaç büyük tüccarın, sonra da bir çok attar ve bakkalın eline geçtikte üç kuruşluk o malın yerine ancak on üç kuruşa alınması mümkün oluyor. Aradaki şu fark büyük ise oynadığı rol de bir o kadar büyüktür.

Bunun da birçok şekil ve nevi vardır. Her yerde amele işlerine burunlarını soktukları gibi sermayedarların da burada boş durmadıklarını göreceğiz. Onun...

حکایت :

باطرونک اوی

— مابعد —

نهایت باطرونک اویک اوکنه کلدیله . بوراسی هر بچره سندن بارلاق الکتروق ضیاری طاشان ظریف بر کوشکدی . باغچه ده کی قریه دن ساز سساری کلپوردی مفتشله مهندس باغچه قابوسندن ایجری کیردیله . قوقوشی باقالادم دینه باغیران مفتشک سینه قوللری ، کردانلری آجیق اوج قادینه ، قورشونی السهلی ، آبلق چهره لی چاراز یلکنده بارماق قابیلغنده آلتون قوردون صارقان بر آدم ایله دی . بوقادینلر ، مسافر لردی . اونه کی ده باطروندی . قریه ده بر عود بردف ، رده کایدن عبارت بر ساز طاشقی بیونه ظییر لایوردی . تپه ده یانان لوکسک آیدیاغنده کیش بر راقی صوفراسی ، زینکارنک مزملر طاشیان اربی اوقاقی طاباقلر ، بر سورو قارافه صو بارداغی ، قنح . . . کوموش یمشکلرله بیریل بیریل یار لایوردی حسن حیرندن بیومش کوز لریله بوتون بونلری سیر ایدیلوردی . بر اراق قاری فنا حانده آجیقدی فویندن مصر الکنکی چیقاردی . مزملره

باقه باقه کبرمکه باشلادی . ایکی اولی ماسافر قائمه اوزون اوزون وداغلاشدقندن سوکره بر رینک قوا کیروب صاللامرق طیشاری جیقه یلر حسنک اوکنه کیوت کیندیله . حسن بونلرک بریسی ماکبر کی اولدی بر کون بر آرقاداشه شاعدک ایچین محکمه به کیندی زمان کور مشدی ؛ اوراده . یوک کوز سینگ ایزانده اوور بوردی . . . آرتق صوفرا باشنده اوج قادین اوج ارتک قالمشدی . مهندس پک قومرال صاجلی قادیله قوجاغنه پاتمش ، باطرونله مفتش مهادیا چکیورلر ، اوتنک قادیلرده شرقی سویله ورلردی . . . بر دنیزه باطروا مفتشک الین طوناراق قریه دن دیشاری چیقاردی نام حسنک آرقسنده صافلانیدی الحاق دیارنا دیدنه قونوشمه باشلادیله . مفتش :

— مر قلانما عزیزم ، دیدوردی ، محکمه ایشو تمامله حل ایتدک سوکرا اوتنکی مسئله به کلاجه حقایقک قارده شم ؛ تپه دن صبرناغه قدار حقت وار . بومسکین حر یفلر فضله اولور . بن مرکز مده یازارم ؛ آلتون خروش بومیه چوقدر . اوتنکی معدنیار لده آکله . هب بر دن بومیه لی ایله بر سکر ، بن ده موفق دریم ، ارتز بیز . . .

حسنک زواللی قاقاسی ردنیزه آغیر بر چکیچ بخش او سر سملهدی ، هیچ بر شی دوشونمهدی هیچ بر شی یاعادی . یالکنز اوله دونا قالدی . سنا نلر کجکی هومر سملهدی . لوکس لامباسی سوندی . آلتی کواکله قارما قاریشق صاللاناراق اوه کیردیله . حسن کورری قایان قابیه دیکدی . سوکرا ووشمش بر رینمک بو آشاغی . دوهری قوشمه باشلادی . . .

شکلده اولاملیدر . و بوکا چوق زیاده دقت لازم ، عمله فو بوراسی ، عمله نک بر چوق ، احتیاجلری تامن ایتد کدن بشقه موجود قالمسی طیبی بر کارله دیگر احتیاجلری تحقیقه مدار اولور . یعنی بوراسی ایشجینک حیاتی تحت تأمینده بولوندیله .

نهایت تأمیندن بری تکمل ایدمک بو کون کورلدیکی اوزره بندی هر بر عملکنده موجود بولسی اوراده باشان عمله لک بو کی تحقیقه مدار اولمشدر .

Hikâye :

Patronun evi

— Mâbat —

Nihayet patronun evinin önüne geldiler. Burası her penceresinden parlak elektrik ziyaları taşan zarif bir köşktü. Bahçe-deki kameryeden saz sesleri geliyordu. Müfettişle mühendis bahçe kapısından içeri girdiler. «Kuşu yakaladım» diye bağırarak müfettişin sesine kolları, gerdanları açık üç kadınla, kurşuni elbiseli, ablak çehreli çarpaz yeleşinde parmak kalınlığında altın kordon sarkan bir adam ilerledi. Bu kadınlar, misafirlere. Öteki de patrondu. Kameryede bir ud bir def bir de kemandan ibaret bir saz takımı boyuna zırlıyordu. Tepede yanan lüksün aydınlığında geniş bir raki sofrası, rengarenk mezeler taşıyan irili ufaklı tabaklar, bir sürü karafe su bardağı, kadeh... Gümüş yemişliklerle pırlı pırlı parlıyordu. Hasan hayretten büyümüş

şekilde olmamalıdır. Ve buna çok ziyade dikkat lâzım, amele kooperatifi amelenin birçok, ihtiyaçlarını temin ettikten başka mevcut kalması tabii bir kârla diğer ihtiyaçlarını tahfife medar olur. Yani burası işinin hayatını taht-ı teminde bulundurur.

Bidayet-i teessüsünden beri tekemmül ederek bugün görüldüğü üzere medeni her bir memlekette mevcut bulunması orada yaşayan amelelerin bu gibi tahfife medar olmuştur.

gözleriyle bütün bunları seyrediyordu. Bir aralık karnı fena halde acıktı. Koynundan mısır ekmeğini çıkardı. Mezelere baka baka kemirmeye başladı. İki evvelki misafir kalktılar uzun uzun vedalaştıktan sonra birbirinin koluna girip sallanarak dışarı çıktılar. Hasan'ın önünden geçip gittiler. Hasan bunların birisini tanır gibi oldu. Bir gün bir arkadaşına şahitlik için mahkemeye gittiği zaman görmüştü, orada büyük kürsünün arkasında oturuyordu.. Artık sofrada başında üç kadınla üç erkek kalmıştı. Mühendis bey kumral saçlı kadının kucağına yatmış; patronla müfettiş mütemadiyen çekiyorlar, öteki kadınlar da şarkı söylüyorlardı... Birden bire patron müfettişin elinden tutarak kameryeden dışarı çıkardı. Tam Hasan'ın arkasında saklandığı alçak duvarın dibinde konuşmaya başladılar. Müfettiş :

— Meraklanma azizim, diyordu, mahkeme işini tamamiyle hallettik sonra öteki meseleye gelince hakkın kardeşim; tepeden tırnağa kadar hakkın var. Bu miskin herifler fazla oluyor. Ben merkeze de yazarım; altmış kuruş yevmiye çoktur. Öteki madencilikle de anlaşalım hep birden yevmiyeyi elliye indirirsiniz, ben de muafıktır derim, olur, biter... Hasan'ın zavallı kafası birden bire ağır bir çekiç yemiş gibi sersemledi. Hiçbirşey düşünmedi hiçbirşey yapmadı. Yalnız öyle dona kaldı. Saatler geçti. Hava serinledi lüks lâmbası söndü. Altı gölge karmakarışık sallanarak eve girdiler. Hasan gözlerini kapanan kapıya dikti. Sonra boşanmış bir zemberek gibi aşağıya doğru koşmaya başladı...

TUSTAV

تورکيا قوئوپراتيف شرکتى نظامنامه داخليسى

شرکتک عنوان ومقصدى ، مدنى وصركزى

كثيرمكة جالبشمق ؛

هـ - شرکت طرفدن بالذات مبايعه وتوزيع اولته ميهجق مواد استهلاكيه نك بكن اولدغي قدر اوجوز فيألمرله اعضا طرفدن الله ابديله بيلمسى ايخون اعضا انه تجار آرسنده وساطت لازمه ده بولومق ؛

و - اقصادى هر نوع جمعيات ونك كيملاى دهى بر فرد كى شخصيت معنويه اوله رق اعضا صورتيه قبول و اولدرلده معاملات تجاربه ده بولمق . و طرز جمعيتلر شخصيت معنويه لريله شرکته بر فرد كى اعضا قيدا اولدقلى تقديرده بتون معاملاتده فردى اعضا لر معامله سنى كورورلر .

ماده ۳ - شرکتك سرمايه سنى زيرده محرر قسملردن ترك ايدر :

آ - شريكلك تأديه ابتدكارى حصه بدللرندن ب - احتياط آقچه سندن ،
ح - شرکتك تصرف صديغه بايريله حق نوديمات واما نندن ، [ماده]

د - شرکتك استقراض ابديله چكى مبايعدن ه - شرکتك ونوع بولاييله چك موهونلندن ،
و - شرکتك اعضاسنه ويريله چك مبايعه جزؤدان بدلندن ،

ز - شرکتك قوئوپراتيف اصولك تروبوچه دائر نشر ابديله چكى آثارك صايشندن

ماده ۴ - هر حصه بدلى بشن لبرادر ، برنجى تقسيط ايكي شيق لبرادن عبارت ولوب انشاى دخوله تأديه اولنور . متفق ايكي شيق لبرادن عبارت اولان ايكنى تقسيطك اعضانك دخولندن

ماده ۱ - مركزى آقرمه اولمق اوزره غير محدود بر زمان ايخون قوئوپراتيف اصولنده اوجوزلق بازارى ، مبايعه بر شرکت تشكيل ايدلمشدر . مقصدى :

اعضانك وضعيت اقتصاديه سنى اصلاح ورفاه اجنء سنى تزييد و تأمينه جالبشمق دن عبارتدر . دائره فعالتي : تورکيا بويوك ملت مجلسنك حوزه حا كيتنده بولان اراضيدر .

ماده ۲ - شرکت مقصدينه زيرده كى اصول ووسائطيله واصل اولمق ايستر .

آ - اعضايه لزومى اوله جق هر نوع ماكولات ملبوسات و سائره بي غير مفشوش وخالص اوله رق مبايعه و يا خود دوغرى بدن دوغرى يه استحصال اتمك و رايج بلده دن اوجوز فيأمله اعضا لر نه بشين پاره يله صاتمق ؛ و بصورتله احتكاره قارشو مجادلده بولومق

ب - مبايعه و صايش فيأترى فرقندن صارف چيه فرقندن سوكره حاصل اوله جق مبالغك الك بيوك قسمنى اعضايه - هر برينك مجموع استهلاكي نديستنده - توزيع واعاده اتمك ؛

ج - اشيو نظامنامه احكامنه موافق صورنده تشكيل ايدن قوئوپراتيف شرکتك لريله تأسيس معاملات ايله مك و بونر نامه وقوع بوله جق مبايعات واستحصالاتى اداره اتمك وظائف و صلاحيتى حائز اوله جق بر « تورکيا قوئوپراتيف شرکتك لرى برلكى » نك تشكليه غيرت و اشتراك ايله مك ؛

د - قوئوپراتيف اصولك مملكتنه تعيم و نشرينه خادمه مؤسسات و آثار و حصه ده

TÜRKİYE KOOPERATİF ŞİRKETİ NİZAMNAME-İ DAHİLİSİ

Şirketin Ünvan ve Maksadı, Müddeti ve Merkezi

Madde 1 — Merkezi Ankara'da olmak üzere gayr-i mahdud bir zaman için kooperatif usulünde «Ucuzluk Pazarı» namıyla bir şirket teşkil edilmiştir. Maksadı : Azasının vaziyet-i iktisadiyesini islah ve refah-ı içtimaisini tezyid ve temine çalışmaktan ibarettir. Daire-i faaliyeti: Türkiye Büyük Millet Meclisinin havze-i hakimiyetinde bulunan arazidir.

Madde 2 — Şirket maksadına zirdeki usul ve vesait ile vâsıl olmak ister.
a - Azaya lüzumu olacak her nevi me'külât melbûsât vesaireyi gayr-i mâşûş ve hâlis olarak mubâyaa veyahut doğrudan doğruya istihsal etmek ve rayic-i beldeden ucuz fiatla azalarına peşin parayla satmak; ve bu sûretle ihtikâra karşı mücadelede bulunmak.

b - Mübayaa ve satış fiyatları farkından masarif çıktıktan sonra hâsıl olacak mebâliğin en büyük kısmını azaya - herbirinin mecmû istihlâkâtı nisbetinde - tevzi ve iade etmek;
c - İşbu nizamname ahkâmına muafık surette teşekkül eden kooperatif şirketleriyle tesis-i muamelât eylemek ve bunlar nâmına vukubulacak mübayaa ve istihsâlâtı idare etmek vezayif ve selâhiyetini haiz olacak bir «Türkiye Kooperatif Şirketleri Birliği»nin teşekkülüne gayret ve iştirak eylemek;

d - Kooperatif usulünün memlekette tâmin ve neşrine hâdim müessesât ve âsâr vücudunda getirmeye çalışmak;

he - Şirket tarafından bizzat mübayaa ve tevzi olunamıyacak mevad-ı istihlâkiyenin mümkün olduğu kadar ucuz fiyatlarla aza tarafından elde edilebilmesi için aza ile tüccar arasında vesâtet-i lâzıma da bulunmak;

v - İktisadi her nevi cemiyat ve teşkilatı dahi birer fert gibi şahsiyet-i maneviye olarak aza suretiyle kabul ve onlarla da muamelât-ı ticariyede bulunmak. «Bu tarz cemiyetler şahsiyet-i maneviyele riyle şirkete bir fert gibi aza kaydoldukları takdirde bütün muamelâta ferdi azalar muamelesini görürler»

Madde 3 — Şirketin sermayesi zir de muharrer kısımlardan terekküp eder :

a - Şeriklerin tediye ettikleri hisse bedellerinden,

b - İhtiyat akçasından,

c - Şirketin tasarruf sandığına yatırılacak tevdiat ve emnaattan, [Madde]

d - Şirketin istikraz edebileceği mebâliğden,

he - Şirkete vuku bulabilecek mevhubâtan,

v - Şirket azasına verilecek mübayaa cüzdan bedelinden,

z - Şirketin kooperatif usulünün tervecine dair neşredebileceği âsârın satışından

Madde 4 — Her hisse bedeli beş liradır. Birinci taksit ikibuçuk liradan ibaret olup esna-i duhûlde tediye olunur. Mütebâki ikibuçuk liradan ibaret olan ikinci taksitin azanın duhûlünden

ماده ۵ - شرکت پذیرنده تأدیسه مجبوری اولان حصه لردن متشکل مبالغ شرکت تمهيدات ماليه سسه قارشيلقدرد ديگر توديمات اوزرينه شرکتک حق تصرفي بوقدر .

ماده ۶ - احتياط آقجه مي شرکتک حصه لردن متشکل اساس سرمايه سته نصفه معادل اولدقدنصرکه هر آتني آتني سته بلامحوروقئ شده الی حصه بدلتک بافرعه اطفايله حصه لری اطفا اولنان حصه دارلره و معامله شریکی سندی و وریله چکدر . اشبو شریکلر شرکتک بتون معاملات شده ديگر اعضا لرحقوقی حائر اولوب الحق تمتعات توزیع آتنده سرمايه نسبتنه و قوجولان تمتعدن حصه منداوله ميه چقاردرد .

ماده ۷ - آرزوسيله شرکتدن چقجه حق اولان اعضا به اوزمانه قدر تودیع و تأدیسه ایتش اولدینی مبالغ مجلس اداره قراريله اعاده و تسویه اولورده شو قدر و ارکه : تأدیسه و تودیع ایتدیکی مبالغ بش حصه بدلدن فضل اولان اعضا به هر دفعه سنده بشر حصه بدلدن فضل اولماق شرطيله اوچر آلیق تقسیطله اما اولنه چقدر . فقط گندیسه مبالغ اعاده و تسویه سنی طاب ایدن اعضا هر هانکی نوع بر قضا و فلاکت و بیوک بر احتیاجه مروض قالمش ایسه مجلس اداره قراريله شرکتک ماليه سسه سگته و بر ميه چتک طرزده کلیتلیجه تأدیسه بولنيله بیلر .

ماده ۸ - اتمه نك صائیش فأنزرنی مدیریت هیئتق تعیین ایدر . هیئت تقدشیه و مجلس اداره نك مدیریت هیزنه فیات قدیرنده دلالت و ارشاداتده بولنقی صلاحیتی واردرد . آیش و ویش پشین اولوب حصه دار اعضا لره انحق الدینی حصه لری بشده بری مقدارنده و بره سیه و بریله بیلور . تأدیسات مملکتمزده رسماً متداول اوراق و مسکوکات ایلدر .

ماده ۹ - هر اعضا نك گندیسه مخصوص بر مایه جزؤدان اوله چقدر . جزؤدانه آلدینی ایشانک نوعی قدراری و تأدیسه ایتدیکی مبالغ منتظماً یازیلهرق شرکتک کابی طرفندن امضا ایله چکدر .

ماده ۱۰ - هر آتني آتني سته شرکت معاملاتق رؤیت ایچون هیئت عمر ميه اجماع ایده چکدن اجتماعدن لافل اون بش کون اول هر اعضا جزؤدانی اداره ميه تسلیم ایتک مجبوریتمده در . بوکار رعایت ایتمانلر تمتعدن اولان استحقاقلری ضایع ایدرلر . شو قدر و ارکه شرکت خارچنده بولنان اعضا لریک بو خصوصده کی معاملاتق مجلس اداره نك رأی و تندیسه جریان ایدر .

ماده ۱۱ - تأدیانی جزؤدانه قید ایتک الحق بو خصه وسده صاحب صلاحیت اولان مأمورلره عائد اولوب اولنلرک اعضا سبيله ووشخ اوله چقدر . جزؤدانه محرفات یابان اعضا تمتعدن اولان استحقاقلنی تماماً ضایع ایدر و شرکتکله اولان رابطه سیده قطع اولور .

ماده ۱۲ - شرکتک بر احتیاط انچه سیه برده بلك انچه سیه ناميله ایکی نوع تراکم سرمايه می اوله چقدر .

ماده ۱۳ - احتیاط انچه سیه تمتعات صافینك هر آتني آي طرفنده تراکم ایدن یوزده ۲۵ مقدارنده کی توقفلد ندن تشکل ایدر . مقداری غیر محدوددر . بتون کالمک ملک مشترکیدر . بونده شرکادن هیچ برینك فردی اوله رق برحق شخصیسی بوقدر .

ماده ۱۴ - احتیاط انچه سته محل صرفی : آ - نورکیا قوئور ایتفلر بر ایکی تشکله ؛ ب - شرکتده شاید حقیقه مبتنی معقول بر ضرر واقع اولورده اولنك تسویه سسه قابل صرفدر .

ماده ۱۵ - بلك انچه : آ - هر آتني آي طرفنده تمتعات صافینك یوزده ۵ ی مقدارنده آریله حق تخصیص ایدن ؛ ب - شرکتدن قطع علاقه ایدونده بش سسه طرفنده تودیمائی طلب ایتیه ریک و یا خود برسه طرفنده حصه تمتعاتی طلب ایتیه ریک حقوقی ضرر زمان صیبه صالحه ایدمه نك اولان اعضا لریک استحقاقلردن .

itibaren üç ay zarfında tediyesi mecburidir.

Madde 5 - Şürekâ tarafından tediyesi mecburi olan hisselerden müteşekkil mebâli Şirket'in taahhüdat-ı maliyesine karşılıktır. Diğer tevdiat üzerine Şirket'in hakk-ı tasarrufu yoktur.

Madde 6 - İhtiyat akçesi Şirket'in hisselerden müteşekkil esas sermayesinin nısfına muadil olduktan sonra her altı ayın nihayetinde planço rüyetinde elli hisse bedelinin bâkur'a itfâsiyle hisseleri itfâ olunan hissedarlara «muamele şeriki senedi» verilecektir. İşbu şerikler Şirketin bütün muamelâtında diğer azalar hukukunu haiz olup ancak temettüat tevziyatında sermaye nisbetine vuku bulan temettüden hissemend olamayacaklardır.

Madde 7 - Arzusuyle Şirketten çıkacak olan azaya o zamana kadar tevdi ve tediye etmiş olduğu mebâli Meclis-i İdare kararıyla iade ve tesviye olunur. Şu kadar var ki: Tediye ve tevdi ettiği mebâli beş hisse bedelinden fazla olan her azaya her defasında beşer hisse bedelinden fazla olmamak şartıyla üçer aylık taksitle iade olunacaktır. Fakat kendisine mebâlin iade ve tesviyesini talep eden aza herhangi nevi bir kaza ve felâkete ve büyük bir ihtiyaca maruz kalmış ise Meclis-i İdare kararıyla Şirketin maliyesine sekte vermeyecek tarzda külliyetlice tediyyatta bulunulabilir.

Madde 8 - Emtianın satış fiyatlarını müdüriyet heyeti tayin eder. Heyet-i Teftiş ve Meclis-i İdarenin Müdüriyet Heyetine fiyat taktirinde delâlet ve irşâdatta bulunmak selâhiyeti vardır. Alış, veriş peşin olup hissedar azalara ancak aldığı hisselerin beşte biri miktarında veresiye verilebilir. Tediyyat memleketimizde resmen mütedâvil evrak ve meskûkât iledir.

Madde 9 — Her azanın kendisine mahsus bir mübayaa cüzdanı olacaktır. Bu cüzdana aldığı eşyanın nevi, miktarı ve tediye ettiği mebâli muntazaman yazılarak Şirketin katibi tarafından imza edilecektir.

Madde 10 — Her altı ay nihayetinde Şirket muamelâtını rüyet için heyet-i umumiye ictima edeceğinden ictimadan lâakâl onbeş gün evvel her aza cüzdanını idareye teslim etmek mecburiyetindedir. Buna riayet etmeyenler temettüden olan istihkaklarını zâyi ederler. Şu kadar var ki şehrin haricinde bulunan azaların bu husustaki muamelâtı Meclis-i İdarenin rey ve tensibiyle cereyan eder.

Madde 11 — Tediyyatı cüzdana kaydetmek ancak bu hususta sahib-i selâhiyet olan memurlara ait olup onların imzasıyla müveşşah olacaktır. Cüzdanda tahrifat yapan aza temettüden olan istihkakını tamamen zâyi eder ve Şirkete olan rabitası da kat' olunur.

Madde 12 — Şirketin bir ihtiyat akçesi bir de yedek akçesi namiyle iki nevi müterakim sermayesi olacaktır.

Madde 13 — İhtiyat akçesi temettüat-ı sâfiyenin her altı ay zarfında teraküm eden yüzde 25 miktarındaki tevkifattan teşekkül eder. Miktarı gayr-i mahduttur. Bütün şürekânın mülk-i müşterekidir. Bunda şürekâdan hiçbirinin ferdi olarak bir hakk-ı şahsisi yoktur.

Madde 14 — İhtiyat akçasının Mahal-i sarfı :

a — Türkiye Kooperatifler Birliği teşkiline;
b — Şirkette şayet hakikate müpteni mâkul bir zarar vâki olursa onun tesviyesine kabil-i sarftır.

Madde 15 — Yedek akça :

a — Her altı ay zarfında temettüat-ı sâfiyenin yüzde 5'i miktarında ayrılacak tahsisattan;

b — Şirketten kat-ı alâka edip de beş sene zarfından tevdiyatını talep etmeyerek veya hut bir sene zarfında hisse-i temettüatını talep etmeyerek hukukunu mürur-u zaman sebebiyle zâyi edecek olan azaların istihkaklarından,

[هیئت عمومیہ اجتماعاروندہ متعاقباً - بلا فاصله اون بر دفعه حاضر بولن بیان اعضا شرکتدن قطع علاقه ایشم عر ارانور]

ج - تبرعات و موهورآیدن تشکیل ایدر .
د - وفات ایدن اعضا لک حصنه تمتعآندن و حصه بدلارندن اصولی وجهله قطع اولنه حق مقداردن
ماده ۱۶ - بڈك آقچہ سنك محل صرفی :

مجلس اداره قراريله عندالاجاب - دارالایتام ، حمایت اطفسال ، هلال احمر و سائرہ کی مؤسسات خیریه و تربیة اقتصادیہ و تعاونیہ نك نشریہ موجودك نب ۱۰ نڈن فضلہ اوله من اوزره صرف و اعطا اولنور .

ماده ۱۷ - - شرکت اعضا سنك تصرفاتی تجریہ خادم اہلق اوزره بر تصرف سندينی تأسیس ایدیلہ چکدر تصرف سندينی ایچون آروجه لظاننامہ احضار ایدیلہ لک معاملات رسمیه سی اجرا اولنہ چکدر .

ماده ۱۸ - شرکتك اجرا ایدہ چکی هر درلو مقاولات و عقودك قارشیلق و تأمیناتی شرکتك یالکیز کندی اموال و اعتبار نڈن عبارتدر . اعضا نك بو خصوصہ کی مسئولیتی الحق سرمایہ لری نسبتندہ در . اعضا هیچ بر صورتلہ شرکتك دیونی ایچون دوچار تعقیب اوله منہ لری . مسئولیت مالیہ لری تأدیسی تہد ایشکاری حصہ بدلارینك مقدارینہ نابدر .

- اعضا لک حقندہ -

ماده ۱۹ - شرکتك نظامنامہ سنہ رعایتی تہد ایدر لک وضع امضا ایدن ، شرکتك لاقل بر حصہ سی قانون آلان ، و تہداتی ایقایہ مقتدر اولدینہ دائر مجلس اداره جہ قناعت کاملہ حصولہ کلن هر کس شرکتك اعضا سیدر . اعضا لک صنعتی شخصیدر و اعضا نك عددی غیر محدوددر .

ماده ۲۰ - شرکتك دائرہ فعالیتدہ اقامت ایدن اعضا لک شرکتك مغازہ سنڈن مایماندہ بولنہ مجبوردر لری . آئی آی طرفندہ لاقل یوز ضرور شلق مایماندہ بولن بیان اعضا لک مجلس اداره قراریلہ اخراج ایدیلہ بیلور .

ماده ۲۱ - اعضا لک قید و قبول معاملہ سنہ هر زمان

قابل اجرا در . اعضا لک طالب اوله حق ذوات عمومیہ وجهله بر بیاننامہ امضا ایدہ لک و قبولہ مجلس اداره جہ قرار وریلہ چکدر . مجلس اداره تردد کورستردیکی تقدیردہ اعضا لک طالب اولان اولانک هیئت عمومیہ حال اجتماعدہ اولدینبی اسنادہ مراجعت ایشک حق واردر .

ماده ۲۲ - اعضا لک سنك ضیاعنی موجب اولان سبیلر :

آ - استعفا و قطع رابطه ؛ [ماده ۷ ، ۱۵]

ب - وفات ؛

ج - اخراج ؛

د - شرکتك مغازہ لرنڈہ مایماندہ بولنہ حق [ماده ۲۰] ماده ۲۳ - وفات اعضا لک صفتنہ سبیلر ویرر مع مافیہ متوفانك ورثہ سی مع تمتع اون استخلاف ایدہ بیلدرلر .

ماده ۲۴ - بر اعضا بالکیز نظامنامہ ب مخالف حرکت و شرکتك منافع مادیه و اعتبار بہ سنہ ایرات مضرت ایشدیکی تقدیردہ مجلس اداره نك قراریلہ قابل اخراجدر . بو صورتلہ لک رابطه ایدہ لک هر اعضا بو معاملہ نك کندیسنہ تبدیلینن اعتباراً اوتوز کون طرفندہ نحر برآ هیئت نقیضیہ بہ مراجعت حقنی حازدر . هیئت عمومیہ نك اجتماعنہ ایکی آیدن فضلہ مدت وار ایسہ مسئلہ لک حل ایچون هیئت نقیضیہ مجلس اداره و مدیریت هیئتی مشترک بر اجتماعلہ بو اعضا خصوصندہ قطعی قراری ویرہ بیلدرلر هیئت عمومیہ اجتماعنہ ایکی آیدن اکسبک مدت قائلش ایسہ اعضا نك استینافنہ قطعی قرار حق هیئت عمومیہ نابدر .

ماده ۲۵ - شرکتك مؤسسات و مغازہ لرنڈہ اعضا لک شرکتك مدیران و مأموریندن وقوعہ لک شکایتنامہ لری آئی آی اوزره آریجہ برر (شکایتنامہ قوططومی) بولندریلہ چکدر . شکایتنامہ قوططوری هیئت نقیضیہ تحت اداره سنڈن اولوب محتویاتی هر آی طرفندہ تدقیق ایلہ دفتر مخصوصنہ قید مجلس اداره و مدیریت هیئتك نظر دفعی جلب ایدیلہ چکدر .

ماده ۲۶ - ۲۵ ۲۴ ۲۳ ۲۲ ۲۱ ۲۰ ۱۹ ۱۸ ۱۷ ۱۶ ۱۵ ۱۴ ۱۳ ۱۲ ۱۱ ۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

[Heyet-i Umumiye ictimalarında müteakiben - bilâfâsıla onbir defa hazır bulunmayan aza Şirketten kat-i alâka etmiş addolunur]

c — Teberruat ve mevhubattan teşekkül eder.

e — Vefat eden azaların hisse temettuatından ve hisse bedellerinden usûlü veçhile kat' olunacak miktardan.

Madde 16 — Yedek akçasının mahal-i sarfi: Meclis-i İdare kararıyla indelicâp - Darüleytam, Himaye-i Etfal, Hilâl-i Ahmer ve saire gibi müessesât-ı hayriyeye ve terbiye-i iktisadiye ve teavümiyenin neşrine mevcudun % 10'undan fazla olmamak üzere sarfi ve itâ olunur.

Madde 17 — Şirket azasının tasarrufatını tenmiyeye hâdim olmak üzere bir tasarruf sandığı tesis edilecektir. Tasarruf sandığı için ayrıca nizamnâme ihzar edilerek muamelât-ı resmiyesi icra olunacaktır.

Madde 18 — Şirketin icra edeceği her türlü mukavelât ve ukûdun karşılık ve teminatı Şirketin yalnız kendi emval ve itibarından ibarettir. Azanın bu husustaki mesuliyeti ancak sermayeleri nisbetindedir. Aza hiçbir suretle Şirketin düyünü için düçar-ı takip olamazlar. Mesuliyet-i maliyeleri tediyesini taahhüd ettikleri hisse bedellerinin miktarına tabidir.

— Azalar Hakkında —

Madde 19 — Şirketin nizamnamesine riayeti taahhüd ederek vaz-ı imza eden, Şirketin lâakâl bir hissesini satın alan, ve taahhüdâtını ifaya muktedir olduğuna dair Meclis-i İdarece kanaat-ı kamile husûle gelen herkez Şirketin azasıdır. Azalık sıfatı şahsidir ve azanın adedi gayr-i mahduttur.

Madde 20 — Şirketin daire-i faaliyetinde ikamet eden azalar Şirketin mağazasından mübayaatta bulunmaya mecburdurlar. Altı ay zarfında lâakâl yüz kuruşluk mübayaatta bulunmayan azalar Meclis-i İdare kararıyla ihraç edilebilir.

Madde 21 — Azalığa kayıt ve kabul mua-

melesi her zaman kabil-i icradır. Azalığa tâlip olacak zevat nümûnesi veçhile bir beyanname imza edecek ve kabûüne Meclis-i İdarece karar verilecektir. Meclis-i İdare tereddüt gösterdiği takdirde azalığa talip olan o zâtın heyet-i umumiye hâl-i ictimada olduğu esnada müracaat etmek hakkı vardır.

Madde 22 — Azalık sıfatının ziyânı mucip olan sebepler :

a — İstifa ve kat-ı rabita; [Madde 7, 15]

b — Vefat;

c — İhraç;

e — Şirketin mağazalarında mübayaatta bulunmamak [Madde 20]

Madde 23 — Vefat azalık sıfatına nihayet verir mâmafih müteveffanın vereseşi maatemettü onu istihlâf edebilirler.

Madde 24 — Bir aza yalnız nizamnameye muhalif hareket ve Şirketin menafi-i maddiye ve itibariyesine iras-ı mazarrat ettiği takdirde Meclis-i İdarenin kararıyla kabil-i ihraçtır. Bu suretle fekk-i rabita edecek her aza bu muamelenin kendisine tebliğinden itibaren otuz gün zarfında tahriren Heyet-i Teftişiyeye müracaat hakkını haizdir. Heyet-i Umumiyenin ictimasına iki aydan fazla müdet var ise meselenen halli için Heyet-i Teftişiyeye Meclis-i İdare ve Müdüriyet Heyeti müşterek bir ictima ile bu aza hususunda kati karar verebilirler. Heyet-i Umumiye ictimasına iki aydan eksik müddet kalmış ise azanın istinâfına kati karar hakkı Heyet-i Umumiyeye aittir.

Madde 25 — Şirketin müessesat ve mağazalarında azaların Şirket müdirân ve memûrininden vuku bulacak şikâyetnamelerini atmak üzere ayrıca birer (Şikâyetname kutusu) bulundurulacaktır. Şikâyetname kutuları Heyet-i Teftişiyeye taht-ı idaresinde olup muhteviyatı her ay zarfında tetkik ile defter-i mahsusuna kayıt Meclis-i İdare ve Müdüriyet Heyetinin nazar-ı dikkati celbedilecektir.

Madde 26 — 20 ve 24 üncü maddeler mucibince Şirketten

- د • بديك آفجه سانه
 - ١٠ • حصه داران سه ماهه لری نسبتنده
 - د • مستخ مين (اوله رنده مساواتا تقسيم بديك اوزره)
 - ٥ • هيئت نقيشيه به (د د د د د)
 - ٥٠ • اتضايه استهلاكی نسبتنده
- يكون

اخراج ايديله چك اعضايه شركته ايراث ايتيمش اولدني
مادی ضرر لر تضمين ايتديريلور. او اعضا حال جريانديكي
آني اولق حصه نمائندن محروم قالير . ويا لکيز تادیبه
ايتيمش اولدني حصه بدلني بدني ماده ده اولدني وجهه
شركندن استحصال ايدر . شركتك اموال و سرمایه
مشرکندن هیچ بر نی آلهماز .

— شركتك اداره ماليه سی —

ماده ٣١ — بلاچوده آجیق ظهور ايدرسه
احياط افجه سندن قاديلور . و بو مقدار دوره آيا
حسابنه كچيريلور . شوقدر كه بو آجيك هیچ بر وقت
موجود احتياط افجه سنك نصفندن فضله اوله ٤٠ سي
لازمدر . مجلس اداره و هيئت نقيشيه نك بو جهتی دا
نظر تدقیقه بواندیر سی مجبور بدر . بو به حال وقوع اولوب
هيئت عمومی بی معاملات تجار به عائد ضرر وقوعند
خبردار ايتيرلسه . مذکور آجيك مجلس اداره و هيئت
نقيشيه اعضا لری طرفندن تادیبه ايتديرلسی اصولندن

ماده ٢٧ — ايلك بلاچو تنظيمی ، تدقیق حسابات
و توزیع سهامات شركتك تاریخ تأسيسی تهقیب ایدن
ايلولك برنجی کونی اولور . اوندن سوكره هر سنه
مارت و ايلول ايتالزنده اولق اوزره سنه ده ايکی دفعه
بو معاملات منتظماً اجرا ايديلور .

[شركتك تشکيلات عمومی سی]

- ماده ٣٢ — شركتك تشکيلات عمومی سی بر
آئيدر :
- آ — حصه داران هيئت عمومی سی :
- ب — مجلس اداره :
- ج — هيئت نقيشيه
- د — مدیریت هيئتی ؟
- ه — مستخدمین ، دن عبارتدر

ماده ٢٨ — هر آني آی هاننده مدیریت هيئت
بارد بيله مجلس اداره طرفندن و آروجه برده هيئت
نقيشيه طرفندن شركت معاملات عمومی سنك ، اتمه نك
وزنه نك وضعیتی ، كفت و كفتی مین مفضل راپور لر
تنظیم ايديلور . بو راپور لر هيئت عمومی طرفندن تدقیق
ايله تصدیق و يارد اولور . شركتك دمير باش اشیا
و سايره کی ثابت سرمایه سی دخی آری بر مفردات
دفترنده تدقیق اولونور . شركتك تشکيل ايدم چکی
تصرف صديقه و دمير باش اشیا به دارده هيئت نقيشيه نك
آروجه راپور وجوده كتیره سی لازمدر .

[هيئت عمومی به]

ماده ٣٣ — حصه دار اعضا لرك عمومی نك اشترا
على العاد اوله رق التي آیده بر دفعه مارت و ايلول آيا
انعقاد ايدر . مجلس اداره نك هيئت نقيشيه نك و يا
عموم حصه داران دن اوچده بر نك طلبيه فوق
صورتده دخی انعقاد ايدم بيلور .

ماده ٢٩ — بلاچونك مجلس اداره و هيئت نقيشيه
طرفندن حاضر لانان راپور لرك ايدال تدقیق رد و يا قبولی
منحصراً هيئت عمومی به طئدر . مسئله ده هيئت نقيشيه نك
و نه ده مجلس اداره نك هیچ بر تقدیمی بوقدن . احضار
اولنان راپور لر و بلاچور لر هيئت عمومی به شایان تدقیق
کور اولديکی تقدیرده هيئت عمومی دن بدی كشيلاك بر
انجمن افراز اوله نك اولك طرفندن يکی بر راپور
احضار ايديا چكدر . بو انجمن مدیریت هيئتندن مجلس
اداره دن ، و هيئت نقيشيه دن بر اعضا اذغال ايديله چكدر .

ماده ٣٤ — شركت اعضا لرك اشغال
هيئت عمومی به اجتماعنده استمهال ايدر لر هيئت عموم
اشغال لرك بلا استئنا و لکيز بر زبانی واردن . مجلس ده
وليامان لر راپور لی بشقه سنه نك ايدم ضرر .

ماده ٣٥ — سهامت صافيه نك توزیعی بوجه آني
نسبت اوزرندن اجرا ايديلور .

ihraç edilecek azaya Şirkete iras etmiş olduğu maddi zararlar tazmin ettirilir. O aza hâl-i ceryandaki altı aylık hisse-i temettüatın mahrum kalır. Ve yalnız tediye etmiş olduğu hisse bedelini yedinci maddede olduğu veçhile Şirketten istihsal eder. Şirketin emval ve sermaye-i müşterekinden hiçbir şey alamaz.

— Şirketin İdare-i Maliyesi —

Madde 27 — İlk planço tanzimi, tetkiki hesabât ve tevzi-i temettüat Şirketin tarih-i tesisini takip eden Eylül'ün birinci günü olur. Ondan sonra her sene Mart ve Eylül iptidâlarında olmak üzere senede iki defa bu muamelât muntazaman icra edilir.

Madde 28 — Her altı ay nihayetinde müdüriyet heyetinin yardımıyla Meclis-i İdare tarafından ve ayrıca bir de Heyet-i Teftişiyeye tarafından Şirket muamelât-ı umumiyesinin, emtianın veznenin vaziyetini, keyfiyet ve kemiyetini mübeyyin mufassal raporlar tanzim edilir. Bu raporlar Heyet-i Umumiye tarafından tetkik ile tastik veya red olunur. Şirketin demirbaş eşya ve saire gibi sabit sermayesi dahi ayrı bir müfredat defterinde tetkik olunur. Şirketin teşkil edeceği Tasarruf Sandığı'na ve demirbaş eşyaya dair de Heyet-i Teftişiyenin ayrıca rapor vücuda getirmesi lâzımdır.

Madde 29 — Plançonun Meclis-i İdare ve Heyet-i Teftişiyeye tarafından hazırlanan raporların bâdedtetkik red veya kabulü münhasıran Heyet-i Umumiyeye aittir. Meselede Heyet-i teftişiyenin ve ne de Meclis-i İdarenin hiçbir tekaddümü yoktur. İhsar olunan raporlar ve plânçolar Heyet-i Umumiyece sayan-ı tetkik görüldüğü takdirde Heyet-i Umumiyeden yedi kişilik bir encümen ifraz olunarak onun tarafından yeni bir rapor ihzar edilecektir. Bu encümene Müdüriyet Heyetinden, Meclis-i İdareden, ve Heyet-i Teftişiyeden birer aza ithal edilecektir.

Madde 30 — Temettüat-ı Sâfiyenin tevzii bervech-i âti nispet üzerinden icra edilir :
a — ... sine «25
Yedek akçasına « 5
Hissedarâna sermayeleri nispetinde «10
Müsdahdemine (Aralarında müsâvâten taksim edilmek üzere) « 5
Heyet-i Teftişiyeye (» » » » ») « 5
Azaya İstihlakâtı nisbetinde «50

Yekûn 100

Madde 31 — Plançoda açık zuhur ederse ihtiyat akçasından kapatılır. Ve bu miktar devre-i âtiye hesabına geçirilir. Şu kadar ki bu açığın hiçbir vakit mevcut ihtiyat akçasının nisfından fazla olamaması lâzımdır. Meclis-i İdare ve Heyet-i Teftişiyenin bu ciheti daima nazar-ı tetkikte bulundurması mecburidir. Böyle hal vuku bulup da Heyet-i Umumiyeyi muamelât-ı ticariyeye ait zarar vukuunda haberdar etmezlerse mezkûr açığın Meclis-i İdare ve Heyet-i Teftişiyeye azaları tarafından tediye ettilmesi usûldendir.

[Şirketin Teşkilât-ı Umumiyesi]

Madde 32 — Şirketin teşkilat-ı umumiyesi bervech-i âtidir :

- a — Hissedarân heyet-i umumiyesi :
- b — Meclis-i İdare :
- c — Heyet-i Teftişiyeye
- e — Müdüriyet Heyeti;
- he — Müsdahdemini, den ibarettir.

[Heyet-i Umumiye]

Madde 33 — Hissedar azaların umumunun iştirakiyle alelâde olarak altı ayda bir defa Mart ve Eylül aylarında inikât eder. Meclis-i İdarenin Heyet-i Teftişiyenin veyahut umum hissedârândan üçte birinin talebiyle fevkalâde surette dahi inikât edebilir.

Madde 34 — Şerik azalar şirket azalığı hukukunu Heyet-i Umumiye ictimanda istimal ederler. Heyet-i Umumiye'de azaların bilâ istisna yalnız birer rey vardır. Mecliste hazır bulunmayanlar reylerini başkasına terk edemezler. Şirkete

ج - دعوتنامه و روزنامه مذاكراتك لاقل بر غزیده اوج دفعه اعلانیله برابر شركتک مغازه لریده كوریله جك بر عجله لاقل بر هفته مدته تعاقب ؛

ماده ۴۷ - فوق العاده اجتهاد دخی مجلس اداره واسطه سیله بروجه بالا بحر اصول دائره سنده جریان ایده جكدر .
بواصوله مخالف اولان اجتهاد غیر قانونیدر .

ماده ۳۸ - هیئت عمومی ایلك جلسه سنده كندی آره سندن بر رئیس و بر رئیس نانی و بر كاتب انتخاب ایده رك مذاكراتك اداره سنی بودانله حواله ایدر . بو وظیفه لر

هیئت نقیضیه و مجلس اداره اعضا رینك انتخابی جائز كاددر . لزومی قدر دای طوبیلاخیلر دخی انتخاب ایدیلور . كاتب طرفندن مذاكراتك عائد بر ضبط طوبیلور . بو ضبط

نامه به جلسه نك ختاندده هیئت عمومیه رئیس رئیس نانی و كاتی ایله برابر مجلس اداره رئیس و هیئت نقیضیه اعضا رنی امضا ایدرلر .

ماده ۳۹ - اعضا ر هیئت عمومی به هر درلو تكلیفات و لایحه لر نی اجتهاد ن بر هفته اول مجلس اداره به ویرمك صورتیله عرض ایدرلر . مجلس اداره بو لایحه لر

كندیستك فكر نی تحریراً علاوه ایدر هیئت عمومیه بونلرك قبول و یا ردنده مختاردر . اعضا رك هیئت عمومی به قویه جق تكلیف لر نی شكایت فوطولرینه آتق صورتیله

هیئت نقیضیه واسطه سیله باید بر ملریده ممكندر . بو تقدیرده دخی هیئت نقیضیه بونلرك رد و یا قبوله دائر كندی مطالعه سنی قید ایدر .

ماده ۴۰ - هیئت عمومی نك انتخابات و قرارلری رأی خفی ایله جریان ایدر . هیئت نقیضیه بچون مجلس اداره نك مجلس اداره بچون هیئت نقیضیه نك نامزدلر

كوسترمسی ممكندر . انتخابات و قرارلرده نصابا كثریت حاضر بولان اعضا نك تصفندن بر فضله سیدر . تساوی آرا جائده قرعه به مراجعت اولنور . انتخاباته بو طرز

ا كثریتی قرانامانلرك برینه تکرار انتخابات باینور . برنجی انتخاباته ا كثریت قراناملر تکرار رأیه وضع ایدلر . اداره به و تدقیق حساباته عائد مسائله مجلس اداره و هیئت نقیضیه اعضا رنی اعطای رأی ایده مزلر .

اعضا ر قبیلله داخل هر هسانکی بر جمعیت و یا هیئت و ایزه بالا انتخاب تعیین ایده جکی بر مرخصی تحریری و كالنامه ایله هیئت عمومی به كوندده بیلر .

ماده ۳۵ - هیئت عمومی نك منحصر آگندی صلاحیتی اخلیده اولان مسائله لر بروجه آیدر :
آ - شركت نظامنامه سنك تبدیل ، اصلاح و اكالی

ب - مجلس اداره انتخابی
ج - هیئت نقیضیه انتخابی
د - مجلس اداره ایله مدیریت هینك مشتركاً نظیره

لادینی راپور و بلاخیونك تدقیق ایله رد و یا قبولی
ه - هیئت نقیضیه نك حاضر لادینی راپورلرك استماعی

و - اجتهاد اولنان راپور و بلاخیولر شایان قبول كورولدیكی تقدیرده تدقیقات بچون كندی آره سندن موقت بر هیئت انتخابی

ز - تمتعات صافیه نك توزیمده [۳۰ ماده] كوستریلان اصولك تطبیق و یا تبدیل ؛
ح - شركتک فسخ و یا نصفیه معنولانی

ط - توركیا قووبرانیفلر برلكی تشكیله اشتراك و سرمایه وضعی مسائله سی ؛
ی - شركابه عائد قبول و یا اخراج خصوصنده

صوك قرارلری اتخاذ ایتك [۲۹ ، ۲۴]
ك - مجلس اداره به و برینه جك اجرتی تعیین ایتك ؛
ل - ثابت سرمایه ماهیتمده بولان املاك مایمانی

قرارلاشدیروق ،
م - تصرف صندینی نظامنامه سنی تصدیق ایتك
ن - بکی مؤسسملر و شعبملر تأسیس و یا خود بونلرك

الفاسفی قرارلاشدیروق ؛
ماده ۳۶ - هیئت عمومی نك علی العاده و یا فوق العاده اولهرق اجتماعی مجلس اداره دعوت ایدر بو دعوتك بروجه آتی شرایط دائره سنده جریان ایتسی لازمدر .

آ - دعوتك اجتهاد سندن هر حالده اوز بش كون اول اجرامی ؛
ل - دعوتنامه ده روزنامه مذاكراتك تصریحی ؛

aza sıfatıyla dahil herhangi bir cemiyet veya heyet varsa bilintihab tayin edeceği bir murahhası tahriri vekaletname ile Heyet-i Umumiyyeye gönderebilir.

Madde 35 — Heyet-i Umumiyenin münhasıran kendi selâhiyeti dahilinde olan meseleler bervech-i âtidir :

a — Şirket nizamnamesinin tâdil, islah ve ikmali

b — Meclis-i İdare intihabı

c — Heyet-i Teftişye intihabı

e — Meclis-i İdare ile Müdüriyet Heyetinin müştereken hazırladığı rapor ve plançonun tetkik ile red veya kabulü

he — Heyet-i teftişyenin hazırladığı raporların istimalı

v — İhsar olunan rapor ve plançolar şayan-ı kabul görülmediği takdirde tetkikat için kendi arasından muvakkat bir heyet intihabı

z — Temettüat-ı sâfiyenin tevziinde [30 Madde] gösterilen usûlün tatbik veya tâdili;

ha — Şirketin fesih veya tasfiye-i muame-lâti

ı — Türkiye Kooperatifler Birliği teşkiline iştirak ve sermaye vaz'ı meselesi;

y — Şürekâya ait kabul veya ihraç hususunda son kararları ittihaz etmek [21, 24]

ke — Meclis-i İdareye verilecek ücreti tayin etmek;

l — Sabit sermaye mahiyetinde bulunan emlâkin mübayaatını kararlaştırmak,

m — Tasarruf Sandığı nizamnamesini tasdik etmek

n — Yeni müesseseler ve şubeler tesis veya yahut bunların ilgasını kararlaştırmak;

Madde 36 — Heyet-i Umumiyenin alelâde veya fevkâlâde olarak ictimasını Meclis-i İdare davet eder. Bu davetin bervech-i âti şerait dairesinde ceryan etmesi lâzımdır.

a — Davetin ictimadan herhalde onbeş gün evvel icrası?

b — Davetnamede ruzname-i müzakerâtın tasrihi;

c — Davetname ve ruzname-i müzakerâtın lâakâl bir gazetede üç defa ilâniyle beraber

şirketin mağazalarında görülecek bir mahalle lâakâl bir hafta müddetle tâliki;

Madde 47 — Fevkâlâde ictimalar dahi Meclis-i İdare vasıtasıyla bervech-i bülâ muharrer usûl dairesinde ceryan edecektir. Bu usûle muhalif olan ictimalar gayr-i kanunidir.

Madde 38 — Heyet-i Umumiye ilk celsesinde kendi arasından bir reis ve bir reis-i sâni ve bir kâtip intihab ederek müzakerâtın idaresini bu zatlara havale eder. Bu vazifelere Heyet-i Teftişye ve Meclis-i İdare azalarının intihabı caiz değildir. Lüzumu kadar rey toplayıcılar dahi intihab edilir. Kâtip tarafından müzakerâta ait bir zabıt tutulur. Bu zabıtnameye celsenin hitamında Heyet-i Umumiye reisi reis-i sâni ve kâtibi ile beraber Meclis-i İdare Reisi ve Heyet-i Teftişye azaları imza ederler.

Madde 39 — Azalar Heyet-i Umumiyyeye her türlü teklifât ve lâyhalarını ictimadan bir hafta evvel Meclis-i İdareye vermek suretiyle arzederler. Meclis-i İdare bu lâyhalara kendisinin fikrini tahriren ilâve eder Heyet-i Umumiye bunların kabul veya reddinde muhtardır. Azaların Heyet-i Umumiyyeye koyacak tekliflerini şikayet kutularına atmak suretiyle Heyet-i Teftişye vasıtasıyla yaptırmaları da mümkündür. Bu takdirde dahi Heyet-i teftişye bunların red veya kabûlüne dair kendi mütâleasını kaydeder.

Madde 40 — Heyet-i Umumiye nin intihabât ve kararları rey-i hafi ile ceryan eder. Heyet-i Teftişye için Meclis-i İdarenin Meclis-i İdare için Heyet-i Teftişyenin namzetler göstermesi mümkündür. İntihabât ve kararlarda nisab-ı ekseriyet hazır bulunan azanın nisfından bir fazlasıdır. Tesavi-i ârâ halinde kuraya müracaat olunur. İntihabatta bu tarz ekseriyeti kazanamayanların yerine tekrar intihabât yapılır. Birinci intihabda ekseriyet kazananlar tekrar reye vaz edilmez. İdareye ve tetkik-i hesabâta ait mesailde Meclis-i İdare ve Heyet-i Teftişye azaları ita-i rey edemezler.

فسخ و تصفيه معاملاتى همچون موجود اعضاى كثریت
مطلوبه مى لازمدر .

- مجلس اداره -

ماده ۴۱ - هیئت عمومی كندى آراسندن بدى
اعضادن مركب بر مجلس اداره انتخاب ایدر . بودن
ماعدن مجلس اداره اعضاى رینك غیوبى و یا خود و یا
تقدیرنده اونلری استخلاف ایتمك اوزرماوچ امزدهنى
اتخاب ایدر . مجلس اداره كرك شركابه و كرك خارجه
قارشو شركتك و كیلریدر .

نامزدلرك استخلاف اصولی اتخاباتده آلفلری رأیك
اكثریته نایددر . هر آلتی آی نهاینده مجلس اداره
اعضالردن اوچی و نامزدلر سقوط ایدرلر بونلرك تکرار
اتخابلری جائزدر . بوسقوط كیفیتی هیئت عمومی نك
رنجی اجتمعنده با قرعه اوله جقدر .

متعاف اجتمعلرده دها اسكیلرك سقوطی و فقط
درت اعضادن برینك محلهده با قرعه اعلاسی صورتیله
اوله جقدر .

ماده ۴۲ - شرکادن اولدی بی حائده مجلس اداره به
اتخاب ایدلسی غیر جائز اولانلر ؟

آ - شرکتك مفازه نریته و مؤسسه لرینه مشابیه
مفازه و مؤسسه لره صاحب و یا مدیر اولانلر ؟

ب - شرکک ایله هر هانكى بر مقاوله عقد ایتمش
اولانلر ؟

ج - شرککنده لااقل اوچ آی قدم کسب ایتمانلر ؟
ماده ۴۳ - مجلس اداره هیئت عمومی دن صکره

واقع اوله حق ایلك اجتمعنده آلتی آه مخصوص اولوق
اوزره كندى آراسندن بر رئیس ، بر رئیس وکیل و بر
کاتب اتخاب ایدرلك هیئت فعاله نى تشکیل ایدر مجلس
اداره نك مقرراتی معتبر اولوق همچون هیئت ففاهدن ماعدن
لااقل ایکینسك حضورى لازمدر . مجلس اداره اجتمعلرده
مدیر ، مایعات مأموری ، کاتب و وزیرداردن عبارت
مدیریت هرینك هر هانكى بر اعضاسنی رأی استشاری
ایله حاضر بولدیرمق حقنه مالکدر . گنلك اعضالردن
هر هانكى بر نرسده لازم کلن بر مسئلهده متخصص صفتیله

رأی استشاری ایله حاضر بولدیره بیلور . مجلس اداره
قاعده هر اون بش کونده بر دفعه اجتمع ایدر . مجلس

اداره اعضا لرینه حاضر بولدی قلمرى اجتمع همچون امکان
مالی کورلدگدن اعتباراً اللى ضرورش بمك بدلی و بریلوره
رأی استشاری ایله اشتراك ایتدیریلان اعضالر بواصوله
نایددر . فقط مدیریت هیئت ذردن اشتراك ایتدیریلنلره و بریلر
مجلس اداره اعضاسندن لااقل اوچی طرفدن بر طباب
وقوعنده اوچ کون طرفنده فوق الاماده اجتمع و قوعی
مجبوریدر . مجلس اداره مذا کرانك بر ضبط نامه سی
طوبیلور و بوکا حاضر بولان عموم اعضا وضع اعضا ایدر .

ماده ۴۴ - شرکک نامه و قوعیله حق مجردات
و ستدانه مجلس اداره قراریله مجلس اداره رئیسى و یا
وکیل و کاتب و اعضالردن بری وضع اعضا ایدرلر .

ماده ۴۵ - مجلس اداره شرککک بیون معاملاتى
اداره و نظارنده مکلفدر . صلاحیت و وظیفه لری بروج
آیدر :

آ - حساباتی ضوابط هیئت عمومی همچون آلتی
آیلق رابورنی تنظیم یارر . هیئت عمومی به مرض اوله حق

مسائل ففنده انك اول بر رأی بیان ایدر مفردات و بوجه
دفتر لریك روزنه حساباتك اصول دفتری دائره مستند
جریانی تأمین ایدر ؟

ب - هیئت عمومی بی یوقاریده محرر ماده لر بوجمله
اجتماعه دعوت و مقرراتی اجرا ایلر ؟

ج - كندى آراسندن و یا خود خارجدن مدیر ،
مایعات مأموری ، محاسبه چی و وزیردار و معازره کاسی

تعیین ایدر مدیر طرفدن تکلیف اولان دیگر مستند
هینك تعیین و عزلتی تصدیق ایلر ؟

د - مدیریت هینك و مستخدمینك مقدار معام
شاری و وظیفه لری ، کفالتلری مقدارنی تعیین و تحدید
ایدر و بونلره هرذلور اوامر و تملیبات تنظیم و اعطایلر ؟

ه - ایجار و اشجاره و طوبیدن مایه بیله و سایر بجه
طد مقاوله لری عقد ایدر ؟

و - یوقاریده محرر ماده لر بوجمله اعضالرك
اخراجنه و بکیلرینك قبوله قرار و برر ؟

Fesih ve tasfiye muamelâtı için mevcut azanın ekseriyet-i mutlakası lâzımdır.

— Meclis-i İdare —

Madde 41 — Heyet-i Umumiye kendi arasından yedi azadan mürekkep bir Meclis-i İdare intihab eder. Bundan maadâ Meclis-i İdare azalarının gaybûbeti veyahut vefatı taktirinde onları istihlâf etmek üzere üç namzet dahi intihab eder. Meclis-i İdare gerek şürekâya ve gerek harice karşı Şirketin vekilleridir.

Namzetlerin istihlâfı usûlü intihabâtta aldıkları reyin ekseriyetine tâbidir. Her altı ay nihayetinde Meclis-i İdare azalarından üçü ve namzetler sukût ederler bunların tekrar intihabları caizdir. Bu sukût keyfiyeti heyet-i umumiyenin birinci ictimaında bağkur'a olacaktır.

Müteakip ictimalarda daha eskilerin sukûtu ve fakat dört azadan birinin mahallinde bağkur'a ipkâsı suretiyle olacaktır. Madde 42 — Şürekâdan olduğu halde Meclis-i İdareye intihab edilmesi gayr-i caiz olanlar;

- a — Şirketin mağazalarına ve müesseselerine müşâbih mağaza ve müesseselere sahip veya müdir olanlar;
- b — Şirket ile herhangi bir mukavele akdetmiş olanlar;
- c — Şirkette lâakâl üç ay kıdem kesbetmeyenler;

Madde 43 — Meclis-i İdare Heyet-i Umumiyeden sonra vaki olacak ilk ictimanda altı aya mahsus olmak üzere kendi arasından bir reis, bir reis vekili ve bir kâtip intihab ederek heyet-i faalesini teşkil eder. Meclis-i İdarenin mukarrerâtı müteber olmak için heyet-i faaleden maadâ lâakâl ikisinin huzuru lâzımdır. Meclis-i İdare ictimalarında müdir, mübâyaat memuru, kâtip ve veznedardan ibaret müdiriyyet heyetinin herhangi bir azasını re'y-i istişari ile hazır bulundurmak hakkına maliktir. Kezalik azalardan herhangi birini de lâzım gelen bir meselede mütehasıs sıfatıyla re'y-i

istişari ile hazır bulundurabilir. Meclis-i İdare kaideten her onbeş günde bir defa ictima eder. Meclis-i İdare azalarına hazır buldukları ictima için imkân-i mâli görüldükden itibaren elli kuruş yemek bedeli verilir. Re'y-i istişari ile iştirak ettirilen azalar bu usûle tâbidir. Fakat müdiriyyet heyetinden iştirak ettirilene verilmeyiz. Meclis-i İdare azasından lâakâl üçü tarafından bir talep vukuunda üç gün zarfında fevkalâde ictimain vukuu mecburidir. Meclis-i İdare müzakerâtının bir zabıtnamesi tutulur ve buna hazır bulunan umum aza vaz-ı imza eder.

Madde 44 — Şirket namına vuku bulacak muharrerât ve senedâta Meclis-i İdare kararıyla Meclis-i İdare reisi veya vekili ve kâtip ve azalardan biri vaz-ı imza ederler.

Madde 45 — Meclis-i İdare Şirketin bütün muamelâtını idare ve nezâretle mükelleftir. Selâhiyet ve vazifeleri bervech-i âtidir. a — Hesabâtı tutar Heyet-i Umumiye için altı aylık raporunu tanzim eder. Heyet-i Umumiyeye arz olunacak mesail hakkında en evvel bir rey beyan eder. Müfredât ve yevmiye defterlerinin ve vezne hesabâtının usûl-i defteri dairesinde cereyanını temin eder;

b — Heyet-i umumiyeyi yukarda muharrer maddeler mucibince ictimaa davet ve mukarrerâtını icra eyler;

c — Kendi arasından veyahut hariçten müdir, mubayaat memuru, muhasebeci ve veznedar ve mağaza kâtibi tayin eder. Müdir tarafından teklif olunan diğer müsdahdeminin tayin ve azlını tastik eyler;

d — Müdiriyyet Heyetinin ve müsdamdeminin miktar-ı maaşlarını vazifelerini, kefaletleri miktarını tayin ve tahdit eder ve bunlara her türlü evâmır ve talimât tanzim ve itâ eyler;

he — İcar ve isticâra ve toptan mübâyaya vesaireye ait mukaveleleri akteder;

v — Yukarda muharrer maddeler mucibince azaların ihracına ve yenilerinin kabûlüne karar verir;

سبله جریان ایدم چکدره لزوم کورورلر سه هیئت عمومی
در حال فوق العاده اوله رق اجتماعه دعوت ایدم بیلرلر
هیئت تفتیشیه اعضا و نامزد لر دن هر هانکی بری مجلس
اداره ده و مدیریت هینده و شرکتک مأموریتنده بولنه مار
تفتیشات مقابله ده شرکتک آله جق لر ی هر آتی آی
ظرفنده توزیع اوله جق تمعات صافیه تک بوزده اشدن
عبارتدر .

- مدیریت هیئتی -

ماده ۴۷ - مجلس اداره هر آتی آی استدلسده
کرک کندی اعضا لر ی آراسدن و کرکسه حصه اراعه
هیئت عمومی سندن بولندینی صورتده خارجدن درت
کیشی دن مرکب بر مدیریت هیئتی تمین ایدر . مدیریت
هیئتی مدیر ، محاسبه چی ، مبیعات ه آموزی ، مفسره
کابندن عبارتدر .

آ - مدیرک وظیفه سی : شرکتک مغازه و مؤسسه
لازم کلن مأمورین و مستخدمین بولورق مجلس اداره دن
تصدیق ایدر مرکب ایجابنده عزل ایدر مرکب . شرکتک
مبیعات دفاتر و حسابات ایشلرک حسن جریانده نظارت
ایتمک . شرکتک احتیاجاتی مجلس اداره به عرض ایتمک
و مجلس اداره تک مقرراتی تطبیق ایتمک و بومورک اجرائی
ایچون کندی هیئته کی دیگر اوج مأمور ایله مشاوره ده
بولنق در .

ب - محاسبه چی تک وظیفه سی : شرکتک بالعه دم
وزنه و محاسبه ایشلرک اصول دفتری موجبجه منتظماً
اجرا ایتمک و شرکتک وضعیت مالیه سندن مدیرینی دانما
مجلس اداره بی اونیش کونده بر دفعه خیردار ایتمک
و مدیریت ایله مشترکاً آتی آیاتی بالیچو حضار ایتمک
و مجلس اداره مقرراتی نتیجه سنده تحقق ایدن تمعاتی
توزیع و شرکتک نامنه و قوبولان هر نوع تأدیات و قبض
معاملاتی ایفا ایتمکدر . محاسبه چی مجلس اداره طرفندن
تقرر ایدر یله جک طرفنده کفالت قعده و یا خود شخصیه
ایله قبول ایله چکدر .

ج - مبیاعه مأموریتک وظیفه سی : مجلس اداره

ز - احتیاط و ینک اوجه لر ی تک توزیع اوله جق
مؤسسات مالیه تمین ایدر ؟

ح - شرکتک مادی و معنوی فوائدی موجب
وله جق اشدن ایدم بولنور . شو قدر وارکده ، بو خصوصده
عظمی (۲۰۰) لیردن فضله باره بی غیر متداول وثایق
بر مابه سله قوباماز ؟

ط - ینک اوجه تک استعمالی حقنده مواد مخصوصه
و یقاً مقرراتک اتخاذ ایدر ؟

ی - شرکتک اقامه و یا مدافعه دعوا به دائر اشدن ایدم
ولنور و وکالتنامه اعطا ایدر ؟

ک - شرکتک عائد اوراق و سنداتی محافظه ایدر .

هیئت تفتیشیه

ماده ۴۹ - هیئت تفتیشیه هیئت عمومی طرفندن منتخب
دج اعضا دن و ایکی ده نامزد دن عبارت اولوب امور
اداره بی حسابات و دفتری مبیاعه و توزیع اولدن ایشلرک
قیمت صحیه و غذائییه سی تفتیش و مراقبه لر نده بولندیر لر
ایهت تفتیشیه اعضا لر ی کندی آرا لر نده بری محاسبات
و دفتری دیگر ی مبیاعات و امور اداره بی اوجه جیب سینه
اشعه تک قیمت غذائییه و صحیه سینه دائر تفتیشاتده بولنق
اوزره اختصاص لر یه کوره تقسیم وظائف ایدم بیلر لر
نامزد لرک وظیفه سی اصل اعضا تک غیب بولنده اونلری
استخلاف ایتمکدر . هیئت تفتیشیه شرکتک مغازه و مؤسسه
لر نده اعضا لر ه مخصوص کلیدلر بر شکایده قوبولوسی
بولیدر ق هر آی وقوعه کلن اجتماع لر نده بولنرک
محتوا بی نتیجه تفتیشات لر بی دفتر مخصوصه قید ایله
مشترکاً امضا ایدر لر .

شرکتک عموم معاملات و حسابانه دائر هیئت عمومی به
مصل راپور احضار ایدر لر هیئت تفتیشیه کرک مدیریت
هینک و کرک مجلس اداره تک شرکتک عائد دفاتر و اوراقی
هر حالده بر عتله اعاده ایتمک شرط یله اخذ و مطالعه به
صلاح ایدر لر . هیئت تفتیشیه تک مجلس اداره به خطاباً
وقوع بولنق هر نوع مطالبات و تکلیفاتی تهریراً اجرا
اولورق کندی دفتر لر نده بر صورتی قابل . مدیریت
هینته قارشه وقوعه له حه تکلفده مجلس اداره .

z — İhtiyat ve yedek akçalarının tevdi olunacağı müessesât-ı maliyeyi tayin eder;
ha — Şirketin maddi ve manevî fevaidini mücip olacak teşebbüsatta bulunur. Şu kadar var ki, bu hususta azamî (200) liradan fazla parayı gayr-i mütedavil ve sabit sermaye hâline koyamaz;
tı — Yedek akçanın istimali hakkında mevad-ı mahsusuna tevfikân mukarrerât ittihaz eyler;
y — Şirketin ikame veya müdafaa-i davaya dair teşebbüsatta bulunur ve vekâletnâme itâ eder;
ke — Şirkete ait evrak ve senedâtı muhafaza eder.

Heyet-i Teftişiye

Madde 46 — Heyet-i Teftişiye Heyet-i Umumiye tarafından müntehab üç azadan ve iki de namzetden ibaret olup umur-u idareyi hesabât ve defâtiri mübâyaa ve tevzi olunan eşyanın kıymet-i sıhhiye ve gıdaiyesini teftiş ve murakabelerinde bulundurulur. Heyet-i Teftişiye azaları kendi aralarında biri muhasebât ve defâtiri diğeri mübayaat ve umur-u idareyi üçüncüsü de emtiânın kıymet-i gıdaiye ve sıhhiyesine dair teftişatta bulunmak üzere ihtisaslarına göre taksim-i vezaif edebilirler. Namzetlerin vazifesi asıl azanın gaybûbetinde onları istihlâf etmektir. Heyet-i Teftişiye Şirketin mağaza ve müesseselerinde azalara mahsus kilitli bir şikâyetname kutusu bulundurarak her ay vukua gelen ictimalarında bunların muhteviyâtını ve netice-i teftişatlarını defter-i mahsusuna kaydile müştereken imza ederler.

Şirketin umum muamelât ve hesabâta dair Heyet-i Umumiyeye mufassal rapor ihzar ederler. Heyet-i Teftişiye gerek müdiriyet heyetinin ve gerek Meclis-i İdarenin Şirkete ait defâtir ve evrakını her halde süratle iade etmek şartıyla ahz ve mütaleaya selâhiyettardır. Heyet-i Teftişiyenin Meclis-i İdareye hitaben vuku bulacak her nevi mütaleat ve teklifâtı tahriren icra olunarak kendi defterlerinde bir sureti kalır. Müdiriyet heyetine karşı vuku bulacak tek-

lifleri Meclis-i İdare vasıtasıyla cereyan edecektir. Lüzum görürlerse Heyet-i Umumiye-yi derhal fevkalâde olarak ictimaa davet edebilirler. Heyet-i Teftişiye aza ve namzetlerinden herhangi biri Meclis-i İdarede ve Müdiriyet Heyetinde ve Şirketin memuriyetinde bulunamaz. Teftişat mukabilinde Şirketin alacakları her altı ay zarfında tevzi olunacak temettüat-ı sâfiyenin yüzde beşinden ibarettir.

— Müdiriyet Heyeti —

Madde 47 — Meclis-i İdare her altı ay iptidâsında gerek kendi azaları arasından ve gerekse hissedar aza heyet-i umumiyesinden, bulunmadığı surette hariçten dört kişiden mürekkep bir müdiriyet heyeti tayin eder. Müdiriyet Heyeti Müdür, muhasebeci, mübayaat memuru, mağaza kâtibinden ibarettir.

a — Müdirlik vazifesi : Şirketin mağaza ve müessesatına lâzım gelen memurun ve müdahdemini bularak meclis-i idareden taktik ettirmek, icabında azlettirmek. Şirketin mübayaat defâtir ve hesabât işlerinin hüsn-ü cereyanına nezaret etmek. Şirketin ihtiyacâtını Meclis-i İdareye arzetmek ve Meclis-i İdarenin mukarrerâtını tatbik etmek ve bu umûrun icrası için kendi heyetindeki diğer üç memur ile müşaverede bulunmaktır.

b — Muhasebecinin vazifesi : Şirketin bilumum vezne ve muhasebe işlerini usûl-i defteri mücibince muntazaman icra eylemek ve şirket vaziyet-i maliyesinden müdiriyeti daima Meclis-i İdareyi onbeş günde bir defa haberdar etmek ve müdiriyet ile müştereken altı aylık plango ihzar etmek ve Meclis-i İdare mukarreratı neticesinde tahakkuk eden temettuatı tevzi ve Şirket nâmına vuku bulan her nevi tediyât ve kabz muamelâtını ifâ eylemektir. Muhasebeci Meclis-i İdare tarafından takarrür ettirilecek tarzda kefâlet-i nakdiye veyahut şahsiyye ile kabul edilecektir.

c — Mübayaat memurunun vazifesi : Meclis-i İdare.....

(مواد لاحقہ)

مادہ ۵۱ - بلا مجوسی ، راپورلری ، مطبوع اذہرق
ہیئت عمومیہ نك اجتماع من لاقبل اوج كون مقدم شركتك
مفازہ لرنده شركاہ توزیع اولنہ جقدر . كرك نظامنامہ
و كرك ديكر اشیاہ عند لایحه لره دخی بو ماده نك شمولى
وارد .

مادہ ۵۲ - شركتك فسخ و تصفیہ
عمومیہ جه قرار ویریلدیكى تقدیرده نرضیت عمومیہ
تدقیق و مفصل راپور تنظیم اینك اوزره هیئت عمومیہ
طرفدن بدخی اعضادن مركب بر قومسیون مخصوص
تشکیل ایدیلور . بو قومسیون مخصوصه مجلس اداره
مدیریت و تفتیش ایتلرندن ده بر اعضا آاور تصفیہ
معاملاتنه دائر قطعی قرار بو قومسیونك تدقیقات
تكلیفاتك هیئت عمومیہ نك اکثریت مطلقه سی طرفدن
اصداقی صورتیه جریان ایلور .

- مواد موقته -

مادہ ۵۳ - شركت حصه لری تمامأ تادیه ایش
ایکوز حصه نسننده سرماییه و لاقبل اون اعضابه مالك
اولدینى زمان رسماً تشكیل عد اولنسه جقدر . بو این
اعضادن بدیسی كندى آره لرنده بالاختیاب مجلس اداره
وادجی هیئت تفتیشیه عد اولنہ جقدر . بو مجلس اداره
هیئت تفتیشیه نك وظیفه و صلاحیتی هیئت عمومیہ نك
برخی اجما عیده مواد مخصوصه كور . تبدل ایلدیك
مادہ ۵۴ - توركا بیوك ملت خالصه راپور
نایب شركت لره دائر قانون تنظیم و نشر اولدیقده یوقانده
تاریخ ایشردن اعتباراً شركتك نظامنامه سی مجلس اداره
و هیئت تفتیشیه نك مشترك اجما عی طرفدن هیئت عمومیہ
میزده تصدیق اینك اولنرده موقت بر صورتده
ایدیله جكدر . بو نظامنامه موقته لره باووز سگنلر
ایلرلر لرجه قدر صریح ایله جقدر .

مادہ ۵۵ - شركتك دیگر مأمورین و مستخدمین
مدریتك تدارك و تكلیفیه مجلس اداره طرفدن تعین
و تعین اولور . معاشرینك تعین مقداری دخی مجلس
اداره هئدر شركتك مستخدمین و یا مأمورین تعینات
توزیعمانی اساسنده مواد مخصوصده كوسته لیدیكى وجهه
بوزده ایش اكرامیه سی كندى آره لرنده مساویاً تقسیم
ایدلرلر مدیریت هیئتك مجلس اداره دن اولمالی اعضا لری
دخی بو اكرامیه اشتراك ایلرلر مأمورین و مستخدمینك
كندى آره سنده بر سندقه حائده تشكیل و شركت معاملاتنه
شركت لره كور اولور .

اشیا و ائتمه نی اشترا و مفازیه نقل اینك ، اشترا ایتدیكى
مواده دائر فاطوره لری ، فاطوره سز آلتش ایسه امضای
ذابنده بر حساب خلاسه سی مدیریته اعطای اینك هر
نورلو اشیا نك بناسه سندن مدیریتى كونی كونه خبردار
اینكدن عبارتدر .

ه - مفازه كانك وظیفه سی : شركتك بوتون
مبارعات و اشترا معاملاتنى واردات و مصارفنى كونی كونه
مفردایله قید اینك ، انصارك جز دانلریته اشترا ایتد .
كلری اشیا نك مفردات و فیا نى یازرق وضع امضا اینك
شركتك عادى اوراق و محرراتى محافظه اینك و مفازده
صایران ائتمه نك اوزریته مدیریت طرفدن تعیین اولنان
ویا تلى یازرق تعایق اینك و مدیریت هیئتله مشتركاً آتی
آیاق راپورلری احضار اینكدر .

مادہ ۵۸ - شركتك معاملاتنى توسع ایدنجه قدر
مدیریت هئتمه كى بودرت وظیفه و وظیفه لرك توحیدى
صورتیه اداره ایدیله ییلور . مدیریت هیئتى مشتركاً عقد
اجتماع ایتدیكى حائده مقررآتى ضبط اینك اوزره آروجه
بر دفتر طوبه جقدر .

مادہ ۵۹ - مدیریت هیئته مجلس اداره نك تنسیب
ایتدیكى مقدارده شهری معاش ویریله جكدر . مدیریت
هئتی اعضا لری عین زمانده منتخب مجلس اداره اعضادن
ایله مجلس اداره نك دیگر اعضا لریله عین حقوقه درلر .

(مأمورین و مستخدمین)

مادہ ۶۰ - شركتك دیگر مأمورین و مستخدمینى
مدیریتك تدارك و تكلیفیه مجلس اداره طرفدن تعین
و تعین اولور . معاشرینك تعین مقداری دخی مجلس
اداره هئدر شركتك مستخدمین و یا مأمورین تعینات
توزیعمانی اساسنده مواد مخصوصده كوسته لیدیكى وجهه
بوزده ایش اكرامیه سی كندى آره لرنده مساویاً تقسیم
ایدلرلر مدیریت هیئتك مجلس اداره دن اولمالی اعضا لری
دخی بو اكرامیه اشتراك ایلرلر مأمورین و مستخدمینك
كندى آره سنده بر سندقه حائده تشكیل و شركت معاملاتنه
شركت لره كور اولور .

Eşya ve emtiayı iştirâ ve mağazaya nakletmek, iştirâ ettiği mevada dair faturaları, faturasız alınmış ise imza-i zâtisiyle bir hesap hülâsasını müdiriyete itâ eylemek her türlü eşyanın piyasasından müdiriyeti günü gününe haberdar etmekten ibarettir. he — Mağaza katibinin vazifesi : Şirketin bütün mübayaat ve iştirâ muamelâtını vâridat ve masarîfâtını günü gününe müfredatıyla kaydetmek, azaların cüzdanlarına iştirâ ettikleri eşyanın müfredat ve fiyatını yazarak vaz-ı imza eylemek Şirketin âdi evrak ve muharrerâtını muhafaza eylemek ve mağazada satılan emtianın üzerine müdiriyet tarafından tayin olunan fiatları yazarak tâlik etmek ve müdiriyet heyetiyle müştereken altı aylık raporları ihzar etmektir.

Madde 48 — Şirketin muamelâtı tevessu edinceye kadar müdiriyet heyetindeki bu dört vazife vazifelerin tevhidî suretiyle idare edilebilir. Müdiriyet heyeti müştereken akd-i ictima ettiği halde mukarrerâtını zaptetmek üzere ayrıca bir defter tutacaktır.

Madde 49 — Müdiriyet Heyetine Meclis-i İdarenin tensib ettiği miktarda şehri maaş verilecektir. Müdiriyet Heyeti azaları aynı zamanda müntehab Meclis-i İdare azasından iseler Meclis-i İdarenin diğer azalarıyla aynı hukuktadırlar.

(Memurîn ve Müsdahdemîn)

Madde 50 — Şirketin diğer memurîn ve müsdahdemini müdiriyetin tedarik ve teklifiyle Meclis-i İdare tarafından tayin ve nasbolunur. Maaşlarının tayin miktarı dahi Meclis-i İdareye aittir. Şirketin müsdahdemîn veya memurini temettuat tevziatı esnasında mevad-ı mahsusunda gösterildiği veçhile yüzde beş ikramiyeyi kendi aralarında müsâveten taksim ederler. Müdiriyet Heyetinin Meclis-i İdareden olmayan azaları dahi bu ikramiyeye iştirak ederler. Memurîn ve müsdahdemînin kendi arasında bir sendika halinde teşekkül ve Şirket muamelâtına Meclis-i İdareye ve Heyet-i Teftişiyeye.....

(Mevad-ı Lâhika)

Madde 51 — Plançosu, raporları, matbu olarak Heyet-i Umumiyenin ictimaından lâakâl üç gün mukaddem Şirketin mağazalarında şürekâya tevzi olunacaktır. Gerek nizamnameye ve gerek diğer teşebbüsata ait lâyihalara dahi bu maddenin şumûlü vardır.

Madde 52 — Şirketin fesih ve tasfiyesine Heyet-i Umumiyece karar verildiği takdirde vaziyet-i umumiyeyi tetkik ve mufassal rapor tanzim etmek üzere Heyet-i Umumiye tarafından yedi azadan mürekkep bir komisyon-u mahsus teşkil edilir. Bu komisyon-u mahsusa Meclis-i İdare müdiriyet ve teftiş heyetlerinden de birer aza alınır tasfiye muamelâtına dair kati karar bu komisyonun tetkikât teklifatının Heyet-i Umumiyenin ekseriyet-i mutlakası tarafından tastiki suretiyle cereyan eder.

— Mevad-ı Muvakkate —

Madde 53 — Şirket hisselerini tamamen tediye etmiş ikiyüz hisse nisbetinde sermayeye ve lâakâl on azaya mâlik olduğu zaman resmen müteşekkil addolunacaktır. Bu on azadan yedisi kendi aralarında bilintihab Meclis-i İdare ve üçü Heyet-i Teftişiyeye addolunacaktır. Bu Meclis-i İdare Heyet-i Teftişiyenin vazife ve selâhiyeti Heyet-i Umumiyenin birinci ictimaında mevad-ı mahsusuna göre tebeddül edecektir.

Madde 54 — Türkiye Büyük Millet Meclisince Kooperatif Şirketlere dair kanun tanzim ve neşrolündükta bu kanunun tarih-i neşrinden itibaren Şirketin nizamnamesi Meclis-i İdare ve Heyet-i Teftişiyenin müşterek ictimai tarafından Heyet-i Umumiyede tastik edilmek üzere muvakkat bir surette tadil edilecektir. Bu nizamname-i muvakkate ise otuzsekiz senesi Eylül tarihine kadar mer'i olacaktır.

İşbu nizamnamenin Vekâlette mahfuz olan aslına mutabakatı tastik olunur.

Umur-u İktisadiye Vekili

مبارکه تکلیفی مناسبتیه

جمعه گونی انکار، فرانسه، ایتالیان خارجیه
ناظر لری حکومتی نه تایل مجامعات - قنده آتی ماده لک
بر تکلیفده بولو نمشلدردر . حکومتی بو تکلیفاتی کمال
جدیتله تدقیق ایلمکده ووریلده . سک اجوابی احضار
ایتمکده در .

مبارکه شرائطی روجه آتی در :

۱ - مجامعات ۱۹۲۲ سنه سنک (...) کیجه سی نصف
ایتمده اغطاع ایلمکده در .

۲ - ایوم اردولریک قطعات کلیه بی طرفدن اشغال ایلدیش
اولان خطوطی محفظه ایتمکده برابر محاربلر متفقین ضابطان ایله
یونان و تورک قوماندانلریک منظرلردن مرکب محلی قومیسوونک
انخاد ایلمکده مقررانه توفیقاً ایکی جبهه آرمه سنده عسکردن
خالی هیچ اولمازسه ۱۰ کیلو مترو کنتشکنده فاصله آچمه
وهر درلو اتصالی حذف ایتمکده مساعده ایلمکده بر صورتده
ایلری قطمانی کیری آلاجه لدر .

۳ - مبارکه تک دولی ایتلمهده مقابل اردولک انسان
و مهمات اعتباریله هیچ بر سوزنده قوه سی اجرا ایلمه میه جکدر
مشکل جزء نمالردن هیچ برسی قادر یلمه میه جقدر .

۴ - متفقینک اداره مشترکسی آتلمده اجرای وظیفه ایلمدن
متفقین قوه سیسولری محارب اردولردن هریری زردنه مأمور
ایلمه جکدر . قومیسونلر اشبو اردولک هر یزنده اومتارکه شرا -
تظنک صورت اجرای منافی ایتمکده ظهور ایلمه جک حادثه لری
نسوبه ایتمکده حاز صلاحیت اوله جقدردر . بو مقصدله اراضی
مشغوله اشخاصک و اموالک حایه سی تأمین ایچون اشغال مأمورینی
زردنه مداخله ایتمکده کمال حاز صلاحیت اوله جقدردر .

۵ - یونان تورک اردولری قوماندانلری متفقین قومیسو -
نلریک حکمکنکی خلوص ایله قبوله و اجرا ایتمکده تهد ایلمه .

۶ - محاصرات اوج آیدمده تظیل ایلمه جک و مذاکرات
صلحیه اوله تک طرفین محاصمینجه قبوله قدر اوج آیلدی مدله
کنشیلکندن تمهید ایلمه جکدره محاصمیندن بری اشبو مقوله نامه یی
تجدید ایلمه میکی قدرده طرف دیگره وانکار ، فرانسه و ایتالیان
منظرینه مبارکه مدتک انحصارندن هیچ اولمازسه اون بش کون
اول اخبار کینت ایلمه جکدر .

گورزون بو آتقاره شانزده

بر بومبارکه شرائطی تاریخی برویته اولتی اوزره قید
ایتمکده ، بولر حفته هیچده ارزون مطالبات و تقیدات سرده
لریم بوقدر . بالک زردنه جکده بوشرائط زره شو حقیقی اوکر ، تیور
غرب استیلاچی دولتری تورکیانک بوغازینه طاقنی اوزره

برمکتوب

« یکی حیات » مجموعه است :

ایک صایسینی کوردیکیم مجموعه کزک متدرجاتی صوک درجه
حوشمه کیندی . اسمندن ده آکلاشیلدینی وجهه زفاه حیات
اوغرنده کی مجاهداتکیزی قدیس و دوام انتشاری نیاز و موقیتلر
دیلرم ائتم . ۲۲-۳-۳۸

....

بازار اوله حسن بک

ظن ایدرسه بازار اوله حسن بک ده نیجه استابولده و یاغود
طهر مرده کندیمی طایقار قوقدر . « یکن کون قویون بازاردن
یکر ایکن بر تخافیه مغازه سنده فوطوغرائی کوزمه ایلمدی »
نصل طایناسون اوفاق بویله فوجمان قاسنک اوزرینه یانته
اکدیبن فسنده کی آباتی ساریفک اوزرنده بیله « ماشالله حسن
بک » یازیلدی .

بازردن چیغینجه تام تورکجه لسانیه هر ایکی طرف دکانلرینه
سلام ویرمک :

بازار اوله قال باشی

بازار اوله قوه سی باشی

بازار اوله کونته بی باشی دیرک
بوزاردن آتانی کادیکینی کورده عموم اصنافلر و دکانچیلر لرندکی
ماللرینی اوزاده رقی « شوکا بر اووغور ویر یاقالم » دیدیلری
حسن بک او مبارک ایله « هایدی خیر کورسون » دیر یکر
وصایچیلرده بونی کندیلرینه اوغور صایارلر . بر کون یته بویله
یولنه دوام ایلمدن حرب عمومینک قیزغین و آرزغین کونلردن
یزنده ایتمی اوغور اولسون حسن بک دیدیم هان بکیم سکا
صلح اولدینی زمان بر شکرلی قهوه آله جم دیمه سونمی؟ حقیقتاً
حسن بک بیله حرب عمومیده انسانلرک طایقارنی ادراک ایتمش
اوله جکده شکرلی قهوه یی صلحدن صوکره وعده ایتمدی ، او
زمانلره نظراً شکر هر بردن آقار ۲۰۰ دن آتلمه قدر نزل
ایلمدن حرب عمومیده کی یوز یاره لقی شکر و قهوه بی هیچ بر
برده ایجه به جکزی کی . شمدی بنده حسن بک کی بواحتکارک
دوامنده صلحدن صوکره شکرلی قهوه یی آله م دیمه جکیم .
دوبکی غزیه زرده تورکیا قوئورایف شرکتنک شکل
ایتمکینی کوردم . بولرک مملکتیه اولان استفاده سی عموم
خلق ییلمی چونکه نام مناسیه « احتکارله مجادله » دستوری
طاشیان و تورکیاده ایلمک دفعه شکل ایلمدن شرکتنک غایه سی
ایشی و چیغینی و قمرای حلقه زفاهنی تأمیندن عبارتدر .

مذکور شرکتنک موقیتله غایه سینه واصل اولسونی نمی
ایلمه ک ایلمدن صوکره حسن بک دیدیکی کی انشالله شکرلی
قهوه یی مملکتین ممولانلردن ایتمکده موفق اولورز .
بو خصوصه متشیلری صیبتله آغیشلارز .

....

Mütareke Teklifi Münasebetiyle

Cuma günü İngiliz, Fransız, İtalyan hariciye nazırları Hükümetimize tatil-i muhasemât hakkında altı maddelik bir teklifte bulunmuşlardır. Hükümetimiz bu teklifati kemal-i ciddiyetle tetkik eyilemekte ve verilecek cevabı ihzar etmektedir.

Mütareke şeraiti bervech-i âtidir :

1 — Muhasemât 1922 senesinin (...) gecesi nisfülleylinde inkuta edecektir.

2 — Elyevni ordularının kıtaat-ı külliyesi tarafından işgal edilmiş olan hutûtu muhafaza etmekle beraber muharipler müttefikin zabitanı ile Yunan ve Türk kumandanlarının mümessillerinden mürekkep mahalli komüsyonun itihaz edecekleri mukarrerâta tevfikân iki cephe arasında askerden hali hiç olmazsa 10 kilometre genişliğinde fasıla açmaya ve her türlü ittisâli hasfetmeye müsaade edecek bir surette ileri kıtaati geri alacaklardır.

3 — Mütarekenin devamı esnasında mukabil orduların insan ve mülhmmat itibarıyla hiçbir surette takviyesi icra edilemeyecektir müteşekkül cüz-i tamârdan hiçbirisi kaldırılmayacaktır.

4 — Müttefikinin idare-i müsterekesi altında icra-ı vazife eden Müttefikin Komüsyonları muharip ordulardan herbiri nezdine memur edilecektir. Komüsyonlar işbu orduların herbirinde o mütareke şeraitinin suret-i icrasını murakabe etmeye ve zuhur edecek hadiseleri tesviye etmeye haiz-i selâhiyet olacaklardır. Bu maksatla arazi-i meggulede eşhasın ve emvalin himâyesini temin için işgal memurini nezdinde müdahale etmeye kezalik haiz-i selâhiyet olacaklardır.

5 — Yunan Türk orduları kumandanları Müttefikin Komüsyonlarının hakemliğini hulûs ile kabul ve icra etmeyi teahhüd ederler.

6 — Muhasemât üç ay müddetle tatil edilecek ve müzakerât-ı sulhiye-i evveliyenin tarafeyn-i muhasımınca kabûlüne kadar üç aylık müddetle kendiliğinden temdit edilecektir. Muhasımından biri işbu mukavelenameyi tecdit eylemediği taktirde taraf-ı diğere ve İngiliz, Fransız ve İtalyan mümessillerine mütareke müddetinin inkızasından hiç olmazsa onbeş gün evvel ihbar-ı keyfiyet eyleyecektir.

Gürzon Puankare Şatrer

Biz bu mütareke şartlarını tarihi bir vesika olmak üzere kaydettik, bunlar hakkında hiç de uzun mütaalat ve tenkidât serde lüzum yoktur. Yalnız diyeceğiz ki bu şerait bize şu hakikatı öğretiyor :

Garb istilacı devletleri Türkiye'nin boğazına takmak üzere.....

BİR MEKTUP

«Yeni Hayat Mecmuasına :

İlk sayısını gördüğüm mecmuanın müdüresine câti son derece hoşuma gitti. İsminden de anlaşıldığı veçhile refah-ı hayat uğrunda ki mücahedeğinizi takdis ve devam-ı intişarını niyaz ve şükriyetler dilerim efendim. 22 - 3 - 22

Pazarola Hasan Bey

Zannedersem Pazarola Hasan Bey diyince İstanbul'da veyahut taşralarda kendisini tanımadık yoktur. «Geçen gün koyun pazarından geçer iken bir tuhafiyeye mağazasında fotoğrafı gözümle ilişti.» Nasıl tanımasın ufak boyu ile kocaman kafasının üzerine yanına eğdiği fesindeki âbânî sarığının üzerinde bile «Maşallah Hasan Bey» yazılı.

Beyazıttan çıkınca tam Türkçe lisanıyla her iki taraf dükkanlarına selâm vererek :

Pazarola bakkalbaşı
Pazarola kahvecibaşı
Pazarola köftecibaşı diyerek

yukarıdan aşağı geldiğini gören umum esnaf ve dükkanlılar ellerindeki mallarını uzatarak «Şuna bir uğur ver bakalım» dediler mi Hasan Bey o mübarek eliyle «Haydi hayır görsün» der geçer ve satıcılar da bunu kendilerine uğur sayarlar. Bir gün yine böyle yoluna devam ederken Harb-i Umûminin kuzgün ve azgın günlerinden birinde idi Uğurlar olsun Hasan Bey dedim hemen Beyim sana sulh olduğu zaman bir şekerli kahve alacağım demesin mi? Hakikaten Hasan Bey bile Harb-i Umûmide insanların tatsızlığını idrak etmiş olacak ki şekerli kahveyi sulhten sonra vaadetti, o zamanlara nazaran şeker her yerden akar 200 den altmışa kadar tenezzül ederken Harb-i Umûmi deki yüz paralık şeker ve kahveyi hiçbir yerde içemiyecemiz gibi. Şimdi ben de Hasan Bey gibi bu ihtikârın devamında sulhten sonra şekerleri kahveyi alayım diyemiyeceğim.

Dünkü gazetelerde Türkiye Kooperatif Şirketinin teşekkül ettiğini gördüm. Bunların memlekete olan istifadesini umum halk bilmeli çünkü tam manasıyla «ihtikârla mücadele» düsturunu taşıyan ve Türkiye'de ilk defa teşekkül eden Şirketin gayesi işçi ve çiftçi ve fukara-ı halkın refahını teminden ibarettir.

Mezkûr Şirketin muaffakiyetle gayesine vasıl olmasını temenni ederek ondan sonra Hasan Bey'in dediği gibi inşaallah şekerli kahveyi memleketimizin mâmulâtından içmeye muaffak oluruz.

Bu hususta müteğebbisleri samimiyetle alkışlarız.

BAZI ESKİ SÖZCÜK VE DEYİMLERİN AÇIKLAMALARI

— A —

Aksa-i Şark: Uzak Doğu
asr-ı saadet: saadet çağı (Hz. Muhammed devri)
âtisi: geleceği
avam-ı nâsi: aşağı halk tabakası
avâmil: amiller, etkenler
afâki: objektif (nesnel)
âsude: sâkin, rahat
anâsır: unsurlar
asâkir-i mensure-i şahane: padişahın askerlerine verilen sıfat
âherin: diğerinin
adem-i kifayesi: yetersizliği
adem-i iştirak: katılmamak
akt-i ictima: toplantı yapmak
askerden haâ: askersiz
arazi-i meşguled: işgal edilmiş arazide

— B —

bizaasızlığime: yetersizliğime, selâhiyetsizliğime
bera-i neşr: yayınlanmak üzere
beşeriyet-i hâzıra: mevcut insanlık
bervech-i âti: aşağıda görüldüğü gibi
bâdi olundu: sebep olundu
berr-i cedid: yeni dünya (Amerika)
bahrî nakliyat: deniz nakliyatı
buhran-ı hâzırları: şimdiki buhranları
berakistir: aksinedir
bidayet-i tessüsünden: oluşunun başlangıcından
bâkur'a itfâsiyle: kur'a ile ödeme
bağkura: kur'a ile
bilintihab: seçimle

— C, Ç —

cehdeder: savaşıyor, çalışıyor
cemaziyelâhir: Arabî ay ismi
çerağı: ışık
cami bulunan: toplanmış bulunan
cihanşümûl: evrensel
cabbâr: zorlayıcı, ezici
cidal: savaş
cemahir-i Müttehide: Birleşik Devletler
cünd-ü vegâ: Tevfik Fikretin bir mısrasında yaptığı terkip
cünd: asker vegâ: savaş
cüz-i tamlardan: küçük parçalardan

— D —

dür tutulmayarak: uzak tutulmayarak
dehalete icbar: girmeye zorlamak (teslim olmaya zorlamak)
devair: daireler
destgâh: tezgâh
derece-i şumullerini: genişlik derecesini
defâtiri: defterleri

— E —

edvar-ı tarihiye: tarihi devirler, dönemler
enva-i mezâlim: zulüm çeşitleri
esbab: sebepler, nedenler
elhâletühâzihi: şimdiki halde
esna-i duhülde: giriş sırasında
ekseriyet-i mutlakası: salt çoğunluğu
evâmir: emirler
elyevm: bugün

— F —

Fukara-i kâsibe: emekçiler
fıkdân: yokluk
fekk-i rabîta edecek: ilişkisini kesecek
fevaidini: faydalarını

— G, Ğ —

girizgâh: giriş
gayr-ı me'mûl: sanılanın dışında, umulmayan
gayr-i mahdût: sınırsız
gayr-ı mâşûş: hiyle karışmamış
gayr-ı mütedavil: tedavül etmeyen, sürümde olmayan

— H —

hakimiyet-i mutlaka: diktatörlük
heyet-i ictimaiye: toplum
hafî: gizli
hakk-ı temellük: mülkiyet hakkı
hâdisât: hadiseler, olaylar
halâs: kurtuluş
hayat-ı ictimaiye: ictimai, toplumsal hayat, sosyal hayat
halk hâdimleri: halka hizmet edenler
harebisi: yıkılışı
herc-ü merc-i umumiye: genel alt üst oluş
hemeivar: komşu
hatt-ı butlân: iptal edilmiş hat
hayat-ı iktisadiye: ekonomik hayat
hakk-ı mevcudiyetlerini: varoluş haklarını
hukuk-u mütesariyeden: eşit haklardan
hud'alar: hileler
harza-i hakimiyetinde: hakimiyet bölgesinde
heyet-i faale: yürütme kurulu
hesabâtı: hesapları
hutût: hatlar, çizgiler
halz-i selâhiyet: yetkiye sahip
hulûs ile: açık kalbliikle, iyi niyetle

— I, İ —

İştirakiyyûn: Arapların bugün «Sosyalizm» karşılığı olarak kullandığı bu kelimenin buradaki anlamı «Komünist»tir.
intişarına: yayılmasına
inhizama uğratılan: kaçırılan, hezimete uğratılan
istisal: tatmak, yakalamak
iktisadiyyat: ekonomi
ictimaiyyat: sosyoloji
intihabat: seçimler
idrak tarzı: kavrayış biçimi
ictimaiyyun: toplumbilimci (sosyolog)
iktisadiyyun: iktisatçı, ekonomist
icra-i tesir: etki icrası
istinma: nemâlanma
ibkası: bırakılması
indiras: kökten yıkılma
inzimam etmesi: eklenmesi
intibah: uyanma
ihzarî: hazırlığa ait
îtzar: özür dilemek
indelhesap: hesapta, hesaba göre
istidrâden: fazladan olarak
isticalkârâne: acele edilerek, aceleye getirilerek
inikâdı: toplanması
istihdaf edilmiş: amaç olarak alınmış
iktisadi inhitâtın: ekonomik çöküşün
istihlâs: kurtuluş
ittihad-ı menafi: çıkar birliği
işkal: teşkil etme
imtiyâzât-ı iktisâdiye: iktisadi imtiyazlar
inkisâm-ı mesai: çalışma bölüşmesi
istihzârât: hazırlıklar
ismetsizler: namussuzlar, erdemsizler
indelicâp: gerektiğinde
istihlâf: yerine geçmek, hâlef olmak
imkân-ı mâli: mali imkânlar, olanaklar
îştira: satınalma
idare-i müsterekesi: ortak yönetim
icra-i vazife eden: görev yapan
ihbar-ı keyfiyetylecek: durumu bildirecek

— K —

kânunusanî: Ocak (ayı)
kanunuevvel: Aralık (ayı)
karilerimiz: okuyucularımız
kahhar: kahredici
keyfiyet-i inkişafı: gelişme keyfiyeti
kuvay-ı istihsaliye: istihsal (üretim) güçleri
kadim teamül: çok önceden uygulanagelen, alışılan yapılan
kanunun fıkhdâniyeti: kanunun yokluğu
kişverleri: memleketleri
kesbetmeyenler: kazanmayanlar
kıymet-i sıhhiye: sağlık kıymeti
kıymet-i gıdaiye: gıda kıymeti
kefalet-i nakdiye: para (nakit) kefaleti
komisyon-u mahsus: özel komisyon
kıtaat-ı kulliyesi: bütün kıtaları, birlikleri

— L —

likasten: kasıtlı olarak
lâakâl: en azından
«Layselil insani illâ mâsea» Kur'andan me-
alen «İnsanın yanına kalacak olan
ancak iş ve emek karşılığıdır.»

— M —

mütevaccihdir: yönelmiştir.
meclis-i müessesan: kurucu meclis
müşavere: danışma
müstebat: uzak
menafiine: çıkarlarına
münderecât: içindekiler
menatik-ı nüfuz: nüfuz bölgeleri
muhnik: boğucu
mefhumen: anlam bakımından
mavera-i atlasiden: Atlas okyanusu ötesi
müterakki: progressive
merduddur: reddedilmiştir
muhtazir: can çekişen
mevaidini: vaidlerini

muhadenetimizi: dostluğumuzu
müstefit olmalarını: faydalanmalarını
mevâd-ı iptidaiye: ilk maddeler
mukadderat-ı tarihiye: tarihi mukadderat
musır: ısrarlı
mevkure-i ictimaiye: toplumsal ülkü, ideal
merbut: bağlı
membra: kaynağı
me'kûlât: yiyecekler
melbûsât: giyecekler
mevhûbâttan: bağışlardan
mebâlî: meblâğlar, para topluluğu
mülk-i müsterekidir: ortak mülkdür
muşâbih: benzer
mukarrerâtı: kararları
mübâyaat: satın alınan
mübayaa: satın alma
mesail: meseleler, sorunlar
mukarrer: kararlaştırılmış
müessesât-ı maliyeyi: maliye kurumlarını
mevad-ı mahsusuna: özel maddelerine
müdafaa-i davaya: dava savunmalarına
müntehab: seçilmiş
muharreratını: (yazılı) emirlerini
müsaveten: eşitçe, eşit olarak
mevad-ı lâhika: ek maddeler
mevad-ı muvakkate: geçici maddeler
müzakerât-ı sulhiye-i evveliyenin: barış
öncesi müzakerelerin

— N —

nâfiz-ül kelâm: sözü geçer
nîm müstemleke: yarı sömürge
nısfülleyinde: gece yarısında

— O, Ö —

— P —

— R —

rüesa: başkanlar
rükn-ü muarızı: karşı eleman
revişi: gidiş, yürütyüş

râviyâne: çobanlığa, köye ait
refah-ı ictimaisini: toplumsal refahını
ruzname-i müzakerât: müzakere gündemi
re'y-i istişari: danışma oyu

— S, Ş —

siyanet edecek: koruyacak
selbedilerek: engellenerek
sirkat: çalma
şakirt: çömez
Şark-ı Karib: Yakın Doğu
şeeni: reel, gerçek
sed edildi: kapatıldı
sefineler: gemiler
sâi: çalışan, emekçi
sunûf mücadelesi: sınıflar mücadelesi,
savaşı
sâiyâne: çalışarak, çalışmak suretiyle
şekl-i maişete: geçim şekline, biçimine
şurekâ: ortaklar
şehri maaş: aylık maaş
suret-i icrasını: icra şeklini

— T —

Teşrinievvel: Ekim
Teşrinisâni: Kasım
teğallüp: üstün gelmeye çalışmak, zorbalığa yeltenmek
tenvir etmekte: aydınlatmakta
tebeddül: değişim
taht-ı inhisarında: tekeli altında
takibât-ı şedide: şiddetli takipler
tahavvül: değişme, dönüşme
terakkiyat: ilerlemeler
tev'emi: ikizi, özdeşi
tenevvür: aydınlanma
teşne: susamış
tevaggül: uğraşmak, meşgul olmak
teslih edilerek: silâhlendirilerek
temevvücât: dalgalanmalar
takarrup: yaklaşma
tayı edilmiş: kaldırılmış

tahattür: hatırlama
teharriyat yaparak: araştırma yaparak
tehir-i ictimai: toplanmasının ertelenmesi
tefehhus ederek: araştırarak
ta'mik: derinleştirme
tenakus: azalma
tezahüdü: artması
tenezzul etti: düştü
tesid etmişler: kutlanmışlar
tâtil-i faaliyet: faaliyetini durdurma
teceddüât: yenileşmeler
tarikile: yolla
teshil: kolaylaştırma
tesir-i sevkiyle: itişinin etkisiyle
tervic: uygun bulmak
tezad-ı menâfi: çıkar, menfaat zıtlığı
tesadümelerini: çarpışmalarını
teahhür: gecikme
tahavvulat-ı iktisadiye: ekonomik değişiklikler
tâbir-i âhar: başka bir deyimle
tevassu etti: genişledi
teaviniyenin: yardımlaşmanın
tesavi-i ârâ: oy beraberliği
taksim-i vezâif: görev bölümü
temettüat-ı sâfiyenin: sâfi temettülerin
tebeddül edecektir: değişecektir
tatil-i muhasemat: çarpışmaların durdurulması (ateş kes)
tarafayn-i muhasimince: düşman taraflarca
tecdit: yenileme
temdit edilecek: uzatılacak
tecdit eylemediği: yenilemediği
taraf-ı diğere: diğer tarafa

— U, Ü —

usul-ü hükümetini: hükümet usulünü
ulema: alimler, bilginler
umde-i esasiye: temel prensip
usûl-i defter: defter tutma usulü
usûl-i intihabatta: seçim usulünde
umur-i idareyi: idare emirlerini
umur-u İktisadiye Vekili: İktisat Vekili

— V —

vacibül icra: yapılması gerekli
vesait-i icraîyesine: yürütme vasıtalarına,
araçlarına
vekayii: olaylar, vakalar
vâridât: gelirler
vâhip: gerekli
vezaif: vazifeler, görevler
vus'u: genişliği
vâsi: geniş

vesâlet-i lâzıma: tavassul etme, araya
girme
vaziyet-i maliyesinden: mali durumundan

— Y —

— Z —

ziya: aydınlık
zıddiyet: karşıtlık
zer'olunan: ekilen, ziraat yapılan
zir de: aşağıda

TÜSTAV